

Bonusförsamlingen

En studie om frikyrkoförsamlingar som är
anslutna till fler än ett samfund

Ulrik Josefsson & Magnus Wahlström, red.

JOSEFSSON & WAHLSTRÖM, RED.

Bonusförsamlingen

*En studie om frikyrkoförsamlingar som är
anslutna till fler än ett samfund*

Institutet för Pentekostala Studier

2024

Omslag: Simon Väderklint
Inlägga: Magnus Wahlström
Omslagsfoto: Lightstock
Tryck: Skilltryck, Skillingaryd 2024

© Institutet för Pentekostala Studier 2024 & respektive författare

Forskningsrapporter från Institutet för Pentekostala Studier, Nr 12.
www.altutbildning.se/ips
Redaktörer: Ulrik Josefsson & Magnus Wahlström

ISBN: 978-91-527-6566-1

Innehåll

Presentation av författare.....	7
Förord.....	8
Bonusförsamlingen – en inledning.....	10
<i>Del 1. Fleranslutna församlingar i svensk frikyrklighet</i>	
En församling – flera samfund. Fleranslutning inom svensk frikyrklighet.....	22
ULRIK JOSEFSSON	
<i>Del 2. Bilden av de fleranslutna församlingarna</i>	
Fleranslutna frikyrkoförsamlingars närhet i relationen med samfund.....	60
MAGNUS HAGEVI	
Medlemsutveckling bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar.....	96
MAGNUS HAGEVI	
Personer i homosexuella relationer och fleranslutna frikyrkoförsamlingar.....	126
MAGNUS HAGEVI	
Bilaga 1: Enkät om fleranslutna församlingar.....	150
Bilaga 2: Faktoranalyser.....	153
<i>Del 3. Livet i en fleransluten församling</i>	
» ... liksom vara en skylt i samhället att vi ville ha enhet «.....	160
<i>Glimtar och erfarenheter från två fleranslutna församlingars samgående och utveckling</i>	
BJÖRN CEDERSJÖ	
Några livsberättelser.....	204

Presentation av författare

BJÖRN CEDERSJÖ	Teol dr, tidigare lektor vid Örebro teologiska högskola och direktor för ekumenisk diakoni vid Sveriges kristna råd.
MAGNUS HAGEVI	Professor i statsvetenskap vid Linnéuniversitetet.
ULRIK JOSEFSSON	Docent i praktisk teologi och rektor vid Akademi för Ledarskap och Teologi.

Förord

Fleranslutna församlingar har blivit ett allt vanligare inslag i det frikyrkliga landskapet i Sverige och för några samfund utgör de en betydande del av det sammanlagda antalet församlingar. Den här utvecklingen har flera bottnar, något som denna rapport också pekar på. Tillsammans med en vilja att uttrycka enheten i Kristus och att få stå tillsammans lokalt i missionsuppdraget finns behov av att samverka för överlevnad när medlemsantalet har vikt nedåt och medelåldern har krupit uppåt. I flera fall har gemensamt ungdomsarbete varit det som föranlett fördjupad gemenskap mellan församlingarna i stort. När skiljelinjer som från början varit tydliga mellan samfund med tiden har värderats om, har frikyrkor närmast sig varandra vilket lett till samgående mellan både församlingar på lokalt plan och samfund på nationellt plan.

Denna utveckling har nu några decennier på nacken och det är läge att en än gång fråga sig hur det har gått och vilka lärdomar vi kan dra av historien när vi arbetar med dessa frågor och processer framåt, både lokalt, regionalt och nationellt. Just de frågorna har varit återkommande inom Frikyrkosamrådet, och inte minst inom den verksamhetsgrupp som vi kallar "Sverigeansvariga", där personer som leder samfundens nationella arbete med församlingar möts regelbundet. I våra samtal väcktes tanken på att ta fram en rapport som belyser frågan från lite olika håll och ger en bild av nuläget, av de möjligheter och utmaningar som finns med samgående och att leva som fleransluten församling. Med hjälp av Akademi för Ledarskap och Teologi, ALT och Institutet för Pentekostala Studier, IPS har denna rapport blivit verklighet och det är med stor tacksamhet som vi tar emot den.

För Sverigeansvariga inom Frikyrkosamrådet,
Markus Sand, ledare Sverigeprogrammet i Evangeliska Frikyrkan

Bonusförsamlingen

– en inledning

ULRIK JOSEFSSON & MAGNUS WAHLSTRÖM

Frikyrkligheten i Sverige är ett tidstypiskt uttryck som löpande levtt med förändring. Under de senaste 50 åren har frikyrklighetens förändring varit mycket kraftig. Den landsbygdsdominerade delen av frikyrkligheten har påverkats av urbanisering och demografiska förändringar. Sekularisering och minskande kyrkogång har påverkat kyrkogeografin i stora delar av det religiösa livet i Sverige, inte minst de frikyrkliga grupperna. De senaste decenniernas ökande mångkultur märks också tydligt genom det kraftigt ökande antalet internationella församlingar inte minst i storstadsområdena, men också genom nya människor i landsortsförsamlingar på platser där personer från olika delar av världen invandrat. Sammantaget har frikyrklighetens förutsättningar och uttryck kraftigt förändrats.

Ett uttryck för den förändrade bilden är det växande antal församlingar som väljer att ansluta sig till fler än ett samfund, så kallade fleranslutna församlingar. Fenomenet med fleranslutna frikyrkoförsamlingar är i sin nuvarande form relativt nytt. I regel är bakgrunden att det varit två enkelanslutna församlingar som genom samgående behållit anslutning till de samfund som de ingående församlingarna tillhörde vilket leder till att den nya församlingen blir ansluten till flera samfund.

I ett historiskt ljus kan tre faser i utvecklingen av fleranslutna församlingar skönjas. Den första fasen präglas av *väckelse och alliansekumenik*. När väckelserörelserna formades under andra halvan av 1800-talet var mentaliteten att inom ramen för ett homogent statskyrkosystem tillsammans med alla goda krafter verka för väckelse genom att forma allianser. Till detta kommer att det initialt inte fanns uppbyggda samfundsstrukturer. Under denna period grundades ett antal församlingar som kom att anslutas till fler än ett samfund. Den andra fasen kan beskrivas som *formell ekumenik och kyrkans synliga enhet*. Under 1900-talets andra halva präglades världen av efterkrigstidens logik med vilja till formaliserad samverkan. Organisationer som FN och Kyrkornas världsråd formades. Under 1960- och 70-talen betonades formell ekumenik med en strävan efter kyrkans synliga enhet. Den nya vågen av fleranslutna frikyrkoförsamlingar som

formades under 1970- och 80-talen motiverades bland annat av synlighet och ambitionen att forma en gemensam frikyrka. Den tredje fasen från slutet av 1990-talet och framåt kan sägas vara präglad av *strategisk pragmatism*. Ett växande antal fleranslutna församlingar formas främst utifrån lokala förutsättningar, behov och relationer. Samfunden uttrycker gemensamt stöd för denna utveckling och formar strategier för den konkreta utvecklingen som ändå sker.

I den svenska kulturen har det blivit vanligare med ett rörligare familjeliv där nya familjekonstellationer växer fram. Två föräldrar kan i en sådan familjekonstellation både ha gemensamma barn och var för sig egna barn från tidigare förhållanden. I dessa sammanhang talas ibland om bonusbarn, bonusförälder eller bonusfamilj. I linje med detta språkbruk har denna studie fått titeln *Bonusförsamlingen*. Det handlar om en ny konstellation som tar med sig sina egna separata erfarenheter och traditioner och för att också skapa nya gemensamma. De olika ingående grupperna har kvar sin tidigare historia och samfundsförankring men får också genom de nya parterna del av ett annat samfunds nätverk, traditioner och resurser. Denna typ av vidgat nätverk är en stor tillgång och möjlighet samtidigt som relationen till och förankringen i det egna samfundet utmanas och kan försvagas.

Förutsättningarna för och livet i denna typ av fleranslutna "Bonusförsamlingar" är det som står i fokus för denna studie. Syftet är att bättre förstå de frikyrkliga fleranslutna församlingarnas historia, utveckling och identitet. Till detta kommer att identifiera vilka utvecklingsmöjligheter som finns kring samfundens samverkan med dessa församlingar. Arbetet har utformats i samspel med ledande företrädare för frikyrkosamfunden. Arbetet med analys och texter har i huvudsak utförts av de tre huvudskribenterna Björn Cedersjö, Magnus Hagevi och Ulrik Josefsson. Upplägget av studien är ett sammanhållet projekt med tre delar som präglas av olika perspektiv. I del ett ges en inledning där fenomenet diskuteras utifrån terminologi, utveckling och utbredning. Del två bygger på en genomförd enkätundersökning i de fleranslutna frikyrko-församlingarna. Delen består av tre artiklar som diskuterar olika aspekter av enkätmaterialen. I del tre tecknas en bild av livet i de fleranslutna församlingarna, först genom en längre artikel byggd på intervjuer och fokusgruppsstudier i två församlingar. Delen avslutas med ett antal kortare beskrivningar från olika typer av fleranslutna församlingar.

Metod och material

Denna studie utgörs av tre delar som var för sig bygger på olika material och har genomförts med olika metoder.

I del ett utgörs materialet av olika typer av publicerade texter. Det handlar om genomförda studier, böcker i ämnet och samfundens strategidokument för frågor om fleranslutna församlingar. En särskild del av materialet utgörs av statistik insamlad inom den så kallade Frikyrkoundersökningen. Metoden kan i huvudsak beskrivas som en hermeneutisk innehållsanalys och ansatsen är både deskriptiv och tolkande.

Studierna i del två bygger på en frågeundersökning som gjordes i form av en webbenkät till fleranslutna församlingar våren 2022. I varje församling valdes två informanter. Enkäten mailades ut till 120 fleranslutna församlingar. Svar gavs av 66 personer i 44 församlingar. Enkäten innehöll 83 frågor om församlingarnas historia, uttryck, teologiska position och verksamhet. Magnus Hagevi, som gjort studierna i del två, samlade enkätens svar i en databas där de kodades som underlag för en serie faktoranalyser. En faktoranalys är en statistisk metod som används för att beskriva samvariationen mellan fler variabler för att därigenom urskilja bakomliggande faktorer som kan påverka flera av de beroende variablerna.

I avslutningen av del två finns bilagor som presenterar undersökningen och analysen. En utförlig beskrivning av enkätundersökningen ges i Bilaga 1, och i Bilaga 2 presenteras data från faktoranalyserna.

Del tre består till största delen av en längre intervjuundersökning. Två fleranslutna församlingar valdes genom ett strategiskt urval utifrån bredd av samverkande samfund och typer av församlingar. Fokus var här inriktat på de fleranslutna församlingar som formats genom samgående under senare år. I dessa församlingar genomfördes både enskilda intervjuer med ledare och pastorer samt två till tre fokusgruppsintervjuer i vardera församlingen. Urvalet av deltagare till fokusgrupperna skedde i respektive församling med instruktionen att en av grupperna skulle bestå av församplingsledare och en av en bredd av vanliga medlemmar.

Intervjumaterialet presenteras i en artikel som har karaktären av samtalsreferat. Analysen är genomförd i hur materialet är strukturerat och i urvalet av citat och röster. Till detta kommer att författaren gör kortare sammanfattande reflektioner.

I avslutningen av del tre kommer företrädare för sex olika fleranslutna församlingar till tals. I alla fall utom ett har företrädarna själva skrivit en text utifrån några frågeställningar om livet i den aktuella församlingen.

Texterna har sedan redigerats och homogeniserats av Noomi Lind, journalist och informatör på Pingst.

Sammanfattning av artiklarnas innehåll

I denna avdelning presenteras studiens tre delar och en kort sammanfattning görs av de olika artiklarnas innehåll och slutsatser.

Del ett består av en artikel som har till syfte att diskutera fenomenet med fleranslutna frikyrkoförsamlingen på ett övergripande plan med fokus på att förstå fenomenet, dess utbredning och utveckling men också samfundens strategiarbete med fleranslutna församlingar. Artikeln inleds med en diskussion om terminologin där det konstateras att begreppet fleransluten har vunnit gehör under senare år. När det gäller utbredning och omfattning fortsätter fenomenet att vinna mark trots att antalet fleranslutna församlingar minskat genom att samfund som tidigare samarbetat slagits samman, exempelvis gäller det Equmeniakyrkan.

Artikeln diskuterar även den historiska utvecklingen och här kan några olika faser skönjas som redan nämnts i denna inledning. Framväxten av fleranslutna frikyrkoförsamlingar har det senaste halvsekle understöts av olika utredningar och teologiska bearbetningar som *Gemensam grund*, *Gemensam väg*, *Gemensamma församlingar* och *Gemensam tro*. Texter som samfunden och dessas samverkansorgan tagit fram visar att målet med och ambitionen kring de fleranslutna församlingarna växlat under det senaste halvsekle.

Undersökningen visar att andelen fleranslutna församlingar är betydande i alla de klassiska frikyrkosamfunden. Samtidigt verkar de tidigare ambitionerna kring att forma en gemensam frikyrka nedtonade för att inte säga frånvarande i nuläget. I stället är det nya frågor som väcks som förhållandet till de framväxande internationella församlingarna, relationen till Svenska kyrkan och förhållandet mellan fleranslutna församlingar och mer organiska samarbeten. Det är uppenbart att den svenska kyrkogeografin står inför förändringar och det är troligt att de fleranslutna församlingarna kommer att spela en fortsatt roll i utvecklingen.

Del två innehåller tre artiklar som baseras på "Enkät till frikyrkliga samlingsförsamlingar". Genom faktoranalyser av enkätsvaren har Magnus Hagevi identifierat ämnen som är relevanta att studera relaterat till fleranslutna frikyrkoförsamlingar.

I delens första artikel undersöker Hagevi de fleranslutna församlingarnas relationsmässiga närhet till samfund. Variationer framträder och det samfund som fleranslutna församlingar har närmast relation till tenderar att vara Pingst, följt av Equmeniakyrkan, Svenska kyrkan, Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen. De undersökta församlingarna har närmast relation med de samfund de är anslutna till. Där var flest svarande anslutna till Pingst och Equmeniakyrkan. Men även i andra fall kan den närheten bli synlig. I de flesta av landets kommuner finns Pingst och Equmeniakyrkan, till skillnad från Svenska Alliansmissionen och Evangeliska frikyrkan, och församlingarna i undersökningen tenderar att ha en närmare relation till samfund som har en lokal närvaro. Detta kan också vara anledningen till att fleranslutna församlingar har en relativt nära relation med Svenska kyrkan.

I artikeln studeras även kopplingen mellan vilken barn- och ungdomsorganisation församlingen samverkar med och närhet till samfund. Slutsatsen är att överlag tenderar de fleranslutna församlingarna att ha större närhet till det samfund där man också organiserat sitt barn- och ungdomsarbete.

En ytterligare fråga som studeras är om man kan se samband mellan en församlings centrala egenskaper och vilket samfund som den har relationsmässig närhet till. Här framträder väldigt små skillnader som möjligen kan förklaras av att en stor grad av teologisk samsyn är nödvändig för ett samgående. Hagevi ser dock vissa tendenser kopplat till samfundsanslutning i fråga om att ha samfund som drar åt samma håll eller som ger olika perspektiv.

I sin andra artikel undersöker Magnus Hagevi medlemsutvecklingen bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar. Frågor om medlemsutveckling fanns med i enkätundersökningen och i denna studie relateras uppgifterna till bland annat samfundsanslutning, lokalt sammanhang och församlingens egenskaper. Ungefär en tredjedel av de fleranslutna församlingarna hade rapporterat en ökande eller stabil medlemsutveckling. Satt i relation till utvecklingen för frikyrkor i stort syns inga större skillnader. Medlemsmässigt är skillnaderna utifrån samfundsanslutning små, men ändå bäst utveckling för församlingar där Evangeliska frikyrkan är ett av samfundet. Det blir också synligt att församlingar på orter med stark befolkningstillväxt i större grad har en positiv medlemsutveckling.

När det gäller församlingens egenskaper blir det exempelvis synligt att församlingar som indikerar att de gjort kraftsamlingar och som predikar ekumenik tenderar att ha en positiv medlemsutveckling. Fleranslutna församlingar som både har barn- och ungdomsförening och Alpha-kurs har oftare en mer positiv medlemsutveckling än de som inte har.

I avsnittets tredje artikel studerar Magnus Hagevi om personer som lever i en homosexuell relation är välkomna som församlingsmedlemmar i frikyrkliga församlingar som är anslutna till flera samfund och vilken ställning samkönade äktenskap har i dessa församlingar. De undersökta församlingarna är betydligt mer restriktiva i sin acceptans av homosexuella relationer än samhället i stort. En majoritet av församlingarna välkomnar en person som har en homosexuell relation som medlem men ingen viger samkönade par. I många av församlingarna finns också en osäkerhet kring församlingens hållning. När samfundstillhörighet analyseras kan bara en liten skillnad skönjas. Hagevi konstaterar också att bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar är skillnader i acceptansen av homosexuella relationer som har samband med det teologiska innehållet i gudstjänsternas predikningar små.

Del tre. I denna del möter vi företrädare och medlemmar i några fleranslutna församlingarna. Fokus i denna del är att få en bild av livet i dessa fleranslutna församlingar. I den huvudsakliga artikeln diskuteras erfarenheterna av livet i en fleransluten församling i ett utvecklings-perspektiv. Vi möter erfarenheter inför, under och efter samgåendet till en fleransluten församling.

Det är några saker som tydligt framträder både i de individuella intervjuerna och i fokusgruppsintervjuerna. För det första är det företrädelsevis positiva erfarenheter som lyfts fram kring samgåendet till en fleransluten församling. Informanterna i artikeln är glada över att man genomfört de aktuella förändringarna och menar att detta gett bättre förutsättningar för utveckling. Det är också uppenbart att samgåendet präglades av både organiska och strategiska processer. Vissa verksamheter växte samman som ett förstadium till samgåendet. Samtidigt fanns en strategisk beslutsamhet hos delar av ledarskapet om att gå i riktning mot ett samgående. Flera företrädare betonar vikten av att ge processen tid och att lyssna med nyfikenhet och respekt.

Det är uppenbart att det också finns utmaningar med denna typ av samgåenden. Några av de områden som lyfts fram är lokalerna, anställningarna och hur man ska hantera medlemsfrågor. Ytterligare en fråga som diskuteras gäller teologi och spiritualitet. Generellt verkar detta inte skapat större problem och efter några år tenderar medlemmarna i liten grad att referera till sina tidigare eller ursprungliga samfundsidentiteter. Man menar att det skett förändringar i teologi och uttryck men uppfattar dessa snarare som påverkade av allmän utveckling och tidsanda.

Delen avslutas med kortare beskrivningar av livet i sex olika fleranslutna församlingar. Här framträder allt från stor tacksamhet till samgåendet, till viss tveksamhet och beslut om att lämna fleranslutning för att bara samverka med ett samfund.

Några slutsatser från studien

Innan denna inledning avslutas ska här några övergripande slutsatser dras och reflektioner göras. Det första är att fenomenet med fleranslutna församlingar i hög grad är ett svenskt fenomen. Ekumenik är en världsvid företeelse och samarbete förekommer i olika utsträckning nästan överallt. Men denna form av organiserat samgående mellan församlingar från olika samfund är en i hög grad en svensk företeelse. I denna studie är inte uppgiften att göra internationella jämförelser utan här konstateras bara att med några mindre undantag finns inte liknande företeelser i andra länder. Orsakerna till detta kan diskuteras men konsekvensen blir att det inte finns relevant material att jämföra med.

Församlingen som fenomen har giltighet över tid men de konkreta uttrycken är placerade i tid och rum. Den svenska frikyrkligheten är sprungen ur en specifik historisk och kulturell kontext och en av samsamfundsledarna frågar sig om det är så att det frikyrkliga uttrycket har passerat bäst före datum. Med det sagt är det tydligt att frikyrkliga församlingar med olika framgång anpassat sig till förändrade förutsättningar och fenomenet med fleranslutna församlingar är ett uttryck för detta förändringsarbete.

I anslutning till frågorna om frikyrkornas anpassning till sammanhanget kan konstateras att dessa församlingar i första hand är lokala. Man kan vara bärare av sitt samsamfunds namn, teologi och identitet men uttrycken är i första hand lokala. Frikyrkligheten är som helhet i första hand kongregationalistiskt formad och organiserad. Däremot är det en typ av samordnad kongregationalism där den gemensamma, nationella eller regionala, organisationen förväntas stödja den lokala församlingen. Detta blir också tydligt i samband med samgående mellan församlingar från olika samsamfund. Samsamfunden erbjuder stöd och de olika lokala församlingarna har lite olika förutsättningar för arbetet med samgåendet. Däremot verkar det i de flesta fall vara den lokala församlingen snarare än de olika samsamfunden som utgör den långsiktiga identitetsbasen. Det är däremot tydligt att det finns faktorer som påverkar närheten till samsamfund, exempelvis är de olika för-

samlingarnas relation till respektive ungdomsorganisation är en påverkande faktor. Denna koppling påverkar ofta både inför ett samgående och även efter i hur barn- och ungdomsverksamhet organiseras.

Under en period runt 1980-talet verkar viljan till synlig ekumenik varit så stark att arbetet med samgåenden och fleranslutningar fick en närmast normerande funktion. När kyrkans enhet skulle gestaltas kunde de fleranslutna församlingarna vara första steget mot en enad och samordnad kyrka. Kring detta finns flera intressanta reflektioner och en av dem gäller frågan om vilken kongregationalism man vill gestalta. Utvecklingen kring fleranslutna församlingar visar på en rörelse från en mild form av *styrande kongregationalism* där man från samfundsledningar ville leda och styra utvecklingen i de lokala församlingarna med idéer, mål och metoder. Till den mer *stödjande kongregationalismen* som varit framträdande de senaste 20 åren där samfunden stödjer de lokala församlingarnas vägval och utveckling.

I de fleranslutna församlingarnas motiveringar för ett samgående framträder ett tydligt uppdragsfokus. Församlingar väljer att gå samma för att tillsammans bli starkare och gestalta en tydligare kristen närvaro i sitt lokala sammanhang. Uppdraget står i fokus även om det inte alltid är helt klart vad uppdraget rent konkret är. Det som däremot verkar vara tydligt är att i samgåendeprocessen tvingas de ingående församlingarna att diskutera teologi, identitet, uttryck och uppdrag. Vägen till en fleranslutna församling kan alltså innebära en typ av församlingsutveckling som man kanske inte hade orkat genomföra utan den strukturella förändring som samgåendet innebär. Detta leder till att det är rimligt att tro att de fleranslutna församlingarna i högre grad än andra församlingar haft anledning att genomföra de förändringar som kanske alla församlingar löpande behöver leva med. Denna typ av analys har inte varit föremål för den här studien men resonemanget väcker en del frågor om vilket som är den rimligaste vägen till församlingsutveckling. Materialet visar dock att de fleranslutna församlingar som i enkäten uppger att de kraftsamlat kring uppdraget har en mer positiv medlemsutveckling.

Ytterligare en slutsats utifrån materialet är att en fleranslutna församling innebär en breddning av församlingens teologi, uttryck och nätverk. I de flesta fall verkar detta uppfattas som positivt. Traditioner, verksamheter och uttryck som delvis representerar olika sammanhang ska nu samordnas och samsas. Det är relativt tydligt i materialet att de fleranslutna församlingarna utvecklar en närmre relation till något av samfunden. Vilket det blir kan bero på olika saker som geografisk närhet, de anställdas bakgrund, vilken ungdomsorganisation man samverkar med eller storleksförhållanden mellan de ingående församlingarna. Detta är en rimlig och naturlig utveckling. I en del av materialet framkommer dock att vissa

medlemmar tycker viktiga identitetsbärande element blivit för nedtonade. Men den övergripande bilden är att en ny lokal identitet formas som är mer lokal än samfundsbaserad. Analysen av enkätmaterialet visar att det finns två olika förhållningssätt i synen på likhet och skillnad som grund för samgåendet till en fleransluten församling. Det ena bygger på att likheten i uttryck och spiritualitet bildar en god grund för livet i den sammanslagna församlingen. Det andra förhållningssättet är att olikheter mellan två samgående församlingar kommer att innebära en berikande breddning inom den fleranslutna församlingen. Här syns också viss skillnad beroende av samfundskonstellationer. Den risk som dock kan skönjas är att det främst är saker som alla kan vara överens om som kommer att rymmas och att uttryck därmed riskerar att präglas av en utslätad spiritualitet byggd på minsta gemensamma nämnare.

En fråga som kan ställas är om fleranslutning är framgångsrikt? På flera sätt är "framgång" ett svårt begrepp kopplat till en församlings liv och verksamhet. I en utpräglad avfolkningsbygd kan ett samgående som möjliggör ytterligare 15 år av närvaro för en kristen gemenskap vara en framgång. På en plats där befolkningsunderlaget är gott kan exempelvis församlingens storlek vara någon slags mått på framgång. Framgång kan också uppfattas som ett fördjupat församlingsliv eller en förnyad bild av församlingen i lokalsamhället. Frågan om framgång kan alltså betraktas på olika sätt.

I del två konstateras bland annat att fleranslutna församlingar som har barn- och ungdomsverksamhet i högre grad har en stabil eller ökande medlemsutveckling. På samma sätt visar statistiken att en medveten kraftsamling också kan bidra till detta. Utifrån det skulle en slutsats kring framgång och samgående kunna vara att inte vänta för länge om samgående ska ske. Om befolkningsunderlag finns på platsen bör ett samgående ske medan det fortfarande finns förutsättningar för att både göra en medveten kraftsamling och att skapa en gemensam verksamhet för barn och ungdomar. Då behövs resurser i form av medlemmar och engagemang men också en ambition att göra just en kraftsamling kring uppdraget. För detta finns två bromsande faktorer. Det ena är den samlade erfarenheten av det viktiga i att ge processen tid, något som kan göra att samgåendet drar ut på tiden och därmed riskerar att försämra förutsättningarna för den sammanslagna församlingen. Här står alltså två tidsfaktorer motvarandra och dessa behöver balanseras på ett sätt som inte lätt låter sig generaliseras. Den andra bromsande faktorn kan vara samfundsbaserat egenintresse inom de församlingar som planerar samgående. Det kan handla om ovilja att ge upp sådant som är samfundsspecifikt eller att äventyra relationer, betoningar och ståndpunkter. Här verkar samfundens stödfunktioner vara

viktiga i att både bidra med erfarenhet och trygghet men också signalera lyhördhet och generositet.

I ljuset av detta är det troligt att samfundens delvis förändrade arbetsätt bidrar konstruktivt till utvecklingen. Förändringen beskrivs i del ett som resan från idealism till pragmatism, från en idéburen samverkan där de fleranslutna församlingarna sågs som ett uttryck för kyrkans synliga enhet till en mer kontextualiserad pragmatism där lokala förutsättningar och behov tydligare ställs i första rummet. Samfundens stöd till lokala församlingar i samgåendeprocesser verkar vara fortsatt viktigt men utgångspunkten bör vara de lokala förutsättningarna. Med detta synsätt kommer troligen den bästa vägen framåt vara samgående i en fleransluten församling men inte alltid.

I undersökningens berättelser från några fleranslutna församlingar framträder också samgåendets symbolvärde i lokalsamhället som en upplevd framgång. Den nya församlingen uppfattas signalera positiva värden som samhörighet, samarbete och samförstånd. Dessa värderingar vill man som församling signalera och dessutom uppfattar man att detta ökar församlingens trovärdighet i lokalsamhället. Just denna aspekt återfinns i titeln till intervjuundersökningen i del tre – "...liksom vara en skylt i samhället att vi ville ha enhet".

Bonusförsamlingen, som blev resultatet av samgåendet och formandet av en fleransluten församling, var i de flesta fall inte den ursprungliga visionen. I formandet av denna nya enhet finns ett drag av sorg över att utvecklingen inte blev det man tidigare drömde. Men i den nya situationen finns många vinster och nya möjligheter. Den nya enheten kan få en ny styrka, kan vinna en fördjupad identitet genom att olika traditioner befruktar varandra och möjligen bli ett förstärkt uttryck för det uppdrag som de ursprungliga församlingarna inte riktigt orkade genomföra på egen hand. Ingen ska tro att det är enkelt eller smärtfritt men erfarenheten och denna undersökning visar att det i många fall är bästa vägen framåt i en given situation. Ordet bonus kommer från latinets god och betyder i vanligt tal att få något extra. Rätt hanterat finns mycket som talar för att denna typ av församlingar kan vara ett gott uttryck för församlingsliv, i första hand som lokalt uttryck men också inom och mellan samfund samt när det gäller kyrkans och trons plats i Sverige. Kanske kan fleranslutna församlingar vara den bonus som svensk frikyrklighet behöver.

Del 1

Fleranslutna församlingar i svensk frikyrklighet

En församling – flera samfund. Fleranslutning inom svensk frikyrklighet

ULRIK JOSEFSSON

Inledning

Mitt i centrum är frikyrkan placerad med välkomnande glasdörrar in till det nyöppnade caféet. Alldeles bredvid ligger kommunens stora vårdcentrum och utanför kyrkdörrarna går en av de centrala gatorna. Kyrkan heter Centrumkyrkan, den ligger i Finspång och församlingen är ansluten till flera samfund.

Centrumkyrkan är vad som kommit att kallas en fleransluten församling med koppling till både Evangeliska frikyrkan (EFK) och Pingströrelsen.¹ Den är ett uttryck för ett relativt nytt fenomen inom svensk kyrkogeografi. Frikyrkorörelsen har sedan starten i mitten av 1800-talet burit ett ekumeniskt ideal även om man under perioder också fört hårda debatter i teologiska frågor, valt olika vägar för församlingsstruktur och skapat delvis olika verksamhetsinriktning. Ett uttryck för den ekumeniska hållningen är den grupp av äldre församlingar som redan från start anslöt sig till mer än ett samfund. Detta var vanligast mellan församlingar inom Svenska alliansmissionen (SAM) och Svenska missionsförbundet (SMF), men också församlingar som var anslutna både till Baptistsamfundet (SBS) och Örebromissionen (ÖM). Denna grupp har ibland kallats för de äldre gemensamma församlingarna.² Det senaste halvsekle har en ny utveckling tagit fart som har inneburit att befintliga församlingar går samman och

---

¹ Se Cedersjö, » ... liksom vara en skylt i samhället att vi ville ha enhet », s. 160 i denna volym.

² *Tecken om enhet* 1991, s. 16.

bildar en ny gemensam församling med anslutning till fler än ett samfund.³

Denna utveckling startade med den sammanslagna frikyrkoförsamlingen i Höör 1969 och sedan dess har företeelsen vuxit och takten har ökat. Från en försiktig start under 1970-talet ökade antalet fleranslutna församlingar kraftigt från och med 1980-talet. I ungefärliga tal utgör dessa församlingar idag en fjärdedel av församlingarna inom Alliansmissionen och EFK, en åttondel av pingstförsamlingarna och en tiondel av församlingarna inom Equmeniakyrkan. Antalet fleranslutna församlingar minskade kraftigt i samband med bildandet av Equmeniakyrkan men även tidigare sammanslagningar av samfund har påverkat bilden.

Utvecklingen av fleranslutna församlingar har varit mer organisk, pragmatisk och relationell än strategisk. I många fall har det handlat om att församlingen på en ort vuxit samman både relationellt och verksamhetsmässigt. Inte sällan är det någon verksamhet, ofta bland ungdomarna, där man samverkat och detta har fördjupats och lett till församlingarnas samgående. I takt med att företeelsen blivit vanligare har också frågorna rests om hur samfunden ska hantera detta. Vägvalen har sett olika ut under olika perioder och samfundens strategier har också växlat.

Syftet i denna artikel är att beskriva och analysera företeelsen med frikyrkligt fleranslutna församlingar. Detta görs genom att studera statistik och tidigare beskrivningar av utvecklingen samt att analysera frikyrkosamfundens policy- och strategidokument för arbetet med fleranslutna församlingar. Huvudfrågorna är:

- Hur är utbredning och utveckling av fleranslutna församlingar?
- Hur har samfunden motiverat och arbetat med frågor om fleranslutna församlingar?
- Hur ska man förstå utvecklingen av fleranslutna församlingar i ljuset av samtida kontext?

Materialet bygger på samfundens analys-, strategi- och policydokument i frågan samt på statistik från den så kallade Frikyrkoundersökningen. Detta kommer att speglas i ljuset av tidigare forskning inom fältet. Vissa referenser kommer även göras till de parallella studierna inom detta projekt i denna volym.

---

³ Palm 1992; Jonsson & Molin 2018, s. 108.

Vad är en fleransluten församling?

Redan valet av terminologi säger något om vad som menas. Under det senaste halvsekle har olika beteckningar använts för företeelsen. I denna artikel kommer begreppet *fleransluten församling* att användas som huvudterm. Kortfattat menas med detta en lokal församling som är ansluten till fler än ett samfund. De olika beteckningarna syftar över lag på samma företeelse men bär inom sin formulering lite olika betoningar och förutsättningar. Det är därför av intresse att kort diskutera de olika beteckningarna på samma företeelse.

I rapporten *Tecken om enhet. Gemensamma församlingar* från 1991 betonas att fleranslutna församlingar funnits sedan frikyrkans barndom. Gemensamt för dessa församlingar är den grundläggande ekumeniska idén om att kristna församlingar har samma grund och därmed redan i någon mening hör samman.⁴ Däremot har omständigheter och sammanhang växlat. Därför är det rimligt att skilja mellan de äldre och de yngre fleranslutna församlingarna där gruppen yngre församlingar innebär de som gått samman från 1970-talet och framåt. De äldsta av de fleranslutna församlingarna bildades för mer än hundra år sedan med dubbel anslutning ofta utifrån en allianspräglad väckelseidentitet som snarare utgick från att samlas kring erfarenheter och inriktning än samfundsanknytning. Den andra vågen av de äldre fleranslutna församlingarna kom på 1930-talet när Örebromissionen blev en egen organisation vilket ledde till att ett antal församlingar valde att vara anslutna både till Baptistsamfundet och Örebromissionen.⁵ Båda dessa typer av församlingar är exempel inom kategorin äldre gemensamma församlingar.

Det är däremot en annan företeelse som uppstår under andra halvan av 1900-talet och dessa församlingar har kallats yngre gemensamma församlingar. Dessa bildas genom att två eller fler befintliga lokala församlingar med olika samfundsanknytning går samman och bildar en församling som är ansluten till fler än ett samfund. I några enskilda fall är det en nybildad församling som väljer att anslutas sig till flera samfund men den vanliga gången är att befintliga församlingar går samman och den nya enheten ansluter sig till flera samfund. För denna företeelse har flera olika beteckningar använts.

Den första beteckningen som användes var *ekumeniska församlingar*. Så beskrevs den första av dessa, Frikyrkoförsamlingen i Höör, som bildades

---

⁴ *Tecken om enhet* 1991.

⁵ Skog 2010, s 15.

1969. Den kyrkliga samtidsandan var djupt präglad av ekumeniska strömningar efter andra vaticankonciliet och Kyrkornas världsråds möte 1968 i Uppsala. Dessutom var det en tid då flera frikyrkosamfund förde samtal om ökad samverkan och ett möjligt samgående. Den typ av samgående som de ekumeniska församlingarna visade prov på uppfattades som ett genuint och positivt uttryck för ekumeniska strävanden. Drivkraften kom från den samtida ekumeniska idealbilden men genomförandet förväntades vara lokalt drivet. Som exempel på detta kan nämnas skriften från 1984, *På väg mot kristen enhet – PM för församlingar som planerar att förenas*.⁶ Beteckningen *ekumeniska församlingar* var därmed en positivt laddad innehållsdeklaration.⁷ I vissa fall användes även begreppet *förenade församlingar*.⁸ Ytterligare ett begrepp, *unionsförsamlingar*, användes under denna tid. Möjligen ska *unionsförsamlingar* beskrivas som den ursprungliga beteckningen på fenomenet som här studeras. Redan 1964 diskuterade Sveriges frikyrkoråd om *unionsförsamlingar* enligt engelskt mönster skulle prövas inom svensk frikyrklighet och i utredningen *Gemensam väg* 1967 var detta ett av sju förslag på lokal ekumenisk utveckling.⁹

Nästa huvudbegrepp var *gemensamma församlingar* och det växte fram under 1980-talet och kom att bli huvudbeteckningen under 1990-talet.¹⁰ Det tydligaste uttryck för detta var den utredning som Sveriges frikyrkosamråd tillsatte 1989 och som fick namnet Arbetsgruppen för gemensamma församlingar, AGF. Gruppens uppdrag var att analysera frågor om relationen mellan församling och samfund, pastorsfrågor samt teologiska frågor i relation till fleranslutna församlingar. Gruppens inledande huvuduppgift blev att "kartlägga förekomsten av gemensamma församlingar och analysera den process som lokala församlingar och grupper genomgår före, under och efter bildandet av en gemensam församling."¹¹ Detta är även begreppet som används för att beskriva fenomenet i Frikyrkolexikon från 2014.¹²

Bakgrunden till arbetsgruppen var motioner från olika fleranslutna församlingar till flera samfunds årsmöten. Under 1980-talet hade olika

---

⁶ Detta var ett opublicerat dokument utarbetat av Svenska Baptistsamfundet och Svenska Missionsförbundet.

⁷ Jonsson & Molin 2018, s 95ff.

⁸ *Tecken om enhet* 1991, s. 12ff.

⁹ Bergsten 1995, s. 166.

¹⁰ Jonsson & Molin 2018, s 95ff.

¹¹ *Tecken om enhet* 1991, s. 12.

¹² Janzon 2014.

samfund börjat arbeta aktivt för frågor om samgående mellan olika församlingar. Även om de konkreta processerna drevs lokalt av de inblandade församlingarna fanns ett växande både intresse och ansvarstagande från samfundens sida. Redan i början av 1970-talet fördes de så kallade "tresamfundssamtalen" mellan Metodistkyrkan, Baptistsamfundet och Missionsförbundet. Under 1980-talet intensifierades samtalen som initierats av samfunden och de fördes i olika konstellationer.¹³ Beteckningen *gemensamma församlingar* bär i sig perspektivet att detta är en del av samfundens arbete tillsammans och församlingarna som bildas kallas därför gemensamma.

Den tredje huvudbeteckningen, *samarbetsförsamlingar*, blev mer allmän på 2000-talet. Denna beteckning fanns inte med i listan av definitioner i rapporten från AGF 1990. Där talades däremot om "samarbetskyrka" som beteckning på en frikyrkoförsamling som samarbetar med EFS eller Svenska kyrkan.¹⁴ När Pingströrelsen beskrev företeelsen med fleranslutna församlingar 2005 talades det om att "samarbetsförsamlingarna håller Pingsts siffror uppe"¹⁵ och beteckningen är fortsatt huvudtermen som används inom Pingströrelsen.¹⁶ Beteckningen *samarbetsförsamling* kan ses som något mer neutral än gemensam församling. Samarbete kan syfta på samarbete mellan samfund eller samarbete mellan lokala församlingar. Däremot när församlingen väl är bildad så är det inte lägre två lokala grupper som samarbetar och därför kan termen fortfarande uppfattas som att initiativet ligger hos samfunden som samarbetar kring en given lokal fleranslutna församling.

Den fjärde beteckningen är *fleranslutna församlingar* och den som primärt används i denna studie. Sedan tidigare har beteckningen dubbelanslutna använts men i takt med att församlingar anslöts till tre och i vissa fall fyra samfund blev antalsbestämningen otymplig. Beteckningen fleranslutna fick spridning genom Øyvind Tholvsen och rapporten *Frikyrkokartan ritas* från 2016.¹⁷ Det är numer i huvudsak detta begrepp som används på samfundens hemsidor när det talas om de fleranslutna församlingarna. Begreppet fleranslutna kan sägas ha en tydligare kongregationalistisk utgångspunkt. Det är den lokala församlingen som är subjektet som ansluter

---

¹³ Bergsten 1995, s. 281ff. Se även *Tecken om enhet* 1991, s. 4–8.

¹⁴ *Tecken om enhet* 1991, s. 13

¹⁵ *Pingst.se* 2005 s. 3.

¹⁶ När Pingst på sin hemsida *Pingst.se* i mars 2021 hade nyheten om en samtalsdag om fleranslutna församlingar var det termen *samarbetsförsamlingar* som användes.

¹⁷ Tholvsen 2016.

sig till samfundet. Flera forskare har pekat på att processen mot samgående mellan olika lokala församlingar och att bli fleranslutna i hög grad är en lokal process inom ramen för en i grunden kongregationalistisk ecklesiologi. Sune Fahlgren har i en studie av vägen mot forbandet av Ekumeniakyrkan analyserat hur kyrkospråket varit meningsbärande i processen och han argumenterar för noggrannhet i valet av både begrepp och metaforer.¹⁸ Utifrån den frikyrkliga kongregationalistiska ecklesiologin är det därför rimligt att söka språk och begrepp som understödjer studieobjektets självförståelse.

Sammanfattningen av denna begreppsdiskussion kan landa i en enkel definition av en fleranslutna församling; det är en lokal församling som valt att vara ansluten till mer än ett samfund och som därmed beskrivs som fleranslutna. När nu begrepp och definition är diskuterad kommer nästa avdelning att diskutera utbredningen av fenomenet fleranslutna församlingar.

Fleranslutna församlingar i siffror

I denna avdelning behandlas de fleranslutna församlingarnas antal, utveckling och spridning. När inget annat anges bygger materialet på den statistik som Øyvind Tholvsen sammanställt inom ramen för *Frikyrkundersökningen* och som finns publicerad på hemsidan *Vidare.nu*.¹⁹ I några fall kommer jämförelser att genomföras med den enkät som fleranslutna församlingar svarat på i undersökningen i denna studie även om dessa enkätsvar främst behandlas av Magnus Hagevi i del två i denna volym.²⁰

Några av frågorna som här kommer att diskuteras är hur många fleranslutna församlingar som finns inom svensk frikyrklighet men också hur bilden ser ut i förhållande till dels olika samfund, dels olika regioner. En särskild analys kommer göras av Ekumeniakyrkans siffror med tanke på att bildandet av det samfundet i så hög grad byggde på befintliga fleranslutna församlingar och att företeelsen med fleranslutna församlingar därmed påverkats av bildandet av Ekumeniakyrkan. Slutligen presenteras statistik för den medlemsmässiga utvecklingen i fleranslutna församlingar.

---

¹⁸ Fahlgren 2015, s. 349 ff.

¹⁹ *Vidare.nu*. För uppgiften från 1990 se *Tecken om enhet* 1991, s. 17.

²⁰ Se vidare del två s. 58 i denna volym.

Utvecklingen

Vid ingången till 2021 fanns det 2201 frikyrkoförsamlingar inom svensk frikyrklighet.²¹ Vid samma tid var 123 församlingar fleranslutna. Av dessa var 111 anslutna till två samfund och 12 till tre samfund. Efter bildandet av Equmeniakyrkan 2011 finns inte längre några församlingar med anslutning till fyra samfund.

År	Antal förs	Dubbel ansl.	Trippel-an sl.	Kvad-rupel ansl.	Antal medlem-mar
1985 ²²	117				9 405
1990	134				12 487
1995	146				14 065
2000	162	140	20	2	16 286
2005	164	139	22	3	17 904
2010	174	145	26	3	21 091
2015	117	108	9		15 648
2020	123	111	12		15 944

De 123 fleranslutna församlingarna hade ett samlat medlemsantal på 15 944 medlemmar. Tre av församlingarna hade fler än 400 medlemmar medan 64 av församlingarna hade färre än 100 medlemmar. Fenomenet med fleranslutna frikyrkoförsamlingar är mer förekommande i mindre sammanhang både vad gäller storlek på församling och i mindre samhällen. Av de 123 församlingarna finns 32 i kommuner med fler än 50 000 invånare och av dessa är 5 i Jönköping och 3 i Göteborg. Men det är bara hälften av de 32 församlingarna som är placerade i tätorten, de övriga 16 ligger i mindre samhällen inom en större kommun som Lekeryd utanför Jönköping eller Timmersdala utanför Skövde. I praktiken finns alltså 87%

---

²¹ Siffran för det totala antalet frikyrkoförsamlingar är hämtad från *Frikyrkundersökningen*. Här räknas i första hand församlingar anknutna till registrerade samfund. Torbjörn Aronsons studie av internationella församlingar visar att denna grupp är kraftigt växande. Däremot är dessa församlingar svårräknade varför denna totalsumma ska tas med viss reservation. Se vidare Aronson 2021 och *Frikyrkundersökningen*.

²² För åren 1985 till 1995 är siffrorna hämtade från Skog 2010, s. 20.

av de fleranslutna församlingarna i mindre samhällen eller på landsbygd.²³

Utifrån siffrorna kan tre saker direkt konstateras. Det har under de senaste tre decennierna varit en stadig ökning av antalet församlingar som slagits samman och blivit fleranslutna. Trots det har det faktiska antalet fleranslutna församlingar minskat och detta förklaras till mycket stor del av att det under perioden varit flera samfundssammanslagningar. Trots att antalet församlingar minskat har antalet medlemmar i de fleranslutna församlingarna ökat även om dessa siffror också fluktuerar i förhållande till samfundssammanslagningarna.

1990 fanns 134 fleranslutna församlingar. Av dessa var drygt hälften, 68 stycken, sådana som varit fleranslutna mycket länge eller äldre gemensamma församlingar som de har kallats. Ungefär två tredjedelar av dessa församlingar var anslutna till Missionsförbundet och Alliansmissionen medan en tredjedel var anslutna till Baptistsamfundet och Örebromissionen. Under de 20 åren mellan 1970 och 1990 tillkom 63 nya fleranslutna församlingar och av dessa skedde tre fjärdedelar av samgåendena under 1980-talet. Av dessa nybildade fleranslutna församlingar var drygt hälften dubbelanslutna till Missionsförbundet och Baptistsamfundet.²⁴

Från mitten av 1980-talet ökar andelen fleranslutna församlingar i samfunden utanför det som skulle bli Equmeniakyrkan. En sådan utveckling gäller vägen fram mot bildandet av Evangeliska frikyrkan, eller Nybygget – kristen samverkan som samfundet hette till en början. 1994 gick Fribaptistersamfundet och Helgelseförbundet samman. 1997 förenades de även med Örebromissionen och 2002 antog det nya samfundet namnet Evangeliska frikyrkan. Antalet fleranslutna församlingar ökade under 1990-talet från 134 till 162 trots att fleranslutna församlingar mellan de tre EFK-samfunden genom samgåendet 1997 blev enkelanslutna. 1990 var 5 församlingar inom fribaptisterna och 10 inom Helgelseförbundet fleranslutna. Av Örebromissionens 46 fleranslutna församlingar var 23 dubbelanslutna mellan Örebromissionen och Baptistsamfundet, resterande 23 församlingar hade andra anslutningar. Sammantaget visar detta att ökningen av fleranslutna församlingar under 1990-talet var betydande i ljuset av att ett antal församlingar ingick i samfundssammanslagningen till Evangeliska frikyrkan.²⁵

---

²³ Analysen är gjord genom att parallellt studera *Frikyrkundersökningen* och underlag från Statistiska centralbyrån.

²⁴ *Tecken om enhet* 1991, s. 16–18.

²⁵ *Tecken om enhet* 1991.

En liknande situation uppstår gällande utvecklingen mellan 2000 och 2005. Under en period kring millennieskiftet ökade samverkan mellan Missionskyrkan och Svenska frälsningsarmén. 2002 gick de 17 församlingarna inom Svenska frälsningsarmén upp i Missionskyrkan. Under denna femårsperiod ökade antalet fleranslutna församlingar men 3 stycken trots att 17 tidigare fleranslutna församlingar under perioden blev enkelanslutna genom förändringen inom Svenska Frälsningsarmén.

Den stora förändringen inom ramen för de fleranslutna församlingarna kommer 2011 när Equmeniakyrkan bildas, eller Gemensam framtid som samfundet hette initialt. Mellan åren 2010 och 2015 minskade antalet fleranslutna församlingar från 174 till 117. Det fortsatte att tillkomma nya fleranslutna församlingar under denna period så minskningen är helt kopplad till samfundssammanslagningen. Redan 1971 hade samtal förts om att dessa tre samfund skulle bilda en gemensam kyrka. Genomgången har även visat att ett stort antal av de fleranslutna församlingarna var just anslutningar mellan Equmeniakyrkans bildarsamfund. Det föranleder en lite djupare genomgång av just detta skeende.

2010 fanns 142 fleranslutna församlingar med koppling till något av samfunden som bildade Equmeniakyrkan. Av dessa blev 49 enkelanslutna genom samfundssammanslagningen, i många fall handlade det om församlingar som varit dubbelanslutna till Baptistsamfundet och Missionskyrkan. Av de 142 församlingarna var 69 fortsatt fleranslutna 2015. 14 av de 142 församlingarna med anslutning till något av stiftarsamfunden valde att bara vara anslutna till samfundet utanför Equmeniakyrkan, i de flesta fall var det församlingar som varit anslutna till Evangeliska frikyrkan och Baptistsamfundet som 2015 valt att bara vara anslutna till Evangeliska frikyrkan. 1 av dessa tidigare dubbelanslutna församlingar valde att vara enkelanslutna till Equmeniakyrkan. Till detta kommer att 9 fleranslutna församlingar med koppling till något av Equmeniakyrkans bildarsamfund upphörde mellan 2010 och 2015.²⁶

Nu har antalet fleranslutna församlingar och utvecklingen av antalet diskuterats. I den följande tabellen nedan visas procentandelen fleranslutna församlingar i respektive samfund.

---

²⁶ *Frikyrkundersökningen.*

Andel fleranslutna församlingar i samfunden

Andelen fleranslutna församlingar skiftar mellan de olika frikyrkosamfunden från en fjärdedel till en tiondel. Det är också uppenbart att olika samfund finns i olika faser av denna utveckling.

Samfund	1990	2000	2010	2020
Alliansmissionen	17%	16%	22%	26%
Ev. Frikyrkan	14% ²⁷	19%	25%	26%
Pingströrelsen	1%	3%	10%	13%
Equmeniakyrkan				11%
Metodistkyrkan	9%	15%	20%	
Baptistsamfundet	23%	34%	42%	
Missionskyrkan	10%	15%	17%	
Alla frikyrkor		5%	5%	6%

Tre saker ska här konstateras och kort diskuteras. För det första är det uppenbart att andelen fleranslutna församlingar ökar i alla klassiska frikyrkosamfund. Inom Alliansmissionen och Evangeliska frikyrkan ökar andelen från en sjättedel av församlingarna till en fjärdedel under de senaste 20 åren. Fram till 2010 hade andelen fleranslutna församlingar inom Baptist-samfundet ökat till nästan hälften av församlingarna.

För det andra är det inom Pingströrelsen som ökningstakten är som högst. Andelen fleranslutna församlingar ökar under 2000-talet med 300% från 3,3% till 13,3% av församlingarna. Det är en kraftig ökning men från låga nivåer och Pingströrelsen har fortfarande lägre andel fleranslutna församlingar än övriga samfund förutom Equmeniakyrkan där samfundssammanslagningen lett till kraftigt minskad andel. Pingströrelsen var sent med i denna utveckling men verkar under senare tid ha anammat idéerna om fleranslutning. När utvecklingen i de övriga samfunden i slutet av 1900-talet tog fart hade Pingströrelsen ingen nationell organisation, något som kan vara en del av förklaringen till det svala intresset för utvecklingen.

För det tredje är det intressant att fenomenet med fleranslutna församlingar främst är aktuellt inom de klassiska frikyrkosamfunden: Pingströrelsen, Equmeniakyrkan, Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen. Dessa har andelar på mellan 11% till 26% medan de fleranslutna församlingarna bara utgör drygt 5% av det totala antalet frikyrkoförsamlingar.

---

²⁷ Siffran är ett genomsnitt för de samfund som under 1990-talet slogs samman och bildade EFK.

Frikyrkor som Frälsningsarmén, Adventistsamfundet och Trosrörelsen har i stort sett inga fleranslutna församlingar. Men den viktigaste förklaringen är att den ökande gruppen av nya församlingar i mycket liten grad är dubbelanslutna. Den kraftigt ökande gruppen av församlingar med internationell prägel kan ha olika lojaliteter och anknytningar men dessa ryms inte inom ramen för definitionen av fleranslutna församlingar.

Fleranslutning i olika regioner

Andelen fleranslutna församlingar fördelar sig olika över landet, se tabell på följande sida. Vissa regioner har hög andel fleranslutna församlingar som Jönköping (17%), Östergötland (13%), Södermanland (13%) och Örebro (10%). I andra regioner är andelen fleranslutna församlingar betydligt lägre, som Stockholm (0,8%), Västergötland (1,8%) och Västerbotten (2%). I det följande kommer inte alla regioner att analyseras men några regioner tas som exempel.

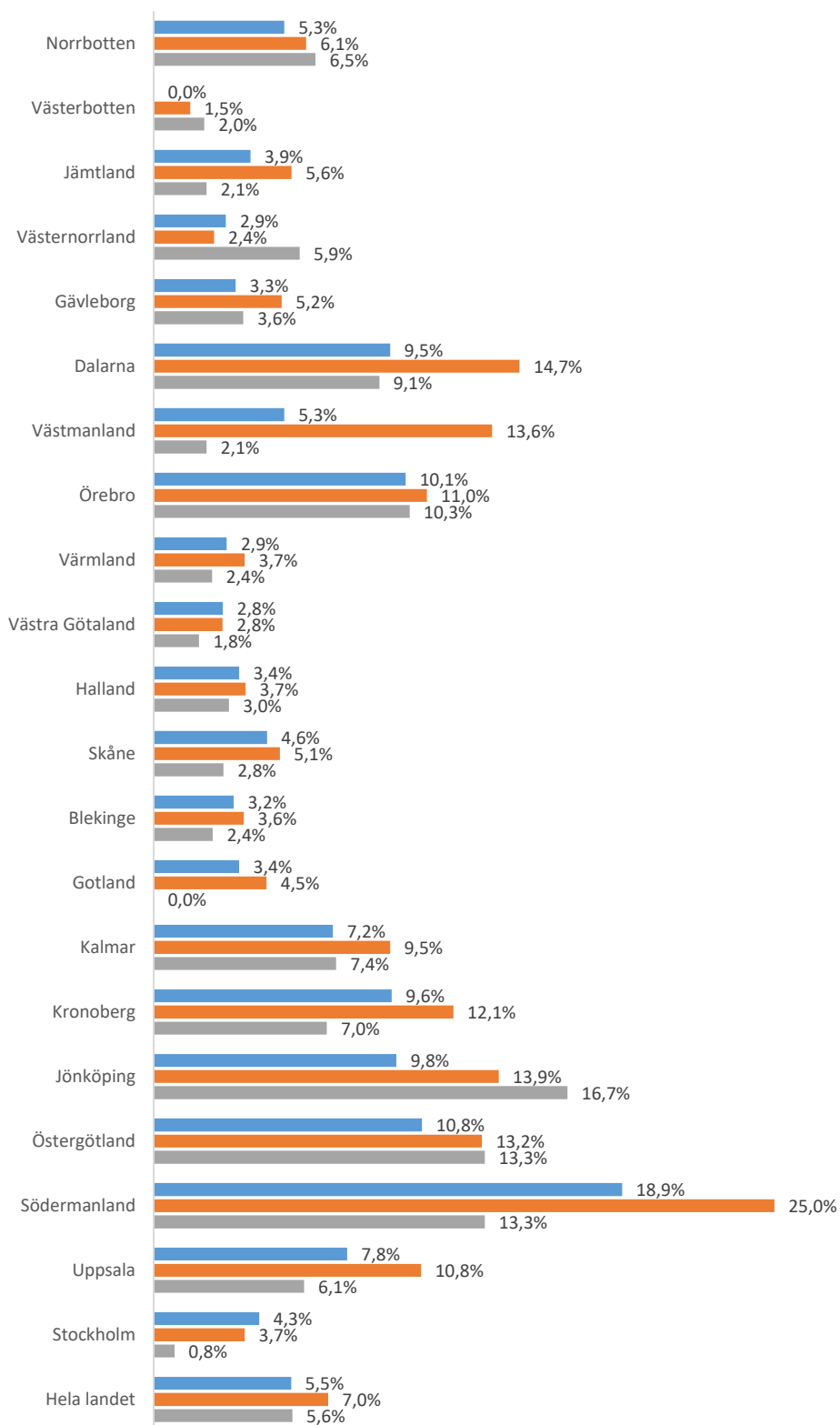
Låt oss börja med regioner med hög andel fleranslutna församlingar, Jönköping, Södermanland, Östergötland och Örebro. Därefter ska siffrorna för Västerbotten och Stockholm, regioner med låg andel fleranslutna församlingar, analyseras.

Jönköpings län har den högsta andelen fleranslutna församlingar 2020. Av länets 222 församlingar är 29 fleranslutna i olika kombinationer. Av dessa 29 församlingar ingår Alliansmissionen i 26 konstellationer och Pingströrelsen i 15. De vanligaste samfundskombinationerna är Alliansmissionen och Equemeniakyrkan, 11 församlingar, eller Alliansmissionen och Pingströrelsen, 10 stycken. Under 2000-talet har det i regionen tillkommit 13 nya fleranslutna församlingar där Pingströrelsen och/eller Alliansmissionen ingår i 12 av dem. I de flesta fallen är det just dubbelanslutning mellan dessa två samfund. Alla dessa församlingar har tillkommit under 2000-talets det första decennium, ändå ökar andelen fleranslutna församlingar även under 2010-talet. Detta beror alltså inte på att antalet fleranslutna församlingar ökar utan att andelen ökar på grund av att det totala antalet församlingar minskar.

I Södermanland är den frikyrkliga närvaron relativt svag med totalt 45 frikyrkoförsamlingar varav 6 var fleranslutna 2020. Av dessa 6 ingick Pingströrelsen som part i alla fall och minskningen under 2010-talet är helt förknippad med samfundssammanslagningen till Equemeniakyrkan. I Östergötland fanns 14 fleranslutna församlingar 2020, två mindre än 20 år tidigare. Av dessa 14 ingick Evangeliska frikyrkan i 11 konstellationer, 7 med Equemeniakyrkan och 4 med Pingströrelsen. Resterande tre var dubbelanslutna mellan Pingströrelsen och Equemeniakyrkan.

Andel fleranslutna församlingar i länen 2000, 2010, 2020

Källa: Tholvsen, datablad med alla fleranslutna förs. 2021

I Örebro län är andelen fleranslutna församlingar relativt stabil men antalet minskar. 2000 fanns 14 fleranslutna församlingar där Evangeliska frikyrkan ingick i 13 av dem. 2020 hade antalet minskat till 10 där alla var dubbelanslutna till Evangeliska frikyrkan. 7 av dessa var även anslutna till Equmeniakyrkan, 2 till Pingströrelsen och 1 till Evangeliska fosterlandsstiftelsen. Fyra nya fleranslutna församlingar tillkom under perioden. 3 av de tidigare fleranslutna församlingarna upphörde²⁸ medan 4 av dem blev enkelanslutna till Evangeliska frikyrkan. Ebenezer var en stor dubbelanslutna församling i Kumla som gick samman med Centrumkyrkans församling och bildade Fylstakyrkan. När sammanslagningen gjordes valde Fylstakyrkan att enbart vara ansluten till EFK. Återigen ser vi att det totalt minskande antalet församlingar påverkar statistiken gällande fleranslutna församlingar.

I Västerbottens län är antalet fleranslutna församlingar mycket lågt men andelen relativt hög. 3 församlingar är fleranslutna och i alla tre konstellationerna ingår Pingströrelsen. Alla tre tillkom under 2000-talets första decennium. I Västra Götalands län fanns 7 fleranslutna församlingar 2020 varav Evangeliska frikyrkan var del i 6 av församlingarna, 2 med Pingströrelsen och 2 med Equmeniakyrkan. Här finns även några speciella undantag, en av få fleranslutna församlingarna som inkluderar Evangeliska fosterlandsstiftelsen och en av mycket få där en internationell organisation ingår, Redeemed Christian Church of God, RCCG. I båda dessa fall gäller det en dubbelanslutning med Evangeliska frikyrkan.

När det gäller Stockholms län är situationen en annan. Detta är den region där antalet nybildade församlingar är högst i landet med totalt 239 frikyrkoförsamlingar 2020. Andelen fleranslutna var låg 2010 och antalet var då 8 fleranslutna församlingar. 2020 var det bara två fleranslutna församlingar i länet, Folkungakyrkan med dubbel anslutning till både Evangeliska frikyrkan och Equmeniakyrkan samt Iranian Grace Church med anslutning till Pingst och Alliansmissionen. Ingen av alla de nybildade församlingarna är fleranslutna och många av dessa nybildade församlingar är av internationell prägel.

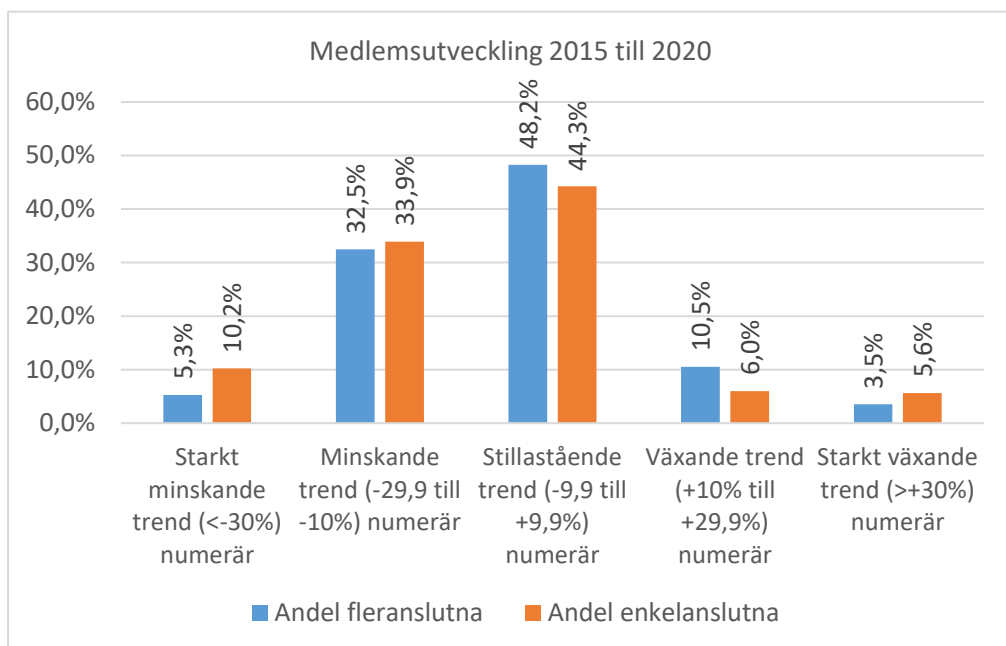
Fleranslutna församlingar och medlemsutveckling

I den föregående avdelningen vid analysen av regioner visade sig andelen fleranslutna församlingar i vissa fall öka trots att antalet minskade. Detta indikerar att enkelanslutna församlingar lades ner i högre grad än fleran-

---

²⁸ Dessa 3 församlingar var små med 6 till 14 medlemmar vardera.

slutna. Det föranleder en diskussion om hur man ska se på medlemsutvecklingen i fleranslutna församlingar i förhållande till andra församlingar.²⁹ I tabellen nedan jämförs medlemsutvecklingen mellan fleranslutna respektive enkelanslutna församlingar. Medlemsutvecklingen är ställd i relation till befolkningsutvecklingen i kommunen där församlingen verkar och församlingarna är indelade i fem kategorier. Kategorierna starkt minskande eller växande är de församlingar där ökningen eller minskningen är större än 30%. Kategorierna minskande respektive växande inkluderar församlingar där förändringarna är mellan 30 till 10%. Spannen mellan 10% minskning till 10% ökning betraktas i denna graf som stillastående.

Skillnaderna i medlemsutvecklingen mellan fleranslutna och enkelanslutna församlingar är begränsad.³⁰ De fleranslutna församlingarna har en något starkare utveckling än de enkelanslutna, något färre minskande församlingar och något högre andel ökande. Det är endast i kategorin starkt växande som de enkelanslutna församlingarna har bättre utfall. Siffrorna visar relativa tal i förhållande till kommunens invånarutveckling vilket

²⁹ Se även statistiken för medlemsutveckling i fleranslutna församlingar i Hagevi, *Medlemsutveckling bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar*, s. 96 i denna volym.

³⁰ Se vidare Hagevi, *Medlemsutveckling bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar*, s. 96 i denna volym.

måste tas med i beräkningen för kategorin starkt växande församlingar. Det ökande antalet internationella församlingar med stark medlemsutveckling finns främst i områden med växande befolkningsunderlag i storstadsområdena. Det innebär att församlingar med starkt växande medlemssantal ändå inte hamnar i denna kategori kopplat till ortens utveckling.

Sammanfattning

Under hela den undersökta perioden från 1990–2020 har det tillkommit nya fleranslutna frikyrkoförsamlingar. 2010 var antalet fleranslutna församlingar över 170 med ett samlat medlemsantal på över 21 000 personer. 2020 hade antalet församlingar minskat till 123 och medlemsantalet till knappt 16 000 personer. Minskningen under 2010-talet kan till största delen förklaras med samfundssammanslagningen när Equmeniakyrkan bildades. Redan innan denna hade två andra samfundsförändringar påverkat siffrorna, dels när Svenska Frälsningsarmén gick in i Missionskyrkan, dels när tre samfund gick samman och bildade Evangeliska frikyrkan. Trots dessa samfundssammanslagningar och den sammanhängande minskningen av antalet fleranslutna församlingar är antalet medlemmar som tillhör en fleranslutna församling i stort sett det samma 2020 som 2000. Ytterligare en förändring som måste kommenteras är att andelen församlingar som ansluter till Pingströrelsen ökar under perioden, detta gäller särskilt under 2000-talets första decennium.

Andelen fleranslutna församlingar påverkas av att det totala antalet frikyrkoförsamlingar minskar men också av att huvuddelen av de nystartade församlingarna har internationell prägel och i mycket liten utsträckning är fleranslutna. En intressant utveckling är att ett antal tidigare fleranslutna församlingar övergår till att vara enkelanslutna. När detta kopplas till samfundssammanslagningar är det helt naturligt. I vissa fall visar det sig att tidigare fleranslutna församlingar vid en samfundssammanslagning väljer att bara ingå i ett av samfunden. En intressant utveckling under senare år är när en tidigare fleranslutna församling väljer att avsluta anslutningen till vissa samfund för att bli enkelanslutna till ett av samfunden. Frikyrkoförsamlingen i Malmbäck är ett sådant exempel där tre församlingar gick samman till en fleranslutna församling under 1990-talet men som nyligen valt att vara enkelanslutna till ett av samfunden.³¹

---

³¹ Se vidare texten av Elsmarie Kopparsjö Alfredsson s. 208 i denna volym. Se även *Pingst.nu* 2005:3, s. 16:

Ekumenisk grogrund för fleranslutning

I denna avdelning görs först en kort historieteckning av utvecklingen fram till dagens situation med fleranslutna frikyrkoförsamlingar. Därefter följer en avdelning där en diskussion förs om hur samfunden har motiverat arbetet med fleranslutna församlingar.

Kristendomen har en tusenårig historia i Sverige och sedan 500 år har den lutherska kyrkan varit den dominerande. Denna långa historia har påverkat den svenska kulturen i grunden.³² I samband med reformationen inleddes den konfessionalisering som präglade västerlandets kristna kyrka sedan dess.³³ I takt med att den lutherska kyrkan blev den dominerande och att kyrka och stat växte samman ökade även kravet på uniformitet. Kyrkan blev inte bara en plats för predikan, gudstjänst och diakoni utan även ett uttryck för nationell identitet och en del av ett mer eller mindre repressivt statligt system. Kyrkan skulle predika Guds ord *sant* och förvalta sakramenten *rätt* utifrån den lutherska tron enligt den Augsburgska trosbekännelsen och detta blev en del av den statliga maktutövningen.³⁴

Under 1600-talet växte sig den lutherska ortodoxin stark men samtidigt började alternativa uttryck för kristen tro bli allt tydligare. Under 1700-talet stod kampen mellan den konforma lutherdomen och den framväxande pietismen. In på 1800-talet fick pietismen i Sverige ökande understöd genom internationella influenser och väckelserörelserna blev allt starkare. Detta blev ett tydligt alternativ till den statsburna ortodoxin parallellt med idéströmningar som romantik och liberalism. Lagen från 1726 som begränsade väckelserörelsens möjlighet att samlas upphävdes 1858 och då var redan olika grenar av väckelserörelsen i full gång att formalisera sin närvaro med kapell och bönhus men också i sammanslutningar och på sikt samfundsbildningar. Väckelserörelsen formaliseras men i huvudsak som fristående grupper byggda på föreningslagstiftning. Ganska snart kom de olika strömningarna i bönhus och missions- och nattvardsföreningar att formeras till samfundsbildningar.

Väckelseidentitet och ekumenik

Samfundsidentiteten växte fram tillsammans med en gränsöverskridande väckelseidentitet. Detta skapade en kombination av partikulär samfundsidentitet och gränsöverskridande väckelseidentitet. Här finns tydliga drag

---

³² Nilsson 2011, s. 19–88.

³³ Jacobsen 2011.

³⁴ Berntsson 2011, s. 93–239.

av både frihet och samhörighet som kom att prägla frikyrkligheten under hela 1900-talet.³⁵

Som en del av utvecklingen fanns en uttalad idé om alliansekumenik. Man kunde ha olika uppfattningar i ett antal frågor men samsyn i behovet av omvändelse, helgelse och församlingsgemenskap.³⁶ På den grunden formades de första fleranslutna församlingarna, de äldre gemensamma församlingarna, som var anslutna till både Svenska missionsförbundet och de föreningar som senare skulle bilda Svenska alliansmissionen.³⁷ Ett exempel på en sådan församling är Missionskyrkan i Mullsjö som bildades 1878 och som snart anslöt sig till föregångarna till både Svenska Alliansmissionen och Ekumeniakyrkan.³⁸

Under 1900-talets två första decennier formeras den svenska frikyrkligheten enligt de linjer som i stort sett kom att gälla under hela 1900-talet. De äldre frikyrkosamfunden bildades under 1800-talet senare del, Pingströrelsen kom till under 1910-talet som ett de facto samfund och Örebromissionen fungerade som en helt självständig del av Svenska baptistsamfundet. Detta var 1900-talets frikyrkliga kyrkogeografi.

Ekumenik fanns som ett grunddrag i den svenska frikyrkligheten men det var under 1910-talet som den formaliserades. Den ekumeniska rörelsens födelse brukar hänföras till det stora mötet i Edinburgh 1911 kring mission.³⁹ På svensk mark blev samverkan mellan de olika frikyrkosamfunden viktig både som ett ekumeniskt uttryck och som politisk påtryckning för frikyrkliga rättigheter i förhållande till den statliga lutherska kyrkan. Men det fanns vid denna tid också rörelser som verkade för ökad kristen närvaro i samhället som kristna studentrörelser och den så kallade unglyrkörörelsen. Det är i denna miljö som den frikyrkliga samverkan formas. 1905 och 1910 hölls två frikyrkomöten som genom strategiskt arbete inom *Frikyrklig Tidskrift* ledde fram till bildandet av den Frikyrkliga Samarbetskommittén, FSK, 1918.⁴⁰

Inom FSK samverkade de tre äldre samfunden Metodistkyrkan, Svenska Baptistsamfundet och Svenska Missionsförbundet. Det var först på 1940-talet som de yngre frikyrkosamfunden mer formaliserat deltog i frikyrkoekumeniken. Däremot hade olika former av samverkan skett inom

---

³⁵ Wejryd 2011, s. 243–370.

³⁶ Cedersjö & Thörn 1989, s. 200.

³⁷ Till bilden hör att Svenska alliansmissionen bildades först 1919 genom en sammanslagning av olika så kallade traktatsällskap. Se vidare Åberg 1980.

³⁸ <https://www.mullsjomissionskyrka.se/historik>

³⁹ Sahlberg 2021, s. 294.

⁴⁰ Bergsten 1995, s. 15–36.

den svenska baptismen. När Örebromissionen blev en egen organisation intensifierades behovet av mötesplatser inom den baptistiska familjen. Detta ledde till att en ny våg av fleranslutna församlingar i Sverige, nämligen de baptistförsamlingar som valde att vara anslutna både till Baptist-samfundet och till Örebromissionen. Därutöver genomfördes flera möten mellan de så kallade "döparsamfunden" där även Helgelseförbundet, fribaptisterna och Pingströrelsen ingick.⁴¹

Förnyad global ekumenisk strävan

Från 1960 intensifieras det ekumeniska arbetet i allmänhet, så även den frikyrkliga samverkan. Den bredare konstellationen av frikyrkor hade mötts till möten sedan 1944. Inom den lokala ekumeniken hade flera viktiga steg tagits under 1950-talet. 1963 ombildas Frikyrkliga samarbetskommittén till Sveriges Frikyrkoråd. Samma år kom rapporten *Gemensam grund* som hade till uppgift att diskutera i vilken utsträckning det fanns en gemensam teologisk grund för ett fördjupat frikyrkligt samarbete. 1968 kom en uppföljande skrift, *Gemensam väg*, som bland annat presenterade "Sju vägar till frikyrklig enhet på lokalplanet".⁴² 1969 fördes samtal om att bilda en gemensam svensk frikyrka. Utifrån dessa samtal gick Missionsförbundet, Baptistsamfundet och Metodistkyrkan vidare i de så kallade tresamfundssamtalen 1971. Dessa samtal ledde inte till en samfundssammanslagning men visar på den långtgående viljan till samverkan.

Under denna period var det stor aktivitet inom ekumeniken även på det internationella området. Genom det globala traumat efter andra världskriget fanns en strävan efter bredare samförstånd. 1948 antogs FNs deklaration om de mänskliga rättigheterna och samma år bildades Kyrkornas världsråd (KV). 1961 möttes Kyrkornas världsråd i New Delhi till sitt tredje möte och det blev en viktig internationell signal för fördjupad ekumenik. Konferensen slog fast att kristen enhet är Guds vilja och gåva och att synlig enhet i mångfald är en förpliktande gemenskap både lokalt och universellt. Ekumeniken sammankopplades även med mission inte minst genom att International Missionary Council inkorporerades under ledning av den brittiske teologen och missionären Leslie Newbigin.⁴³

---

⁴¹ Bergsten 1995 s. 186–189.

⁴² *Gemensam väg* 1968, s. 61–67.

⁴³ Cedersjö & Thörn 1989, s. 202. Se även rapport från WCC 1961 New Delhi https://archive.org/stream/newdelhireportth009987mbp/newdelhireportth009987mbp_djvu.txt

Den största kyrkan, den romersk katolska, ingick inte i KV men katolikerna hade sin egen genomgripande förändringsprocess under 1960-talet. Andra vatikankonciliet 1962–1965 innebar en uppdatering (aggiornamento) av katolsk självförståelse som kom att få långtgående ekumeniska konsekvenser.⁴⁴

På svensk mark spelade det stor roll att Kyrkornas världsråds möte 1968 var placerat till Uppsala. Redan betydande ekumeniska strömningar förstärktes ytterligare och idéerna om och viljan till starkare synlig enhet mellan olika kyrkor accentuerades.⁴⁵ För delar av den svenska frikyrkligheten fanns fortsatt en viss tveksamhet till samverkan med katolska och ortodoxa kyrkor men också en oro för att evangelikal tro skulle bli åsidosatt i det breda ekumeniska samtalet. Därför uppfattades arbetet med den evangelikala Lausannedekarationen som viktigt och den antogs 1974. Detta var också en global ekumenisk rörelse men med tydligare evangelikal förankring.⁴⁶

Sammantaget var det tidiga 1970-talet starkt präglad av både svenska och internationella ekumeniska strömningar. Ett uttryck för detta var den all-kristna konferensen som anordnades 1972 i Göteborg. Detta blev ett unikt tillfälle att manifesteras en bred ekumenisk samhörighet. Konferensen utgick inte från överenskommelser om läran eller kompromisser kring liturgi. I stället var det de delade erfarenheterna av livet i Kristus och gemenskapen i den världsvida kyrkan som stod i fokus. Mötet präglades även av de alternativa uttrycken som den internationella Jesus-rörelsen bar med sig i form av stil och erfarenheter.

Mötet i Göteborg, G72, präglades av glädjen över att mötas och dela erfarenheter och det följdes upp av flera liknande möten de följande 25 åren. 1977 möttes man i Västerås, V77, till ett möte som hade tydligare politisk prägel. 1983 möttes man i Jönköping, J83, där olika ekumeniska frågor stod i centrum. 1989 i Örebro, Ö89, besöktes mötet av Moder Teresa vilket gav samlingen en diakonal profil. 1999 möttes man i Linköping, L99, till det som blev den sista av denna typ av mötesplatser.⁴⁷ Inför millenniumskiftet var det mycket fokus på frågor om Svenska kyrkans skiljande från staten. 1992 hade Sveriges kristna råd, SKR, bildats och möjligen bidrog det till att arbetet med dessa all-kristna konferenser hade spelat ut sin roll i ett nytt ekumeniskt landskap.⁴⁸ Inom ramen för SKR skapades en mängd

---

⁴⁴ Hill 2008, s. 437–438.

⁴⁵ Brohed 2005, s. 271–273.

⁴⁶ Janzon 2024, s. 13–64.

⁴⁷ Brohed 2005, s. 241.

⁴⁸ Jonsson & Molin 2018, s. 103ff.

olika arbetsgrupper och ekumeniska nätverk. Delar av detta anknöt till de olika grupper, arbeten och processer som ingick i Kyrkornas världsråds arbete. Bildandet av SKR skapade helt nya förutsättningar för det svenska ekumeniska samtalet och arbetet.

Under de senaste åren är det en ny typ av ekumeniskt förhållningssätt som vuxit sig starkt i det som kommit att kallas receptiv ekumenik. Mentaliteten ligger nära det som präglade det första all-kristna mötet med ett fokus på att dela erfarenheter och liv och genom detta lära sig av varandra för att bli en bättre version av sig själv.⁴⁹ Med denna historiska teckning i ryggen är nu uppgiften i nästa avdelning att diskutera hur framväxten av de fleranslutna frikyrkoförsamlingarna i Sverige har motiverats med fokus på några avgörande skrifter.

Framväxten av fleranslutna församlingar

Texten har hittills visat att utvecklingen gällande fleranslutna församlingar gått i några olika steg och byggt på ett antal förutsättningar. I denna del ska några av de viktiga texterna kopplade till utvecklingen av fleranslutna församlingar diskuteras. Framväxten av dessa texter gestaltar utvecklingens olika epoker.

Under 1960- och 1970-talet fanns en spirande förväntan på ekumenisk öppenhet och synlighet. Detta samförstånd förväntades leda till ökad samverkan och möjligen även samgående. De två viktiga texterna gällande frikyrkoekumenik och fleranslutna församlingar var de båda rapporterna *Gemensam grund* från 1963 och *Gemensam väg* från 1968.

I *Gemensam grund* diskuterades ett antal grundläggande teologiska frågor som synen på Jesus, frälsningen, Bibeln och församlingen. Texten skrevs gemensamt av en grupp teologer utsedda av Sveriges frikyrkoråd. Texten avslutas med två rekommendationer, att det fortsatta ekumeniska samtalet bör bygga på genomgripande teologisk bearbetning och inte bara pragmatiska frågor samt att fortsatta samtal bör ske både inom den breda frikyrkogemenskapen och mellan enskilda samfund som står varandra särskilt nära.⁵⁰

---

⁴⁹ Gehlin 2021.

⁵⁰ *Gemensam grund* 1963.

I texten *Gemensam väg* 5 år senare bearbetas frågorna vidare denna gång med fokus på "samfundens trosåskådning sedda i ljuset av den heliga skrift".⁵¹ Efter att ett antal teologiska frågor bearbetats ger författargruppen förslag på olika vägar vidare och rekommendationer för ökad lokal ekumenik.⁵²

Dessa två texter låg till grund för trepartsamtalen i början av 1970 mellan Missionsförbundet, Metodistkyrkan och baptistsamfundet. Även om dessa inte då ledde till samgående, la texterna och samtalen grunden för den fortsatta utvecklingen av lokalekumenik och det ökande antalet fleranslutna församlingar.

Under 1980 och 1990-talet tog det ekumeniska arbetet i Sverige tydliga och konkreta steg. Det gällde inte minst företeelsen med fleranslutna församlingar som ökade kraftigt. Inom den internationella ekumeniska utvecklingen var BEM-dokumentet från 1982 grundläggande. I detta Faith and order-dokument behandlades frågor om dop, nattvard och ämbete, och detta kom att prägla det svenska ekumeniska samtalet. Det kanske tydligaste svenska uttrycket för tidens ekumeniska strävanden var att en gemensam sångbok publicerades 1986. Arbetet inleddes redan 1969 då Svenska kyrkan tillsatte en Psalmbokskommitté. Slutprodukten var en sångbok där de 325 första sångerna var gemensamma för i stort sett alla kristna grupper i Sverige från Katolska kyrkan till Pingströrelsen. De olika samfundens sångböcker behöll sina respektive namn och utöver de gemensamma 325 sångerna fanns ett stort antal samfundsspecifika sånger i de olika utgåvorna. Den gemensamma Psalmboken var en unik företeelse som gestaltar den tidens svenska ekumeniska klimat.⁵³ Ganska snart skulle det komma tillägg med nya sånger och i delar av frikyrkan kom man stegvis att övergå till dels nya sånger, dels nya publicerings sätt. I vissa frikyrkliga sammanhang skulle den gemensamma psalmboken visa sig ha relativt kort livslängd.

In på 1990-talet var företeelsen med fleranslutna församlingar så utbredd att en studie genomfördes för att både analysera och understödja utvecklingen. Rapporten *Tecken om enhet. Gemensamma församlingar* kom 1991. I rapporten tecknas den historiska och idémässiga bakgrunden till fleranslutna församlingar. Här diskuteras även ett antal teologiska och praktiska frågor som blivit aktuella genom erfarenheterna av fleranslutning. Det gäller frågor som dop, församlingssyn och bibelsyn men också mer praktiska frågor som pastorsutbildning, ungdomsverksamhet och

---

⁵¹ Källstad 1968, "Förord".

⁵² *Gemensam väg* 1968.

⁵³ Nisser 2005, s. 338f.

hanteringen av kollekter och gåvor. Rapporten avslutas med en avdelning om framtiden där tre olika scenarion diskuteras: fördjupad samverkan mellan befintliga samfund, en frikyrkofederation och för det tredje en förenad kyrka. I rapporten finns en ton av förväntan på att en förenad kyrka ska formas och man menar att en sådan utveckling "stämmer bäst överens med de gemensamma församlingarnas erfarenhet."⁵⁴ Texten avslutas med en avdelning med råd för framtiden gällande både lokala församlingar och nationella samfund.

Under 1990-talet inleddes en era av sammanslagningar och samgåenden inom olika områden. Det gällde inom mediaområdet med de samfundsgemensamma tidningarna Petrus och Sändaren och på utbildningsområdet genom bildandet av Teologiska högskolan Stockholm.⁵⁵ De tre ungdomsförbunden inom samfunden som senare skulle bilda Eumeniakyrkan gick samman och bildade 2007 ungdomsorganisationen Eumenia. Dessa olika samgåendeprocesser sammanföll med utvecklingen inom samfunden. 1997 gick de tre samfunden Örebromissionen, Helgelseförbundet och Fribaptisterna samman och bildade det gemensamma samfund som skulle bli Evangeliska Frikyrkan. Drygt 10 år senare följde Metodistkyrkan, Missionskyrkan och Baptistsamfundet sina ungdomsförbund och bildade det gemensamma samfundet Eumeniakyrkan.

Vägen till Eumeniakyrkans bildande hade inletts under 1960, blivit avbruten under 1970-talet men återupptagits i slutet på 1980-talet. 1995 kompletterades de tidigare texterna *Gemensam grund* och *Gemensam väg* med *Gemensam tro*. Via ett ökande antal fleranslutna församlingar men också det ökade antalet gemensamma verksamheter tillsammans med den teologiska bearbetningen i rapporten *Gemensam tro* var bildandet av ett gemensamt samfund närmast en självklar, om än komplex, utveckling.⁵⁶

I boken *Gemensam tro* summeras de tre senaste decenniernas arbete med frikyrklig ekumenik och processen mot ökad ekumenisk synlig enhet. Texten tar spjärn i ett antal frågor men har siktet inställt på fördjupande samtal i lokala församlingsmiljöer. Bokens fyra huvuddelar behandlar grundläggande teologiska frågor som Gud, människan och frälsningen men också församlingens uttryck i förkunnelse, Bibeln, dop och nattvard. Texten landar i resonemang kring kyrkan och uppdraget. Boken avslutas

---

⁵⁴ Tecken om Enhet 1991, s. 116.

⁵⁵ Josefsson 2021, s. 32–39.

⁵⁶ Fahlgren 2015, s. 358.

med en uppmaning till samtal och gemensam process på lokalplanet, något som skulle visa sig leda till att man inom dessa tre samfund samtalade sig samma till en förenad kyrka.⁵⁷

De båda stora samfundssammanslagningarna kan sägas vara uttryck för den ekumeniska visionen om en förenad frikyrka. Samtidigt innebar utvecklingen snarare ett bekräftande av en uppdelad frikyrklighet, något som la grunden för ett fortsatt arbete med och för fleranslutna församlingar. Med detta som utgångspunkt blir därför frågan i nästa avdelning hur man motiverat arbetet med fleranslutna församlingar och vilka råd och strategier som givits till församlingar i denna process.

Samfunden och fleranslutna församlingar

Under det dryga halvsekel som företeelsen med fleranslutna församlingar aktualiserats har ett flertal viktiga och vägledande skrifter och rapporter publicerats. Med de tre grunddokumenten *Gemensam grund*, *Gemensam Väg* och *Gemensam tro* var det inte förvånande att den förenade kyrka som bildades 2011 antog arbetsnamnet *Gemensam framtid* som efter två års diskussion ledde till att namnet på kyrkan blev *Equmeniakyrkan*. Dessa tre dokument syftade främst till att utreda förutsättningarna för samfundssammanslagning. Frågan om fleranslutna församlingar var en faktor i detta men inte det egentliga målet.

Två andra gemensamma dokument har i stället de fleranslutna församlingarna som huvudsyfte. Det gäller rapporten *Tecken om enhet* från 1991 och rapporten *Att tänka på vid samgående mellan församlingar* från 2006. 1991 fanns 134 fleranslutna församlingar. Hälften av dessa var så kallade yngre gemensamma församlingar och av dessa hade tre av fyra församlingar tillkommit på 1980-talet.⁵⁸ 2006 hade antalet ökat till 164 församlingar trots de två samfundssammanslagningarna under samma period. Dessa två dokument tillkom alltså under en period då fenomenet med fleranslutna församlingar var under kraftig tillväxt. I det följande diskuteras utgångspunkter och rekommendationer i dessa båda dokument från de dåvarande frikyrkliga samverkansorganisationerna.

---

⁵⁷ *Gemensam tro*, 1995.

⁵⁸ Palm 1992, s. 36–39.

Fleranslutning och visionen om en förenad frikyrka

Rapporten *Tecken om enhet* tillkom efter att gemensamma motioner hade lämnats in till flera frikyrkosamfundets årsmöten 1988. De 15 motionerande församlingarna var alla fleranslutna och såg detta som "uttryck för en dröm om Kristi kyrkas synliga enhet, förverkligad i olika lokala situationer".⁵⁹ Med motionen ville man understödja utvecklingen men pekade samtidigt på ett antal både teologiska och praktiska utmaningar. Förslaget var att tillskapa ett frikyrkligt samrådsorgan för de fleranslutna församlingarna. Sveriges frikyrkoråd tillsatte därför en arbetsgrupp och rapporten är ett resultat av den gruppens arbete.

Rapportens analys är att den ökande förekomsten av fleranslutna församlingar är ett tecken i tiden. Den grundläggande förutsättningen uppfattas vara det nya ekumeniska klimat som vuxit fram sedan 1960-talet och som kort beskrivits tidigare i denna text. Kyrkornas världsråds konferens 1961 kan ses som ett startskott för den aktiva utvecklingen. Fenomenet med fleranslutna församlingar kan förstås som ett steg på vägen mot den synliga enhet som fastslagits i New Delhi 1961 och som resulterade i ambitionerna att forma en förenad frikyrka. Detta framgår i motionen från 1988 där man med erfarenheterna från de fleranslutna församlingarna vill "skissera en eller flera modeller för en förenad frikyrklighet som ett delmål för fortsatta ekumeniska strävanden".⁶⁰ Detta mål kvarstod 1991 och framstår enligt rapporten som den mest rimliga och önskvärda utvecklingen dels utifrån de fleranslutna församlingarnas erfarenheter, dels utifrån rapportens analyser.⁶¹ Rapportens råd och rekommendationer måste alltså tolkas i ljuset av dess utgångspunkter.

Orsakerna till att antalet fleranslutna församlingar växer kan enligt rapporten förklaras med både pull- och push-faktorer. Den tydligaste pull-faktorn är det ekumeniska klimatet och ambitionerna att gestalta kyrkans synliga enhet genom en förenad frikyrka. Detta beskrivs som "bakomliggande förutsättningar" för utvecklingen av fleranslutna församlingar.⁶² Rapporten menar att framväxten av denna företeelse är förankrad i 1960-talets ekumeniska utveckling både i Sverige och internationellt. Samtidigt menar man att pullfaktorerna inte ensamt leder till utvecklingen men att när dessa bakomliggande förutsättningar finns på plats kan push-faktorerna utlösa förloppet.

---

⁵⁹ *Tecken om enhet* 1991, s. 10.

⁶⁰ *Tecken om enhet* 1991, s. 10.

⁶¹ *Tecken om enhet* 1991, s. 116.

⁶² *Tecken om enhet* 1991, s. 19.

Rapporten lyfter här fram tre tydliga faktorer som orsak till framväxten men också som tecken i tiden. För det första handlar det om att förhålla sig till genomgripande strukturförändringar i samhället. Demografi, urbanisering, sekularisering och andra samhällsförändringar både skapar förutsättningar för och framtvingar förändringar av organisationer som lokala församlingar. För det andra konstateras att frikyrkan tappar medlemmar och lyckas inte appellera till samtidens andliga sökande, något som tvingar församlingar till ökad samverkan. För det tredje kan utvecklingen ses som ett "tecken på hopp och framtidstro" där kristna på en ort går samman för att bättre dela och gestalta evangeliet.⁶³ Utifrån dessa förutsättningar diskuteras sedan hur frågor om läran, organisationen, identiteten och verksamheten kan hanteras i ljuset av fleranslutna församlingar. Slutsatsen av detta resonemang är i rapporten att dessa församlingar inte ska ses som nödlösningar utan som framtidsmodell. De fleranslutna församlingarna kan få "utgöra ett korrektiv" i förhållande till samfunden som pekar på "teologisk och fromhetsmässig mångfald", "en kris med stora möjligheter" och som "ett uttryck för lojalitet med Guds rike".⁶⁴

Rapporten avslutas med rekommendationer som i första hand riktas till samfunden. Förslagen beskrivs som kortsiktiga men med förhoppningen om att "medverka till att bereda vägen för mera genomgripande förändringar".⁶⁵ Rekommendationerna inleds med en uppmaning att bejaka den teologiska mångfalden både inom de fleranslutna församlingarna, de olika samfunden men också som en grundläggande kristen hållning. Samfunden uppmanas därefter att sträva efter samordning på en rad områden som anslutningsfrågor, verksamhet, materialproduktion, information och insamlingsverksamhet. Vidare föreslås en ökad samverkan mellan de teologiska utbildningarna och att pastorer ska kunna tjänstgöra både i de fleranslutna församlingarna men också kunna röra sig över samfundsgränserna. Slutligen föreslås att en gemensam frikyrklig tidning ersätter de olika samfundstidningarna.⁶⁶

Fleranslutna församlingar de senaste trettio åren

Effekterna av rapporten lät inte vänta på sig. Redan efter två år hade flera samfundstidningar slagits samman men inte till en utan till två olika tidningar, *Sändaren* 1992 och *Petrus* 1993. Utvecklingen framåt skulle sedan

---

⁶³ *Tecken om enhet* 1991, s. 20.

⁶⁴ *Tecken om enhet* 1991, s. 29.

⁶⁵ *Tecken om enhet* 1991, s. 117.

⁶⁶ *Tecken om enhet* 1991, s. 118–123.

leda till några olika konstellationer som delvis följde grupperna runt de två tidningarna. 20 år efter rapporten hade två större samfundssammanslagningar skett till det som skulle bli Evangeliska Frikyrkan 1997, och Equmeniakyrkan 2011. Båda dessa sammanslagningar ledde till förändringar inom de olika områden som rapporten pekat på gällande utbildning, media och material. Däremot formades inte en förenad frikyrka vilket i sin tur ledde till ett fortsatt arbete kring de fleranslutna församlingarna.

En bit in på det nya millenniet framstod det alltså allt tydligare att ytterligare en ny samfundsbildning var på väg att ta form. Den frikyrkliga samfundskartan ritades om men behovet av att hantera de fleranslutna församlingarna kvarstod. 2006 hade en arbetsgrupp inom Sveriges Frikyrkosamråd (SFR) tagit fram en rapport med rubriken *Att tänka på vid samgående mellan församlingar*. I den inledande texten talas om "den glädjande utvecklingen att allt fler gemensamma församlingar bildas" och att rapporten ska bli ett redskap" i processerna av samgående mellan församlingar".⁶⁷ I den tidigare rapporten från 1991 var det uttalat att det långsiktiga målet var en förenad kyrka och att fleranslutna församlingar sågs som ett steg på vägen. 2006 har tonen ändrats och det nya landskapet för frikyrkosamfundet verkar snarare utgöra en grund för resonemanget.

En betydande förändring mellan de båda rapporterna var bildandet av Sveriges kristna råd (SKR) 1992. SKR konstruerades som en samverkan mellan fyra kyrkofamiljer där den frikyrkliga familjen var en av dessa. I samband med detta omformades Frikyrkorådet till Sveriges Frikyrkosamråd SFR. I namnet ligger uppgiften till samråd mellan bibehållna separata samfundsidentiteter. I SFR-rapportens inledning ges tio tumregler för god ekumenik, en text som tagits fram gemensamt inom Sveriges kristna råd, där de grundläggande attityderna är respekt, generositet och öppenhet för mångfald.

Med detta som grund ger sedan arbetsgruppen råd och anvisar attityder i samband med samgående mellan församlingar. Enhet skrivs fram som ett mål i sig som "alltid gagnar församlingens liv och funktion", däremot framstår församlingssammanslagning inte alltid som den rätta vägen.⁶⁸ När så ska ske betonas inledningsvis två saker, att ha rätt utgångspunkt och att bejaka processen.

Målet gällande utgångspunkten handlar om att ha ambitionen att den nya församlingen ska bli framåtriktad, evangeliserande och ha en öppen gemenskap. För att detta ska ske behövs både en god bild av omvärlden och

---

⁶⁷ SFR 2006, s. 1.

⁶⁸ SFR 2006, s. 5.

en genomgripande analys av motiven. Här talas även om att identifiera alternativa lösningar till en fleransluten församling, till exempel att den ena (oftast mindre) församlingen går upp i den andra. Vilken väg man än väljer betonas att de olika församlingarnas aktuella relationer måste beaktas.

När det gäller frågan om process betonas att ett samgående måste ha respekt för de ingående församlingarnas historia, identitet och uttrycksformer.⁶⁹ Därför tar dessa processer i regel lång tid och bygger oftast på en stegvis utveckling som kan vara strategiskt planerad eller uppstå genom aktuella behov och händelser. Rapporten listar sedan ett antal frågeställningar som bör behandlas under processen mot samgående. Det kan gälla olika delmål, takten i processen eller frågor om anställningar och verksamhet.

Ytterligare en dimension av rapportens råd handlar om relationen till de olika samfunden samt formella frågor som församlingskonstitution och juridik. I relation till de aktuella samfunden betonas att frågorna måste ägas lokalt men stödjas nationellt samt att alla processer måste präglas av transparens och generositet. I de mer formella frågorna betonas vikten av noggrannhet i formuleringar och att samfunden här kan bistå med både erfarenhet och expertis.⁷⁰

Vid en jämförelse mellan de här analyserade rapporterna från 1991 respektive 2006 framträder några tydliga likheter. För det första verkar båda texterna tillkommit på förekommen anledning, det vill säga att fenomenet fleranslutna församlingar vid båda tillfällena var betydande och ökande. För det andra beskrivs ekumenik och kristen enhet som ett mål i sig och att fleranslutna församlingar bör betraktas som ett uttryck för den kristna kyrkans synliga enhet. För det tredje är båda rapporterna resultat av att frikyrkligt ekumeniska organ tillsatt arbetsgrupper som å samfundens vägnar och med bred sammansättning tagit fram analyser och rekommendationer.

Samtidigt finns några tydliga skillnader mellan rapporterna. Den första och tydligaste skillnaden är tonen i texten där den tidigare rapporten är mer förespråkande och ibland föreskrivande medan den senare är vägledande och ibland frågande. De 15 åren av ytterligare erfarenhet av fleranslutna församlingar verkar inte ha försvagat den ekumeniska visionen men däremot gett en något större försiktighet och dessutom en starkare betoning av det lokala initiativet. Ett uttryck för detta är att i rekommendationerna från 2006 listas i första hand ett antal frågor som de aktuella

---

⁶⁹ Detta exemplifieras tydligt i berättelserna del tre i denna volym, s. 160.

⁷⁰ SFR 2006, s. 6–27. Stora delar av denna text är exempel på församlingsordning, stadgar mm.

församlingarna behöver hantera och besvara. I texten ges visserligen exempel på skrivningar för församlingsordning och stadgar men råden har mer karaktären av frågor att arbeta med. Ytterligare en skillnad är att tanken på en förenad frikyrka som var mycket framträdande 1991 inte verkar vara aktuell 2006.

2018 firade den svenska frikyrkoekumeniken 100 år sedan Frikyrkliga samarbetskommittén bildades. I samband med detta publicerades en antologi med titeln *Hundra år av samverkan*. I en del av boken skrev flera av de dåvarande "samfundsledarna om sina tankar inför *framtiden*", med fokus på vilken roll frikyrkorna och deras samarbete kan spela.⁷¹ Noterbart för denna studie är att frågan om fleranslutna församlingar nästan är obefintlig i samfundsledarnas framtidsspaningar. Den samlade bilden som växer fram i dessa texter är en ekumenisk vision om generositet, samverkan och uppdrag.

Samfundsledarna betonar vikten av enhet och respekt mitt i olikheterna. Den handlar inte om "ett utslätande av egenarten som samfund utan respekt och enighet, kärlek till varandras gemenskaper."⁷² Någon menar att "det är mer respektingivande på längre sikt om vi kan respektera både vår egen och andras övertygelse [...] men där vi är öppna med vårt beroende av varandra".⁷³ Utifrån detta är tanken att "de olika samfunden kommer alla med våra delar och av dessa styckeverk kan Gud skapa en helhet".⁷⁴ Ytterligare någon skriver att "närheten till varandra [...] kommer att förstärkas i framtiden. Ensam är inte stark."⁷⁵

Det är alltså uppenbart i dessa framtidsvisioner att det på samfundsnivå handlar om samverkan mellan befintliga storheter snarare än om samgående till en förenad frikyrka. En av samfundsledarna resonerar om möjligheterna för en sådan förenad frikyrka men lägger till att "om det är önskvärt är dock en svår fråga".⁷⁶ Alla betonar vikten av samverkan men också att nya allianser inte nödvändigtvis gäller mellan samfund utan kan följa "parallella församlings- och förnyelserörelser som bygger tydlig identitet, vision och tillhörighet".⁷⁷ Det är i detta sammanhang slående att de

---

⁷¹ Jonsson & Molin 2018, s. 13.

⁷² Larsson 2018, s. 233.

⁷³ Alm 2018, s. 224.

⁷⁴ Svensson 2018, s. 245

⁷⁵ Olausson 2018, s. 238.

⁷⁶ Svensson 2018, s. 246.

⁷⁷ Fors & Newman 2018, s. 230.

fleranslutna församlingarna är så frånvarande i samfundsledarnas resonemang. I stället kan det sägas att samgående ofta är "en konsekvens av brist på tillväxt".⁷⁸

Det som kanske är allra mest framträdande är uppdragsorienteringen. Det baseras i ett resonemang om gudsrikesfokus och riktas främst mot frågor som församlingsutveckling och mission. I mötet med ett alltmer avkristnat samhälle talas om att "agera tillsammans och hitta nya allianser för att tränga igenom".⁷⁹ Samverkans funktion framstår främst i att bättre gestalta kristen tro i mission och diakoni. Det är uppdraget att vara kyrka som står i fokus för samverkan och "genom ett djupt och gott ekumeniskt samarbete kan vi idag mer tydligt och ärligt än kanske någonsin se vår situation i vårt land ur ett gudsrikesperspektiv. [...] Uppdraget delar vi."⁸⁰

Framtiden för fleranslutna församlingar

Nu ska artikeln summeras och det kommer att göras i tre delar. Först görs en övergripande summering av artikelns resultat, därefter diskuteras några aspekter som relaterar till företeelsen med fleranslutna församlingar men som inte direkt framträder i materialet. Slutligen kommer några framtidsrelaterade reflektioner med grund i den genomförda studien göras.

Materialet visar att fleranslutna församlingar framför allt är något som berör mindre sammanhang. Det gäller dels församlingar på mindre orter, dels församlingar med något lägre medlemsantal. Det genomsnittliga medlemsantalet bland de fleranslutna församlingarna är knappt 130 personer. Det innebär att det inte handlar om de riktigt små församlingarna men heller inte de stora församlingarna. Därtill är detta en företeelse i lite mindre samhällen. Det är ovanligt med fleranslutna församlingar i större städer och där de finns i sådana kommuner, ligger de fleranslutna församlingarna i regel i mindre samhällen inom kommunen.

Undersökningen tyder på att de fleranslutna församlingarna har något större förutsättningar för fortlevnad och utveckling. En möjlig förklaring till detta är att många av de fleranslutna församlingarna under senare tid genomgått större förändring genom sammanslagning, något som i de

---

⁷⁸ Olausson 2018, s. 238.

⁷⁹ Alm 2018, s. 222.

⁸⁰ Svensson 2018, s. 247.

flesta fall inneburit en genomgripande bearbetning av församlingens identitet och verksamhet.⁸¹

Undersökningen visar också att förekomsten av fleranslutna församlingar varierar mellan samfunden. Inom Alliansmissionen och Evangeliska frikyrkan är en av fyra församlingar en fleranslutna församling. Motsvarande siffra för Pingst och Equmeniakyrkan är 13 respektive 11 procent. Inom Pingst har andelen ökat kraftigt under de senaste 20 åren medan det omvända gäller för Equmeniakyrkan vars andel kraftigt minskade i samband med samfundssammanslagningen 2011. Intressant nog är det några samfund där fleranslutna församlingar är nästan helt frånvarande som hos Frälsningsarmén eller Adventistsamfundet.

En intressant företeelse är att alternativen till fleranslutning verkar öka. Några församlingar har valt att bli enkelanslutna. I vissa fall handlar det om församlingar som gått samman och i samband med detta valt att tillhöra bara ett samfund. I andra fall är det församlingar som varit fleranslutna men med starkare koppling till ett av samfunden och därför valt att organisatoriskt bara vara ansluten till detta. En alternativ utveckling är att församlingar inom samma samfund ökar samverkan med grannförsamlingar i regionen. Inom Pingst är detta en utveckling som möjligen är ett resultat av en framväxande tydligare samfundsstruktur men även inom Evangeliska frikyrkan ökar den regionala samverkan mellan samfundets församlingar. För samfund som till exempel Alliansmissionen har detta länge varit förekommande i de så kallade kretsarna där flera församlingar samverkar kring till exempel anställningar och vissa verksamheter.

När mål och strategier diskuteras gällande fleranslutna församlingar betonas vikten av att ge processen tid där hänsyn tas till de ingående församlingarnas olika historia, relationer, identitet och uttryck. Målet med sammanslagningar är att öka livskraften för att bli ett tydligare uttryck för evangeliet där verksamhetsutveckling och missionaritet är framträdande drag. Däremot är det slående att de fleranslutna församlingarna lyser med sin frånvaro i samfundsledarnas framtidsvisioner från 2018. Detta kan tolkas på flera sätt. Möjligen är församlingssammanslagningar numer en tydligt lokal fråga som visserligen stöds av samfunden men inte ingår direkt i de nationella organisationernas prioriteringar. En annan tolkning kan vara att det inte längre betraktas som ett mål men att det i vissa situationer accepteras som den bästa lösningen.

---

⁸¹ Se vidare Hagevi, *Medlemsutveckling bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar*, s. 96 i denna volym.

Studien av fleranslutna församlingar väcker en rad frågor kring företeelser som inte direkt framträder i materialet. Här ska tre sådana kort diskuteras. Det första gäller frågan om organisatorisk respektive organisk fleranslutning i en frikyrkligmiljö där samfundsidentiteten verkar spela allt mindre roll. Många frikyrkliga medlemmar verkar lägga mindre vikt vid sin samfundstillhörighet. Det märks i samband med flytt då det inte är självklart att man väljer församling på den nya orten utifrån samfundsbe-teckning. Även på pastors- och ledarnivå är det ett ökande fenomen att man tjänar inom olika samfund. Till detta kommer att gränsoverskridande nätverk som New Wine, NFU och andra typer av nätverk kan vara väl så identitetsbärande som samfundstillhörigheten. Utifrån detta kan man fråga sig vilken roll en formell anslutning till organisationen samfund kommer att spela i framtiden.

Den andra frågeställningen gäller hur de internationella församlingarnas utveckling och identitet ska förstås i ljuset av samfundstillhörighet och fleranslutning. De internationella församlingarna är kraftigt växande både till antal församlingar och i medlemsantal.⁸² Vissa av dessa ansluter sig till svenska frikyrkosamfund och blir integrerade delar av dessa samfund men med en internationell karaktär, men majoriteten är fortsatt fristående församlingar. En del av dessa internationella församlingar har relationella eller organisatoriska band till nätverk eller samfund i andra länder. Ett exempel på detta är samfundet Redeemed Christian Church of God, RCCG, med säte i Nigeria. Detta samfund har flera församlingar i Sverige och vissa av dessa har nära band till svenska samfund och en av dessa församlingar är formellt fleransluten till både EFK och RCCG. Detta är troligen en företeelse som kommer att öka i omfattning och något som kommer att ställa nya frågor till systemet med fleranslutning. Man kan fråga sig om framtida samfund kommer ha kvar sin självklara nationella prägel i en alltmer global värld?

En tredje frågeställning gäller församlingar och grupper som har relationella band utan att gå samman och bilda en fleransluten församling trots att de delar kyrkolokal. Kyrkobyggnaden har av tradition varit en viktig identitetsfaktor inom frikyrkligheten.⁸³ När olika grupper delar samma lokal kan man säga att lokalen är fleransluten men att de olika församlingarna inte har organisatoriska band. Denna företeelse är delvis sammankopplad med frågan om de internationella församlingarna som ofta är de

---

⁸² Aronson 2016 och 2021; Frikyrkoundersökningen.

⁸³ Se till exempel Andreas Thörns avhandling om Filadelfiaförsamlingen i Stockholms historieskrivning utifrån sina lokaler, Thörn 2014, eller Magnus Wahlströms artikel om Smyrnaförsamlingen i Göteborgs identitet speglad i dess lokaler, Wahlström 2023.

som hyr in sig i en annan församlings lokal. Även detta kan man förvänta sig att öka och därmed ställa nya frågor till identiteten som församling eller samfund i ljuset av lokalanvändningen.

En fjärde frågeställning gäller de specifikt svenska förutsättningarna för ekumenisk samverkan utifrån den starka svenska konsensuskulturen.⁸⁴ Som undersökningen visat har den svenska kristenheten uppvisat en långtgående vilja till ekumenisk samverkan och synlighet. Samfund har gått samman i nya konstellationer och fenomenet med fleranslutna församlingar är relativt unikt för den svenska frikyrkogeografen. Hittills har detta varit ett i stort sett frikyrkligt fenomen. I en framtid med fortsatt medlemsminskning inom Svenska kyrkan kan man fråga sig om viljan till lokalt kristet vittnesbörd skulle kunna resultera i att fleranslutning i högre grad kom att inkludera även församlingar inom Svenska kyrkan.

Slutligen kan konstateras att frågor kring både ecklesiologi och kongregationalism är under förändring inom svensk frikyrklighet. Undersökningen har visat på två sådana utvecklingar. Den ena handlar om hur kongregationalismen verkar har rört sig från en samfundsorienterad ovanifrån-kongregationalism till att i ökande grad betona det lokala initiativet och ägarskapet. Detta märks både i hur terminologin används och i hur råd och rekommendationer utformats. Det andra handlar om att frågan om ekumenisk samverkan gällande fenomenet med fleranslutna församlingar verkar ha rört sig från idealism till pragmatism, från att idén om en förenad frikyrka uppfattades av vissa som ett överordnat mål till att lokal samverkan och i vissa fall samgåenden får vara drivet av konkreta förutsättningar på lokalplanet. I rörelsen från idédriven samverkan till en mer pragmatisk hållning måste frågan ställas vilken roll som fenomenet med fleranslutna frikyrkoförsamlingar kommer att spela i framtiden.

Vad alla dessa frågor kommer att innebära för frikyrkans framtid i Sverige får visa sig. Det som här kan konstateras är att fleranslutna frikyrkoförsamlingar har varit ett framträdande och i många fall framgångsrikt fenomen inom den svenska frikyrkogeografen under de senaste 50 åren.

---

⁸⁴ Daun 1998.

Referenser

- Alm, Daniel 2018, "Pingströrelsen, frikyrkorna och framtiden" i Jonsson & Molin (red) *Hundra år av samverkan. Svensk frikyrkoekumenik 1918–2018*. Karlstad: Votum och Gullers.
- Aronson, Torbjörn 2016, *Ett nytt karismatiskt landskap i Sverige*. Uppsala: Areopagos.
- Aronson, Torbjörn 2021, "Tillväxten av pentekostala församlingar i Sverige 1974–2020" i Alvarsson (red) *Pentekostalismen i Sverige på 2020-talet*. Skellefteå: Artos.
- Bardh, Ulla 2008, *Församlingen som sakrament*. Uppsala: Uppsala universitet.
- Berntsson, Martin 2011, "Från medeltidens slutskede till enhetskyrkans begynnande upplösning" i Berntsson m.fl. *Kyrka i Sverige. Introduktion till svensk kyrkohistoria*. Skellefteå: Artos.
- Bergsten, Torsten 1995, *Frikyrkor i samverkan. Den svenska frikyrkoekumenikens historia 1905–1993*. Stockholm/Örebro: Verbum/Libris.
- Brohed, Ingmar 2005, *Sveriges kyrkohistoria. Religionsfrihetens och ekumenikens tid*. Stockholm: Verbum.
- Cedersjö, Björn & Thörn, Lennart 1989, *Enade och Åtskilda*. Örebro: Libris.
- Daun, Åke 1998, *Svensk mentalitet. Ett jämförande perspektiv*. Stockholm: Rabén Prisma.
- Fahlgren, Sune 2015, *Vatten är tjockare än blod*. Stockholm: Teologiska högskolan Stockholm.
- Fors, Ingemar & Newman, Linalie 2018, "Framtidsperspektiv utifrån Evangeliska frikyrkan" i Jonsson & Molin (red) *Hundra år av samverkan. Svensk frikyrkoekumenik 1918–2018*. Karlstad: Votum och Gullers.
- Sveriges Frikyrkosamråd (SFR) 2006, *Att tänka på vid samgående mellan församlingar*.
- Gehlin, Sara 2021, "Receptive Ecumenism: A Pedagogical Process" i Jakobsson m.fl. *Sharing and Learning: Bible, Mission, and Receptive Ecumenism*. Genève: WCC Publications.
- Gemensam grund. En skrift om frikyrklig trosåskådning* 1963. Gummessons bokförlag: Stockholm.
- Gemensam tro. Ett samtalsdokument* 1995. Förlaget Sanctus: Stockholm.
- Gemensam väg* 1968. Frikyrkliga studieförbundet/Moderna läsare: Stockholm.
- Hill, Jonathan 2008, *Den kristna kyrkans historia*. Örebro: Libris.

- Jacobsen, Douglas 2011, *The world's Christians: who they are, where they are, and how they got there*. Chichester: Wiley-Blackwell.
- Janzon, Göran 2014, "Gemensamma församlingar" i Alvarsson (red) *Svenskt Frikyrkolexikon*. Stockholm: Atlantis.
- Janzon, Göran 2024, "Lausannerörelsen – en historisk översikt" i Edsinger och Janzon (red) *Goda nyheter för hela världen*. Stockholm: Libris.
- Jonsson, Jonny & Molin, Lennart 2018, *Hundra år av samverkan. Svensk frikyrkoekumenik 1918–2018*. Karlstad: Votum och Gullers.
- Josefsson, Ulrik 2021, "Frikyrka i förändring" i Josefsson & Wahlström *Enthusiastisk kristendom och fanatism i Knutby*. IPS forskningsrapporter nr 8. Stockholm: IPS.
- Källstad, Thorwald 1968, "Förord" i *Gemensam väg*. Frikyrkliga studieförbundet/Moderna läsare: Stockholm.
- Larsson, Kjell 2018, "Har bäst före datum passerats för frikyrkan?", i Jonsson & Molin (red) *Hundra år av samverkan. Svensk frikyrkoekumenik 1918–2018*. Karlstad: Votum och Gullers.
- Nilsson, Bertil 2011, "Från missionstiden till medeltidens slutskede" i Berntsson m.fl. *Kyrka i Sverige. Introduktion till svensk kyrkohistoria*. Skellefteå: Artos.
- Nisser, Per Olof 2005, "Den kristna församlingssången" i Brohed, Ingemar *Sveriges kyrkohistoria 8. Religionsfrihetens och ekumenikens tid*. Stockholm: Verbum.
- Olausson, Kjell 2018, "'Sverige för Kristus' – ett gemensamt uppdrag", i Jonsson & Molin (red) *Hundra år av samverkan. Svensk frikyrkoekumenik 1918–2018*. Karlstad: Votum och Gullers.
- Palm, Irving 1992, "Gemensamma församlingar – en nytt fas i den ekumeniska utvecklingen" i *Tro och tanke* 92:4. Uppsala: Svenska kyrkans forskningsråd.
- Pingst.nu* 2005, medlemstidning för Pingströrelsen.
- Sahlberg, Carl-Erik 2021, *Allmän kyrkohistoria. Från Jesus till kyrkan idag*. Uppsala: STH Academic.
- Skog, Margareta 2010, *Frikyrklighet och ekumenik kring millennieskiftet. I Berndt Gustafssons fotspår tre studier*. Dahlgren (red) Lund: Lunds Universitet.
- Svensson, Lasse 2018, "En kyrka och en kyrkoledare söker sin identitet", i Jonsson & Molin (red) *Hundra år av samverkan. Svensk frikyrkoekumenik 1918–2018*. Karlstad: Votum och Gullers.
- Tecken om enhet. Gemensamma församlingar* 1991, Stockholm: Sveriges Frikyrkosamråd.

- Tholvsen, Øyvind 2016, *Frikyrkokartan ritas om. En rapport om frikyrkornas utveckling i Sverige 2000–2015*.
- Tholvsen, Øyvind 2021, *Frikyrkundersökningen*, (<https://vidare.nu/wp-content/uploads/2021/06/frikyrkundersokningen-2021.pdf>)
- Thörn, Andreas 2014, *En framgångsrik främling. Filadelfiaförsamlingen i Stockholm – självbild i historieskrivning och verksamhet 1910 – 1980*. Örebro: Örebro universitet.
- Wahlström, Magnus 2023, "Resan mot Frihamnen. En studie av Smyrna-församlingens identitet gestaltad i arkitektur" i Josefsson och Wahlström (red) *Pingströrelsens ecklesiologi i förändring*. IPS forskningsrapporter nr 11. Stockholm: IPS.
- Wejryd, Cecilia 2011, "Från enhetssamhället till mångreligiöst samhälle" i Berntsson m.fl. *Kyrka i Sverige. Introduktion till svensk kyrkohistoria*. Skellefteå: Artos.
- Vidare.nu*, (www.vidare.nu/resurser)
- Åberg, Göran 1980, *Sällskap - samfund: studier i Svenska alliansmissionens historia fram till 1950-talets mitt*. Stockholm: Almqvist & Wiksell international.

Del 2

Bilden av de fleranslutna församlingarna

Fleranslutna frikyrkoför- samlingars närhet i relationen med samfund

MAGNUS HAGEVI

Inledning

Det som kännetecknar en fleransluten frikyrkoförsamling är att den är ansluten till mer än ett samfund. Därmed kan församlingens relation till respektive samfund variera. En del kan ha lika nära relation till de frikyrkosamfund som församlingen är fleransluten till. Andra församlingar kan ha närmare relation till ett eller några av de frikyrkosamfund som den är fleransluten till. Somliga församlingar har dessutom generellt nära relation till de frikyrkosamfund de är fleranslutna till, medan andra har generellt svagare samfundsidentitet.

Syftet med denna studie är att analysera fleranslutna församlingars närhet i relationen till samfund. Att en församling är ansluten till flera samfund kan i sig försvaga samfundsidentiteten till förmån för en ekumenisk identitet så att närheten i relationen till de samfund som församlingen är fleransluten till avtar.¹ I vad mån det finns en nära relation mellan samfund och en fleransluten frikyrkoförsamling kan påverka dess teologi och verksamhet liksom framtida ekumeniska relationer och samfundstillhörighet. En fleransluten församlings teologi bör tendera att bli mer lik det som är kännetecknande för samfund som den har nära relation med. Det bör dessutom vara vanligare att en fleransluten församling kallar pastorer från samfund som den har en nära relation med. Vid olika typer av sam-

---

¹ Palm 1992. Förvisso finns det andra anledningar till att församlingsmedlemmars identifikation med ett samfund kan avta, till exempel sekularisering och mobilitet.

fundsevenemang – konferenser, utbildningar, läger med mera – är det rimligt att en fleransluten församling oftare deltar i dessa om de arrangeras av ett samfund den har en nära relation med. Det material och de verksamhetsidéer som kommer från ett samfund som en fleransluten församling har nära relationer med bör användas i större utsträckning än det som kommer från andra samfund. Om församlingen ska ansluta sig till ytterligare ett frikyrkosamfund – till skillnad från om en församling lämnar ett samfund – är det sannolikt att detta är ett samfund som en fleransluten församling har en nära relation med. När strategiska satsningar genomförs – till exempel en satsning på teologisk utbildning och andra utbildningar som syftar till församlingsanställning – är det mer troligt att en fleransluten församling fokuserar sina resurser på de satsningar som görs av de samfund den har en nära relation med.²

De fleranslutna frikyrkoförsamlingarnas närhet i relationen med olika samfund bör delvis bero på vilka samfund som församlingen är ansluten till. Här har det över tid utvecklats olika mönster. När Frikyrkliga samarbetskommittén i början av 1950-talet kartlade frikyrkosamfundens medlemstal beskrevs fleranslutna församlingar som ett småländskt problem som rörde Svenska Missionsförbundet³ och Svenska Alliansmissionen (SAM). Frågan gällde hur medlemmarna skulle kategoriseras vars församlingar var dubbelanslutna till båda dessa frikyrkosamfund. Även om det inte uppmärksammades i den rapporten fanns även församlingar som var dubbelanslutna till Baptistsamfundet och Örebromissionen (samt några andra). När sociologen Irving Palm i slutet av 1980-talet undersökte fleranslutna församlingar noterade han att det nu inte bara var en affär mellan två "samfundspar", utan att fleranslutna församlingar hade spridit sig runt om i landet och involverade fler frikyrkosamfund. Ännu var majoriteten av de fleranslutna frikyrko-församlingarna något av de två samfundsparen Missionsförbundet och SAM respektive Baptistsamfundet och Örebromissionen. Av de 131 fleranslutna frikyrkoförsamlingarna var 35 procent anslutna till Missionsförbundet och Alliansmissionen. Samtliga av Alliansmissionens fleranslutna församlingar var också anslutna till Missionsförbundet. Dessutom var 18 procent av de fleranslutna frikyrkoförsamlingarna anslutna till Baptistsamfundet och Örebro-missionen.⁴ Religionshistoriker poängterade den teologiska närheten mellan respektive samfundspar när de beskrev den förstnämnda typen av fleranslutna fri-

---

² Palm 1992; Skog 2010.

³ År 2003 bytte Svenska missionsförbundet namn till Svenska missionskyrkan.

⁴ Palm 1992, 1997.

kyrkoförsamlingar som lutherska (där såväl barn- och troendedop praktiserades) och kategoriserade den sistnämnda typen av fleranslutna frikyrko-församlingar som tillhöriga döparsamfund (där enbart troendedop praktiserades).⁵ Till stor del hade dessa fleranslutna församlingar alltid varit kopplade till vad som så småningom utvecklades till olika frikyrkosamfund.⁶

Med start i Höörs ekumeniska församling 1969 noterar flera forskare – och frikyrkosamfunden – att en ny våg av fleranslutna församlingar bildas, ofta genom sammanslagningar och ibland genom nyetableringar som från starten anger sig vara en fleransluten, ekumenisk, församling.⁷ Ofta rörde det sig om församlingar som var fleranslutna till Missionsförbundet och Baptistsamfundet (vilket Höörs ekumeniska församling var ett exempel på). Sådana fleranslutna församlingar går på tvärs mot den teologiska närheten mellan lutherska och baptistiska frikyrkosamfund. Istället har forskare noterat närhet mellan frikyrkosamfund och dess församlings-medlemmar i graden av teologisk konservatism och att detta har strukturerat frikyrkosamfunden i två grupper.⁸ Exempel på närhet i grad av teologisk konservatism är bibelsyn, betoning av evangelisation och ekumenik. Andelen medlemmar och pastorer som betecknats som bokstavstroende har varit större i Pingst, Alliansmissionen och de samfund som kom att bilda Evangeliska frikyrkan (EFK), medan andelen som kategoriserats som tolkanandetroende var betydligt större i de samfund som senare bildade Equmeniakyrkan (Baptistsamfundet, Metodistkyrkan och Missionskyrkan).⁹ I den förstnämnda gruppen av frikyrkosamfund har medlemmarna prioriterat evangelisation mer än medlemmarna i Equmeniakyrkans bildarsamfund som i större utsträckning betonat ekumenik.¹⁰ En undersökning av frikyrkomedlemmar 1995 rapporterade att de som tillhörde Equmeniakyrkans bildarsamfund respektive Evangeliska frikyrkan och Pingst tende-

---

⁵ Gustafsson 1957.

⁶ Palm 1992.

⁷ Palm 1992; Bergsten 1995, s. 166-167; Skog 2010.

⁸ Gustafsson 1990, s. 69-71; Palm 1993, s. 56-67, 1997, s. 64-65; Hagevi 2009, s. 113; jfr Halvarsson 2001, s. 112-117

⁹ För att bestämma bibelsyn bland frikyrkomedlemmar och pastorer har flera undersökningar bett dem välja mellan två påståenden: "Bibeln är Guds ord och därför är den bokstavligen sann" och "Bibeln är inspirerad av Gud men den är skriven av människor och måste tolkas på nytt i varje tid". Första påståendet betecknas som bokstavstro, andra påstående tolkandetro (Gustafsson 1990, s. 69-71; Palm 1993, s. 56-67; Hagevi 2009, s. 113; jfr Halvarsson 2001, s. 112-117).

¹⁰ Palm 1993.

rade att känna större samhörighet med varandra, medan Alliansmissionens medlemmar kände viss samhörighet med samfund i båda dessa grupper.¹¹ När religionsvetaren Margareta Skog studerade fleranslutna frikyrkoförsamlingar 2005 framkom att det då var en brokig skara på totalt 144 församlingar med otaliga kopplingar till frikyrkosamfunden.¹² Där återfinns gammalt samarbete mellan lutherska och baptistiska samfundspar med nya samarbeten där graden av teologisk konservatism kan spela in. På samfundsnivå tycks också graden av konservatism påverka samarbeten mellan samfunden där de teologiska lärosätena Enskilda högskolan Stockholm (Equmeniakyrkan) och Akademi för ledarskap och teologi (Pingst, Evangeliska frikyrkan och Svenska Alliansmissionen) är två tydliga exempel.

En stor del av de fleranslutna frikyrkoförsamlingarna var anslutna till de samfund som gick samman och bildade Equmeniakyrkan. Speciellt gällde det Baptistsamfundens församlingar som ofta också var anslutna till Missionskyrkan, men det fanns även andra kombinationer mellan dessa samfund och Metodistkyrkan. Teologen Øyvind Tholvsen noterade i sin undersökning att bildandet av Equmeniakyrkan innebar en minskning av antalet fleranslutna frikyrkoförsamlingar till 123 församlingar. Han pekar främst på två orsaker till denna minskning. Dels genom att församlingarna som varit knutna till mer än ett av bildarsamfunden till Equmeniakyrkan blev anslutna till bara detta samfund. Dels att en del tidigare fleranslutna församlingar valde att stå utanför det nybildade samfundet och i en del fall bara vara anslutna till ett samfund. Tholvsen visar också att ett dussin frikyrkoförsamlingar var fleranslutna till tre samfund.¹³

Tidigare forskning rapporterar att det främst är frikyrkoförsamlingar som har lågt medlemsantal och ekonomiska svårigheter (bland annat för lokal- och lönekostnader) som söker lokalt samgående.¹⁴ Utifrån sådana problem kan teologiska skillnader – oavsett om det gäller lutherska och baptistiska frikyrkor eller grad av konservativ teologi – betyda mindre för bildandet av en fleransluten frikyrkoförsamling. Istället får de lära sig att samexistera i en och samma församling för att ha möjlighet att kunna verka vidare på orten. Ett resultat blir då att variationen i vilka frikyrkosamfund som församlingar är fleranslutna till ökar.

En anledning till att närheten i relationen till frikyrkosamfund som församlingar är fleranslutna till kan variera är vilken barn- och ungdomsför-

---

¹¹ Wähleman m fl 1996.

¹² Skog 2010.

¹³ Tholvsen 2021.

¹⁴ Palm 1992.

ening som är verksam i församlingen (Palm 1992). Barn- och ungdomsföreningen för Equmeniakyrkan är Equmenia, för Pingst är det Pingst ung och för Alliansmissionen är det Svenska alliansmissionens ungdom (SAU). Sedan 2014 har Evangeliska frikyrkan inte någon speciell barn- och ungdomsorganisation.¹⁵ Forskare har föreslagit att den eller de barn- och ungdomsföreningar som är verksamma i en fleransluten församling har samband med närheten i relationen med samfund. Om verksamhet genomförs av en barn- och ungdomsförening med stark koppling till ett samfund dominerar i en fleransluten frikyrkoförsamling finns det i så fall ofta en närmare relation till detta samfund än till andra samfund som en sådan församling är ansluten till. Forskning som genomfördes i slutet på 1980-talet har visat att det oftast finns en balanserad roll för olika barn- och ungdomsföreningar i fleranslutna frikyrkoförsamlingar. Men i nästan lika många av de fleranslutna församlingarna dominerade ett av samfundens barn- och ungdomsorganisation. Före bildandet av Equmeniakyrkan hade SMU – Svenska missionskyrkans ungdom – en dominerande roll i många fleranslutna församlingar.¹⁶

Sedan en stor del av tidigare studier om fleranslutna församlingar genomfördes har frikyrkokartan ritats om flera gånger. Nya samfund – Evangeliska frikyrkan och Equmeniakyrkan – har bildats, liksom flera frikyrkoförsamlingar. Detta är ytterligare ett skäl till att det finns behov av nya studier av fleranslutna församlingars relation till frikyrkosamfund. Med utgångspunkt i vad som framkommit i tidigare forskning, och som redovisats ovan, besvarar denna studie fyra frågeställningar.

1. Vilken närhet i relationen till olika kristna samfund har fleranslutna frikyrkoförsamlingar?
2. Varierar närheten i relationen till de samfund som frikyrkoförsamlingar är fleranslutna?
3. Har närhet i samfundsrelationer samband med om fleranslutna frikyrkoförsamlingar organiserar verksamhet genom olika samfunds barn- och ungdomsförening?
4. På vad sätt har församlingars centrala egenskaper samband med vilka frikyrkosamfund en församling är fleransluten till respektive har en nära samfundsrelation med?

I det kommande beskrivs först hur jag gått till väga för att genomföra studien följt av en diskussion om hur närheten till olika samfund kan ha skif-

---

¹⁵ Jonsson 2023.

¹⁶ Palm 1992, s. 65.

tat bland fleranslutna församlingar över tid. Därefter analyseras betydelsen av barn- och ungdomsarbetets organisering i relation till församlingarnas närhet till olika samfund och sedan vilka centrala egenskaper församlingarna har som är fleranslutna till olika typer av samfund. Till sist sammanfattas studiens huvudsakliga slutsatser.

Tillvägagångssätt

Studien baseras på "Enkät till frikyrkliga samlingsförsamlingar." Det är en enkät som skickades till samtliga fleranslutna frikyrkoförsamlingar vars samfund är medlemmar i Frikyrkosamråd (FSR) och som beskrivs i bilaga 1 i denna volym.¹⁷ Dessa församlingar är fleranslutna till något av fyra frikyrkosamfund: Equmeniakyrkan, Evangeliska frikyrkan (EFK), Pingst och Svenska Alliansmissionen (SAM). De som användes som informanter om respektive församling var pastor och/eller församlingsstyrelsens ordförande. Studien är inte någon urvalsundersökning, utan en totalundersökning av hela populationen av fleranslutna frikyrkoförsamlingar i Sverige. Det är därför inte lämpligt att använda signifikanstestning vid resultatredovisning. Antalet svarande församlingar är 44 av totalt 120 fleranslutna församlingar i Sverige. En mer angelägen diskussion än statistisk signifikans rör därför de svarande församlingars representativitet jämfört med populationen av fleranslutna frikyrkoförsamlingar.

Den enkätfråga som står i centrum i denna studie handlar om närheten i relationen till olika kyrkosamfund. Vid sidan av Equmeniakyrkan, Evangeliska frikyrkan, Pingst och Svenska Alliansmissionen har de svarande informerat om församlingens närhet i relationen till andra kristna samfund. Frågan löd: "En del samfund (och likande) kan din församling ha mycket nära relation med, medan med andra samfund är relationen mindre nära. Ange på skalan, från ingen relation till mycket nära relation, relationen din församling har med respektive samfund?" Därefter nämndes Equmeniakyrkan, Evangeliska fosterlandsstiftelsen, Evangeliska frikyrkan, Katolska kyrkan, Ortodox kyrka, Pingströrelsen, Sjundedagsadventisterna, Svenska alliansmissionen (SAM), Svenska kyrkan och Trosrörelsen. För var och en av dessa samfund kunde församlingen ange sin närhet på en sjugradig skala som gick från "ingen relation" (1) till "mycket nära relation" (7).

---

¹⁷ Bilaga 1, s. 150 i denna volym.

För att bestämma vilka frikyrkosamfund som församlingen är fleranslutna, ställdes frågan: "Vilka samfund (eller likande) är församlingen ansluten till?" Det var möjligt att ange Equmeniakyrkan, Evangeliska frikyrkan, Pingströrelsen, Svenska alliansmissionen (SAM) och svarsalternativet "annat samfund (eller likande)". Ingen församling använde det sistnämnda svarsalternativet.

För att studera församlingens relation till kristna barn- och ungdomsorganisationer på riksplanel ställdes frågan: "Utförs församlingens barn- och ungdomsverksamhet av en förening som är knuten till en kristen ungdomsorganisation?" Det var möjligt att ange flera svar genom att kryssa för följande svarsalternativ: "ja, Equmenia", "ja, Pingst ung", "ja, SALT", "ja, SAU – Svenska Alliansmissionens Ungdom", "Ja, Svenska kyrkans unga" och "Nej".

Dessutom används de index över 14 församlingsegenskaper som redovisas i bilaga 2 i denna volym.¹⁸ En första grupp med egenskaper indikerar de församlingar med aktivitet och engagemang, utåtriktning och inkludering, ordning och uppmuntran. En andra grupp egenskaper betonande nära relationer och en aktiv andlighet. En tredje grupp indikerar förekomst av gudstjänster med fasta riter, karismatik, bibelläsning och bön. En fjärde grupp med egenskaper undersöker om predikningar innehåller evangelisk efterföljd, är bibelbaserat evangeliska, positiva till ekumenik och politisk aktivism. En femte egenskap behandlar om församlingen beaktar strikta traditionella normer. Med dessa är det möjligt att studera substantiella skillnader mellan frikyrkoförsamlingar som är fleranslutna till olika kombinationer av samfund samt sambanden mellan dessa församlingsegenskaper och närheten i relationen till olika frikyrkosamfund.

Fleranslutna frikyrkoförsamlingars närhet i relationen till kristna samfund

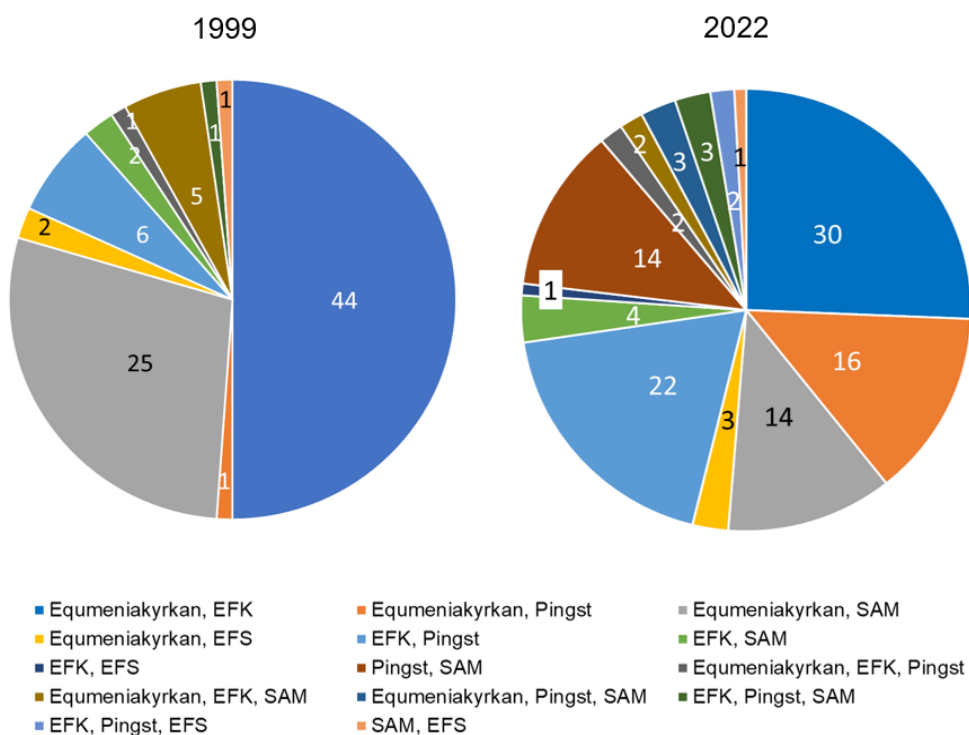
Första frågan att studera är vilken relationsmässig närhet fleranslutna frikyrkoförsamlingar har till olika samfund. Det finns mycket som talar för att fleranslutna frikyrkoförsamlingars närhet i relationen till samfund har förändrats över tid. Eftersom denna rapport baserar sig på en tvärsnittsstudie finns inte data som över tid visar fleranslutna frikyrkoförsamlingarnas närhet i relationen till samfund. En viktig bakgrund för en sådan

---

¹⁸ Bilaga 2, s. 153 i denna volym.

uppskattning är dock till vilka samfund en frikyrkoförsamling är fleranslutet. Samfund som många församlingar är fleranslutet till bör fler av dem ha en nära relation till. Som genomgången av tidigare forskning visat har fleranslutna församlingarnas olika kombinationer av samfundsanslutning förändrats dramatiskt i och med att kartan över Frikyrkosverige ritats om. Det som var gamla invanda sanningar gäller inte längre. Denna förändring framgår tydligt när frikyrkoförsamlingars fleranslutning till samfund jämförs över tid. I Figur 1 jämförs fleranslutna frikyrkoförsamlingars kombinationer av samfundsanslutning 1999 och 2022. För att underlätta jämförelsen har bildarsamfundet för Equmeniakyrkan slagits samman redan 1999. Det innebär att 52 frikyrkoförsamlingar som enbart var fleranslutna till två eller tre av Equmeniakyrkans bildarsamfund inte ingår i redovisningen för 1999.

Figur 1 Fleranslutna frikyrkoförsamlingars kombinationer av samfundsanslutning 1999 och 2022 (antal fleranslutna frikyrkoförsamlingar).

Kommentar: Antal fleranslutna församlingar 1999 N=88 och 2022 N=117. Källa för 1999 är Skog 2010, s. 28. De 52 frikyrkoförsamlingarna som enbart var fleranslutna till Equmeniakyrkans bildarsamfund ingår inte i sammanställningen för 1999. Namnet för Evangeliska frikyrkan var 1999 Nybygget – kristen samverkan.

År 1999 fanns 140 fleranslutna frikyrkoförsamlingar, vilket hade minskat till 117 fleranslutna frikyrkoförsamlingar 2022. Den viktigaste orsaken till minskningen var bildandet av Equmeniakyrkan och att flera fleranslutna frikyrkoförsamlingar då bara blev anslutna till ett samfund. När de församlingar som enbart var fleranslutna till Equmeniakyrkans bildarsamfund inte inkluderas i sammanställningen från 1999 kvarstår 88 fleranslutna frikyrkoförsamlingar. Det betyder antalet fleranslutna frikyrkoförsamlingar har ökat om bildandet av Equmeniakyrkan beaktas redan 1999.

Några förändringar av frikyrkoförsamlingars kombination av fleranslutning till samfund står ut extra mycket. Antalet församlingar som är fleranslutna enbart till samfundsparet (det vill säga utan anslutning till något annat samfund) Evangeliska frikyrkan (EFK) och Equmeniakyrkan (eller något av dess bildarsamfund) har minskat från 44 till 30 församlingar. Deras andel av fleranslutna församlingar har minskat från omkring hälften av de fleranslutna församlingarna 1999 till drygt en fjärdedel 2022. Även om andra samfundskombinationer inkluderas har antalet församlingar som är fleranslutna Equmeniakyrkan eller dess bildarsamfund och Evangeliska frikyrkan minskat (från 50 församlingar till 34 församlingar). Den andra förändringen är minskningen av antalet församlingar som är fleranslutna till samfundsparet Alliansmissionen (SAM) och Equmeniakyrkan eller något av dess bildarsamfund (mestadels Missionskyrkan). Från att ha varit 25 församlingar fleranslutna till samfundsparet Alliansmissionen och något av Equmeniakyrkans bildarsamfund 1999 har motsvarande antal minskat till 14 församlingar 2022. För detta samfundspar har andelen fleranslutna församlingar minskat från drygt en fjärdedel 1999 till knappt en åttondel 2022. När andra samfundskombinationer inkluderas minskar också antalet församlingar som är fleranslutna Equmeniakyrkan eller dess bildarsamfund och Alliansmissionen (från 30 församlingar till 20 församlingar).

På grund av att det tillkommit församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och andra samfund än Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen (se nedan) har antalet församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan eller något/några av dess bildarsamfund ändå bara minskat från 78 församlingar 1999 till 70 församlingar 2022. I andel av de fleranslutna församlingarna är det trots allt en minskning från 82 procent 1999 till 60 procent 2022. Utifrån dessa uppgifter är det rimligt att anta att närheten i relationen till Equmeniakyrkan (eller dess bildarsamfund) har minskat bland de fleranslutna församlingarna under 2000-talet. Samtidigt är den stora andelen församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan

något som bör innebära att många av dem har en nära relation till detta samfund.

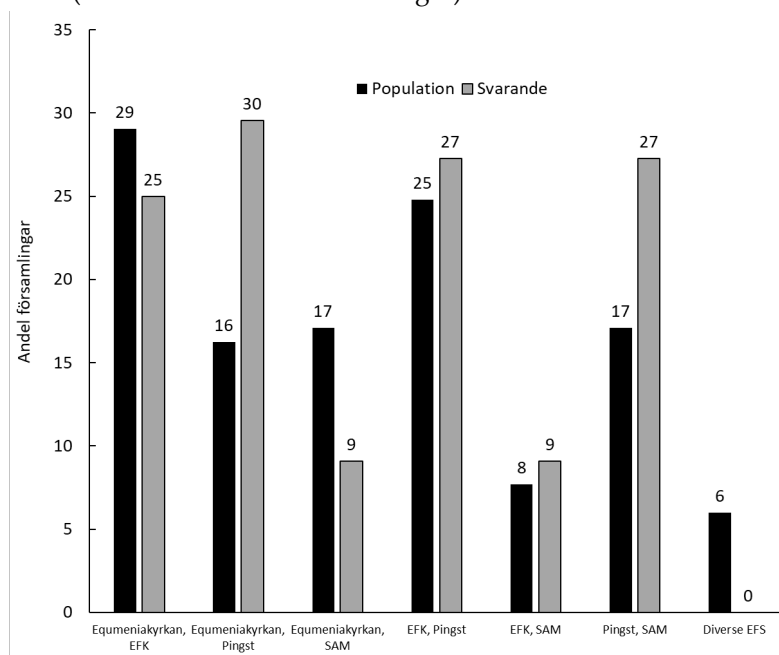
Tre kombinationer av fleranslutna församlingar har blivit påtagligt vanligare. Antalet församlingar som är fleranslutna till samfundsparet Evangeliska frikyrkan och Pingst har ökat från 6 församlingar 1999 till 22 församlingar 2022. I andel av de fleranslutna församlingarna innebär det en ökning från femtondel 1999 till nästan en femtedel 2022. Inkluderas även andra samfundskombinationer har antalet församlingar som är fleranslutna Evangeliska frikyrkan och Pingst ökat än mer (från 8 församlingar 1999 till 29 församlingar 2022, en ökning från tolfte del till en fjärdedel av de fleranslutna frikyrkoförsamlingarna). Också församlingar som är fleranslutna till samfundsparet Equmeniakyrkan (eller dess bildarsamfund) och Pingst har ökat från 1 församling 1999 till 16 församlingar 2022 (från lite drygt en hundradel till sjundedel av samtliga fleranslutna frikyrkoförsamlingar). Om församlingar som dessutom är anslutna till andra samfund inkluderas ökar antalet församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Pingst från 2 församlingar 1999 till 19 församlingar 2022 (från en dryg femtiondel till en sjättedel av samtliga fleranslutna frikyrkoförsamlingar). Pingst och Alliansmissionen är ytterligare ett samfundspar som blivit vanligare. Inget samfundspar hade denna kombination 1999 (utan att församlingen dessutom var fleransluten till fler samfund), medan 14 församlingar var anslutna till detta samfundspar 2022 (vilket motsvarar en åttiondel av samtliga fleranslutna frikyrkoförsamlingar). Det fanns dock 6 församlingar som var fleranslutna till Pingst och Alliansmissionen tillsammans med något eller några fler samfund 1999 (vilket motsvarar en fjortiondel av samtliga fleranslutna frikyrkosamfund), något som 2022 hade ökat till 20 församlingar (motsvarar drygt en sjättedel av samtliga frikyrkosamfund).

Det är tydligt att såväl antalet som andelen församlingar som är fleranslutna till Pingst har ökat mellan 1999 och 2022, från 9 församlingar 1999 till 62 församlingar 2022 (från en tiondel av de fleranslutna församlingarna 1999 till drygt hälften av dessa 2022). Utifrån denna förändring bör antagligen många fleranslutna frikyrkoförsamlingarna ha en närmare relation till Pingst 2022 än vad som var fallet 1999. Den ökande andelen församlingar som är fleransluten till Pingst innefattar församlingar som också är fleranslutna till två samfund som är baptistiska eller har betydande baptistisk substans (Evangeliska frikyrkan och Equmeniakyrkan), två relativt teologiskt konservativa samfund (Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen) och två samfund som är lutherska eller har betydande luthersk substans (Equmeniakyrkan och Alliansmissionen). Förvisso kan en del av de församlingar som är fleranslutna till Pingst passa in i modellen av att de är

anslutna till samfund som vårdar en baptistisk tradition och/eller har en mer konservativ teologi. Men vilka samfund som församlingar kombinerar en fleranslutning med Pingst är en ganska brokig skara. Det är därför möjligt att gamla förklaringsmodeller till fleranslutnas närhet i relation till samfund inte helt förklarar dessa mönster. Måhända inverkar andra skäl till samarbete som är relaterade till medlemsnedgång och ekonomiska problem.¹⁹ Om de lokala frikyrkoförsamlingarna tillhör olika kyrkotraditioner eller har olika grader av konservativ teologi kan det vara något som man får ha överseende med för att ändå kunna ha en lokalt aktiv frikyrklig närvaro.

I figur 2 redovisas de parvisa samfundskombinationer de fleranslutna församlingarna involverar (oavsett hur många samfund respektive församling är fleranslutna till). Redovisningen är uppdelad i populationen av samtliga fleranslutna frikyrkoförsamlingar 2022 samt de fleranslutna frikyrkoförsamlingar som besvarat denna studies enkät.

Figur 2 Frikyrkoförsamlingar fleranslutna till olika kombinationer av samfund (andel fleranslutna församlingar).

Kommentar till fig. 2: Antal församlingar i population N=117 och bland svarande N=44. En fleranslutna församling kan förekomma i flera kombinationer, varför procent inte summerar till 100.

¹⁹ Palm 1992.

Av figur 2 framgår att församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Pingst samt Pingst och Alliansmissionen är överrepresenterade bland de församlingar som besvarat enkäten. Däremot är församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Alliansmissionen samt till viss del Equmeniakyrkan och Evangeliska frikyrkan och olika församlingar som är fleranslutna till Evangeliska fosterlandsstiftelsen underrepresenterade bland de församlingar som besvarat enkäten. Sådana skillnader mellan populationen och svarande fleranslutna frikyrkoförsamlingar kan påverka resultaten av närhet i relationen med samfund. Det kan då betyda att församlingar som svarat på enkäten och som är fleranslutna till Equmeniakyrkan, Pingst och Alliansmissionen redovisar en något närmare relation till varandra än vad som skulle vara fallet om populationen varit bättre representerad bland de svarande. Samtidigt kan fleranslutna församlingar till Equmeniakyrkan och Alliansmissionen, samt i viss utsträckning Evangeliska frikyrkan som besvarat enkäten redovisa en mindre nära relation till varandra än vad som skulle vara fallet om de svarande representerade populationen av fleranslutna församlingar bättre.

I tabell 1 redovisas andelen samfund till vilka församlingarna i populationen och bland de svarande är fleranslutna.

Tabell 1 Samfund bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar (procent i populationen av och svarande fleranslutna frikyrkoförsamlingar).

Samfundsanslutning	Population	Svarande
Equmeniakyrkan	60	59
Evangeliska frikyrkan	56	50
Pingst	53	66
Svenska Alliansmissionen	35	41
Evangeliska fosterlandsstift.	6	0
Antal församlingar	117	44

När samfundsandelen bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar jämförs mellan populationen och de svarande är det oftast förhållandevis små avvikelser. Undantaget utgörs av Pingst där en större andel bland de svarande församlingarna är fleranslutna till detta samfund än i populationen av de fleranslutna frikyrkoförsamlingarna. Det kan således vara något vanligare att de svarande fleranslutna församlingarna har en nära relation med Pingst än vad som är fallet bland populationen av fleranslutna frikyrkoförsamlingar.

De svarande församlingarna har rapporterat närheten i relationen till tio samfund inklusive till de fyra frikyrkosamfund som de svarande församlingarna är fleranslutna. Det var möjligt att svara med en sjugradig skala där 1 innebär ingen relation och 7 en mycket nära relation. I tabell 2 redovisas medelvärde för samtliga svarande fleranslutna frikyrkoförsamlingar och för respektive samfund till vilka församlingarna var fleranslutna. Närheten i relationen till samfund som församlingarna är fleranslutna till är markerade med fet stil i grått fält.

Tabell 2 Närhet i samfundsrelation efter samfundanslutning (medelvärde).

Samfunds- relation med	Samfundsanslutning				
	EK	EFK	Pingst	SAM	Samtliga
Pingst	3,81	3,54	5,12	4,89	4,33
Equmeniakyrkan	5,00	3,25	3,69	3,28	3,88
Svenska kyrkan	3,26	3,48	3,50	3,58	3,47
Evangeliska frikyrkan (EFK)	3,15	4,46	3,07	2,72	3,40
Svenska alliansmissionen (SAM)	2,24	2,80	3,24	5,86	3,29
Evangeliska fosterlandsstiftelsen	1,45	1,33	1,36	1,31	1,37
Trosrörelsen	1,24	1,45	1,39	1,56	1,37
Ortodox kyrka	1,14	1,35	1,05	1,20	1,19
Katolska kyrkan	1,13	1,24	1,09	1,19	1,15
Sjundedagsadventisterna	1,00	1,25	1,18	1,07	1,13

Kommentar: Antalet församlingar för samtliga N=37-44 (på grund av internbortfall varierar antalet svarande), Equmeniakyrkan N=21-30, Evangeliska frikyrkan N=20-25, Pingströrelsen N=21-30 och Svenska alliansmissionen N=15-18. Graden av närhet till församlingens egna samfund är markerade med fet stil i grått fält.

Det samfund som fleranslutna församlingar har närmast relation till tenderar att vara Pingst, följt av Equmeniakyrkan, Svenska kyrkan, Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen. Med de metodologiska reservationerna som ovan nämndes angående representativiteten för de svarande fleranslutna församlingarna är en del av resultatet inte förvånande. Det reflekterar till stor del att den största andelen av de svarande församlingarna är fleranslutna till Pingst och Equmeniakyrkan. Det som kan förvåna är att

Svenska kyrkan i genomsnitt uppfattas stå fleranslutna församlingar närmare än Evangeliska frikyrkan. Att inte alla fleranslutna frikyrkoförsamlingar har en nära relation till Alliansmissionen bör till stor del förstås utifrån att samfundet har en stark regional koncentration till framför allt Jönköpings län och dess omedelbara omnejd. Många av de fleranslutna församlingarna som är verksamma i andra delar av landet har inte någon nära relation med Alliansmissionen. Övriga kristna samfund uppger de fleranslutna frikyrkoförsamlingarna inte ha någon speciell nära relation med. Måhända är det inte överraskande vad gäller Katolska kyrkan och ortodoxa kyrkor, men det är också noterbart att relationen inte är nära till andra frikyrkor som Trosrörelsen och Sjundedagsadventisterna eller den lägkyrkliga rörelsen Evangeliska fosterlandsstiftelsen.

Vid beaktande av de samfund som församlingarna är fleranslutna till rapporteras en närmare relation till dessa samfund. De församlingar som är fleranslutna till Alliansmissionen har en relativt nära relation med detta samfund (5,86). De församlingar som är fleranslutna till Pingst (5,12) och Equmeniakyrkan (5,00) redovisar de näst därefter närmaste relationerna med dessa samfund. De församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan (4,46) har inte lika nära relation med detta samfund som motsvarande församlingar har med de andra tre frikyrkosamfunden. Det samfund som församlingar som är fleranslutna till Alliansmissionen har näst närmast relation med är Pingst (4,89), vilket också är fallet för Equmeniakyrkan (3,81) och Evangeliska frikyrkan (3,54). Församlingar som är fleranslutna till Pingst har näst närmast relation med Equmeniakyrkan (3,69). Närmast relation till Svenska kyrkan har de församlingar som är fleranslutna till Alliansmissionen (3,58) och Pingst (3,50), följt av församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan (3,48). Församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan rapporterar inte lika nära relation till Svenska kyrkan (3,26).

Pingst samarbetar på ett speciellt sätt med Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen (bland annat med teologisk utbildning). Equmeniakyrkan har, å sin sida, en gemensam historia med Alliansmissionen. Det kan därför synas överraskande att församlingar som är fleranslutna till Pingst tenderar att ha en närmare relation med Equmeniakyrkan än med Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen. Likaså kan det verka överraskande att församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan har en relativt nära relation till Pingst. En anledning kan vara att många församlingar är fleranslutna till både Pingst och Equmeniakyrkan (i alla fall bland svarande församlingar). Men sådana fleranslutna församlingar är inte mer vanliga än församlingar som förutom Pingst är fleranslutna till Evange-

liska frikyrkan och/eller Alliansmissionen. Utifrån vilka samfund som församlingar är fleranslutna till borde det i så fall inte påverka närheten i relationen till samfund.

Närheten i relationen med Pingst och Equmeniakyrkan för församlingar som är fleranslutna till något av dessa samfund kan också bero på i vilket lokalt sammanhang de verkar. I de flesta av landets kommuner finns frikyrkoförsamlingar som är anslutna till Pingst och/eller Equmeniakyrkan. Samma sak gäller inte Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen som inte har samma spridning över landet.²⁰ Genom den lokala närvaron får församlingarna i en kommun (eller liknande) en närmare relation till dessa samfund. Hypotesen är alltså att i lokala sammanhang som har flera församlingar som är anslutna till olika samfund tenderar dessa församlingar att ha en närmare relation till dessa samfund. Tyvärr ingår inte uppgifter om det lokala sammanhang i vilket fleranslutna frikyrkoförsamlingar verkar i dataunderlaget till denna studie.

Eftersom församlingar anslutna till Pingst och Equmeniakyrkan ofta verkar inom samma lokala sammanhang tenderar relationen vara relativt nära sådana församlingar, så även bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar. Detta förhållande kan även vara en orsak till att fleranslutna frikyrkoförsamlingar tenderar att ha en relativt nära relation med Svenska kyrkan. Även detta samfund har en spridd närvaro över hela landets kommuner och tenderar att också verka där det finns fleranslutna och andra frikyrkoförsamlingar. Dessutom kan lokala sammanhang delvis ligga bakom den nära relationen med Pingst bland församlingar som är fleranslutna till Alliansmissionen. Historisk har småländska missionsförsamlingar valt att ansluta till Missionsförbundet (ett av Equmeniakyrkans bildarsamfund), Alliansmissionen eller att vara "dubbelanslutna" till båda dessa samfund. Det betyder alltså att en församling som är fleransluten till Alliansmissionen antingen också är fleransluten till Pingst eller har en pingstförsamling i sin närhet. När en församling är ansluten till Alliansmissionen utan att också vara ansluten till Equmeniakyrkan finns däremot sällan någon församling som är ansluten till Equmeniakyrkan i samma lokala sammanhang. Detta kan vara en förklaring till den relativt svaga relationen med Alliansmissionen bland församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan. Samma sak noteras delvis för närheten till Equmeniakyrkan bland församlingar som är fleranslutna till Alliansmissionen. Den något närmare relationen till Equmeniakyrkan bland församlingar som är flerans-

---

²⁰ Skog 2010.

slutna till Alliansmissionen kan bero på att en större andel av deras församlingar är eller har varit "dubbelanslutna" till Missionsförbundet/Equemeniakyrkan.

Med tanke på Equmeniakyrkans relativt goda spridning över landet är det ändå noterbart att församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan och/eller Alliansmissionen tenderar ha en närmare relation till Svenska kyrkan än till Equmeniakyrkan. Om hypotesen om församlingars lokala sammanhang är en bra förklaring till den nära relationen mellan Pingst och Equmeniakyrkan bland församlingar som är fleranslutna till något av dessa samfund, borde även andra resultat noteras. Ett sådant är att församlingar som inte är fleranslutna till både Pingst och Equmeniakyrkan utan bara till ett av dessa samfund ändå har en relativt nära relation till det andra samfundet som de inte är anslutna till. En indikator om det är så kan erhållas vid en jämförelse av närheten i relationen till de samfund som frikyrkoförsamlingarna är eller inte är fleranslutna. Nästa avsnitt analyserar just detta.

Närhet i relationen till de samfund som frikyrkoförsamlingar är fleranslutna till

Det är sannolikt att den kombination av samfund som en församling är fleransluten till också är de samfund som församlingen har en nära relation med. En församlings närhet i relationen till de samfund den är fleransluten till kan dock variera. Dessutom – som diskuterades i hypotesen om lokalt sammanhang ovan – kan fleranslutna församlingar ha relativt nära relation till samfund som de inte är anslutna till. I tabell 3 har församlingarna ordnats i par med de samfund de är fleranslutna till. Det betyder att församlingar som är fleranslutna till tre samfund återkommer i flera par kombinationer av samfund i tabell 3. För varje samfundspär anges närheten i relationen till Equmeniakyrkan, Evangeliska frikyrkan, Pingst, Alliansmissionen och Svenska kyrkan.

Tabell 3 Närhet i relationen med församlingens samfund efter kombinationer av samfundanslutning (medelvärde).

Samfundsanslutning	Närhet i relationen med				
	Equmeniakyrk.	EFK	Pingst	SAM	SvK
Equmeniakyrkan / Evangeliska frikyrkan	4,38	4,25	2,32	2,14	3,36
Equmeniakyrkan / Pingst	5,20	2,42	4,75	1,83	3,14
Equmeniakyrkan / Svenska alliansmissionen	5,64	2,10	4,14	4,93	3,43
Evangeliska frikyrkan / Pingst	2,70	4,68	4,50	2,89	3,60
Evangeliska frikyrkan / Svenska alliansmissionen	2,08	4,33	4,00	6,17	3,17
Pingst / Svenska alliansmissionen	2,60	2,33	5,50	6,10	3,65

Kommentar: Antal fleranslutna församlingar som är anslutna till Equmeniakyrkan / Evangeliska frikyrkan N=10-12 (på grund av internbortfall varierar antalet svarande), Equmeniakyrkan / Pingströrelsen N=12-16, Equmeniakyrkan / Svenska alliansmissionen N=5-7, Evangeliska frikyrkan / Pingströrelsen N=9-11, Evangeliska frikyrkan / Svenska alliansmissionen N=6 och Pingströrelsen / Svenska alliansmissionen N=9-10. Graden av närhet till församlingens egna samfund är markerade med fet stil i grått fält. Samma fleranslutna församling kan förekomma i flera kombinationer.

Det är tydligt att de samfund som församlingar är fleranslutna till också är de samfund som de fleranslutna församlingarna har nära relationer med. De församlingar som har närmast relation med Alliansmissionen tenderar att vara fleranslutna till detta samfund samt Evangeliska frikyrkan (6,17) och Pingst (6,10). De församlingar som är fleranslutna till Alliansmissionen och Equmeniakyrkan tenderar ha mindre nära relation till Alliansmissionen (4,93), utan har istället en närmare relation till Equmeniakyrkan (5,64). Också i de församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan (5,20) och Pingst (4,75) är närheten i relationen till det förstnämnda samfundet något större än till det sistnämnda. Närheten till relationen med Pingst är också något svagare i församlingar som är fleranslutna till detta samfund och Evangeliska frikyrkan (Pingst: 4,50 och Evangeliska frikyrkan: 4,68) samt Alliansmissionen (Pingst: 5,50 och Alliansmissionen: 6,10). I det sistnämnda fallet är dock relationen till Pingst – jämfört med andra

samfundskombinationer i fleranslutna församlingar – relativt nära. Samfundsrelationen i församlingar vars fleranslutning innehåller kombinationen Equmeniakyrkan (4,38) och Evangeliska frikyrkan (4,25) tenderar att inte ha en så nära relation till dessa samfund.

Över lag tenderar fleranslutna församlingar ha en mer distanserad relation med samfund som de inte är anslutna till. Undantaget utgörs av församlingar som är fleranslutna till Alliansmissionen, men inte till Pingst. När dessa församlingar är anslutna till Equmeniakyrkan (4,14) eller Evangeliska frikyrkan (4,00) är deras relation till Pingst relativt nära. I båda fallen tycks det vara när församlingarna är fleranslutna till Alliansmissionen som närheten i relationen till Pingst ökar. Avståndet i relationen till Pingst ökar bland församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Evangeliska frikyrkan (2,32). Bland dessa finns två församlingar som dessutom är fleranslutna till Pingst. Om dessa två församlingar exkluderas så att det enbart är församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Evangeliska frikyrkan ökar avståndet till Pingst ytterligare (2,06, N=9). Annars tenderar fleranslutna församlingar att ha en närmare relation till Svenska kyrkan än till de frikyrkoförsamlingar de inte är anslutna till. Närmast relation till Svenska kyrkan har församlingar som är fleranslutna till Pingst och Alliansmissionen (3,65) samt Evangeliska frikyrkan och Pingst (3,60). Inte lika nära relation till Svenska kyrkan har församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Pingst (3,14) och Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen (3,17).

Vad gäller hypotesen om lokalt sammanhang finns indikationer på ett klent stöd. Församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan, men inte till Pingst, har ingen nära relation till detta samfund. Motsvarande gäller också för församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan, men inte till Pingst. Undantaget är de församlingar som är fleranslutna till Alliansmissionen som ofta har en ganska nära relation med Pingst.

En del församlingar är fleranslutna till inte bara två, utan tre samfund. Det är möjligt att ju fler samfund en församling är ansluten till, desto mindre nära relation har församlingen till respektive samfund. I tabell 4 redovisas närheten i relationen till de samfund som församlingen är fleranslutna till efter hur många och vilka samfund som församlingen är ansluten till.

Tabell 4 Närhet i relationen med församlingens samfund efter antal samfundsanslutningar (medelvärde).

Antal samfund församlingen är fleranslutet till	Närhet i relationen med			
	Equmeniakyrkan	EFK	Pingst	SAM
Tre samfund	5,00	4,25	3,86	5,40
Två samfund	5,00	4,50	5,50	6,04
Differens	0,00	-0,25	-1,64	-1,00

Kommentar: Antal församlingar som är anslutna till två samfund varav ett är Equmeniakyrkan N=25, Evangeliska frikyrkan N=20, Pingströrelsen N=22 och Svenska alliansmissionen N=13. Antal församlingar som är anslutna till tre samfund varav ett är Equmeniakyrkan N=5, Evangeliska frikyrkan N=4, Pingströrelsen N=7 och Svenska alliansmissionen N=5.

Tendensen är att församlingar som är fleranslutna till tre samfund tenderar att ha en mindre nära relation till dessa samfund än församlingar som är fleranslutna till två samfund. Undantaget utgörs av Equmeniakyrkan där närheten till detta samfund inte är annorlunda om församlingen dessutom är ansluten till ett eller två ytterligare samfund. Motsvarande skillnad för Evangeliska frikyrkan är dock liten. Däremot är skillnaden i närhet till Pingst och Alliansmissionen större när församlingarna är anslutna till tre samfund än till två. Ändå är relationen till Alliansmissionen i absoluta tal stark när församlingar som förutom detta samfund är anslutet till ytterligare två samfund. Församlingar som är fleranslutna till tre samfund har en närmare relation till Equmeniakyrkan och Alliansmissionen än Evangeliska frikyrkan och Pingst.

Ytterligare en förklaring till fleranslutnas församlingars närhet i relationen till samfund rör frågan om hur deras barn- och ungdomsarbete organiseras. I vad mån detta kan förklara närheten i relationen till samfund och skillnaderna mellan församlingar som är fleranslutna till två eller tre samfund behandlas i nästa avsnitt.

Samfundsrelationer i fleranslutna frikyrkoförsamlingar och barn- och ungdomsföreningar

En anledning till att fleranslutna frikyrkoförsamlingars relationer till samfund inte var likvärdiga i slutet på 1980-talet var enligt sociologen Irving Palm "den samfundsmodell som församlings ungdomsarbete är relaterad

till. Drygt 40 procent av församlingarna har endast ett samfunds ungdomsarbete som modell".²¹ Med det menade Palm att fleranslutna församlingar ofta har endast en barn- och ungdomsförening och att det då oftast var SMU (som sedan dess gått in i Equmenia). I de församlingar som är fleranslutna till ett samfund undersöks därför om församlingens barn- och ungdomsarbete bedrivs genom Equmenia, Pingst ung och/eller Svenska Alliansmissionens ungdom (SAU). Sedan Palm skrev sin rapport har Evangeliska frikyrkan omorganiserat sitt barn- och ungdomsarbete utan att ha en egen barn- och ungdomsorganisation som motsvarar Equmenia, Pingst ung eller SAU. För att kunna undersöka en modell som överensstämmer med det sätt Evangeliska frikyrkan organiserar sitt barn- och ungdomsarbete genomförs en speciell analys av församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan. Först undersöks om församlingen har ett barn- och ungdomsarbete, sedan om det finns en speciell barn- och ungdomsförening. I de församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan och som har ett barn- och ungdomsarbete utan att ha en barn- och ungdomsförening antas att detta arbete organiseras enligt den modell som Evangeliska frikyrkan använder.

Ovan noterades att församlingar som är fleranslutna till tre samfund har en närmare relation till Equmeniakyrkan och Alliansmissionen än Evangeliska frikyrkan och Pingst. I fem av dessa sju församlingar fanns det antingen en Equmeniaförening (3 församlingar) eller en SAU-förening (2 församlingar), medan två församlingar saknade en barn- och ungdomsförening.

De fleranslutna frikyrkoförsamlingar som organiserar sitt barn- och ungdomsarbete med något/några av samfundens barn- och ungdomsorganisationer (eller modellen som Evangeliska frikyrkan använder) tenderar att ha närmare relation till detta samfund än vad som annars är fallet. De frikyrkoförsamlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och som har en Equmenia-förening har en närmare relation till detta samfund (5,43, N=15) än när någon av dessa församlingar har en annan eller ingen barn- och ungdomsförening (4,57, N=15). De frikyrkoförsamlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan och organiserar ett barn- och ungdomsarbete enligt deras modell har en närmare relation till detta samfund (4,65, N=10) än när någon av dessa församlingar har en annan barn- och ungdomsförening eller inget barn- och ungdomsarbete (3,00, N=2). Frikyrkoförsamlingar som är fleranslutna till Pingst och som har en Pingst ungdomsförening har en närmare relation till detta samfund (6,00, N=4) än när nå-

---

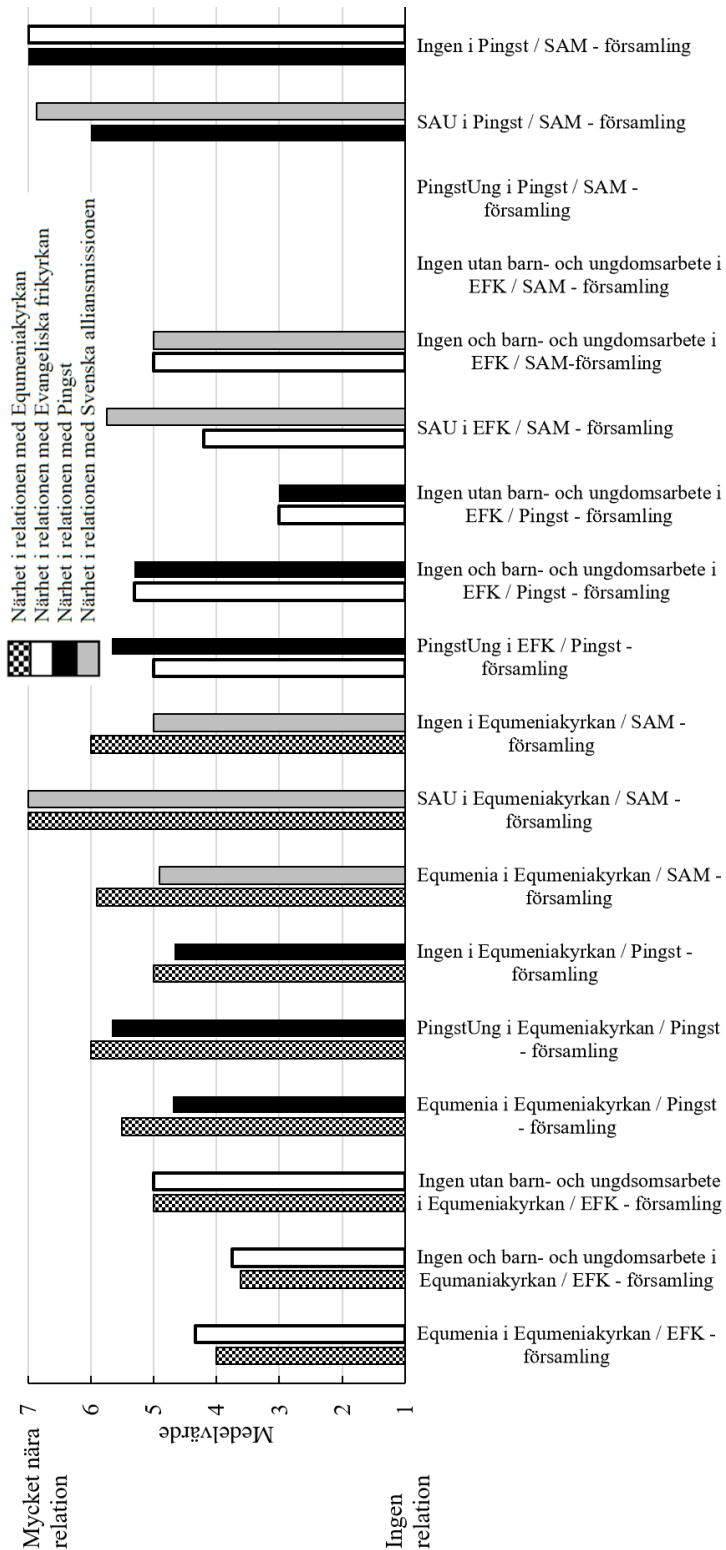
²¹ Palm 1992, s. 65.

gon av dessa församlingar har en annan eller ingen barn- och ungdomsförening (4,98, N=26). Motsvarande gäller för församlingar som är fleranslutna till Alliansmissionen (5,64, N=11 och 3,71, N=7).

Vilken betydelse en församlings organisering av dess barn- och ungdomsarbete har för närheten i relationen till ett samfund kan påverkas av till vilka samfund som församlingen är fleranslutet. Om frikyrkosamfundet som församlingarna är fleranslutna till ordnas i par är det möjligt att notera vad förekomsten av en barn- och ungdomsförening (eller EFK-modellen) har för betydelse för församlingens närhet i relationen till respektive samfund. I figur 3 redovisas närhet i samfundsrelation efter förekomst av barn- och ungdomsförening och kombination av samfund som församlingen är fleranslutet till (notera att en fleranslutet församling kan förekomma i flera parkombinationer). Notera att antalet församlingar i basen för att undersöka närhet i relationen till respektive samfund ibland är mycket litet.

Över lag – om vi lämnar församlingarna utan barn- och ungdomsarbete därhän – tenderar församlingar att ha närmast relation till det samfund det är fleranslutet till om den också organiserar sitt barn- och ungdomsarbete med dess barn- och ungdomsorganisation. Så är det i nio av elva parkombinationer (en parkombination saknar fall). De två undantaget är Equmeniakyrkan/EFK-församlingar med Equmeniaförening och Equmenikykan / Pingst med Pingst ung-förening. När närheten i relationen till samfund i de olika parkombinationerna jämförs tenderar det dock att vara små skillnader, med något undantag. Resultatet visar inte att när en barn- och ungdomsförening som är knutet till ett samfund organiserar en fleranslutet församlings barn- och ungdomsarbete så försvinner relationerna till andra samfund. En rimlig slutsats är att hur en församling väljer att organisera sitt barn- och ungdomsarbete tenderar att ha samband med dess närhet i relationen med de samfund den är fleranslutet till, men det är långtifrån avgörande för en församlings relation till de samfund som den är fleranslutet till.

Figur 3 Närhet i samfundsrelation efter förekomst av ungdomsförening och parkombinationer av samfundanslutning (medelvärde).

Församlingars centrala egenskaper och fleranslutning till och relation med samfund

Det finns inte många statistiska undersökningar om tron och församlinglivet i fleranslutna församlingar (eller frikyrkoförsamlingar överlag) och om samarbeten över samfundsgränserna gör församlingarna annorlunda och, i så fall, på vilket sätt.²² I denna studie av fleranslutna församlingar har bland annat frågor ställts om generella beskrivningar av församlingarna, vad som betonas i församlingarna, vad som händer under söndagsgudstjänsterna och vad predikan i söndagsgudstjänsterna innehåller. Vissa av dessa församlingsegenskaper tenderar att hänga samman. Det innebär att när församlingar har en viss egenskap är det ofta att dessa också delar en annan speciell egenskap (eller flera). Eller tvärtom: de församlingar som inte anammat en egenskap har också ofta andra egenskaper som de inte omfattar. För att utröna hur detta förhåller sig har jag genomfört fyra faktoranalyser och på så sätt fått fram tretton dimensioner av församlingsegenskaper bland de undersökta fleranslutna församlingarna.²³ De tre första församlingsegenskaperna rör församlingar som i olika omfattning beskriver sig som aktiva och engagerade, utåtriktade och inkluderande, respektive att de på olika sätt har bra verksamhet. Ytterligare två församlingsegenskaper är i vad mån församlingarna betonar nära relationer (inom församlingen och i familjen) och ett aktivt andligt liv. Fyra församlingsegenskaper behandlar främst om gudstjänsten har fasta riter, i vad mån den innehåller karismatik, om gudstjänsten sprids med media²⁴ och i vad mån bibelläsning och bön tar plats i gudstjänsten. Dessutom finns fyra församlingsegenskaper som baseras på söndagsgudstjänstens predikan. Den första berör evangelisk efterföljd, den andra i vilken mån predikans evangeliska budskap baseras på Bibeln, den tredje om predikan innehåller ekumeniska budskap, medan en fjärde församlingsegenskap beaktar i vad mån predikan innehåller politisk aktivism. Till dessa tretton församlingsegenskaper läggs en fjortonde församlingsegenskap som baseras på förekomsten av strikta traditionella normer i församlingen. Det är

---

²² Jfr Zetterberg m fl 1979; Palm 1992, 1993; Bergsten 1995; Wähleman m fl 1996; Skog 2010.

²³ Se bilaga 2, s. 153 i denna volym.

²⁴ Av någon anledning "laddar" även förekomst av troendedop under gudstjänsten med användandet av media. Även om troendedop är en del av denna egenskapsdimension är det främst spridning av gudstjänsten via media som är basen i egenskapsdimensionen.

konstruerat på ett index utifrån förekomsten av medlemmar som är sambos, om homosexuella personer är välkomna och om församlingen förespråkar att medlemmarna inte dricker alkohol.

För var och en av de 14 församlingsegenskaperna har ett index konstruerats utifrån de enkätfrågor som laddar högt i respektive faktoranalys. På så sätt erhålls 14 skalor som går från 0-1 och där 0 innebär att egenskapen inte alls är viktig i församlingen, medan 1 visar att egenskapen är av mycket stor vikt för församlingen. Ju högre värde för en församlingsegenskap, desto viktigare är den för församlingen. I tabell 5 redovisas medelvärdet för de fjorton församlingsegenskaperna för samtliga undersökta fleranslutna församlingar och uppdelat för respektive samfund de är fleranslutna till.

Tabell 5 Församlingsegenskaper efter samfundsanslutning (medelvärde).

Församlingsegenskap	Samfundsanslutning				
	Equ- menia- kyrkan	EFK	Pingst	SAM	Samt- liga
Gudstjänsten innehåller bibelläsning och bön	0,70	0,74	0,71	0,72	0,72
Predikan om evangelisk efterföljd	0,64	0,66	0,65	0,66	0,65
Församlingen betonar aktiv andlighet	0,64	0,62	0,65	0,62	0,63
Församlingen har strikta traditionella normer	0,60	0,61	0,64	0,60	0,62
Församlingens verksamhet är bra	0,62	0,61	0,62	0,62	0,61
Utåtriktad och inkluderande församling	0,58	0,61	0,61	0,60	0,60
Bibelbaserad evangelisk predikan	0,57	0,60	0,60	0,62	0,59
Aktiv och engagerad församling	0,57	0,55	0,56	0,53	0,56
Församlingen betonar vikten av nära relationer	0,55	0,56	0,56	0,59	0,56
Gudstjänsten har fasta riter	0,45	0,42	0,40	0,40	0,41
Predikan innehåller ekumenik	0,41	0,39	0,37	0,39	0,38
Gudstjänsten är karismatisk	0,36	0,37	0,41	0,37	0,38
Predikan innehåller politisk aktivism	0,30	0,32	0,28	0,28	0,29
Gudstjänsten förmedlas via media (dop)	0,24	0,26	0,28	0,38	0,28
Antal församlingar	29-31	25-26	27-30	17-18	46-49

Kommentar: På grund av internbortfall varierar antalet svarande.

Det som starkast utmärker de fleranslutna frikyrkoförsamlingarna är att gudstjänsten innehåller bibelläsning och bön. Andra mycket betydelsefulla egenskaper i fleranslutna frikyrkoförsamlingar är predikningar om evangelisk efterföljd, att församlingen betonar aktiv andlighet, har strikta traditionella normer, att församlingen beskriver sin verksamhet som bra samt att den är utåtriktad och inkluderande. I flera fleranslutna frikyrkoförsamlingar är predikan bibelbaserat evangelisk och församlingarna beskriver sig ofta som aktiva och engagerade och betonar nära relationer. Det är lite mer ovanligt att gudstjänsterna i fleranslutna frikyrkoförsamlingar innehåller fasta inslag av riter, innehåller karismatik eller att predikan innehåller ekumeniska budskap. Ännu mer sällsynt är det att predikan innehåller politisk aktivism eller att gudstjänsterna förmedlas via media.

Vad gäller fleranslutna frikyrkoförsamlingars egenskaper är det en ganska likartad skara vad gäller tro och församlingsliv. Bland de fleranslutna frikyrkoförsamlingarna finns det mycket små skillnader i församlingarnas egenskaper beroende på vilka samfund de är fleranslutna till. Den enda egentligen märkbara skillnaden – som överstiger en tiondel på någon av indexskalorna över församlingsegenskaper – är om gudstjänsten förmedlas via media. Det är församlingar som är fleranslutna till Alliansmissionen (0,38) som sänder gudstjänster via media i större utsträckning än andra fleranslutna församlingar (0,24-0,28). Detta skiljer sig från vad som framkommit i tidigare forskning om användande av medier under coronapandemin, där relativt få av Alliansmissionens församlingar ökade användandet av digitala medier för att nå ut till människor.²⁵ Förvisso innehåller församlingsegenskapen att gudstjänsten förmedlas via media mer än digitala medier (samt troendedop av oklar anledning), men det kompletterar ändå kunskapen om medieanvändningen bland församlingar som är anslutna till Alliansmissionen. En anledning till frånvaron av ökad användning av digitala medier under pandemin kan således vara att församlingar som är anslutna till Alliansmissionen till stor del redan använde medier (även om dessa inte alltid var digitala).

De stora likheterna i församlingsegenskaper visar antagligen på något som underlättar för olika samfundstraditioner att finnas i en gemensam församling. En stor del av tron och församlingslivet uppfattas överensstämma mellan frikyrkosamfunden och de som ingår i en fleransluten församling uppfattar till stor del att de har en gemensam grund. Detta har betydelse i den beskrivning som ovan gjordes av Equmeniakyrkan som något mindre teologiskt konservativt än övriga frikyrkosamfund. I den

---

²⁵ Hagevi 2022.

mån en församling som är ansluten till Equmeniakyrkan vill bilda en gemensam församling med någon församling som tillhör något av de mer konservativa frikyrkosamfundet skulle det försvåras om den förstnämnda församlingen uppfattades som liberalteologisk och sistnämnda som stockkonservativ. Utifrån tabell 5 är det rimligt att anta att de flesta fleranslutna frikyrkoförsamlingar – även de som är fleranslutna till Equmeniakyrkan – omfattar en teologi som går från förhållandevis konservativ än mer konservativ.

För att studera förändring i fleranslutna frikyrkoförsamlingar vore idealet att följa samma församlingar över tid, till exempel genom en panelstudie med flera likartade undersökningar vid olika tidpunkter. Denna studie är en tvärsnittundersökning som efterfrågar vissa församlingsegenskaper vid ett givet tillfälle. Att undersöka förändring över tid är därför inte möjligt. Detta försvårar studiet av hur församlingar förändras av att vara fleranslutna till olika samfund och om detta skiljer sig beroende på vilka samfund som församlingarna är fleranslutna till. En församling som är fleranslutna till Equmeniakyrkan kan, till exempel, utvecklas annorlunda om den också är ansluten till Evangeliska frikyrkan alternativt Alliansmissionen. Det är dock med tillgängliga data möjligt att studera skillnader i församlingsegenskaper mellan församlingar som är fleranslutna till olika parkombinationer av samfund. Eventuella skillnader i församlingarnas egenskaper behöver dock inte uppstå på grund av dessa parkombinationer, utan gemensamma församlingsegenskaper kan, som redan nämnts ovan, vara en anledning till att församlingen är fleranslutna till just sina samfund. I tabell 6 redovisas 14 församlingsegenskaper efter församlingar som är fleranslutna till olika parkombinationer (församlingar som är anslutna till tre samfund kan förekomma i flera parkombinationer).

Tabell 6 Församlingsegenskaper efter olika kombinationer av samfundsanslutning (medelvärde).

Församlingsegenskap	Samfundsanslutning					
	Evangeliska frikyrkan / Egumeniakyrkan / Pingst	Evangeliska frikyrkan / Egumeniakyrkan / Pingst	Evangeliska frikyrkan / Egumeniakyrkan / Alliansmissionen	Evangeliska frikyrkan / Pingst	Evangeliska frikyrkan / Alliansmissionen	Pingst / Alliansmissionen
Gudstjänsten innehåller bibelläsning och bön	0,75	0,65	0,71	0,77	0,70	0,74
Predikan om evangelisk efterföljd	0,64	0,63	0,62	0,66	0,71	0,66
Församlingen betonar aktiv andlighet	0,63	0,67	0,63	0,64	0,60	0,64
Församlingens verksamhet är bra	0,61	0,63	0,63	0,61	0,61	0,66
Församlingen har strikta traditionella normer	0,56	0,64	0,56	0,64	0,65	0,59
Utåtriktad och inkluderande församling	0,56	0,59	0,55	0,62	0,67	0,61
Bibelbaserad evangelisk predikan	0,56	0,57	0,58	0,61	0,68	0,64
Aktiv och engagerad församling	0,55	0,58	0,54	0,53	0,54	0,56
Församlingen betonar vikten av nära relationer	0,52	0,55	0,58	0,55	0,62	0,57
Gudstjänsten har fasta riter	0,48	0,43	0,47	0,40	0,38	0,40
Predikan är positiv till ekumenik	0,43	0,38	0,40	0,36	0,40	0,39
Gudstjänsten är karismatisk evangelisk	0,31	0,41	0,36	0,42	0,41	0,37
Predikan innehåller politisk aktivism	0,31	0,30	0,32	0,32	0,32	0,26
Gudstjänsten förmedlas via media (dop)	0,18	0,23	0,33	0,27	0,46	0,36
Antal församlingar	13	14-16	6-7	10-11	5-6	9-10

Kommentar: Samma fleranslutna församling kan förekomma i flera parkombinationer. På grund av internbortfall varierar antalet svarande.

I tabell 6 framträder något större skillnader mellan församlingar med olika parkombinationer av de samfund de fleranslutna till, än vad det gjorde i den tidigare analysen när församlingsegenskaperna endast kopplades till en samfundsanslutning. Det går också att notera att församlingar som är fleranslutna till Pingst och Alliansmissionen sällan uppvisar det mest extrema värdet vad gäller församlingsegenskaper. Alltjämt är de redovisade skillnaderna små. Medan gudstjänster i församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan och Pingst i extra stor utsträckning innehåller bibelläsning och bön (0,77), är det mindre vanligt under gudstjänsterna i de församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Pingst (0,65). Församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen beskriver sig i större utsträckning som utåtriktade och inkluderande (0,67) än församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Alliansmissionen (0,55) eller Equmeniakyrkan och Evangeliska frikyrkan (0,56). Gudstjänstpredikningar i församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen (0,68) är i större utsträckning bibelbaserade evangeliska än vad som är fallet i de församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan (0,56-0,58). Församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen betonar vikten av nära relationer (0,62) i större utsträckning än församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Evangeliska frikyrkan (0,52). Gudstjänster i församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Evangeliska frikyrkan har i större utsträckning fasta riter (0,48) än de fleranslutna församlingar där ett av samfunden är Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen (0,38). Gudstjänsten har mer karismatiskt innehåll i de församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan och Pingst, Equmeniakyrkan och Pingst samt Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen (0,41-0,42) än om de som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Evangeliska frikyrkan (0,31). Gudstjänsten förmedlas oftare via media om ett av samfunden som den är fleransluten till är Alliansmissionen (0,33-0,46), speciellt om den också är fleransluten till Evangeliska frikyrkan (0,46). Gudstjänsten förmedlas minst via medier när församlingarna är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Evangeliska frikyrkan (0,18), men församlingsegenskaperna vad gäller media är ungefär i samma nivå även för andra samfundskombinationer som inte innehåller Alliansmissionen (0,23-0,27).

Påverkas församlingar som är anslutna till ett speciellt samfund av vilka andra samfund en församling är fleransluten till? I det följande ska församlingsegenskaper analyseras bland församlingar som är fleranslutna till ett och samma samfund för att studera om församlingens egenskaper är annorlunda beroende på vilket annat samfund som församlingen är fleransluten till. Detta kan ge en indikator på hur en församling kan utvecklas

beroende på vilka samfund den är fleransluten till. Som redan nämnt kan sådana skillnader också bero på att "kaka söker maka". Textredovisning struktureras genom att i tur och ordning avhandla församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan, Evangeliska frikyrkan och Pingst (och med dessa tre har också Alliansmissionen redovisats).

När församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan innehåller gudstjänsterna mer bibelläsning och bön (0,75), men är mindre karismatiskt evangelisk (0,31) än de församlingar Equmeniakyrkan är fleransluten till också inkluderar Pingst (0,65 respektive 0,41). Gudstjänster i församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Evangeliska frikyrkan förmedlas i mindre utsträckning via media (0,18) än när församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan också är fleranslutna till Alliansmissionen (0,33).

Församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan och till Pingst tenderar att vara mer utåtriktade och inkluderande (0,67) och ha gudstjänster som är mer karismatiskt evangeliska (0,42) än när den är fleransluten till Evangeliska frikyrkan och Equmeniakyrkan (0,56 respektive 0,31). När en församling är fleransluten till Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen tenderar innehållet i dess gudstjänster vara mer karismatik (0,41) än när församlingen är fleransluten till Evangeliska frikyrkan och Equmeniakyrkan (0,31). Församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen tenderar också att ha mer bibelbaserade evangeliska predikningar (0,68), gudstjänster som innehåller mindre av fasta riter (0,38) och som oftare förmedlas via media (0,46) samt betonar nära relationer (0,62) än vad som är fallet i församlingar som är anslutna till Evangeliska frikyrkan och Equmeniakyrkan (0,56, 0,48, 0,18 respektive 0,52).

Församlingar som är fleranslutna till Pingst och Alliansmissionen tenderar att ha gudstjänster som förmedlas med media (0,33) än när församlingar är fleranslutna till Pingst och Equmeniakyrkan (0,23).

I sammanställningen ovan är det noterbart att församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan oftast är de som skiljer sig mest från andra samfundskombinationer bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar, inte minst församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan.

Bland de fleranslutna församlingarna i denna studie är det inte vanligare att predikningarna innehåller positiva referenser till ekumenik om församlingen är fleransluten till tre samfund istället för två samfund.

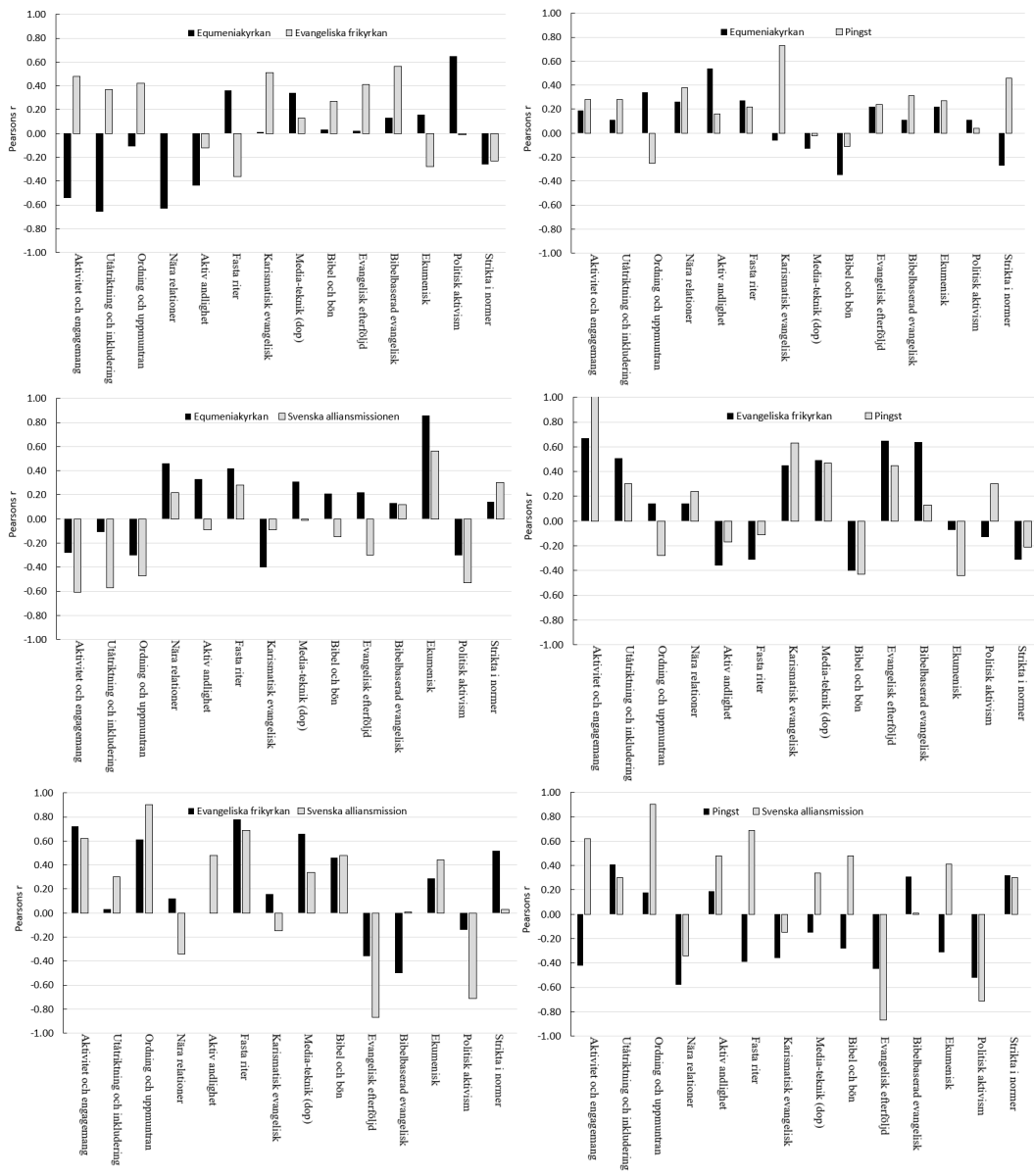
Bland församlingar som är fleranslutna till en parkombination av frikyrkosamfund kan närheten till respektive samfund variera. En sådan variation kan ha samband med församlingsegenskaper. Det är till exempel

möjligt att församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan och Equmeniakyrkan tenderar att ha gudstjänster med mer karismatik ju närmare relation den har till Evangeliska frikyrkan än i församlingar med närmare relation till Equmeniakyrkan. För att undersöka om närheten i samfundsrelation är kopplat till olika församlingsegenskaper genomförs en sambandsanalys. Det statistiska måttet är Pearsons r som går från -1 till $+1$. Ju närmare 0 , desto svagare är sambandet. Ju närmare -1 eller $+1$, desto starkare är sambandet. Negativa samband ($-$) visar att ökad närhet i relationen till samfundet tenderar att samvariera med att församlingsegenskapen har relativt liten betydelse, medan positiva samband ($+$) visar att ökad närhet i relationen till samfundet tenderar att samvariera med att församlingsegenskapen har relativt stor betydelse. Om det bland församlingar med en speciell parkombination av samfund – låt oss säga Equmeniakyrkan och Pingst – är så att närhet i relationen till både Equmeniakyrkan och Pingst tenderar att ge positiva samband för vissa församlingsegenskaper och negativa samband för andra församlingsegenskaper indikerar det att närhet till båda dessa samfund innebär att församlingarna har likartade egenskaper. Om det istället skulle vara så att närhet i relationen till Equmeniakyrkan ger ett negativt samband med en församlingsegenskap och ett positivt samband mellan samma församlingsegenskap och närhet i relationen till Pingst, visar det att relationen till respektive samfund påverkar denna typ av fleranslutna församlingar olika. Även när det gäller samband som båda är negativa (eller båda som är positiva) kan skillnader i samfundens betydelse indikeras genom att styrkan på samband är mycket olika.²⁶ Båda dessa exempel indikerar att närhet i relationen till samfund har betydelse för församlingens egenskaper. I figur 4 redovisas sambanden mellan närhet i relationen till samfund och församlingsegenskaper efter församlingar med parkombinationer.

---

²⁶ En differens av Pearsons r som överstiger $0,30$ betraktas som stor skillnad i sambandets styrka.

Figur 4 Sambandet mellan närhet i samfundsrelation och församlingsegen- skaper efter kombinationer av samfundanslutning (Pearsons r).

Närhet i relationen till samfund har störst betydelse för församlingsegenskaper bland de församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Evangeliska frikyrkan. För 6 församlingsegenskaper ger närhet till respektive av dessa samfund samband som går i olika riktning och för 5 församlingsegenskaper överstiger skillnaderna i samband som går i samma riktning studiens kriterium för stor skillnad. Totalt innebär det att närhet i relationen till samfund har betydelse för 11 församlingsegenskaper för församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Evangeliska frikyrkan. För församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Alliansmissionen har närhet i relation till samfund betydelse för 8 församlingsegenskaper. För församlingar som är fleranslutna till Pingst och Alliansmissionen har närhet i relation till samfund betydelse för 7 församlingsegenskaper. För församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen har närhet till samfund också betydelse för 7 församlingsegenskaper. För församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan och Pingst har närhet i relationen till samfund betydelse för 5 församlingsegenskaper. För församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Pingst har närhet i relationen till samfund betydelse för 4 församlingsegenskaper.

Tidigare nämndes att det finns en grundläggande likhet mellan fleranslutna frikyrkoförsamlingar. Inom denna likhet finns det två sätt att se på att närhet till de samfund en församling är fleransluten till tenderar att påverka centrala egenskaper i församlingen. Det första sättet är att det är bra om församlingen är fleransluten till några samfund som drar åt samma håll. Det andra är att det är bra om församlingen är fleransluten till några samfund som ger lite olika perspektiv och därigenom berikar församlingen. I den mån församlingens närhet i relationen till samfund indikerar hur dessa stimulerar fleranslutna församlingar ger studiens resultat vissa indikatorer. Enligt första synsättet tenderar då församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Pingst samt Evangeliska frikyrkan och Pingst att dra åt samma håll vad gäller församlingens centrala egenskaper. Enligt andra synsättet tenderar församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Evangeliska frikyrkan samt Equmeniakyrkan och Alliansmissionen att ge varandra olika perspektiv och därigenom berika församlingen.

Slutsatser

Denna studie har analyserat fleranslutna frikyrkoförsamlingars närhet i relationen till samfund. Första frågeställningen behandlade närhet i relationen till olika kristna samfund. Frikyrkoförsamlingar har närmast relation med de samfund de är fleranslutna till, därefter kommer ofta relationen till Svenska kyrkan. Eftersom församlingarna har närmast relation med de samfund som de är fleranslutna till är det rimligt att anta att närheten i relationen till Equmeniakyrkan (eller dess bildarsamfund) har minskat bland de fleranslutna församlingarna under 2000-talet. Detta därför att andelen församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan (eller dess bildarsamfund) har minskat under 2000-talet. Närheten i relationen med Pingst bör ha ökat särskilt mycket bland fleranslutna församlingar sedan millennieskiftet, då andelen församlingar som är fleranslutna till detta samfund har mångdubblats. Samtidigt bör den stora andelen församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Pingst innebära att många av dem har nära relation till dessa samfund.

Det finns variationer i relationsmässig närhet till de samfund som frikyrkoförsamlingar är fleranslutna. Det samfund som fleranslutna församlingar har närmast relation till tenderar att vara Pingst, följt av Equmeniakyrkan, Svenska kyrkan, Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen. Det reflekterar till stor del att den största andelen av studiens församlingar är fleranslutna till Pingst och Equmeniakyrkan. Det som kan förvåna är att fleranslutna församlingar i genomsnitt har en närmare relation till Svenska kyrkan än Evangeliska frikyrkan och Allianskyrkan. Att inte alla fleranslutna frikyrkoförsamlingar har en nära relation till Alliansmissionen bör till stor del förstås utifrån att samfundet har en stark regional koncentration till framför allt Jönköpings län och dess omedelbara omnejd. Inte heller Evangeliska frikyrkan är representerad över hela landet. Övriga kristna samfund uppger de fleranslutna frikyrkoförsamlingarna sig inte ha någon speciell nära relation med. De församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan, Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen har näst närmast relation med Pingst. Församlingar som är fleranslutna till Pingst har näst närmast relation med Equmeniakyrkan.

För den om känner till samarbetsmönstren i Frikyrkosverige kan det vara överraskande att församlingar som är fleranslutna till Pingst respektive Equmeniakyrkan (och inte nödvändigtvis till båda dessa samfund samtidigt) har näst närmast relation till dessa samfund. Närheten i relationen med Pingst och Equmeniakyrkan för församlingar som är fleranslutna till något av dessa samfund kan delvis bero på i vilket lokalt sam-

manhang de verkar. I de flesta av landets kommuner finns frikyrkoförsamlingar som är anslutna till Pingst och/eller Equmeniakyrkan. Samma sak gäller inte Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen. Genom den lokala närvaron får församlingarna i en kommun (eller liknande) en närmare relation till dessa samfund. I lokala sammanhang som har flera församlingar som är anslutna till olika samfund tenderar dessa församlingar att ha en närmare relation till dessa samfund. Eftersom församlingar anslutna till Pingst och Equmeniakyrkan ofta verkar inom samma lokala sammanhang tenderar relationen vara relativt nära sådana församlingar, så även bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar. Detta förhållande kan även vara en orsak till att fleranslutna frikyrkoförsamlingar tenderar att ha en relativt nära relation med Svenska kyrkan. Även detta samfund har en spridd närvaro över hela landets kommuner och tendera att också verka där det finns fleranslutna och andra frikyrkoförsamlingar. Tanken att församlingars lokala sammanhang påverkar relationsmässig närhet till samfund får dock inte något generellt stöd. Undantaget att församlingar som är fleranslutna till Alliansmissionen ofta har en extra nära relation med Pingst registreras inte motsvarande för församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan eller Evangeliska frikyrkan, men inte Pingst.

Organiseringen av barn- och ungdomsarbetet kan vara en faktor som gör att församlingar som är fleranslutna till tre samfund har närmare relation till något av dessa. En fleransluten församling vars barn- och ungdomsarbete är organiserat av Equmenia kan, till exempel, ha en närmare relation med Equmeniakyrkan än vad det annars skulle ha. Undantaget Equmeniakyrkan är tendensen är att församlingar som är fleranslutna till tre samfund har en mindre nära relation till dessa samfund än församlingar som är fleranslutna till två samfund. Organiseringen av barn- och ungdomsarbetet tycks ha betydelse bland församlingar som är fleranslutna till tre samfund. Församlingar som är fleranslutna till tre samfund har en närmare relation till Equmeniakyrkan och Alliansmissionen än Evangeliska frikyrkan och Pingst. Det är också Equmenia och SAU som till stor del organiserar de flesta av dessa församlingars barn- och ungdomsarbete.

Överlag tenderar de fleranslutna frikyrkoförsamlingar som organiserar sitt barn- och ungdomsarbete med något/några av samfundens barn- och ungdomsorganisationer (eller modellen som Evangeliska frikyrkan använder) att ha närmare relation till detta samfund än vad som annars är fallet. Denna studie visar inte att när en barn- och ungdomsförening som är knuten till ett samfund organiserar en fleransluten församlings barn- och ungdomsarbete så försvinner relationerna till andra samfund. En rim-

lig slutsats är att hur en församling väljer att organisera sitt barn- och ungdomsarbete tenderar att ha samband med dess närhet i relationen med de samfund den är fleransluten till, men att det långt ifrån avgör en församlings relation till de samfund som den är fleransluten.

En sista fråga som beaktas i denna studie är om församlingarnas centrala egenskaper har samband med vilka frikyrkosamfund en församling är fleransluten till respektive har en nära samfundsrelation med. Mycket tyder på att församlingars förhållande till tro och församlingsliv är ganska lika, oavsett till vilka frikyrkosamfund de är fleranslutna. När olika par-kombinationer av samfund till vilka församlingar är anslutna relateras till olika församlingsegenskaper noteras något större skillnader, men de är alltså små. Trots att Equmeniakyrkan ibland beskrivs som något mindre teologiskt konservativt samfund än Evangeliska frikyrkan, Pingst och Alliansmissionen visar resultatet att några djupa teologiska skillnader inte finns bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar. Fleranslutna frikyrkoförsamlingar – även de som är fleranslutna till Equmeniakyrkan – omfattar en teologi som går från konservativ till än mer konservativ. Om en församling som är ansluten till Equmeniakyrkan vill bilda en gemensam församling med någon församling som tillhör något av de mer konservativa frikyrkosamfunderna är det sannolikt att det skulle vara svårare om dessa var mycket annorlunda i teologi och församlingsliv. Att fleranslutna församlingar är förhållandevis lika varandra är således inte att förvåna.

Ibland har den relationsmässiga närheten till de samfund en församling är fleransluten till viss betydelse för hur församlingen verkar. Det finns två sätt att se på att närhet i relationen till de samfund en församling är fleransluten till tenderar att påverka centrala egenskaper i församlingen. Det första sättet menar att det är bra om församlingen är fleransluten till några samfund som drar åt samma håll. Det andra menar att det är bra om församlingen är fleransluten till några samfund som ger olika perspektiv och därigenom berikar församlingen. I den mån församlingens närhet i relationen till samfund indikerar hur dessa stimulerar fleranslutna församlingar visar studiens resultat vissa tendenser. Enligt första synsättet tenderar då församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Pingst samt Evangeliska frikyrkan och Pingst att dra åt samma håll vad gäller församlingens centrala egenskaper. Enligt det andra synsättet tenderar församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Evangeliska frikyrkan samt Equmeniakyrkan och Alliansmissionen att ge varandra olika perspektiv och därigenom berika församlingen.

Referenser

- Bergsten, Torsten 1995, *Frikyrkor i samverkan: Den svensk frikyrkoekumenikens historia 1905-1993*. Örebro/Stockholm: Libris/Verbum.
- De fria kristna samfundet i Sverige* 1958, Stockholm: Frikyrkliga samarbetskommittén.
- Gustafsson, Berndt 1957, *Svensk kyrkogeografi*. Malmö: Gleerups.
- Gustafsson, Göran 1990, *Förkunnarna, församlingarna och Bibeln*. Örebro: Libris.
- Hagevi, Magnus 2009, *Politisk opinion och religiositet i Västra Götaland*. Lund: Sekel.
- Hagevi, Magnus 2022, "Det gjorde coronapandemin med min församling: Reaktionen från frikyrkligt aktiva", s. 28-58 i *Svensk frikyrklighet i pandemin: En studie av församlingen i corona och corona i församlingen*, red. Josefsson & Wahlström. Uppsala: Institutet för pentakostala studier.
- Halvardsson, Sven 2001, "Frikyrkorna: Gudstjänstbesök och pietistisk norm", s. 105-136 i *Det religiösa Sverige: Gudstjänst- och andaktsliv under ett veckoslut kring millennieskiftet*, red. Margareta Skog. Örebro: Libris.
- Jonsson, Jenny 2023, *Barn- och ungdomsorganisationer för EFK (e-postkonversation)*. Växjö: Linnéuniversitetet.
- Palm, Irving 1992, "Gemensamma församlingar: En ny fas i den ekumeniska utvecklingen (Religion och Samhälle nr 76)", s. 31-91 i *Tro & Tanke* 1992:3. Uppsala: Svenska kyrkans forskningsråd.
- Palm, Irving 1993, "Frikyrkofolket och ekumeniken (Religion och samhälle nr 86)", s. 37-88 i *Tro & Tanke* 1993:5. Uppsala: Svenska kyrkans forskningsråd.
- Palm, Irving 1997, "Frikyrklig lokalekumenik: Exemplet gemensamma församlingar", s. 45-68 i *En salig blandning* (Tro och Tanke 1997:3), red. Margareta Skog. Uppsala: Svenska kyrkans forskningsråd.
- Skog, Margareta 2010, *Frikyrklighet och ekumenik kring millennieskiftet: I Berndt Gustafssons fotspår: Tre studier* (Lunds studies in sociology of religion volume: 9). Lund: Lunds universitet.
- Tholvsen, Øyvind 2021, *Frikyrkundersökningen: En rapport om frikyrkornas utveckling i Sverige 2000-2020*. Vidare (2023-03-16: **Fel! Ogiltig hyperlänkreferens.**).
- Wähleman, Mats, Åke Lindgren & Erik Franzon 1996. *Frikyrkosverige 1995: En undersökning i sju frikyrkosamfund*. Uppsats.
- Zetterberg, Hans L, Sven Lundkvist, Torbjörn Freij & Thorvald Källstad 1979. *Frikyrkosverige: En livsstilsstudie*. Stockholm: Moderna läsare.

Medlemsutveckling bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar

MAGNUS HAGEVI

Inledning

Den svenska befolkningen är en av världens mest sekulariserade.¹ Det innebär dock inte att den svenska befolkningen tycker att religion är oviktigt. Även i ett extremt sekulariserat samhälle som det svenska är religion en viktig faktor som engagerar många människor.² Att religion har stor betydelse även i ett av världens mest sekulära samhällen visar på religionens styrka.

Situationen med minskad religionsutövning må vara extrem i Sverige, men den allmänna trenden känns igen från i stort sett hela Europa, speciellt i kontinentens historiskt protestantiska länder såsom Sverige. I andra delar av världen är sekulariseringen inte lika stark – om den ens existerar.³

För en folkrörelse som frikyrkorna är det inte enbart sekulariseringen som är en utmaning. Delvis kopplat till sekularisering finns även en omfattande samhällsförändring som benämns individualisering: allt fler individer betonar sin självständighet i sociala relationer på bekostnad av kollektiv samhörighet.⁴ Det betyder att starka sociala enheter som familj, lokalsamhälle, kyrka, klass och liknande försvagas genom att människor på olika sätt och former med ökad lätthet både kan lämna dem och inträda i dem. Ett lämnande kan vara beständigt, men också tillfälligt genom att det finns ökade möjligheter att gå in och ur olika kollektiva relationer.

---

¹ Inglehart 2021.

² Willander & Stockman 2020; Weissenbilder 2020.

³ Davie 2021.

⁴ Jfr Giddens 1991.

Medan sekulariseringen drabbar kyrklig verksamhet direkt är individualiseringen också ett problem för alla rörelser som försöker mobilisera människor utifrån kollektiva identiteter. Därför tappar frikyrkorörelsen medlemmar tillsammans med politiska partier och olika folkrörelser.⁵ Restriktionerna under coronapandemin – som begränsade möjligheterna att gemensamt utöva religion, bland annat i form av gudstjänst – tycks även ha gjort att kyrkligheten avtagit något.⁶ Över längre tid är utvecklingen inte likartad för alla samfund. Medan Equmeniakyrkan (liksom Svenska kyrkan) tappar många medlemmar är medlemsutvecklingen mer positiv för Evangeliska frikyrkan, Pingst (efter en nedgångsperiod) och Alliansmissionen.⁷

Ett sätt att möta en negativ religiös förändring kan vara att frikyrkliga församlingar på en ort går samman och bildar en ny församling som är ansluten till mer än ett samfund. Vid sidan om en längtan efter enhet och ekumenik kan sådana fleranslutna frikyrkoförsamlingar ha målet att vara en kraftsamling.⁸ Med gemensamma resurser är då tanken att ett samarbete ska vara en nystart, kanske något som vänder en negativ trend av ett minskat antal församlingsmedlemmar.

En motbild ger teorin om religiös marknad.⁹ Teorin menar att pluralism på en religiös marknad ökar möjligheten att tillfredsställa olika typer av religiös efterfrågan. Pluralismen innebär också att samfund och församlingar stimuleras att presentera ett religiöst utbud som tillfredsställer efterfrågan. I samhällen med låg grad av religiös pluralism – genom tradition eller statliga regleringar, till exempel i form av statskyrka – kännetecknas istället den religiösa marknaden av monopol där incitamenten är lägre för kyrka och församling att tillfredsställa efterfrågan. Bristen på pluralism innebär i sig att olika typer av religiös efterfrågan har svårare att tillfredsställas. Medan religiös pluralism utan statliga regleringar kännetecknas av låg grad av sekularisering, antar teorin om religiösa marknader att brist på religiös pluralism och förekomst av statlig reglering istället är kopplat till en högre grad av sekularisering. När teorin på olika sätt har prövats på svenska förhållanden har den fått stöd.¹⁰

---

⁵ Tholvsen 2021; Hagevi 2024.

⁶ Hagevi 2020, 2023.

⁷ Se figur 1.

⁸ Palm 1992; Bergsten 1995.

⁹ Young 1997; Stark & Finke 2000.

¹⁰ Stark & Iannaccone 1994; Hamberg & Pettersson 1994; Iannaccone & Finke 1997; Finke 1997; Pettersson & Hamberg 1997; Stark m fl 2005; Pettersson 2014; Hagevi 2017.

Utifrån teorin om religiös marknad beskrivs förekomsten av ekumenik och samgående av lokala församlingar som en form av kartellbildning som minskar den religiösa pluralismen och ger den religiösa marknaden drag av religiöst monopol.¹¹ Till skillnad från ett samhälle där det finns flera olika kristna församlingar avser en lokal kartell att skapa religiös marknad utan konkurrens från olika församlingar. Den avtagande pluralismen minskar i sig frikyrkornas samlade förmåga att attrahera. Dessutom antas kartellen ge minskad stimulans att försöka attrahera nya medlemmar. Upplevelsen av en negativ framtid skapar istället incitament att genom ekumeniska fleranslutna församlingar dela på en krympande religiös marknad.¹²

Utifrån litteraturens olikartade teorier är det således möjligt att fleranslutna församlingars medlemsutveckling kan både öka och minska i speciell omfattning. Första frågeställningen rör således fleranslutna församlingars medlemsutveckling.

1. I vad mån kan fleranslutnas medlemsutveckling beskrivas som ökande eller minskande?

Frågeställningen analyseras genom att studera fleranslutnas församlingars medlemsutveckling de senaste tio åren, genom att analysera församlingars medlemsutveckling i relation till vilka frikyrkosamfund de är fleranslutna till och medlemsutvecklingen i jämförelse med ekumeniska budskap i predikan.

En del av litteraturen menar att vad enskilda församlingar gör i ringa utsträckning påverkar den allmänna trenden mot ökad sekularisering. Eventuella avvikelser kan istället spåras till befolkningsförändringar i församlingens omgivning. Församlingar som är belägna i orter med stark befolkningstillväxt tenderar då att ha en positivare medlemsutveckling än församlingar som råkar finnas i områden med en svag befolkningstillväxt.¹³ Dessa förutsättningar leder fram till en andra frågeställning.

2. Vilken betydelse för medlemsutvecklingen har den allmänna befolkningstillväxten på orten där fleranslutna församlingar är belägna?

---

¹¹ Berger 1969.

¹² Hamberg & Pettersson 1994.

¹³ Halvardson 1991; Thomas & Olson 2010; Tholvsen 2021.

Viljan till att kraftsamla i en fleransluten församling kan relatera till församlingarnas aktivitet och engagemang, att de har bra verksamhet, använder media för att nå fler och är utåtriktade och inkluderande.¹⁴ Nästa frågeställning beaktar i vad mån sådan kraftsamling kan relateras till medlemstillväxt.

3. Innebär församlingsegenskaper som indikerar kraftsamling att fleranslutna frikyrkoförsamlingar har en positivare medlemsutveckling jämfört med andra församlingar?

Globalt har flera forskare noterat en stark tillväxt av karismatisk kristendom i olika former. I Sverige är karismatisk kristendom förknippad till Pingst och Evangeliska frikyrkan, men finns även i andra sammanhang. Karismatisk kristendom kännetecknas av ett relativt starkt betonande av Heliga Anden, att människor fylls av Anden som därigenom möjliggör och aktiverar övernaturliga erfarenheter som mirakel.¹⁵ Karismatisk kristendom jämförs ibland med de som utövar kristendom genom fasta riter som följer kyrkoåret, ber Herrens bön, brukar ljuständning och församlingar som stilla och ofta tyst följer den ledda gudstjänsten. Nästa frågeställning studerar därför om fleranslutna församlingar vars gudstjänster till stor del har karismatiska inslag har en annan medlemsutveckling än fleranslutna församlingar vars gudstjänster istället präglas av fasta riter.

4. I vad mån påverkas medlemsutvecklingen i fleranslutna församlingar vars gudstjänster innehåller olika grad av karismatik respektive fasta riter?

Den psykologiska distinktionen mellan "intrinsic" – innerlig – och "extrinsic" – ytlig religion har visat sig vara betydelsefull för medlemsutveckling.¹⁶ Innerlig religiositet tar religions innehåll på allvar och försöker leva efter den. Ytlig religiositet är egennyttig och är till för att erhålla social status samt bekräftelse för det liv man lever.¹⁷ Församlingar som ger möjlighet att tillsammans med andra utöva en innerlig religion har visat sig ha större attraktionskraft än andra församlingar.¹⁸ En innerlig religiositet betonar kristen gemenskap och nära relationer inom och utanför församlingen samt inom familjen (till exempel genom att föräldrar berättar om sin tro för sina barn), aktiv andlighet och gudstjänster som ofta innehåller

---

¹⁴ Hadaway & Roozen 1993; Thomas & Olson 2010.

¹⁵ Johnson 2009.

¹⁶ Baard 1994.

¹⁷ Allport 1966.

¹⁸ Vermeer & Scheepers 2020.

bibelläsning och någon som ber fritt. Det finns en stark relation mellan innerlig religiositet och vad som betonas som åtta kvalitativa särdrag i så kallad naturlig församlingsutveckling.¹⁹ Litteraturen kopplad till innerlig religiositet leder fram till en femte frågeställning.

5. Tenderar fleranslutna församlingar som i relativ stor uträkning utmärks av innerlig religiositet – nära relationer, andlighet, bibelläsning och bön – ha en mer positiv medlemsutveckling än andra fleranslutna församlingar?

Den globala tillväxten av protestantiska evangeliska församlingar²⁰ är något som också noterats i Europa.²¹ Församlingar som präglas av evangelisk teologi tenderar att stå emot sekulariseringen bättre än andra församlingar.²² Det som är gemensamt för protestantiska evangeliska församlingar är att de delar några kristna värden. Evangelisk teologi sätter Jesus i centrum genom att betona vikten av en personlig relation med Jesus, efterföljelse, Bibelns auktoritet, evangelisation, tro på Jesus uppståndelse och att egna beslut påverkar möjligheten att få evigt liv.²³ Den sjätte frågeställningen baseras på att församlingar som betonar evangeliska värden oftare växer medlemsmässigt än andra församlingar.

6. Är det vanligare att fleranslutna frikyrkoförsamlingar som i relativ stor omfattning anammar evangeliska värden har en mer positiv medlemsutveckling än andra fleranslutna frikyrkoförsamlingar?

I början av 1970-talet noterade flera amerikanska forskare att medlemsantalet i vad de kallade konservativa samfund tenderade att växa, medan konventionella eller liberala samfund minskade. Den huvudsakliga förklaringen var att människor lockades av etiska normer som var konservativa, strikta och traditionella då det ökade människors upplevelse av trygghet.²⁴ Även forskare som arbetar utifrån teorin om religiös marknad menar att samfund och församlingar ökar som präglas av strikta traditionella normer. De förklarar dock detta med att engagemang i sådana församlingar ger ett mervärde för individen då det är en tydlig skillnad mellan att vara "innanför" eller "utanför" församlingen. Att lägga ned ett stort engagemang i sin församling är mer logiskt om individen också uppfattar att det

---

¹⁹ Schwartz 2007.

²⁰ Atherstone & Jones 2019.

²¹ Vermeer & Scheepers 2020; Paas & Bartholomä 2020.

²² Thomas & Olson 2010; Haskell m fl 2016a, 2016b.

²³ Atherstone & Jones 2019.

²⁴ Kelley 1972; Halvardson 1991.

är en stor skillnad mellan det som uppfattas som "vi" och "dem".²⁵ Exempel på strikta, traditionella normer i frikyrkoförsamlingar är att inte välkomna personer i en homosexuell relation som medlemmar, att inga församlingsmedlemmar är sambo utan att vara gifta och att församlingen förespråkar att dess medlemmar inte dricker någon form av alkohol. Utifrån antaganden om att konservativa församlingar med strikta, traditionella normer står emot sekulariseringen bäst formuleras studiens sjunde frågeställning.

7. Har fleranslutna frikyrkoförsamlingar som har strikta, traditionella normer en positivare medlemsutveckling än andra fleranslutna frikyrkoförsamlingar?

I samhällsfrågor innebär många kristnas engagemang ett direkt handlande,²⁶ men predikan under gudstjänster kan även ta upp samhällsfrågor och beröra politik. Forskning om politisk kommunikation under gudstjänstens predikningar i svenska frikyrkor är sparsmakad,²⁷ men sådana studier om amerikanska förhållanden är vanligare.²⁸ Forskningen om politikens roll i andra delar av frikyrkoförsamlingarnas verksamhet är än knappare.²⁹ Medan en del framhåller vikten av att kyrkor tar politisk ställning finns det även en tradition av att inte göra det.³⁰ De som vill undvika politik menar att det står i vägen för att så många som möjligt ska nås av evangelium,³¹ medan motsatt ståndpunkt istället menar att en kyrka med politisk aktivism gör den relevant för samhället.³² I denna studie analyseras förekomst av samhällsfrågor och politik, utan att mer specifikt gå vidare i vilka frågor tas upp, och i vad mån politik i predikstolen kan relateras till församlingarnas medlemsutveckling. Utifrån detta besvaras en åttonde frågeställning.

8. Har fleranslutna frikyrkoförsamlingar som under gudstjänst predikar om politisk aktivism en positivare medlemsutveckling än andra fleranslutna frikyrkoförsamlingar?

---

²⁵ Iannaccone 1994.

²⁶ Davies-Kildea 2017; Sahlberg 2020.

²⁷ Gustafsson 1967; Pettersson & Magni 1976; Boij 2002).

²⁸ Beatty & Walter 1989; Djupe & Gilbert 2003; Smidt 2004.

²⁹ Lundberg 2005.

³⁰ Halldorf 2020.

³¹ Halldorf 2017.

³² Ardin 2017.

I mötet med människor kan frikyrkors verksamhet organiseras på olika sätt. Barn- och ungdomsföreningar kan vara viktigt,³³ men Evangeliska frikyrkan har valt att inte organisera sitt barn- och ungdomsarbete i en speciell förening.³⁴ De barn- och ungdomsföreningar som är relevanta i denna studie är Equemenia, Pingst ung och Svenska Alliansmissionens Ungdom (SAU). Med ett visst undantag för Evangeliska frikyrkan³⁵ så indikerar förekomsten av en barn- och ungdomsförening att församlingens arbete involverar en yngre generation som kan bli (eller är) medlemmar i församlingen. Därför kan förekomsten av en barn- och ungdomsförening vara en anledning till att församlingen har en positiv medlemsutveckling. Därför är den nionde frågeställningen:

9. Är det mer vanligt att fleranslutna frikyrkoförsamlingar med en barn- och ungdomsförening inte minskar sitt medlemsantal än vad som är fallet för andra fleranslutna frikyrkoförsamlingar?

I försöken att nå människor utan eller med svag kontakt med kyrkor har flera församlingar engagerat sig i så kallade Alpha-kurser. Det är ett koncept för en grundkurs i kristen tro som har startat i Storbritannien och vunnit internationell spridning. I material knutet till Alpha-kurser nämns att där dessa förekommer har församlingarna också vuxit i antal medlemmar och liknande.³⁶ Det leder fram till denna studies sista frågeställning.

10. Är det mer vanligt att fleranslutna frikyrkoförsamlingar som ger Alpha-kurser inte minskar sitt medlemsantal än vad som är fallet för andra fleranslutna frikyrkoförsamlingar?

---

³³ Zackariasson 2016.

³⁴ Jonsson 2023.

³⁵ I och med att studien behandlar fleranslutna frikyrkoförsamlingar är ingen av dessa enbart ansluten till Evangeliska frikyrkan utan även ansluten till minst ett annat frikyrkosamfund som har barn- och ungdomsorganisationer. I frikyrkoförsamlingar som bland annat är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan, och som har barn och ungdomsverksamhet, finns det således ofta barn- och ungdomsförening som är kopplat till annat samfund. I denna studie har 10 av 22 frikyrkoförsamlingar som bland annat är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan ett barn- och ungdomsarbete utan en speciell förening för detta. Jag har genomfört en studie av fleranslutna frikyrkoförsamlingar som rapporterar att de har ett barn- och ungdomsarbete (utan att jag beaktat förekomst av en barn- och ungdomsförening), men inte funnit något speciellt samband mellan förekomsten av ett sådant arbete och medlemsutvecklingen.

³⁶ Gumbel 2018.

Tillvägagångssätt

Studien baseras på "Enkät till frikyrkliga samarbetsförsamlingar." Det är en enkät som skickades till samtliga fleranslutna frikyrkoförsamlingar vars samfund är medlemmar i Frikyrkosamråd (FSR) och som beskrivs i bilaga 1 i denna volym.³⁷ Dessa församlingar är fleranslutna till något av fyra frikyrkosamfund: Equmeniakyrkan, Evangeliska frikyrkan (EFK), Pingst och Svenska Alliansmissionen (SAM). De som användes som informanter om respektive församling var pastor och/eller församlingsstyrelsens ordförande. Studien är inte någon urvalsundersökning, utan en totalundersökning av hela populationen av fleranslutna frikyrkoförsamlingar i Sverige. Det är därför inte lämpligt att använda signifikantestning vid resultatredovisning. Antalet svarande församlingar är 44 av totalt 120 fleranslutna församlingar i Sverige. En mer angelägen diskussion är därför att diskutera svarande församlingars representativitet jämfört med populationen av fleranslutna frikyrkoförsamlingar.

Den enkätfråga som står i centrum i denna studie handlar om medlemsutvecklingen i fleranslutna frikyrkoförsamlingar (se frågeställning 1). Informanterna fick besvara två frågor. Den första frågan löd: "Hur många medlemmar har församlingen?" och den andra frågan löd "Hur många medlemmar hade församlingen för tio år sedan?". Genom att subtrahera det uppgivna antalet medlemmar på den första frågan med antalet som uppgavs på den andra frågan erhålls ett tal som anger om antalet medlemmar ökat (positiv medlemsutveckling), minskat (negativ medlemsutveckling) eller är stabilt. Utifrån detta kategoriseras församlingarna i två grupper där den första består av församlingar vars medlemsutveckling är positiv (medlemsantalet ökar) eller stabil (oförändrat medlemsantal, vilket 3 församlingar har) och den andra består av församlingar vars medlemsutveckling är negativ (medlemsantalet minskar). Dessutom kalkyleras den procentuella förändringen av antalet medlemmar för varje församling genom att dividera antalet medlemmar i dagsläget (första frågan) med antalet medlemmar för tio år sedan (andra frågan). Den erhållna kvoten subtraheras med 1. Ju högre procentdifferens, desto mer positiv medlemsutveckling.

I samband med frågeställning 1 är det också av intresse att analysera vilka frikyrkosamfund som församlingarna är fleranslutna till. För att bestämma till vilka frikyrkosamfund som församlingen är fleransluten, ställs frågan: "Vilka samfund (eller likande) är församlingen ansluten till?" Det var möjligt att ange Equmeniakyrkan, Evangeliska frikyrkan, Pingströrel-

---

³⁷ Bilaga 1, s. 150 i denna volym.

sen, Svenska alliansmissionen (SAM) och svarsalternativet "annat samfund (eller likande)". Ingen församling använde det sistnämnda svarsalternativet. Frågeställning 1 beaktar även församlingsegenskaper som betonar ekumenik (se mera om det nedan).

Frågeställning 2 beaktar om församlingen är verksam på en ort med stark eller svag befolkningstillväxt. Data för befolkningstillväxt har hämtats från Statistiska centralbyrån åren 2012 och 2022.³⁸ Församlingarna delas upp i två lika stora delar efter sin ords procentuella befolkningsökning mellan dessa år. Den hälften av församlingarna som är belägna på orter med störst procentuell befolkningsökning kategoriseras vara i ett sammanhang med stark befolkningstillväxt, övriga församlingar kategoriseras att vara på platser med svag befolkningstillväxt.

Dessutom används de index över 14 församlingsegenskaper som redovisas i bilaga 2 i denna volym.³⁹ Dessa används för att besvara frågeställningarna 3-8. En första grupp egenskaper indikerar de församlingar med aktivitet och engagemang, utåtriktning och inkludering, ordning och uppmuntran. En andra grupp egenskaper rör betonande av nära relationer, betonande av aktiv andlighet. En tredje grupp indikerar saker som gudstjänster med fasta riter, karismatik, bibelläsning och bön. En fjärde grupp egenskaper undersöker om predikningar innehåller evangelisk efterföljd, är bibelbaserat evangeliska, positiva till ekumenik och innehåller politisk aktivism. En femte egenskap behandlar om församlingen beaktar strikta traditionella normer. Med dessa är det möjligt att studera substantiella skillnader mellan frikyrkoförsamlingar som är fleranslutna till olika kombinationer av samfund.

För att studera medlemstillväxten i de fleranslutna församlingarna i relation till förekomsten av barn- och ungdomsförening (frågeställning 9) ställdes frågan: "Utförs församlingens barn- och ungdomsverksamhet av en förening som är knuten till en kristen ungdomsorganisation?" Det var möjligt att ange flera svar genom att kryssa för följande svarsalternativ: "ja, Equmenia", "ja, Pingst ung", "ja, SALT", "ja, SAU – Svenska Alliansmissionens Ungdom", "Ja, Svenska kyrkans unga" och "Nej". De fleranslutna församlingar som angivit att en församlingens barn- och ungdomsarbete utfördes av Equmenia, Pingst ung och/eller SAU kategoriseras som att de har en barn- och ungdomsförening, medan de som svarat nej på frågan kategoriseras att de saknar en barn- och ungdomsförening.

Den sista frågeställningen relaterar medlemsutvecklingen till om fleranslutna församlingar ger Alpha-kurs. Frågan i enkäten lyder "Vilka typer

---

³⁸ Statistiska centralbyrån 2023.

³⁹ Bilaga 2, s. 153 i denna volym.

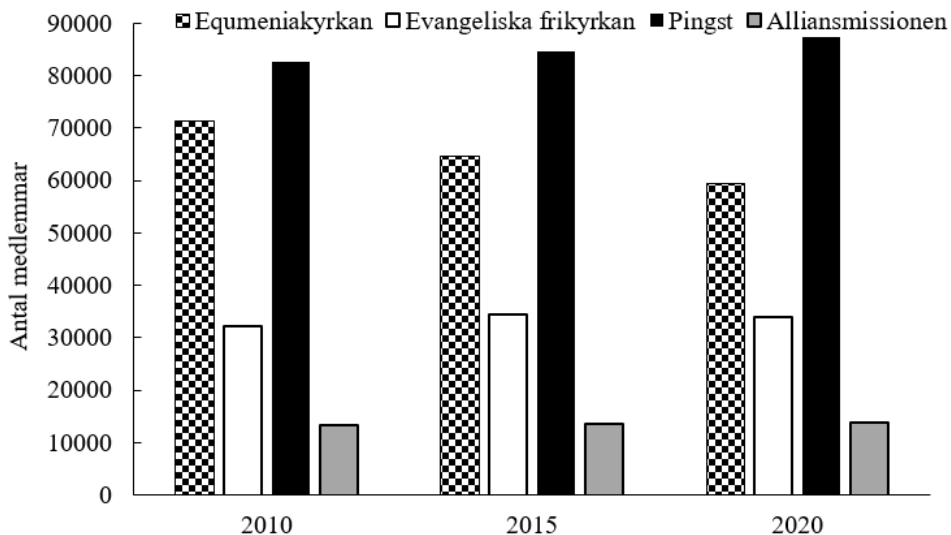
av studiegrupper har ni just nu?” varpå informanterna bland annat kunde ange ”Alpha-kurs” medan de som inte har en sådan kurs inte angav detta.

Positiv och negativ medlemsutveckling

Under 10-talet visar tidigare undersökningar att antalet frikyrkoförsamlingar vars medlemstal minskar är fler än antalet församlingar som har en medlemsökning. I *Frikyrkoundersökningen* redovisas att i 15 procent av frikyrkoförsamlingarna ökade antalet medlemmar med mer än 10 procent mellan 2015 och 2020. Under samma tidsperiod tappade 35 procent av frikyrkoförsamlingarna mer än 10 procent av sina medlemmar. Övriga församlingar (50 procent) redovisas som stabila.⁴⁰

Medlemsutvecklingen har varit olika i de fyra frikyrkosamfund som studeras i denna studie av fleranslutna församlingar. Figur 1 redovisar medlemsutvecklingen under de senaste tio åren.

Figur 1. Antal medlemmar i Equmeniakyrkan, Evangeliska frikyrkan, Pingst och Svenska Alliansmissionen, 2010, 2015 och 2020.

Kommentar: Källa är data från *Frikyrkoundersökningen* (Tholvsen 2021) och är en bearbetning genomförd av Øyvind Tholvsen (2023). Uppgifterna för Equmeniakyrkan 2010 är en simulering av Baptistsamfundets, Metodistkyrkans och Missionskyrkans medlemmar. Medlemmar i församlingar som är fleranslutna till dessa tre samfund räknas endast en gång så att antalet medlemmar blir jämförbara med 2015 och 2020.

⁴⁰ Tholvsen 2021.

Vid en jämförelse av medlemstalen 2010 och 2020 har antalet medlemmar ökat för Evangeliska frikyrkan, Pingst och Alliansmissionen, medan antalet medlemmar har minskat för Equmeniakyrkan. Medlemsökningen för Evangeliska frikyrkan, Pingst och Alliansmissionen uppväger inte minskningen av antalet medlemmar i Equmeniakyrkan, utan det sammanlagda antalet medlemmar för de fyra frikyrkosamfundet minskar med drygt 5000 medlemmar mellan 2010 och 2020.

I den mån fleranslutna frikyrkoförsamlingar inneburit en lyckad kraftsamling borde det betyda att en större andel av dem har en positiv medlemsutveckling än bland frikyrkor generellt. Om det är så att ekumeniskt samarbete är att likställa med en kartell för att slippa arbeta hårt och säkra hem en del av en krympande religiös marknad borde andelen medlemsmässigt framgångsrika fleranslutna frikyrkoförsamlingar vara lägre jämfört med den generella utvecklingen bland landets frikyrkoförsamlingar. I tabell 1 redovisas andelen fleranslutna församlingar som under en tioårsperiod haft en ökande/stabil alternativt minskande medlemsutveckling.

Tabell 1 Fleranslutna frikyrkoförsamlingars medlemsutveckling (procent).

Ökat/stabil medlemsutv.	34
Minskat	66
Summa procent	100
Antal församlingar	44

Kommentar: I stabilt eller ökar ingår 3 församlingar som rapporterar stabil medlemsutveckling (7 procent av samtliga församlingar).

Ungefär en tredjedel av de fleranslutna församlingarna rapporterar en ökande eller stabil medlemsutveckling. Med tanke på att församlingar som kämpar med en negativ trend i större utsträckning kan misstänkas inte ha haft kraft att besvara studiens enkät finns det skäl att misstänka att denna andel kan vara något överskattad. Om studiens uppgifter ändå tas som utgångspunkt tycks fleranslutna frikyrkoförsamlingar medlemsutveckling likna den generella tendensen bland frikyrkoförsamlingarna. Indelningen av församlingarna i ökande/stabila och minskande är annorlunda i föreliggande studie än vad som är fallet i Frikyrkoundersökningen. En del av församlingarna som redovisar som att de har ett oförändrat medlemstal i Frikyrkoundersökningen skulle med samma indelning som i denna studie kategoriseras som ökande/stabil medlemsutveckling. Gissningsvis är lite mindre än hälften av de som i Frikyrkoundersökningen redovisas ha

ett stabilt medlemstal antingen något ökande eller just stabila, medan något mer än hälften av dessa minskar något. Utifrån detta antagande är det rimligt att också anta att andelen frikyrkoförsamlingar vars medlemstal ökar eller är stabilt är ungefär lika stort bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar som bland frikyrkorna generellt. I jämförelse med landets alla frikyrkoförsamlingar ses således varken någon påtaglig negativ eller positiv effekt av lokalekumeniken i frikyrkoförsamlingar som är fleranslutna. Varken tesen om kraftsamling eller kartellbildning får således stöd.

Tabell 2 visar andelen med ökad eller stabil medlemsutveckling uppdelat på vilka samfund som församlingarna bland annat är fleranslutna till.

Tabell 2 Frikyrkoförsamlingar med ökande/stabil medlemsutveckling efter samfund som de bland annat är fleranslutna till (procent).

	Andel ökat/stabil medlemsutveckling	Totalt antal församlingar
Equmeniakyrkan	33	30
Evangeliska frikyrkan	38	24
Pingst	31	26
Svenska alliansmissionen	33	15

Skillnaden mellan församlingarnas medlemsmässiga framgång utifrån vilka församlingar de är fleranslutna till är liten. Evangeliska frikyrkan – som under perioden haft en positiv medlemstrend – har en något större andel av de medlemsmässigt framgångsrika fleranslutna frikyrkoförsamlingarna. Ett frikyrkosamfund som under perioden tappat många medlemmar är Equmeniakyrkan. Något som kan förvåna är därför att församlingar som bland annat är fleranslutna till Equmeniakyrkan inte skiljer ut sig i en än mer negativ medlemstrend i jämförelse med församlingarna som är fleranslutna till andra samfund.

I tabell 3 redovisas andelen frikyrkoförsamlingar vars medlemsantal ökar eller är stabilt efter vilka samfund som församlingarna är fleranslutna till (begränsat till parkombinationer).

Tabell 3 Frikyrkoförsamlingar med ökande/stabil medlemsutveckling efter parkombination som de är fleranslutna till (procent).

	Andel ökar/stabil medlemsutveckling	Totalt antal församlingar
Equmeniakyrkan och Evangeliska frikyrkan	38	13
Equmeniakyrkan och Pingst	27	15
Equmeniakyrkan och Alliansmissionen	29	7
Evangeliska frikyrkan och Pingst	40	10
Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen	40	5
Pingst och Alliansmissionen	25	8

Kommentar: Några församlingar förekommer i mer än en parkombination då de är fleranslutna till tre samfund.

Medlemsmässigt verkar det vara en förhållandevis framgångsrik strategi att ingå i en frikyrkoförsamling som bland annat är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan (som också är ett samfund som ökar medlemsmässigt, se figur 1). Medan ungefär 40 procent av sådana församlingar – oavsett om de dessutom är fleranslutna till Equmeniakyrkan, Pingst eller Alliansmissionen – har ökande eller stabil medlemsutveckling är det istället endast omkring 25 procent av fleranslutna församlingar med andra parkombinationer som har en positiv medlemsutveckling.

En slutsats är dock att ekumeniska, fleranslutna frikyrkoförsamlingar varken är en klar framgångsstrategi eller speciellt kopplat till en negativ medlemsutveckling.

Betydelsen av befolkningsförändringar

Att vara en frikyrkoförsamling på en ort med en stark befolkningstillväxt kan antas vara en fördel för en positiv medlemsutveckling jämfört med frikyrkoförsamlingar som är belägna på orter med svag befolkningstillväxt.⁴¹ I tabell 4 redovisas andelen fleranslutna frikyrkoförsamlingar med ökande eller stabil medlemsutveckling på orter med stark respektive svag befolkningstillväxt.

---

⁴¹ Tholvsen 2021.

Tabell 4 Frikyrkoförsamlingar med ökande/stabil medlemsutveckling efter ortens befolkningstillväxt (procent).

	Andel ökar/stabil medlemsutveckling	Totalt antal församlingar
Stark befolkningstillväxt	45	22
Svag befolkningstillväxt	23	20
Differens	+22	

I tabell 4 framgår att det finns ett samband mellan en positiv medlemsutveckling och ortens befolkningstillväxt. En större andel av de fleranslutna församlingarna på orter med stark befolkningstillväxt har en ökande eller stabil medlemsutveckling jämfört med fleranslutna församlingar på orter med svag befolkningstillväxt.

Ovan konstaterades att medlemsutvecklingen var tämligen likartad, oavsett till vilka samfund som församlingen var fleranslutna, även om församlingar som bland annat var fleranslutna till Evangeliska frikyrkan också relativt ofta hade en ökande eller stabil medlemsutveckling. I tabell 5 redovisas andelen församlingar med positiv medlemsutveckling efter vilka samfund de är fleranslutna till under kontroll för stark eller svag befolkningstillväxt.

Tabell 5 Frikyrkoförsamlingar med ökande/stabil medlemsutveckling efter samfund som de bland annat är fleranslutna till efter ortens befolkningstillväxt (procent).

	Stark befolkningstillväxt	Svag befolkningstillväxt	Differens
Equmeniakyrkan	45	24	+21
Evangeliska frikyrkan	45	25	+20
Pingst	42	23	+19
Svenska alliansmissionen	40	20	+20

Kommentar: Totalt antal svarande bland församlingar med stark befolkningstillväxt för Equmeniakyrkan N=11, för Evangeliska frikyrkan N=11, för Pingst N=12 och för Alliansmissionen N=10; bland församlingar med svag befolkningstillväxt för Equmeniakyrkan N=17, för Evangeliska frikyrkan N=12, för Pingst N=13 och för Alliansmissionen N=5.

Det är noterbart att de små skillnader i positiv medlemsutveckling som finns mellan vilka frikyrkosamfund som församlingarna är fleranslutna till tunnas ut än mer när befolkningstillväxt beaktas. I tabell 6 redovisas motsvarande analys men då utifrån de parkombinationer som församlingarna är fleranslutna till

Tabell 6 Frikyrkoförsamlingar med ökande/stabil medlemsutveckling efter parkombination som de är fleranslutna till efter ortens befolkningstillväxt (procent).

	Stark be- folknings- tillväxt	Svag be- folknings- tillväxt	Differens
Equmeniakyrkan och Evangeliska frikyrkan	50	25	+25
Equmeniakyrkan och Pingst	33	25	+8
Equmeniakyrkan och Alliansmissionen	33	25	+8
Evangeliska frikyrkan och Pingst	40	40	0
Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen	40	0	+40
Pingst och Alliansmissionen	40	0	+40

Kommentar: Totalt antal svarande bland församlingar med stark befolkningstillväxt fleranslutna till Equmeniakyrkan och Evangeliska frikyrkan N=4, Equmeniakyrkan och Pingst N=6, Equmeniakyrkan och Alliansmissionen N=3, Evangeliska frikyrkan och Pingst N=5, Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen N=5, Pingst och Alliansmissionen N=5. Totalt antal svarande bland församlingar med svag befolkningstillväxt fleranslutna till Equmeniakyrkan och Evangeliska frikyrkan N=8, Equmeniakyrkan och Pingst N=8, Equmeniakyrkan och Alliansmissionen N=4, Evangeliska frikyrkan och Pingst N=5, Evangeliska frikyrkan och Alliansmissionen N=0, Pingst och Alliansmissionen N=3.

Även vid beaktande av vilka parkombinationer av samfund som frikyrkoförsamlingarna är fleranslutna till är det tydligt att ortens befolkningstillväxt har betydelse, men också att det finns skillnader mellan olika parkombinationer av samfund. Skillnaden mellan församlingar belägna på orter med stark respektive svag befolkningstillväxt är minst för de som är

fleranslutna till Evangeliska frikyrkan och Pingst (0), då andelen församlingar med positiv medlemsutveckling är relativt stor även bland församlingar på orter med svag befolkningstillväxt. Motsvarande skillnad är också ganska liten för församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan och Alliansmissionen respektive Equmeniakyrkan och Pingst. Denna gång beror den lilla skillnaden på att andelen församlingar med positiv medlemsutveckling är relativt liten bland församlingar på orter med stark befolkningstillväxt. Det är dock på sin plats att framhålla att antalet församlingar som respektive indikator bygger på är få (3-12 församlingar) och resultatet bör tolkas med stor försiktighet.

Församlingsegenskaper och medlemsutveckling

I denna studie finns en rad frågeställningar (se frågeställningarna 3-8) som är relaterade till olika församlingsegenskaper. I tabell 7 är församlingsegenskaperna listade efter deras samband med församlingarnas medlemsutveckling. Utifrån församlingarnas värde på respektive index för församlingsegenskaper har de delats in i två så likastora delar som möjligt där den ena halvan samlar församlingar med indexvärden som är högre än vad indexvärdena är för församlingarna i den andra halvan. De församlingar där församlingsegenskapen är vanligt förekommande har höga värden, medan församlingar där församlingsegenskapen är ovanligare har låga värden. Det som redovisas är andelen församlingar med ökande eller stabil medlemsutveckling efter församlingar som har de högsta respektive lägsta värdena för respektive egenskap. Om församlingsegenskapen har ett positivt samband med ökad eller stabil medlemsutveckling är det andelen med denna egenskap större bland församlingarna som har relativt höga värden av egenskapen än bland församlingarna med relativt låga värden för egenskapen. En positiv differens mellan församlingar med relativt höga respektive låga värden indikerar således att en församlingsegenskap har ett positivt samband med ökad eller stabil medlemsutveckling som visar att egenskapen samvarierar med en positiv medlemsutveckling. En negativ differens indikerar ett negativt samband som visar att egenskapen samvarierar med negativ medlemsutveckling.

Tabell 7 Andelen flersanslutna församlingar som ökat/har stabil medlemsutveckling efter den relativa omfattningen av olika församlingsegenskaper (procent och procentdifferens).

	Församlingar med höga värden för egenskapen	Församlingar med låga värden för egenskapen	Differens	Antal församlingar höga / låga värden
Församlingen är aktiv och engagerad	48	16	+32	25/19
Gudstjänsterna sänds via media (dop)	45	19	+26	22/21
Gudstjänsten har fasta riter	48	24	+24	21/21
Gudstjänsten innehåller bibelläsning och bön i olika form	42	25	+17	24/20
Församlingen betonar nära relationer	36	23	+13	22/13
Församlingen är utåtriktad och inkluderande	39	30	+9	23/20
Predikningarna positiv till ekumenik	33	33	0	21/21
Gudstjänsten innehåller karismatik	30	33	-3	20/21
Församlingen har strikta traditionella normer	32	37	-5	25/19
Predikningar om politisk aktivism	30	35	-5	23/20
Församlingen har bra verksamhet	32	38	-6	19/24
Församlingen betonar aktiv andlighet	23	40	-17	13/30
Predikningar betonar evangelisk efterföljd	22	43	-21	18/23
Predikningar är bibelbaserade evangeliska	21	48	-27	19/21

Studiens tredje frågeställning behandlar om församlingsegenskaper som indikerar kraftsamling innebär att fleranslutna frikyrkoförsamlingar har en positivare medlemsutveckling jämfört med andra församlingar. De församlingsegenskaper som kan relateras till kraftsamling är aktivitet och engagemang i församlingen, att den har en bra verksamhet, använder media för att nå fler och att den är utåtriktad och inkluderande. Tre av dess församlingsegenskaper samvarierar med en positiv medlemsutveckling. Två av dessa – församlingen är aktiv och engagerad samt gudstjänster sänds via media – finns i toppen av tabell 7, vilket visar att de har starkast samband med positiv medlemsutveckling av alla församlingsegenskaper. Att församlingen är utåtriktad och inkluderande samvarierar svagt med en positiv medlemsutveckling och att församlingens verksamhet är bra samvarierar svagt med en mer negativ medlemsutveckling.⁴² Dessa två församlingsegenskaper visar således inte på en någon stark relation med medlemsutvecklingen i de fleranslutna frikyrkoförsamlingarna. Vad gäller församlingar som uppger att de har bra verksamhet är det dock relativt få som tycker att deras verksamhet inte är bra. Det finns anledning att misstänka att indexet för bra verksamhet till stor del också indikerar en hälsosam kritisk distans till att saker kan göras bättre i jämförelse med en brist på sådan självkritik. Att fleranslutna församlingar kan kraftsamla och få medlemsmässig framgång får dock i huvudsak stöd då församlingar som är aktiva och engagerade samt använder media för att nå ut har relativt positiv medlemsutveckling.

Ytterligare en frågeställning problematiserar om församlingar med karismatiska gudstjänster har positivare medlemsutveckling än församlingar vars gudstjänster i större utsträckning har fasta riter. Fleranslutna församlingar vars gudstjänster till stor del har inslag av fasta riter är medlemsmässigt relativt framgångsrika (+24), medan församlingar som uppger att deras gudstjänster har olika karismatiska inslag inte har något nämnvärt samband med medlemsutveckling (-3). Studien resultat pekar således på att karismatik inte är relaterat till medlemsmässig framgång, men däremot församlingar vars gudstjänster till relativt stor del har vissa fasta riter.

Nästa frågeställning att behandla är om fleranslutna församlingar som i relativt stor uträkning utmärks av innerlig religiositet – nära relationer, andlighet, bibelläsning och bön – har en mer positiv medlemsutveckling

---

⁴² Att församlingar som är utåtriktade och inkluderande inte är direkt relaterade till medlemsmässig framgång får också stöd av annan forskning som visar att omfattningen på utåtriktad evangelisation inte påverkar medlemsutvecklingen (Thomas & Olsson 2010).

än andra fleranslutna församlingar. Resultatet bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar ger ett visst stöd att innerlig religiositet har en svag koppling till positiv medlemsutveckling. Församlingar med gudstjänster som innehåller bibelläsning och bön (+17) och betonar nära relationer (+13) samvarierar måttligt med en positiv medlemsutveckling, medan församlingar som betonar aktiv andlighet istället samvarierar med en negativ medlemsutveckling (-17). Det sistnämnda resultatet kan te sig underligt. I denna studie tenderar dock nästan alla församlingar till största del betona aktiv andlighet. Skalan går således i praktiken mellan församlingar där aktiv andlighet är mycket centralt till församlingar där aktiv andlighet är jättecentralt. Det negativa sambandet visar således inte på att frånvaro av aktiv andlighet har samband med positiv medlemsutveckling, utan snarare att ensidigt betonande av denna församlingsegenskap samvarierar svagt med en negativ medlemsutveckling.

Nästa frågeställning belyser om det bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar som i relativ stor omfattning anammar evangeliska värden är vanligare att ha en positiv medlemsutveckling än bland andra fleranslutna frikyrkoförsamlingar. Två församlingsegenskaper undersöker detta: församlingar som under gudstjänster ofta predikar om evangelisk efterföljd och församlingar som ofta har bibelbaserade evangeliska predikningar. I denna studie är det dock, återigen, ett problem att närmast alla församlingar, med något undantag, har evangeliska predikningar. Höga värden indikerar således att en oerhörd stor del av gudstjänsternas predikningar innehåller evangeliska budskap, medan låga värden inte visar på frånvaro av evangeliska predikningar, utan snarare att de även innehåller andra aspekter. Resultatet visar att församlingar vars predikningar är evangeliska men också innehåller andra aspekter samvarierar med medlemsmässig framgång än de mer ensidiga predikningarna som till oerhörd stor del innehåller evangeliska budskap (-21 respektive -27). Slutsatsen är att medlemsmässigt framgångsrika församlingar har predikningar med evangeliska budskap, men att de undviker att vara ensidiga (och kanske upprepande) och även beaktar andra aspekter.

Ytterligare en frågeställning rör om fleranslutna frikyrkoförsamlingar som har strikta, traditionella normer har en positivare medlemsutveckling än andra fleranslutna frikyrkoförsamlingar. Även nu är det så att nästan alla fleranslutna församlingar omfattar strikta, traditionella, normer och att skillnaden mellan höga och låga värden inte är en skillnad mellan församlingar som har och inte har strikta, traditionella normer. Istället är det en skillnad mellan församlingar med strikta, traditionella normer och med oerhörd strikta, traditionella normer. Utifrån dessa förhållanden finns det inte någon nämnvärd samvariation mellan strikta, traditionella normer

och medlemsutveckling (-7). Tanken att församlingar med strikta, traditionella normer har positiv medlemsutveckling kan därför inte sägas ha stöd i föreliggande undersökning.

En frågeställning undrar om fleranslutna frikyrkoförsamlingar som under gudstjänst predikar om politisk aktivism har en positivare medlemsutveckling än andra fleranslutna frikyrkoförsamlingar. Inte heller denna församlingsegenskap uppvisar någon nämnvärd samvariation med medlemsutveckling (-5), varför politisk aktivism inte kan sägas samvariera med en positiv medlemsutveckling.

Denna studies första frågeställning beaktar även om församlingar som betonar ekumenik har en positiv eller negativ medlemsutveckling. Fleranslutna frikyrkoförsamlingar är i sig en ekumenisk enhet och som redovisats ovan är denna form varken speciellt associerad med positiv eller negativ medlemsutveckling. Det samma kan sägas om församlingar har predikningar som innehåller ekumeniska budskap (0). Det finns således inget i denna studie som stödjer att ekumenik eller fleranslutna frikyrkoförsamlingar påverkar medlemsutvecklingen i församlingarna.

När en församlingsegenskap jämförs med medlemsutvecklingen är det ett bivariat samband – det är bara relationen mellan två faktorer som jämförs. Ett sådant samband tar inte hänsyn till att flera av de olika församlingsegenskaperna samvarierar sinsemellan och förhåller sig på ett likartat sätt till medlemsutvecklingen. Det betyder att det är svårt att veta vilken av församlingsegenskaperna som egentligen samvarierar med stark eller svag medlemsutveckling. Det finns alltså en risk för så kallade skensamband: att en församlingsegenskap samvarierar med medlemsutvecklingen, men det beror egentligen på att en annan församlingsegenskap (en så kallad förväxlingsfaktor) har samband med medlemsutvecklingen och den förstnämnda församlingsegenskapen. Också befolkningstillväxten på den ort som församlingen är belägen kan inverka på samvariationen mellan församlingsegenskaper och medlemsutveckling och ge upphov till skensamband. Dessutom är det stor skillnad mellan församlingar som ökat mycket eller är stabila eller har en mycket svag ökning. Samtidigt är skillnaden mellan församlingar med en mycket svag ökning och en mycket svag minskning inte så stor. Detta kan innebära att de skillnader i medlemsutveckling mellan församlingar som i olika grader omfattas av en församlingsegenskap som redovisas i tabell 7 kan uppfattas som större än vad det egentligen finns fog för.

Tabell 8 Effekt på medlemsutvecklingen bland flerslutna församlingar (ostandardiserade OLS regressionsestimater).

Församlingen betonar nära relationer	+76
Procentuell befolkningstillväxt	+47
Gudstjänsten innehåller bibelläsning och bön i olika form	+46
Församlingen är utåtriktad och inkluderande	+24
Predikningarna är positiva till ekumenik	+23
Gudstjänsterna sänds via media (dop)	+20
Församlingen är aktiv och engagerad	+7
Församlingen betonar aktiv andlighet	+4
Gudstjänsten har fasta riter	-3
Predikningar om politisk aktivism	-5
Församlingen har strikta traditionella normer	-6
Församlingen har strikta etiska normer	-6
Gudstjänsten innehåller karismatik	-9
Församlingen har bra verksamhet	-14
Predikningar betonar evangelisk efterföljd	-29
Predikningar är bibelbaserade evangeliska	-33
Konstant	-66
Antal församlingar	35

Kommentar: Samtliga oberoende variabler är dikotomiserade.

Det är möjligt att genomföra statistiska analyser som tar hänsyn till detta, men det kräver mer avancerade metoder. En sådan är linjär regressionsanalys. I tabell 8 redovisas en sådan regressionsanalys med fokus på sambandet mellan medlemsutveckling och församlingsegenskaperna inklusive ortens befolkningstillväxt. Nu analyseras ortens procentuella befolkningstillväxt mellan 2012 och 2022 dividerat med 100 (så att värdet går från 0 till 1) samt de flerslutna församlingars procentuella medlemsutveckling: procentandelen som församlingen ökar eller minskat de senaste tio åren. I regressionsanalysen är respektive församlingsegenskap ett index som går från 0 (mycket liten betydelse) till 1 (mycket stor betydelse). De estimat som redovisas i tabellen visar medlemsförändringens tendens i antalet procentenheter om en församlingsegenskap (eller ortens befolkningstillväxt) går från minimivärdet (0) till maximivärdet (1). Även detta kan till viss del ge en felaktig bild då ingen flerslutna frikyrkoförsamling är i närheten av minivärdet vad gäller församlingar med bra verksamhet, som betonar aktiv andlighet, har gudstjänster där predikan handlar evangelisk

efterföljd, är bibelbaserad evangelisk och församlingar som har strikta, traditionella normer. Återigen handlar analysen av dessa egenskaper snarare om vad ett ensidigt betonde av egenskapen har för samband med medlemsutvecklingen.

Det verkar som gemenskap är viktigt i fleranslutna frikyrkoförsamlingar med en positiv medlemsutveckling. De fleranslutna frikyrkoförsamlingar som betonar nära relationer i församlingen, med människor utanför församlingen och med familjen i det som rör tro är relaterade till en mer positiv medlemsutveckling än de som inte gör det. Om församlingen är belägen på en ort med en positiv befolkningstillväxt är också betydelsefullt, vilket också förekomsten av bibelläsning och bön under gudstjänsten är. Både nära relationer och bibelläsning och bön indikerar innerlighet. Det gör också aktiv andlighet, men denna egenskap uppvisar inte egentligen någon relation till medlemsutveckling. Som tidigare nämnt kan det bero på bristande variation mellan de fleranslutna frikyrkoförsamlingarna som nästan alla tenderar att betona aktiv andlighet.

Några av indikatorerna för kraftsamling visar också på vad som kan beskrivas som måttliga samband med positiv medlemsutveckling. Församlingar som är utåtriktade och inkluderande och som använder media har ett visst samband med positiv medlemsutveckling. Att församlingen är aktiv och engagerad har ingen nämnvärd relation med medlemsutvecklingen medan församlingar som uppger att de har en bra verksamhet är relaterad till en negativ medlemsutveckling. Som tidigare nämnt är variationen mellan församlingarna svag då de flesta beskriver sin verksamhet som bra. Det negativa estimatet visar snarare på att en hälsosam självkritik om att verksamheten kan förbättras är mer knutet till en positiv medlemsutveckling än vad som är fallet för frånvaron av sådan självkritik.

Också positiva budskap om ekumenik är kopplad till viss medlemsmässig framgång (vilket inte framkom i den bivariata analysen). Detta kan indirekt kopplas till en slags kraftsamling och att ekumenik inte är relaterad till en kartellbildning för att behålla en krympande andel på den religiösa marknaden.

I botten av tabell 8 finns olika former av evangeliska predikningar. Återigen är det dock väsentligt att påpeka bristen på variation mellan de fleranslutna frikyrkoförsamlingarna. Ingen av dem anger att predikningar under gudstjänsternas saknar evangeliskt innehåll. Det ter sig rimligare att tolka det negativa sambandet mellan predikningar med evangeliskt innehåll och medlemsutveckling som att gudstjänster vars predikningar har ett ensidigt innehåll är relaterade till en negativ medlemsutveckling.

Övriga församlingsegenskaper som indikerar graden av karismatik, förekomsten av strikta, traditionella normer och predikningar som innehåller politisk aktivism uppvisar inte någon relation till fleranslutna frikyrkoförsamlingars medlemsutveckling. Det är alltså att notera att förekomsten av fasta riter under gudstjänster inte uppvisar något samband med positiv medlemsutveckling när ortens befolkningstillväxt beaktas.

Barn- och ungdomsföreningar och Alpha-kurser

De sista två frågeställningarna behandlar om fleranslutna frikyrkoförsamlingar som har barn- och ungdomsföreningar och Alpha-kurser har en mer positiv medlemsutveckling än de fleranslutna frikyrkoförsamlingar som inte har sådana föreningar och kurser.⁴³ I tabell 9 och 10 redovisas andelen fleranslutna församlingar med ökande eller stabil medlemsutveckling efter förekomst av barn- och ungdomsförening respektive Alpha-kurs.

Tabell 9 Frikyrkoförsamlingar med ökande/stabil medlemsutveckling efter förekomst av barn- och ungdomsförening (procent).

	Andel ökar/stabil medlemsutveckling	Totalt antal församlingar
Har barn- och ungdomsförening	42	24
Har inte barn- och ungdomsförening	23	13
Differens	+19	

Tabell 10 Frikyrkoförsamlingar med ökande/stabil medlemsutveckling efter förekomst av Alpha-kurs (procent).

	Andel ökar/stabil medlemsutveckling	Totalt antal församlingar
Har Alpha-kurs	31	13
Har inte Alpha-kurs	35	31
Differens	-4	

⁴³ Evangeliska frikyrkan har som policy att inte ha särskilda föreningar för barn och ungdom (Jonsson 2023). I de analyser av fleranslutna frikyrkoförsamlingar som genomförts där förekomst av barn- och ungdomsarbete beaktas (oavsett om församling har en barn- och ungdomsförening eller inte) uppvisar ingen nämnvärd samvariation med församlingens medlemsutveckling.

Medan en större andel av fleranslutna församlingar som har barn- och ungdomsförening har en positiv medlemsutveckling jämfört med de som inte har en barn- och ungdomsförening (+19 i procentdifferens) finns ingen nämnvärd skillnad i medlemsutveckling bland fleranslutna församlingar som har eller inte har Alpha-kurs (-4).

Även samvariationen mellan, å ena sidan, förekomsten av barn- och ungdomsförening och Alpha-kurs och, å andra sidan, medlemsutveckling kan påverkas den allmänna befolkningstillväxten på församlingens ort. I tabell 11 kontrolleras för orter med start respektive svag befolkningstillväxt genom att bland dessa studera samvariationen mellan medlemsutveckling och förekomsten av barn- och ungdomsförening respektive Alpha-kurs. Samvariationen studeras med procentdifferens i andelen med positiv medlemsutveckling mellan församlingar som har och inte har barn och ungdomsförening, respektive har och inte har Alpha-kurs. Positiv procentdifferens innebär att förekomst av barn- och ungdomsförening eller Alpha-kurs tenderar samvarierar med positiv medlemsutveckling. Negativ procentdifferens innebär istället att dessa saker samvarierar med en mer negativ medlemsutveckling.

Tabell 11 Medlemsutveckling utifrån förekomst av barn- och ungdomsförening respektive Alpha-kurs i fleranslutna församlingar efter befolkningstillväxt (procentdifferens andel ökat/stabil medlemutveckling mellan församlingar med och utan barn- och ungdomsförening respektive Alpha-kurs).

	Medlemsförändring i församlingar på orter med stark befolkningstillväxt.	Medlemsförändring i församlingar på orter med svag befolkningstillväxt.	Antal församlingar som har respektive inte har barn- och ungdomsförening / Alpha-kurs på orter med stark befolkningstillväxt	Antal församlingar som har respektive inte har barn- och ungdomsförening / Alpha-kurs på orter med stark befolkningstillväxt
Barn- och ungdomsförening	+25	+16	14/4	10/7
Alpha-kurs	-7	+4	5/15	8/14

Kommentar: Procentdifferensen för barn- och ungdomsförening beräknas genom att subtrahera andelen med ökat/stabil medlemsutveckling bland församlingar som har minus församlingar som inte har barn- och ungdomsförening. Procentdifferensen för Alpha-kurser beräknas genom att subtrahera andelen med ökat/stabil medlemsutveckling bland församlingar som har minus församlingar som inte har Alpha-kurser.

Den rapporterade procentdifferensen ändras något beroende ortens befolkningstillväxt, men inte tillräckligt mycket för att det ska förändra huvudslutsatsen: Församlingar med barn- och ungdomsförening har en mer positiv medlemsutveckling än församlingar som saknar dessa föreningar, medan förekomsten av Alpha-kurs samvarierar inte nämnvärt med medlemsutvecklingen.

Det kan finnas en interaktionseffekt bland församlingar som har både barn- och ungdomsförening och Alpha-kurs. En sådan satsning kan ge en speciellt positiv medlemsutveckling. I tabell 12 korstabuleras församlingar med respektive utan barn- och ungdomsförening med församlingar som har respektive inte har Alpha-kurs. I respektive ruta visas andelen församlingar med ökad eller stabil medlemsutveckling. I rutan högst upp till vänster redovisas andelen med positiv medlemsutveckling bland församlingar som har både barn- och ungdomsförening och Alpha-kurs. I rutan längst ner till höger redovisas andelen med positiv medlemsutveckling bland församlingar som varken har barn- och ungdomsförening eller Alpha-kurs. I rutan längst upp till höger redovisas andelen med positiv medlemsutveckling bland församlingar som har barn- och ungdomsförening men inte Alpha-kurs och i rutan längst ner till vänster redovisas andelen med positiv medlemsutveckling bland församlingar som har Alpha-kurs men inte någon barn- och ungdomsförening.

Tabell 12 Andelen flersanslutna församlingar som ökat/har stabil medlemsutveckling efter förekomst av barn- och ungdomsförening och Alpha-kurs (procent och procentdifferens).

	Har Alpha-kurs	Har inte Alpha- kurs	Differens
Har barn- och ungdomsförening	57	35	+22
Har inte barn- och ungdomsförening	0	30	-30
Differens	+57	+5	+27

Kommentar: Församlingar som har barn- och ungdomsförening och Alpha-kurs N=7, som har barn- och ungdomsförening men inte Alpha-kurs N=17, som inte har barn- och ungdomsförening men Alpha-kurs N=3 samt som inte har barn och ungdomsförening och inte har Alpha-kurs N=10.

Bland de undersökta fleranslutna frikyrkoförsamlingarna finns det en interaktionseffekt som gör att bland de församlingar med både barn- och ungdomsförening och Alpha-kurs har 57 procent en positiv medlemsutveckling. Genom att studera procentdifferensen mellan de procentenheter som redovisas i tabell 12 indikeras effekten av interaktionseffekten. Bland församlingar som har en barn- och ungdomsförening ökar andelen församlingar med positiv medlemstillväxt med 22 procentenheter om de också har en Alpha-kurs. Bland de församlingar som har en Alpha-kurs ökar andelen församlingar med positiv medlemstillväxt om de har en barn- och ungdomsförening med 57 procentenheter. Notera dock att endast tre fleranslutna församlingar har en Alpha-kurs, men inte en barn- och ungdomsförening. Om jämförelsen istället görs mellan församlingar som har både barn- och ungdomsförening och Alpha-kurs och de församlingar som inte har något av detta, så är det 27 procentenheter vanligare att församlingar med barn- och ungdomsförening och Alpha-kurs har en positiv medlemsutveckling. Resultatet stödjer tanken att det finns interaktionseffekter som innebär att församlingar med både barn- och ungdomsförening och Alpha-kurs har en extra positiv medlemsutveckling.

Slutsatser

Trots ökad individualisering och att Sverige har en av världens med sekulariserade befolkningar finns det församlingar som har en positiv medlemsutveckling. Detta gäller även fleranslutna frikyrkoförsamlingar. Det är ungefär lika vanligt att fleranslutna frikyrkoförsamlingar har en positiv medlemsutveckling som för frikyrkoförsamlingar i allmänhet. Förvisso har fleranslutna frikyrkoförsamlingar på orter med en stark befolkningstillväxt oftare en positiv medlemsutveckling än fleranslutna frikyrkoförsamlingar på orter med en svag befolkningstillväxt. Men det är inte det enda som har betydelse, enligt denna studie.

De fleranslutna frikyrkoförsamlingar som indikerar att de gjort kraftsamlingar tenderar att ha en mer positiv medlemsutveckling än de fleranslutna frikyrkoförsamlingar som inte kraftsamlat på motsvarande sätt. Resultatet indikerar även att ett visst mått av självkritik av den egna verksamheten är mer associerad med positiv medlemsutveckling än frånvaro av sådan självkritik. Detta indikerar att när en församlings anslutning till flera samfund inneburit ökade resurser är det relativt ofta kopplat till den positiva medlemsutvecklingen.

Församlingar som predikar om ekumenik tenderar att ha en förhållandevis positiv medlemsutveckling. Det är vanligare att fleranslutna frikyrkoförsamlingar som har en innerlig religiositet har en positiv medlemsutveckling än andra frikyrkoförsamlingar.

Fleranslutna församlingar som indikerat att deras gudstjänster har relativt ensidiga predikningar tenderar att ha en mer negativ medlemsutveckling än fleranslutna församlingar vars predikningar är evangeliska, men som även ger utrymme att predika om flera ämnen.

Fleranslutna församlingar med barn- och ungdomsförening har oftare en mer positiv medlemsutveckling än fleranslutna församlingar utan barn- och ungdomsförening. Om de dessutom har Alpha-kurs har fleranslutna församlingar än mer positiv medlemsutveckling.

Däremot är det inget i denna studie som visar att förekomsten av karismatik, politiska aktivism eller strikta, traditionella normer samvarierar med fleranslutna frikyrkoförsamlingars medlemsutveckling.

Denna studie är liten, men undersöker en stor del av de fleranslutna frikyrkoförsamlingarna i Sverige. Även om befolkningstillväxten på orten har betydelse visar denna studie att fleranslutna församlingar kan göra en del för att påverka medlemsutvecklingen.

Referenser

- Allport, Gordon 1966, "The religious context of prejudice", i *Journal for the Scientific Study of Religion* 5 (3), s. 447-457.
- Ardin, Anna, red. 2017, *Politisk och profetisk diakoni: Olika perspektiv på kyrkans röstbärande roll i samhället*. Varberg: Argument.
- Atherstone, Andrew & David Ceri Jones, red. 2019 *The Routledge research companion to the history of Evangelicalism*. London: Routledge.
- Baard, P. P. 1994, "A motivational model for consulting with not-for-profit organizations: A study of church growth and participation", i *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 46 (3), s. 19-31.
- Berger, Peter 1967. *The Sacred Canopy: Elements of A Sociological Theory of Religion*. Garden City: Doubleday.
- Bergsten, Torsten 1995, *Frikyrkor i samverkan: Den svensk frikyrkoekumenikens historia 1905-1993*. Örebro/Stockholm: Libris/Verbum.
- Boij, Anita 2002, *Jorden är mörk och svart: vad som rör pastorerna inom Svenska missionsförbundet när de ska predika om samhället*. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis.

- Davie, Grace 2021, "Religion, Secularity, and Secularization in Europe", i *The Oxford Handbook of Religion and Europe*, red Grace Davie och Lucian N. Leustean. Oxford: Oxford University Press
- Davies-Kildea, Jason 2017, *The Salvation Army and the Social Gospel: Reconciling evangelical intent and social concern*. Melbourne: Monash University.
- Finke, Roger 1997, "The Consequences of Religious Competition: Supply-Side Explanations for Religious Change", s. 45-65 i *Rational Choice Theory and Religion: Summary and Assessment*, red Lawrence A Yong. New York: Routledge.
- Giddens, Anthony 1991, *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Stanford: Stanford University Press.
- Gumbel, Nicky 2018, *Telling Others: The Alpha-initiative*. London: Hodder Stoughton
- Gustafsson, Göran 1967, *Religion och politik: Studier kring samfundens inställning till Kristen Demokratisk Samling valåret 1967*. Lund: Sociologiska institutionen, Lunds universitet.
- Hadaway, C Kirk & David A Roozen, red. 1993, *Church And Denominational Growth*. Nashville: Abingdom Press.
- Hagevi, Magnus 2017, "Religious Change over the Generations in an Extremely Secular Society: The Case of Sweden", i *Review of Religious Research*, 59 (4), s. 499-518.
- Hagevi, Magnus 2020, "Religiös förändring under coronapandemin: Gav religion tröst?", i *Surveyjournalen*, 7 (2), s. 52-65.
- Hagevi, Magnus 2023, "Förändrade partipreferenser: Trender bland gudstjänstbesökare och frikyrkoväljare", s. 213-251 i *Glödande arv: Väckerörelse, omvändelse och demokrati*, red. Fredrik Wenell. Stockholm: Libris.
- Hagevi, Magnus 2024, "Medborgerligt engagemang i politiken", s. 10-45 i *Vad hände?! Från engagemang till karriärister, en bok om partipolitikens förfall*, red. Anna Halla, Elsa Valeberg & Ulrica Schenström. Stockholm: Vuxenskolan.
- Halldorf, Joel 2017, *Biskop Lewi Pethrus*. Skellefteå: Artos.
- Halldorf, Joel 2020, *Pentecostal Politics in a Secular World: The Life and Leadership of Lewi Pethrus*. Cham: Palgrave Macmillan.
- Halvardson, Sven 1991, *Samfund och samhälle. Svenska Missionsförbundet – dess medlemsutveckling, inre miljö och socio-kulturella kontext*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.

- Hamberg, Eva & Thorleif Petterson 1994, "The Religious Market: Denominational Competition And Religious Participation in Contemporary Sweden", i *Journal for the Scientific Study of Religion*: 33 (3), s. 205-216.
- Haskell, David Millard, Kevin N. Flatt & Stephanie Burgoyne 2016a, "Theology Matters: Comparing the Traits of Growing and Declining Mainline Protestant Church Attendees and Clergy", i *Review of Religious Research*, 58 (4), s. 515-541.
- Haskell, David Millard, Kevin N. Flatt & Stephanie Burgoyne 2016b, "Mainline Denominational Switching in Canada: Comparing the Religious Trajectories of Growing and Declining Church Attendees", i *Canadian Journal of Sociology*, 41 (4), s. 493-524.
- Iannaccone, Laurence R. 1994, "Why strict churches are strong", i *American Journal of Sociology*, 99 (5), s. 1180-1211.
- Iannaccone, Laurence & Roger Finke 1997, "Deregulating Religion: The Economics of Church and State", i *Economic Inquiry*: 35 (2), s. 350-364.
- Inglehart, Ronald 2021, *Religion's Sudden Decline: What's Causing it, and What Comes Next?* Oxford: Oxford University Press.
- Johnson, Todd M 2009, "The Global Demographics of the Pentecostal and Charismatic Renewal", i *Society* 46 (6), s. 479-483. Växjö: Linnéuniversitetet.
- Kelley, Dean M 1972, *Why Conservative Churches are Growing: A Study in Sociology of Religion*. New York: Harper and Row.
- Lundberg, Anders 2005, *Om gemenskap: En sociologisk betraktelse*. Lund: Sociologiska institutionen, Lunds universitet.
- Palm, Irving 1992, "Gemensamma församlingar: En ny fas i den ekumeniska utvecklingen (Religion och Samhälle nr 76)", s. 31-91 i *Tro & Tanke* 1992:3. Uppsala: Svenska kyrkans forskningsråd.
- Petterson, Thorleif 2014, "Religion och modernisering: Försvagad av ökad välfärd och stärkt av kulturell mångfald", s. 37-62 i *Religiös och social förändring i det lokala samhället: Samtida religionssociologiska perspektiv*, red. Per Petterson, Marta Axner, Annette Leis-Peters, Martha Middlemiss Lé Mon & Anders Sjöborg. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis.
- Petterson, Thorleif & Eva Hamberg 1997, "Denominational Pluralism and Church Membership in Contemporary Sweden", i *Journal of Empirical Theology*, 10 (2), s. 61-78.
- Petterson, Thorleif & K.G. Magni 1976, *Kristna förkunnarens samhällssyn. Forskningsrapport nr 134 (1976:6)*. Stockholm: Religionssociologiska institutet.

- Sahlberg, Carl-Erik 2020, *Den kyrka växer som...* Värnamo: Semnos.
- Schwartz, Christian A. 2007. *Sätt färg på livet med Naturlig församlingsutveckling: Upptäck det Gud har i beredskap för dig*. Örebro: Libris.
- Statistiska centralbyrån 2023, *Statistikdatabasen* (2023-04-14: <https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/>).
- Stark, Rodney & Roger Finke 2000, *Acts of Faith: Explaining the Human Side of Religion*. Berkely, CA: University of California Press.
- Stark, Rodney & Laurence Iannaccone 1994, "A Supply-Side Reinterpretation of the 'Secularization' of Europe", i *Journal for the Scientific Study of Religion*:33 (3), s. 230-252.
- Stark, Rodney, Eva Hamberg, & Alan S. Mille 2005, "Exploring Spirituality and Unchurched Religions in America, Sweden, and Japan", i *Journal of Contemporary Religion* 20 (1), s. 3-23.
- Tholvsen, Øyvind 2021, *Frikyrkundersökningen: En rapport om frikyrkornas utveckling i Sverige 2000-2020*. Vidare (2023-04-10: <https://vidare.nu/wp-content/uploads/2021/06/frikyrkundersokningen-2021.pdf>)
- Tholvsen, Øyvind 2023, *Medlemsdata* (e-postkonversation). Växjö: Linnéuniversitetet.
- Thomas, Jeremy N & Daniel V A Olson 2010, "Testing the Strictness Thesis and Competing Theories of Congregational Growth", i *Journal for the Scientific Study of Religion*, 49 (4), s. 619-639.
- Vermeer, Paul & Peer Scheepers 2020, "Church Growth in Times of Secularization: A Case Study of People Joining Evangelical Congregations in the Netherlands", i *Review of Religious Research*, 63 (1), s. 43-66.
- Weissenbilder, Marcus 2020, *Svenska religionstrender*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet (2023-04-010: <https://www.gu.se/sites/default/files/2020-09/26.%20Svenska%20religionstrender.pdf>).
- Willander, Erica & Max Stockman 2020, *Ett mångreligiöst Sverige i förändring*. Stockholm: Myndigheten för stöd till trossamfund (2023-04-17: https://www.myndighetenst.se/download/18.74c15c6d173-d8c1d0b259697/1601644755778/rapport2020_man-grelifor_28sep.pdf).
- Yong, Lawrence A. (red.) 1997, *Rational Choice Theory and Religion: Summary and Assessment*. New York: Routledge.
- Zackariasson, Maria 2016, *Gemenskapen: Delta gande, identitet och religiositet bland unga i Eumenia*. Stockholm: Molin & Sorgenfrei.

Personer i homosexuella relationer och fleranslutna frikyrkoförsamlingar

MAGNUS HAGEVI

Inledning¹

Bland kristna finns en diskussion om homosexuella relationer. En del accepterar homosexuella relationer på samma sätt som heterosexuella relationer, medan andra menar att homosexuella relationer är synd. Speciellt stark är diskussionen i och mellan frikyrkoförsamlingar.² Äktenskap har varit en central konfliktfråga.³ Efter att den samkönade äktenskapslagen beslutats av riksdagen har diskussionen gällt om kyrkor och samfunds vigselrätt även ska innebära att präster och pastorer som innehar vigselrätt har möjlighet att låta bli att viga samkönade par. Politiska partier har förespråkat ett avskaffande av den religiösa vigselrätten.⁴ Från politiskt håll har ett argument varit att staten och inte religiösa organisationer skall ansvara för civilrättsliga kontrakt som äktenskap.⁵ Bakom förslagen finns ofta en klar koppling till att ett politiskt missnöje med att inte alla församlingar har präster och pastorer som viger samkönade par. I frikyrkorna och andra samfund har motsvarande fråga resulterat i en diskussion om kyrkor och samfund skall ha kvar vigselrätten.⁶ Dessutom finns en inomkyrklig debatt som visar på stor oenighet mellan och inom flera kyrkor och

---

¹ Denna studie har fått stöd av Kungliga Vetenskapsakademiens fonder.

² För motsvarande diskussion i Svenska kyrkan, se Svartvik 2006.

³ Andersson 2001; Wadensjö 2001.

⁴ Freivalds 1999a, 1999b; Bodström 2002; Wetterstrand & Ericsson 2006; Ericsson 2019; Svantorp 2019.

⁵ Schyman 2001.

⁶ Sverker 2014.

samfund. Främst inom frikyrkor som Equmeniakyrkan och Evangeliska frikyrkan har debattvågorna gått höga angående samkönade äktenskap: i båda samfunden finns församlingar som viger samkönade par och som är starkt kritiska till en sådan vigsel.⁷ Föreståndaren för Filadelfiakyrkan i Stockholm, Pingsts största församling, har uttalat en förändrad syn på homosexuella relationer i riktning mot större acceptans (bland annat genom att acceptera pastorer som lever i en homosexuell relation), men att han alltså inte vill viga samkönade par: "Står det i Bibeln att utlevd homosexualitet är synd? Nej, det står inte så ordagrant någon enda stans."⁸ I februari 2022 sände föreståndaren i Pingst – fria församlingar i samverkan ut ett brev som rörde homosexualitet till samfundets pastorer. Brevet berör bland annat den diskussion inom samfundet som föreståndaren för Filadelfiakyrkans församling i Stockholm är en del av samt debatten i massmedia. Brevet poängterar bland annat att pingstförsamlingar inte viger samkönade par och inte använder omvändelseterapi "som begrepp och som funktion".⁹

I den mån som homosexuella relationer är en fråga som skiljer sig mellan frikyrkosamfund kan detta vara ett ekumeniskt problem. I de frikyrkliga församlingar som är anslutna till flera samfund – fleranslutna församlingar – kan frågan om homosexuella relationer skapa spänningar om dessa samfund har olika policy om till exempel samkönade äktenskap. I denna studie är avsikten att analysera om personer som lever i en homosexuell relation är välkomna som församlingsmedlemmar i frikyrkliga församlingar som är anslutna till flera samfund och vilken ställning samkönade äktenskap har i dessa församlingar.

Närmast diskuteras några teorier som berör homosexuella relationer och kristna församlingar inklusive kapitlets frågeställningar. Därefter beskrivs tillvägagångssättet för undersökningen följt av att respektive frågeställning besvaras. Kapitlet avslutas med studiens huvudslutsatser.

---

⁷ Se t ex Svenska Missionsförbundet 1997; Equmeniakyrkan 2021, Immanuelskyrkan Örebro 2021, 2022.

⁸ Piensoho 2022.

⁹ Alm 2022. Med omvändelseterapi tycks Alm avse en behandling av homosexuella personer som innehåller tvång, vilket han tar avstånd ifrån.

Några teorier inför studiet av homosexuella relationer och frikyrkoförsamlingar

Det finns två motstridiga teorier om hur sambandet mellan religiositet och åsikter om homosexuella relationer påverkas av sekularisering på individuell nivå. Enligt den ena teorin anpassar sig kristna församlingar till omgivningens normer allt eftersom samhället sekulariseras.¹⁰ I så fall bör kristna församlingar i allt större utsträckning acceptera homosexuella relationer. Enligt den andra teorin kan en mer omfattande sekularisering uppfattas som så hotande att aversionen mot detta samhälle och sekulariseringens symboler är starkare än i ett relativt religiöst samhälle.¹¹ I sådana fall kan kristna församlingar bli mindre toleranta mot homosexuella relationer och/eller att frågan uppfattas som viktigare. Bland annat för att visa sin självständighet i samfundsbeslut som rör äktenskap avsåg sig Evangeliska frikyrkan sin juridiska vigselrätt 2010.¹² En del pastorer har också varnat för att frågor som rör homosexuella relationer görs till ett litmustest för om man vill vara trogen Bibeln eller om man bara vill anpassa sig till samhällets värderingar. Istället diskuteras om den traditionella negativa synen på alla homosexuella relationer har stöd i Bibeln eller om det snarare handlar om ett avståndstagande av sexuellt utnyttjande och promiskuitet oavsett om det rör sig om hetero- eller homosexuella relationer.¹³ Det är förvisso möjligt att divergerande processer sker samtidigt i ett samhälle, där olika församlingar intar motsatta positioner. En del församlingar tenderar då att acceptera homosexuella relationer alltmer, medan det i andra församlingar blir ett allt starkare avståndstagande mot homosexuella relationer. Den första frågeställningen rör därför om det skett någon förändring av aktiva kristnas åsikter om homosexuellas rättigheter.

1. Har andelen som stödjer homosexuellas rättigheter ökat bland personer som är kyrkligt aktiva?

Svenska frikyrkor bör i huvudsak beskrivas som en del av den protestantiska evangeliska rörelsen.¹⁴ Ändå har det länge funnits skillnader mellan frikyrkosamfund i vad som kortfattat och förenklat kan delas upp i mer konservativa och mer allmänna frikyrkosamfund. De sistnämnda samfundet är frikyrkor med historia i 1800-talets väckelser. En stor del av deras

---

¹⁰ Se Gustafsson, G 2000.

¹¹ Se Demker 1998.

¹² Evangeliska frikyrkan 2010.

¹³ Piensoho 2022.

¹⁴ Cedersjö 2001; Hagevi 2005.

medlemmar och pastorer betonar att bibelordet är inspirerat av Gud, men skriven av människor och måste tolkas. Inom sådana frikyrkosamfund finns en stor andel som tycker att ekumenik är viktigare än evangelisation. De förstnämnda frikyrkosamfunden som är mer teologiskt konservativa bildades ofta under 1900-talet och har en relativt stor andel medlemmar och pastorer som uppger att Bibeln är Guds rena ord och därför bokstavligen sann. Medlemmarna prioriterar till mycket stor del evangelisation framför ekumenik.¹⁵ Något som också kan skilja mellan samfund är hur strikt de omfamnar traditionella normer.¹⁶ Ett exempel är att det bland frikyrkorna länge enbart var församlingar i Equmeniakyrkan som vigde samkönade par (även om denna skillnad luckrats upp något).

I denna studie undersöks dock fleranslutna frikyrkoförsamlingar, inte församlingar som enbart hör till ett frikyrkosamfund. Detta öppnar för ett par frågor om hur just fleranslutna frikyrkoförsamlingar förhåller sig till homosexuella relationer. För det första innehåller populationen enbart församlingar som är ansluten till minst en av de mer konservativa frikyrkorna, även om en del av dem också är anslutna till Equmeniakyrkan. Det är möjligt att för en del fleranslutna församlingar skulle inte en sådan organisation ha kommit till stånd om den lokala "Equmeniakyrkanförsamlingen" inte varit relativt konservativ. Det är också möjligt att en fleranslutna församling – utifrån att minst ett av de samfund den är ansluten till hör till den mer konservativa delen av frikyrkorna – påverkar församlingen i konservativ riktning. I den mån en sådan konservatism inverkar på församlingens policy om homosexualitet är det möjligt att många fleranslutna frikyrkoförsamlingar inte accepterar homosexuella relationer. När det gäller påverkan är det också möjligt med att den går åt det motsatta hållet: att fleranslutna församlingar där Equmeniakyrkan är ett av samfunden i relativt stor utsträckning accepterar homosexuella relationer, till exempel genom att viga samkönade par. Detta ger ytterligare tre frågeställningar.

2. Välkomnar fleranslutna frikyrkoförsamlingar personer som lever i en homosexuell relation som medlemmar?
3. Är acceptansen av homosexuella relationer olika beroende på vilka samfund som frikyrkoförsamlingar är fleranslutna till?
4. Viger fleranslutna frikyrkoförsamlingar samkönade par?

Det finns en omfattande forskning och diskussion om vad som står om samkönade relationer i Bibeln.¹⁷ Inom frikyrkorörelsen finns olika bibelsyn

---

¹⁵ Palm 1993; Hagevi 2009, 2023.

¹⁶ Cedersjö 2001.

¹⁷ Se t ex Svartvik 2006.

– till exempel om läsaren uppfattar sig tolka Bibeln på nytt i varje ny tid eller om läsaren uppfattar sin förståelse av Bibeln som bokstavligen sann. I samband med att en analys av kristna och deras åsikt om homosexuellas rättigheter konstaterade en amerikansk forskare: "This lack of tolerance is directly related to religious doctrine and especially to the belief in the inerrancy of the Bible."¹⁸ Ställningen för olika bibelsyn kan variera mellan olika frikyrkosamfund.¹⁹ Skillnader i bibelsyn kan även finnas mellan olika församlingar inom samma frikyrkosamfund.²⁰ Bibelsyn är enbart en av många teologiska faktorer som är möjlig att beakta. I denna studie undersöks församlingarnas teologiska förkunelse i relation till evangelisk efterföljd (kristocentrisk förkunelse om att till exempel agera som Jesus skulle gjort, evangelisera, söka sin kallelse för att använda sina gåvor), om predikningarna är bibelbaserade evangeliska (också kristocentrisk förkunelse som ofta kopplas till Bibeln) och ekumenik (till exempel positiv till ekumenik och bejaka olika former av kristen tro).²¹ Detta leder fram till en femte frågeställning.

5. Har församlingens teologiska förkunelse något samband med dess policy om homosexuella relationer?

Den frikyrkliga historien är till stor del en historia av politiskt engagemang. Önskan om demokratisering och religionsfrihet tog väckelserörelsen främst till olika nykterhetsrörelser, Rösträttsrörelsen och Liberala samlingspartiet.²² I mitten av 1960-talet var det framför allt människor med bas i pingströrelsen som startade KDS, ett parti som idag heter Kristdemokraterna.²³ Inom Socialdemokraterna var frikyrkliga partimedlemmar med och startade Kristna Socialdemokrater (Broderskapsrörelsen), som nu heter Socialdemokrater för tro och solidaritet.²⁴ En politisering med krav på en radikalare vänsterpolitik skedde när Kyrkornas världsråds generalförsamling ägde rum i Uppsala 1968.²⁵ Inspirerat av USA har en del talat om

---

¹⁸ Wilcox 2000, s. 110.

¹⁹ Palm 1993; Hagevi 2009.

²⁰ Halvardsson 1991. Bibelsyn kan också variera mellan pastorer och medlemmar inom ett frikyrkosamfund. I en undersökning av bibelsyn bland pastorer respektive vanliga medlemmar i några frikyrkor under 1980-talet noterades att en mycket liten andel av pastorerna i Missionsförbundet hade en bokstavstroende bibelsyn medan motsvarande andel bland samfundets medlemmar var mycket större (Hansson 1990).

²¹ Hagevi 2023.

²² Svärd 1954; Hagevi 2022.

²³ Halldorf 2020.

²⁴ Palm 1982.

²⁵ Sundeen 2017.

en kristen höger,²⁶ medan det är mindre vanligt att i det sammanhanget relatera till evangeliskt progressiva.²⁷ Vid sidan om frikyrklig politisk aktivism har det historiskt även funnits en frikyrklig tradition av att undvika politik.²⁸ Detta sågs ofta som en prioriteringsfråga: under den knappa tid som finns till buds var det viktigare att evangelisera om himmelriket än om denna världen. Kanske fanns det också en oro för att ett politiskt engagemang skulle innebära att det omgivande samhället påverkade församlingen istället för att församlingens tro och liv skulle påverka samhället. Det är få svenska studier om politik i predikstolen. Kunskapen är låg om hur vanligt det är att beakta politik i predikan eller att församlingen engagerar sig politiskt, liksom på vilket sätt. Därmed är kunskapsläget knapert vad gäller hur församlingsbaserad politisk aktivism korrelerar med ställningstaganden om homosexuella relationer. Politisk aktivitet i fleranslutna frikyrkoförsamlingar skulle, teoretiskt, kunna resultera i såväl minskad som ökad acceptans för homosexuella relationer. För det första skulle en form av konservativ politisk aktivism kunna engagera sig emot acceptans för homosexuella relationer. För det andra kan progressiv politisk aktivism vilja öka acceptansen för homosexuella relationer. Detta leder fram till en sjätte frågeställning.

6. Accepterar fleranslutna frikyrkoförsamlingar med relativ stor grad av politisk aktivism homosexuella relationer i större eller mindre utsträckning än de som är mer politiskt passiva?

Tillvägagångssätt

Studien baseras i huvudsak på "Enkät till frikyrkliga samarbetsförsamlingar." Det är en enkät som skickades till samtliga fleranslutna frikyrkoförsamlingar vars samfund är medlemmar i Frikyrkosamråd (FSR) och som beskrivs i bilaga 1 i denna tidskriftsvolym. De som användes som informanter om respektive församling var pastor och/eller församlingsstyrelsens ordförande. De enkätfrågor som används i analysen beskrivs löpande i studien, förutom tre index över församlingarnas teologiska orientering och politiska aktivism. Underlaget för dessa, som baseras på en faktoranalys, beskrivs istället i bilaga 2 i denna tidskriftsvolym.

Dessa data kompletteras med frågeundersökningar riktade till svenska befolkningen som samlats in av SOM-institutet vid Göteborgs universitet

---

²⁶ Mellergård 2022.

²⁷ Schwartz 2012; Gasaway 2014.

²⁸ Halldorf 2017, s. 138.

(SOM-institutet 2022) och Surveyinstitutet vid Linnéuniversitetet (Hagevi 2014). Med dessa studeras stödet för homosexuellas rättigheter 1999–2014 i svenska befolkningen, uppdelat efter vanan att besöka gudstjänst och används för att besvara studiens första frågeställning.

Stödet för homosexuellas rättigheter bland kyrkligt aktiva

Den allmänna uppfattningen om homosexuella relationer har genomgått en omfattande förändring under några decennier. Fram till 1960-talet var synen på homosexuellas rättigheter ungefär likartad i de flesta kristna samfund och församlingar som i samhället i stort. Kyrkliga företrädare beskrev homosexualitet som synd.²⁹ År 1944 avkriminaliseras homosexuella relationer mellan samtyckande vuxna, men staten anger alltjämt homosexualitet som en sjukdom. Ett officiellt uttalande från Svenska kyrkan i ett så kallat biskopsbrev angående homosexualitet bekräftar den rådande samhällssynen. I biskopsbrevet beskrivs homosexuella handlingar som ett brott mot Guds ord och inte etiskt försvarbara. Liksom staten betraktar biskoparna homosexualitet som en sjukdom samtidigt som de avfärdar att homosexuella personer ska bestraffas.³⁰

Under 1970-talet förändras synen på homosexualitet återigen, vilket till största del innebär att kyrkor och samfund inte längre går i takt med statsmakten och med den allmänna samhällsutvecklingen. Utvecklingen innebär att lagen ändras 1978 varmed hetero- och homosexualitet likställs i brottsbalken. Först året därpå – 1979 – avskaffar Socialstyrelsen homosexualitet som sjukdomsbegrepp. Med tanke på den ganska långsamma utvecklingen fram till denna punkt är det värt att uppmärksamma att staten gör en helomvändning inom ett decennium: 1987 blir det förbjudet att diskriminera homosexuella, år 1988 blir homosexuella samboförhållanden lagskyddade och 1995 träder lagen om registrerat partnerskap i kraft.³¹ Fyra år senare – 1999 – förbuds diskriminering på grund av sexuell läggning i arbetslivet, efterlevnaden av lagen övervakas av en ny ombudsman – HomO – och 2003 omfattar även sexuell läggning hets mot folkgrupp. Samma år kan homosexuella par som lever i registrerat partnerskap adoptera barn, sambolagen blir könsneutral och homosexuellas skydd mot diskriminering förstärks. Äktenskapsbalken blir 2009 könsneutral och två år

---

²⁹ Caragounis 1998.

³⁰ Fagerberg 1982, s. 87. Statens offentliga utredningar 1984, s. 57.

³¹ Carlsson 2000, s. 188-191.

senare skyddas personer mot sexuell diskriminering i grundlagen.³² Listan av reformer som stärker homosexuellas rättigheter är inte uttömmande, men visar ändå på den förändring av allmänna normer i samhället som rör homosexuella relationer.

När staten börjar ändra sin policy för homosexuella rättigheter – tillsammans med att den allmänna opinionen accepterar homosexualitet alltmer – börjar en del kristna samfund gå i otakt med samhällsförändringen. I jämförelse med frikyrkorna var Svenska kyrkan tidigt ute med att diskutera homosexuella relationer. Redan 1972 fick en grupp forskare i uppdrag av Svenska kyrkans biskopsmöte att genomföra en utredning om Svenska kyrkans framtida syn på homosexualitet. År 1974 – före det att Socialstyrelsen slutade beskriva homosexualitet som en sjukdom – presenterades utredningen som konstaterade att det fanns en grupp genuint homosexuella, att Svenska kyrkan borde verka för stabila och varaktiga förbindelser mellan homosexuella par och att det inte låg några principiella hinder för att homosexuella personer innehade kyrkliga tjänster.³³ Utredarna menade att ett kvardröjande motstånd främst berodde på den sociala miljön, medan de hävdade att Bibeln (åtminstone i Nya Testamentet) inte uttalar sig specifikt om homosexualitet utan "riktar sin udd mot alla former av sexuell lösaktighet."³⁴ Däremot ansåg utredarna att Bibeln inte ger någon vägledning angående "varaktiga" homosexuella parrelationer.³⁵ Av hänsyn till en inom gruppen stark minoritet med avvikande åsikt avstod dock utredningen från att lägga fram förslag om att Svenska kyrkans policy om homosexuella relationer skulle ändras.

Den statliga utredningen *Homosexuella och samhället* från år 1984 konstaterar att de "kristna religiösa samfundet har med stöd av olika bibelut-sagor tidigare ofta fördömt äktenskapsbrott och homosexuella beteenden" vilket enligt utredarna länge påverkade lagstiftningen.³⁶ Utredningen frågar också brevledes ärkebiskopen om Svenska kyrkan har ändrat sin position om homosexualitet. Ärkebiskopen svarar att något nytt officiellt ställningstagande inte är aktuellt och att Svenska kyrkan "inte se oss i stånd att utan vidare godkänna eller gilla förbindelser av detta slag."³⁷

Ledande partiföreträdare har också förhållandevis snabbt ändrat sin opinionsbildning om homosexuellas rättigheter. Socialdemokraten Anna-

---

³² Regeringen 2018.

³³ Se t ex Fagerberg 1982, s. 157-164.

³⁴ Fagerberg 1982, s. 148.

³⁵ Fagerberg 1982, s. 152.

³⁶ Statens offentliga utredningar 1984, s. 57.

³⁷ Statens offentliga utredningar 1984, s. 58-59.

Greta Leijon – mångårigt statsråd och fram till Ebbe Carlsson-skandalen påtänkt som partiledare – skrev i sina memoarer som publicerades 1991:

”Men jag har i sammanhang där jag kunna påverka motsatt mig äktenskap och gemensamt föräldraskap för homosexuella. Kärleken i homosexuella relationer kan säkert vara lika innerlig och uthållig som vanliga äktenskap. Men i förhållande till barn kan män och kvinnor inte ersätta varandra.”³⁸

Åtta år senare började politiker och andra opinionsbildare ifrågasätta frikyrkors agerande mot homosexuella personer. I december 1999 sände biträdande näringsminister Mona Sahlin ut ett pressmeddelande där hon reagerade mot Svenska Missionsförbundets (nu en del av Ekumeniakyrkan) officiella policy att inte anställa homosexuella personer som pastorer med följande uttalande:

Jag hoppas att homofobin lämnas kvar i 1900-talet. Det skulle vara utmärkt om inte minst samtliga riksdagspartier kunde uttala detta högt och ljudligt så det hörs ända till Missionsförbundet.³⁹

Trots att de flesta kyrkor inklusive frikyrkorna hade en tydlig och väletablerad uppfattning om att homosexualitet är synd agerade många sekulära opinionsbildare som om de blivit tagna på sängen när Dagens Nyheter den 15 december år 1999 uppmärksammade att en frikyrka inte sanktionerade att öppet homosexuella personer anställdes som pastorer.⁴⁰ Denna uppmärksamhet var för Missionsförbundet en helt ny position. I Missionsförbundet fanns det många som uppfattade sig som tämligen liberala.⁴¹ Men nu blev de utmålade som homofober.

Biträdande justitieminister Britta Lejon (dotter till Leijon) angav uttryckligen vid en presskonferens i samma år Missionsförbundets agerande som exempel och att brott mot homosexuella skall ges högre prioritet.⁴² Enligt Dagens Nyheter sade hon att ”vi måste också komma åt vardagsförtrycket och vardagsintoleransen. Det är bland annat det här ett uttryck

---

³⁸ Leijon 1991, s. 41.

³⁹ Helsingborgs Dagblad 1999.

⁴⁰ Carlsson 1999a.

⁴¹ Se t ex Halvardson 1991; Lindvall 2000; Saving 2002. Vid tiden för kritiken mot Missionsförbundet genomförde Ekumeniska gruppen för kristna och homo- och bisexuella (EKHO) i Göteborg en studie av 65 kristna församlingar i Göteborg. Rapportens författare konstaterar att ”[d]e kyrkor som har kommit längst på vägen mot en inkluderande hållning, där öppet homosexuella inlemmas i församlingsgemenskapen, är Svenska kyrkan och Svenska Missionsförbundet.” (Blomster & Svensson 2002, s. 8).

⁴² Carlsson 1999b.

för” varpå hon visade de inbjudna journalisterna en medhavd tidningsartikel om Missionsförbundets policy för pastorer och homosexuella.⁴³

Liksom Missionsförbundet syntes de flesta frikyrkor vara överraskade över debatten. Det blev också början på en omfattande diskussion i frikyrkorna om homosexuella personer och relationer. Som nämndes i denna artikels inledning finns det inom Equmeniakyrkan och Evangeliska frikyrkan församlingar som viger samkönade par såväl som är starkt kritiska till en sådan vigsel.⁴⁴ Anledningen till att en del församlingar kunnat välja olika vigselpolicy fast de tillhör samma samfund är att deras samfund är kongregationalistiska. Det innebär att lokala församlingar har stor självständighet i hur de fattar beslut medan gemensamma beslut som gäller hela samfundets församlingar är ett fåtal (om ens några i en del samfund). Diskussionen i framför allt frikyrkorna har bland annat resulterat i att flera böcker har publicerats om homosexuella relationer där de argumenterat för en större acceptans, medan andra har argumenterat för en traditionell ståndpunkt.⁴⁵

I takt med att statens policy om homosexuellas rättigheter har förändrats har också den allmänna opinionens stöd för sådana rättigheter ökat. Nivån i detta stöd har dock skiftat beroende på religiöst engagemang. I figur 1 redovisas stödet för olika rättigheter för homosexuella mellan 1999 och 2014 efter vanan att besöka gudstjänst i den vuxna svenska befolkningen (efter 2014 finns inte sådana uppgifter). Gudstjänstbesökare är uppdelade i de som aldrig under ett år besöker gudstjänst, de som sällan (någon gång om året till någon gång i kvartalet) och de som regelbundet (minst en gång i månaden) besöker gudstjänst.

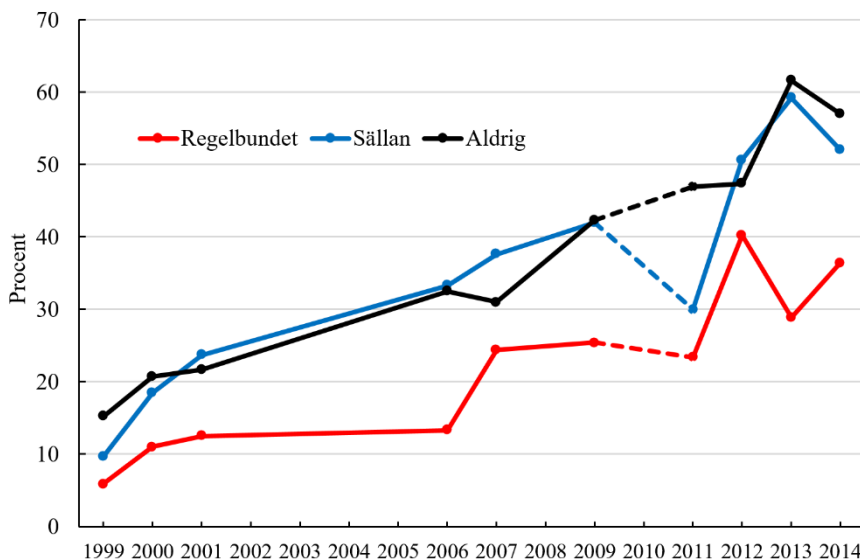
---

⁴³ Carlsson 1999b.

⁴⁴ Se t ex Svenska Missionsförbundet 1997; Equmeniakyrkan 2021, Immanuelskyrkan Örebro 2021, 2022.

⁴⁵ Böcker som accepterar homosexuella relationer: Poletti Lundström 2017; Eurell 2022; Mattebo 2022. Böcker som anger problem med homosexuella relationer: Edsinger & Baker 2019; Gerdmar 2021.

Figur 1 Stöd för homosexuellas rättigheter efter vanan att besöka gudstjänst, 1999-2014 (procent).

Kommentar: De år en studie genomförs markeras med punkter. De rättigheter som undersöks är olika över tid (det streckade linjen markerar byte av fokus på frågorna). Tillåt homosexuella par att adoptera barn (1999-2007), homosexuella par ska fortsätta att få adoptera barn (2009), stärk homosexuellas rättigheter (2012) och stärk homo-, bi- och transsexuellas ställning i samhället (2011, 2013-2014). Aldrig är personer som inte besökt gudstjänst under ett år, sällan är personer som besökt gudstjänst mellan någon gång under ett år och någon gång i kvartalet, regelbundet är personer som besökt gudstjänst minst en gång i månaden.

Källa: Surveyinstitutet, Linnéuniversitetet (2012), SOM-institutet, Göteborgs universitet (övriga år).

Av figur 1 framgår att stödet för homosexuella rättigheter tenderar att öka över tid. I slutet av 1900-talet är det ett fåtal som vill ge homosexuella par rätt att adoptera barn. Endast 15 år senare – efter lång tid av diskriminering – vill en majoritet stärka homosexuellas och andra sexuella minoriteters rättigheter. I figur 1 framgår också att stödet är starkast bland mer sekulära personer som aldrig eller sällan besöker gudstjänst och att stödet för dessa rättigheter är svagare bland de som regelbundet besöker gudstjänst. Utifrån dessa skilda nivåer märks dock att stödet för homosexuellas rättigheter ökar bland såväl regelbundna gudstjänstbesökare som övriga mer sekulära personer. Denna förändring i den allmänna opinionen bör beskrivas som omfattande.

Acceptans av personer som lever i en homosexuell relation

I detta avsnitt studeras i vad mån de fleranslutna frikyrkoförsamlingarna accepterar homosexuella relationer. Först analyseras om personer i en homosexuell relation är välkommen som församlingsmedlem och om det är relaterat till vilka samfund som frikyrkoförsamlingar är fleranslutna till. I tabell 1 redovisas om fleranslutna församlingar tar emot (ja) eller inte tar emot (nej) personer som har en homosexuell relation som medlem. De församlingar som inte vet eller på annat sätt givet ett svar där det är osäkert om de tar emot eller inte tar emot en person i en homosexuell relation som medlem redovisas som osäkert.

Tabell 1 Om person som har en homosexuell relation är välkommen som församlingsmedlem, efter samfund församlingen är fleranslutet till (procent).

	Ja	Osäkert	Nej	Summa procent	Antal förs.
Samtliga	47	35	18	100	49
Equmeniakyrkan	55	26	19	100	31
Evangeliska frikyrkan	58	23	19	100	26
Pingst	40	47	13	100	30
Alliansmissionen	39	44	17	100	18

Kommentar: Frågelydelsen är "Är en person som har en homosexuell relation välkommen som medlem i din församling?" med svarsalternativen "ja", "nej" och "vet inte". Församlingar som uppger att de inte vet eller inte alla informanter har svarat "ja" alternativt "nej" redovisas som "osäkert".

Nästan hälften av de fleranslutna frikyrkoförsamlingarna tar emot medlemmar som har i en homosexuell relation. I en tredjedel av dessa församlingar är det osäkert medan personer i en homosexuell relation inte är välkomna som medlemmar i en femtedel av de fleranslutna församlingarna. Det är vanligast att acceptera personer i en homosexuell relation som medlemmar i församling som är fleranslutet till Evangeliska frikyrkan och Equmeniakyrkan, medan det är något mindre vanligt i Pingst och i Alliansmissionen. Det behöver inte betyda att dessa församlingar avvisar personer som har en homosexuell relation som medlemmar, men de är mer osäkra över sin policy i frågan. I flera av dem kan de sakna erfarenhet av

eller kunskap om medlem som har en homosexuell relation. Att församlingen är osäker över sin policy kan även indikera att homosexuella relationer i liten utsträckning, eller inte alls, har diskuterats i församlingen. Andelen församlingar som är osäkra över sin policy är störst bland de som är fleranslutna till Pingst och Alliansmissionen, mindre bland församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan och Equmeniakyrkan. Däremot är andelen församlingar som inte välkomnar en person som har en homosexuell relation som medlem ungefär lika stor oavsett vilket samfund de är fleranslutna till.

Även om en församling kan vara ansluten till flera samfund kan dess relation till ett av dessa samfund vara närmare än det andra samfundet. I tabell 2 redovisas därför närheten i relationen med fyra frikyrkosamfund efter deras policy om att ta emot person som har en homosexuell relation som medlem eller inte. Dessutom inkluderas församlingens närhet i relationen med Svenska kyrkan. Närheten i relationen med respektive samfund undersöks genom en 7-gradig skala som går från "ingen relation" (1) till "mycket nära relation" (7). Närheten redovisas genom att beräkna medelvärdet av svaren på frågorna.

Tabell 2 Fleranslutnas församlingars närhet till olika samfund efter om personer i en homosexuell relation är välkomna som församlingsmedlemmar (medelvärde).

Närheten i relationen med...	Välkommen som medlem			Antal församlingar
	<i>Ja</i>	<i>Osäkert</i>	<i>Nej</i>	
<i>Equmeniakyrkan</i>	4,2	3,4	3,9	22/16/9
<i>Evangeliska frikyrkan</i>	3,4	3,3	3,7	20/16/8
<i>Pingst</i>	3,8	5,6	3,7	22/16/9
<i>Alliansmissionen</i>	2,8	4,1	2,9	19/15/8
<i>Svenska kyrkan</i>	3,8	3,5	2,5	20/16/8

Bland de fleranslutna församlingarna som välkomnar medlemmar som har en homosexuell relation som medlemmar är relationen till Equmeniakyrkan närmast, medan relationen inte är lika nära till Alliansmissionen. Intressant nog är relationen till Equmeniakyrkan närmast även bland de fleranslutna församlingar som inte välkomnar medlemmar som har en homosexuell relation, medan relationen till Alliansmissionen inte är lika nära. Bland fleranslutna församlingar som inte välkomnar person som har en homosexuell relation som medlem är relationen svagast med Svenska kyrkan. En anledning

till det något motsägelsefulla resultatet är att de fleranslutna församlingar som inte anger att de välkomnar personer som har en homosexuell relation som medlemmar är osäkra på sin policy. De fleranslutna församlingar som är osäkra på om de välkomnar en person som har en homosexuell relation som medlem har närmast relation med Pingst och Alliansmissionen, medan relationen med andra samfund är svagare.

Ytterligare en nivå i acceptans av homosexuella relationer är om en församling beslutat viga samkönade par, medan ett beslut om att inte genomföra sådana vigslar visar på att ett sådant steg inte tagits. I tabell 3 redovisas andelen fleranslutna församlingar som viger samkönade par, de som tagit beslut om att inte viga samkönade par, de som inte viger samkönade par men som inte fattat beslut om det och de som inte diskuterat om de ska viga samkönade par. Tabell 3 redovisar även dessa uppgifter efter vilka samfund som de församlingarna är fleranslutna till.

Tabell 3 Församlingens beslut om samkönade vigslar, efter samfund (procent)

	Beslutat att viga samkö- nade par	Beslutat att inte viga samkö- nade par	Viger inte sam- könade par utan beslut	Har inte diskute- rat vigsel av sam- könade par	Summa procent	Antal försam- lingar
Samtliga	0	13	42	44	99	45
Equmeniak.	0	7	50	43	100	28
EFK	0	17	54	29	100	24
Pingst	0	23	35	42	100	26
SAM	0	12	29	59	100	17

Ingen av de fleranslutna församlingarna har beslutat att viga samkönade par. Det är inte heller många som beslutat att *inte* viga samkönade par. Istället är det vanligt att inte viga samkönade par utan något beslut i frågan eller att inte ha diskuterat frågan. Nästan hälften av de fleranslutna frikyrkoförsamlingarna har inte diskuterat vigsel av samkönade par. De fleranslutna församlingar som i störst utsträckning har diskuterat vigsel av samkönade par är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan, medan de församlingar som är fleranslutna till Alliansmissionen i minst utsträckning diskuterat vigsel av samkönade par. De församlingar som är fleranslutna till Pingst har i störst utsträckning beslutat att inte viga samkönade par, medan

motsvarande beslut är ovanligt bland församlingar som är fleranslutna till Equmeniakyrkan. Församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan och Equmeniakyrkan uppger i störst utsträckning att de inte viger samkönade par fast de saknar beslut i frågan. Motsvarande är ovanligt i församlingar som är fleranslutna till Alliansmissionen och Pingst.

Andelen fleranslutna församlingar som inte viger samkönade par erhålls genom att summera andelen församlingar som beslutat att inte viga samkönade par och andelen som inte viger sådana par även om de inte fattat ett beslut i frågan. Av samtliga fleranslutna församlingar är det drygt hälften som uppger sig inte viga samkönade par. Vanligast att inte viga samkönade par är det bland församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan (71 procent), följt av Pingst (58 procent), Equmeniakyrkan (57 procent) och Alliansmissionen (41 procent).

Om en person som har en homosexuell relation är välkommen som medlem eller inte kan ha samband med om en fleransluten församling inte viger samkönade par. Det kan också vara att fleranslutna församlingar med en osäker medlemspolicy för homosexuella personer i relativ stor utsträckning inte har diskuterat vigsel av samkönade par. Tabell 4 redovisar ställning för vigslar av samkönade par efter viljan att välkomna homosexuella som medlemmar bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar.

Tabell 4 Ställning för samkönad vigsel efter om en person som har en homosexuell relation är välkommen som medlem (procent).

Person i homosexuell relation välkommen som medlem	Ställning för samkönad vigsel		Summa procent	Antal församlingar
	<i>Viger inte samkönade par</i>	<i>Inte diskuterat vigsel av samkönade par</i>		
<i>Ja</i>	67	33	100	21
<i>Osäkert</i>	47	53	100	15
<i>Nej</i>	50	50	100	8

Bland de fleranslutna frikyrkoförsamlingar som välkomnar en person i en homosexuell relation som medlem viger två tredjedelar inte samkönade par, medan en tredjedel av dessa församlingar inte har diskuterat sådana vigslar. Omkring hälften av de fleranslutna församlingar som inte välkomnar en person i en homosexuell relation som medlem och de med osäker medlemspolicy för homosexuella viger inte samkönade par. Ungefär lika stor andel bland dessa har inte diskuterat vigsel av samkönade par.

Låt oss summera denna del av undersökningen om acceptans av homosexuella personer i fleranslutna församlingar. Det är inte främst fleranslutna frikyrkoförsamlingar som driver frågan att acceptera personer som lever i en homosexuell relation. En stor andel av de fleranslutna församlingarna är osäkra på hur välkomna homosexuella personer är som församlingsmedlemmar och de har i liten utsträckning diskuterat vigsel av samkönade par. I de fall frågor om homosexuella relationer diskuterats i fleranslutna frikyrkoförsamlingar innebär det att församlingen inte viger samkönade par (med eller utan ett konkret beslut i frågan). I dessa ställningstaganden och frånvaro av diskussion finns det vissa skillnader mellan samfund som församlingarna är fleranslutna till, men de ska inte överdrivas. Framför allt rör det sig om att en person i en homosexuell relation tenderar att vara mer välkommen som medlem i församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan och Equmeniakyrkan, medan församlingar som är fleranslutna till Pingst och Alliansmissionen är mer osäkra över sin policy. Samkönade äktenskap har också diskuterats mer i fleranslutna frikyrkoförsamlingar som bland annat tillhör Evangeliska frikyrkan, men sådana diskussioner har inte ägt rum särskilt ofta i de församlingar som är fleranslutna till Alliansmissionen. Oavsett resultatet av en diskussion har förekomsten av en diskussion om homosexualitet eller om sådana diskussioner har varit frånvarande således en viss relevans för accepterande av homosexuella personer som medlemmar. En församling som diskuterat frågan – även om beslutet blivit att inte viga samkönade par – är något oftare villiga att ta emot personer som lever i ett homosexuellt förhållande som medlemmar än de församlingar där sådana diskussioner inte ägt rum.

Teologiska förkunnelse och acceptans av homosexuella relationer

I detta avsnitt studeras samband mellan fleranslutna församlingars teologiska förkunnelse och deras policy om homosexuella relationer; eller mer specifikt i vad mån församlingen välkomnar en person som har en homosexuell relation som medlem. Den teologiska förkunnelse som studeras är vanan att ta upp olika teman under predikan i församlingens söndagsgudstjänst. Det är tre teologiska teman som analyseras: evangelisk efterföljelse (kristocentrisk förkunnelse om att t ex agera som Jesus skulle gjort, evangelisera, söka sin kallelse för att använda sina gåvor), bibelbaserade evangeliska predikningar (också kristocentrisk förkunnelse som ofta

kopplas till Bibeln) och ekumenik (till exempel positiv till ekumenik och olika former av tro).⁴⁶ För varje teologiskt tema har församlingarna delas in i två jämnstora grupper där den ena innehåller andelen församlingar som i störst utsträckning har predikningar som tar upp det teologiska temat. Tabell 5 redovisar andelen fleranslutna frikyrkoförsamlingar som i störst utsträckning har predikningar med respektive teologiskt tema efter deras medlemspolicy för personer i en homosexuell relation.

Tabell 5 Andelen fleranslutna församlingar som har predikningar som i relativ stor utsträckning refererar till ekumenik, är bibelbaserade evangeliska och rör evangelisk efterföljelse efter om personer i homosexuell relation är välkomna som församlingsmedlemmar (procent).

Teologiskt tema	Välkommen som medlem			Antal förs.
	Ja	Osäkert	Nej	
<i>Ekumenisk</i>	68	35	25	22/17/8
<i>Bibelbaserad evangelisk</i>	50	82	56	23/17/9
<i>Evangelisk efterföljelse</i>	48	69	33	22/16/8

Kommentar: Församlingar kan ha mer än en teologisk orientering.

Bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar som välkomnar en person i en homosexuell relation som medlem är det vanligt att predikningarna till relativ stor del refererar till ekumenik. Bland fleranslutna församlingar som välkomnar personer i en homosexuell relation som medlem tenderar 68 procent relativt ofta ha predikningar som talar positivt om ekumenik. Bland fleranslutna församlingar som accepterar personer i en homosexuell relation som medlemmar har 50 procent relativt ofta bibelbaserade evangeliska predikningar. I dessa församlingar har 48 procent predikningar som relativt ofta innehåller budskap om evangelisk efterföljd. Bland fleranslutna församlingar som är osäkra om en person i en homosexuell relation är välkommen som medlem är det betydligt ovanligare att predikningarna relaterar till ekumenik (35 procent), med mer vanligt att de är bibelbaserade evangeliska (82 procent) och innehåller budskap om evangelisk efterföljd (69 procent). Även i församlingar där en person som är i en homosexuell relation inte är välkommen som medlem är det relativt sällan som predikan tar upp ekumenik (25 procent), men det samma gäller

⁴⁶ Hagevi 2023 (kommande).

även predikningar om evangelisk efterföljd (33 procent). Däremot är det relativt vanligt att predikningarna är bibelbaserade evangeliska.

Bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar finns således skillnader i acceptansen av homosexuella relationer som har samband med deras teologiska orientering. Med något undantag är de redovisade skillnaderna små. En anledning kan vara att variansen i teologisk orientering bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar är modest. Över lag omfattar denna typ av församlingar en evangelisk förkunnelse som baseras på Bibeln och predikar om Jesus efterföljd och predikningar beaktar i måttlig utsträckning ekumenik. Vid sidan av denna förklaring kan teologisk orientering i förkunnelsen ha svag koppling till om en person som har en homosexuell relation kan bli medlem i en fleranslutna frikyrkoförsamling.

Politisk aktivitet

I frikyrkoförsamlingar finns det traditioner av såväl politisk aktivism som passivitet. Olika former av politisk aktivitet i fleranslutna frikyrkoförsamlingar kan minska alternativt öka acceptansen av homosexuella relationer. I detta avsnitt studeras om fleranslutna frikyrkoförsamlingar accepterar homosexuella relationer i större eller mindre utsträckning utifrån om de är politiskt aktiva eller mer passiva. I tabell 6 redovisas andelen fleranslutna församlingars politiska aktivism utifrån om de välkomnar en person som har en homosexuell relation som medlem. Det är två indikatorer på politisk aktivism som undersöks. Det första är ett index som registrerar om predikan innehåller politisk förkunnelse. Den andra är om församlingen undviker politiska frågor. Medan predikan som innehåller politisk förkunnelse är en indikator på politisk aktivism indikerar församlingar som undviker politiska frågor politisk passivitet.

Tabell 6 Andelen fleranslutna församlingar med olika grav av politisk aktivism efter om personer i homosexuell relation är välkomna som församlingsmedlemmar (procent).

	Välkommen som medlem			Antal förs.
	<i>Ja</i>	<i>Osäkert</i>	<i>Nej</i>	
<i>Predikan innehåller politik</i>	65	47	25	23/17/8
<i>Församlingen undviker politiska frågor</i>	14	38	44	21/13/9

Tendensen är att församlingar som välkomnar en person i en homosexuell relation som medlem är politiskt aktiva i större omfattning än när församlingar är politiskt passiva. Medan församling som välkomnar homosexuella personer som medlemmar ofta predikar om politik är det vanligare att församlingar som inte välkomnar personer i en homosexuell relation undviker politiska frågor. Analysen pekar på att församlingar som på olika sätt aktiverar sig politiskt också i större utsträckning välkomnar personer som har en homosexuell relation som medlemmar.

Slutsatser

Denna studie har analyserat om personer som lever i en homosexuell relation är välkomna som församlingsmedlemmar i frikyrkliga församlingar som är anslutna till flera samfund och vilken ställning samkönade äktenskap har i dessa församlingar. Församlingar som välkomnar personer som har en homosexuell relation och/eller viger samkönade par anses ha en mer accepterande policy om homosexuella relationer jämfört med församlingar som inte gör detta. Det är också rimligt att anta att fleranslutna frikyrkoförsamlingar som välkomnar personer som har en homosexuell relation som medlem har en större beredskap att viga samkönade par (sådana församlingar kan förvisso även välja att inte genomföra sådana vigslar).

Den svenska befolkningen stödjer i allt större utsträckning homosexuellas rättigheter. Detta gäller även regelbundna gudstjänstbesökare, men stödet bland dessa är på en lägre nivå än vad som är fallet för mer sekulära personer. Från slutet av 1990-talet till mitten av 2010-talet är det en dramatisk förändring av den allmänna opinionen: från olika former av särbehandling till ett allt starkare stöd för homosexuellas rättigheter. Den allmänna opinionens ökade stöd för homosexuellas rättigheter tycks följa olika myndigheters förändring där homosexuella i allt mindre utsträckning särbehandlas och istället ges olika rättigheter.

Jämfört den ovan beskrivna samhällsförändringen för homosexuella (och med de frikyrkoförsamlingar som fullt ut accepterar personer som lever i en homosexuell relation) är de undersökta fleranslutna frikyrkoförsamlingarna betydligt mer restriktiva i sin acceptans av homosexuella relationer. De flesta av dem välkomnar personer som har en homosexuell relation som medlem, men ingen av dem anger att de viger samkönade par. En betydande minoritet välkomnar inte heller personer som har en homosexuell relation som medlemmar. Det är väldigt många av de fleranslutna frikyrkoförsamlingarna som inte diskuterat frågan om samkönade

vigslar eller är osäkra på om en person i en homosexuell relation är välkommen som medlem. Detta kan indikera att frågan inte ligger högt på dessa församlingars dagordning och/eller att de undviker frågan. I de fall frågor om homosexuella relationer diskuterats i fleranslutna frikyrkoförsamlingar innebär det att församlingen inte viger samkönade par (med eller utan ett konkret beslut i frågan).

När fleranslutna frikyrkoförsamlingars samfundstillhörigheter beaktas noteras vissa skillnader, men de ska inte överdrivas. En person i en homosexuell relation tenderar att i större utsträckning vara välkommen som medlem i församlingar som är fleranslutna till Evangeliska frikyrkan och Ekumeniakyrkan än i församlingar som är fleranslutna till Pingst och Alliansmissionen. Dessa rapporterar att de är osäkra över sin policy. Samkönade äktenskap har också diskuterats relativt ofta i fleranslutna frikyrkoförsamlingar som tillhör Evangeliska frikyrkan, men relativt sällan i de församlingar som är fleranslutna till Alliansmissionen.

Bland fleranslutna frikyrkoförsamlingar finns små skillnader i acceptansen av homosexuella relationer som har samband med det teologiska innehållet i gudstjänsternas predikningar. En anledning till att dessa skillnader är modesta kan vara att det inte finns någon utpräglad liberalteologisk fleranslutna frikyrkoförsamling i undersökningen. De flesta fleranslutna frikyrkoförsamlingarna tycks ha en relativt konservativ teologi. Det är också möjligt att de typer av teologisk förkunnelse som analyseras inte har något starkt samband med acceptans av homosexuella relationer. Det som ändå noterades är att fleranslutna församlingar som välkomnar homosexuella personer också har predikningar som i relativ stor del har ett budskap som är positivt till ekumenik. Det samma noteras också för fleranslutna frikyrkoförsamlingar som är relativt politiskt aktiva.

Fleranslutna frikyrkoförsamlingar tycks således inte vara engagerade i frågor som rör acceptans av homosexuella personer. I den mån de engagerat sig har resultatet ofta varit att de inte viger samkönade par, även om de flesta församlingar välkomnar personer som har en homosexuell relation som medlemmar.

Referenser

- Alm, Daniel 2022, *Frälsning till alla är uppdraget – att leva tillsammans är utmaningen*. Brev. Stockholm: Pingst – fria församlingar i samverkan.
- Andersson, Krister 2001, "'Civiläktenskap modell för alla.'" Debattartikel i *Dagens Nyheter* 2001-08-16.
- Blomster, Börje & Gunnar Svensson, red. 2002, *När tystnaden blir människa. Rapport från projektet "Församling för alla?"*. Göteborg: EKHO Göteborg.
- Bodström, Thomas 2001, *Svar på fråga 2000/01:1241 om partnerskapsceremonier i trossamfund*. Skriftligt svar på fråga. Stockholm: Sveriges riksdag.
- Bodström, Thomas 2001, "Samfund ska få registrera." Debattartikel i *Göteborgs-Posten* 2001-07-20.
- Bodström, Thomas 2002, *Svar på fråga 2001/02:947 om rätt för trossamfund att förrätta partnerskap*. Stockholm: Sveriges riksdag.
- Boij, Anita 2002, *Sida vid sida. Sammanställning av församlingarnas svar och motiveringar*. Stockholm: Svenska Missionsförbundet.
- Caragounis, Chrys C. 1998, *Bibelns syn på homosexualitet*. Stockholm: Normans förlag.
- Carlsson, Annika 1999a, "Nej till öppet homosexuella: Missionsförbundet: Läggnigen accepteras men pastorer får inte leva i partnerskap." Nyhetsartikel i *Dagens Nyheter* 1999-12-14.
- Carlsson, Annika 1999b, "Hårdare tag mot hatbrott: Homosexuella offer: Polis och åklagare får utbildning om övergreppen." Nyhetsartikel i *Dagens Nyheter* 1999-12-15.
- Carlsson, Bo Görän 2000, *Religion, kultur och manlig homosexualitet: Homosexualitetens kulturella strukturer*. Stockholm: Carlssons.
- Cedersjö, Björn 2001, *Bortom syndakatalogen: En studie av svensk frikyrklig etik från 1930-talet till 1990-talet*. Örebro: Libris.
- Demker, Marie 1998, *Religion och politik*. Stockholm: SNS-förlag.
- Edsinger, Olof & Ray Baker (red.) 2019, *Bekänna färg: Kyrka och hbtq i en regnbågsfärgad värld, en antologi*. Stockholm: Apologia.
- Ericsson, Jan 2019, *Motion till riksdagen 2019/20:2429: Kyrkans och samfundets legala vigselrätt*. Stockholm: Sveriges Riksdag.
- Eurell, Per-Olof 2022, *Verkligheten korrigerar: En bok om homosexualitet i ljuset av Bibeln, historien och mötet med människor*. Märsta: Shiloh förlag.

- Equmeniakyrkan 2021, *Protokoll från kyrkokonferensen 2021* (2023-04-20: <https://equmeniakyrkan.se/wp-content/uploads/2022/01/protokoll-kyrkokonferensen-2021-med-underskrifter.pdf>).
- Evangeliska frikyrkan 2010. *EFK och vigselrätten: Ordning omkring vigslar inom EFK där pastorernas juridiska vigselrätt har upphört* (2023-04-20: <https://www.efk.se/download/18.e41863a16020851d451d5f7/1512479651961/EFKs%20ordning%20f%C3%B6r%20vigslar%20maj%202010.pdf>).
- Fagerberg, Holsten, red. 1982, *De homosexuella och kyrkan*. Älvsjö: Skeab-Verbum.
- Freivalds, Laila 1999a, *Svar på fråga 1999/2000:1301 om partnerskapslagen*. Stockholm: Sveriges Riksdag.
- Freivalds, Laila 1999b, *Svar på fråga 1999/2000:1271 om partnerskapsförrätt-ning*. Stockholm: Sveriges Riksdag.
- Gasaway, Brantley W. 2014, *Progressive Evangelicals and the Pursuit of Social Justice*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press.
- Gerdmar, Anders 2021, *HBTQ och Bibeln: Svärdet genom svensk kristenhet*. Uppsala: STH Academic.
- Gustafsson, Göran 2000, *Tro, samfund och samhälle. Sociologiska perspektiv*. Örebro: Libris.
- Hagevi, Magnus 2005, "Evangelikaler i svensk och amerikansk politik", s. 134–162 i *Religion och politik*, Magnus Hagevi (red). Malmö: Liber.
- Hagevi, Magnus 2009, *Politisk opinion och religiositet*. Lund: Sekel.
- Hagevi, Magnus 2022, *Guds folk: Om kristen nationalism i Sverige och USA*. Stockholm: Timbro förlag.
- Hagevi, Magnus 2023, "Förändrade partipreferenser: Trender bland gudstjänstbesökare och frikyrkoväljare", s. 213-251 i *Glödande arv: Väckelserörelse, omvändelse och demokrati*, red. Fredrik Wenell. Stockholm: Libris.
- Halldorf, Joel 2017, *Biskop Lewi Pethrus*. Skellefteå: Artos.
- Halldorf, Joel 2020, *Pentecostal Politics in a Secular World: The Life and Leadership of Lewi Pethrus*. Cham: Palgrave Macmillan
- Halvardson, Sven 1991, *Samfund och samhälle. Svenska Missionsförbundet – dess medlemsutveckling, inre miljö och socio-kulturella kontext*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.
- Hansson, Gunnar, red. 1990, *Bible reading in Sweden. Studies related to the translation of the New Testament 1981*. Stockholm: Almqvist & Wiksell International.

- Helsingborgs Dagblad 1999, "Samfund utestänger homosexuella präster". Nyhetsartikel i *Helsingborgs Dagblad* 1999-12-15.
- Immanuelskyrkan Örebro 2021, *Revision av församlingsordningen 2021* (2023-04-20: <https://imkorebro.se/download/18.29ca604918450ba-dae972b/1667815019997/revidering-av-foersamlingsordningen-avseende-aektenskap.pdf>).
- Immanuelskyrkan Örebro 2022, *Immanuelskyrkan församlingsordning* (2023-04-20: <https://imkorebro.se/download/18.2424e8f01843c21436415fb/1667507987084/foersamlingsordningen-rev-20221009.pdf>).
- Leijon, Anna-Greta 1991, *Alla rosor ska inte tuktas*. Stockholm: Tidens förlag.
- Lindvall, Anders 2000, "Trångt för homosexuella i alla kyrkor." Nyhetsartikel i *Tidningen Broderskap* 2000-01-21.
- Mattebo, Lina, red. 2022, *En enda kropp: Vägar till en HBTQ-inkluderande församling*. Varberg: Argument.
- Mellergård, Pekka 2022, *Hur kunde det gå så här långt? En essä om trumpismen och den nya högerkristendomen*. Malmö: Spricka förlag.
- Palm, Irving 1982, *Frikyrkorna, arbetarfrågan och klasskampen: frikyrkörelsens hållning till arbetarnas fackliga och politiska kamp åren kring sekelskiftet*. Stockholm: Almqvist & Wiksell international.
- Palm, Irving 1993, "Frikyrkofolket och ekumeniken." Religion och samhälle:86, i *Tro och Tanke* 1993:5. Stockholm: Svenska kyrkans forskningsråd, s. 37-88.
- Piensoho, Niklas 2022, *Homosexualitet i Sodom och Gomorra? Brännande frågor* (hämtad 2023-03-13: <https://www.youtube.com/watch?v=E7BSAaJ5CmU>).
- Poletti Lundström, Tomas 2017, *Trons försvarare: Idéer om religion i svensk radikalnationalism 1988-2020*. Uppsala: Uppsala universitet.
- Regeringen 2018, *Historik om utvecklingen av hbtq-personers rättigheter i Sverige* (2023-04-20: <https://www.regeringen.se/artiklar/2018/06/historik-om-utvecklingen-av-hbtq-personers-rattigheter-i-sverige/>).
- Saving, Maria 2002, "Bodström: Förnya partnerskapslagen." Nyhetsartikel i *Aftonbladet*. 2002-04-24.
- Schwartz, David R. 2012, *Moral minority: The evangelical left in an age of conservatism*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Schyman, Gudrun 2001. *Civiläktenskap*. Motion till riksdagen 2001/02: L258. Stockholm: Sveriges riksdag.
- Statens offentliga utredningar 1984. *Homosexuella och samhället: Betänkande av utredningen om homosexuellas situation i samhället*. SOU 1984:63. Stockholm: Liber.

- Sundeen, Johan 2017, *68-kyrkan: Svensk kristen vänsters möten med marxismen 1965-1989*. Stockholm: Bladh by Bladh.
- Svanstorp, Gunilla 2019, *Motion till riksdagen 2019/20:235: Översyn av den juridiska vigselrätten*. Stockholm: Sveriges riksdag.
- Svartvik, Jesper 2006, *Bibeltolknings bakgator: Synen på judar, slavar och homosexuella i historia och nutid*. Stockholm: Verbum.
- Svenska Missionsförbundet 1997, *Generalkonferensen 1997*. Konferensinformation. Föredragningslista. Budget och verksamhetsplan. Stockholm: Svenska Missionsförbundet.
- Sverker, Jonathan 2014, "EFK sa nej till vigselrätt – så tycker pastorerna." i *Dagen* 2014-10-16.
- Svärd, Lydia 1954, *Väckelserörelsens folk i Andrakammaren, 1867–1911: Frikyrkliga och lågkyrkliga insatser i svensk politik*. Stockholm: Missionsförbundets förlag.
- Wadensjö, Bengt 2001, "Biskop befarar svek mot homosexuella efter Bodströms förslag om partnerskap: 'Fegt att avstå vigselrätten'." Debattartikel i *Dagens Nyheter* 2001-08-11.
- Wetterstrand, Maria & Peter Ericsson 2006, *Motion till riksdagen 2006/07: So463: HBT-frågor*. Stockholm: Sveriges riksdag.

Bilaga 1: Enkät om fleranslutna församlingar inom svensk frikyrka

Under senare decennier har antalet frikyrkoförsamlingar som är anslutna till fler än ett samfund ökat. För att bättre förstå detta fenomen har Frikyrkosamråd (FSR) tillsammans med Akademi för Ledarskap och Teologi (ALT) genomfört en frågeundersökning under 2022. Syftet var att få en bild av utvecklingen av och verksamheten i fleranslutna frikyrkoförsamlingar. I denna bilaga behandlas enkäten, population och urval, fältarbetet, bearbetning av enkät samt svarsfrekvens och bortfallsanalys.

Webbenkät

Frågeundersökningen genomfördes i form av en webbenkät. Webbenkäten var inriktad på att undersöka fleranslutna församlingars närhet till samfund, församlingens utveckling i fleranslutning till samfund, församlingens teologiska egenskaper och religiös praktik i gudstjänstfirande, dop, nattvard och annat, engagemangsnivå, musikens roll, organisation, anställda, normer och ställningstaganden, medlemstillväxt, integrationsarbete, förnyelsearbete, barn- och ungdomsverksamhet, studentarbete, ekumenik och religionsdialog, diakoni, livsnära smågrupper, Alphakurser och andra studiegrupper, ekonomiska förhållanden som inkomster och ekonomiska åtaganden, mediaanvändning och samhällsengagemang.

Frågeformuläret har utarbetats i samarbete mellan Akademi för ledarskap (ALT) och Sveriges frikyrkosamråd (FSR). Till data som baseras på webbenkäten har också inkluderats uppgifter om församlingens kommun och ort samt uppgifter om befolkningstillväxt i kommun och ort mellan 2010 och 2020. Totalt innehöll webbenkäten 83 frågor om församlingarna. Några av frågorna rörde allmänna uppgifter om svarspersonen (kön, ålder, uppdrag i församlingen och när svarspersonen blev medlem i församlingen). för att kontrollera om egenskaper hos uppgiftslämnaren påverkade svaren. Inga sådana tendenser har noterats. ALT har arkiverat enkätformuläret och detaljerad information om webbenkätens innehåll det kan erhållas av ALT.

Population och urval

Avsikten med webbenkäten var att undersöka fleranslutna frikyrkoförsamlingar. Detta är frikyrkliga församlingar som är anslutna till mer än ett samfund. Urvalsramen utgjordes av fleranslutna frikyrkoförsamlingar som var anslutna till Equmeniakyrkan, Evangeliska frikyrkan (EFK), Pingst – fria församlingar i samverkan (Pingst) eller Svenska Alliansmissionen (SAM). Därmed ingår inte fleranslutna frikyrkoförsamlingar som bland annat är anslutna till Evangeliska fosterlandsstiftelsen (EFS) eller Svenska kyrkan. I urvalsramen ingick totalt 120 församlingar.

Från varje församling i urvalsramen valdes två personer ut som informanter. Att dessa betraktas som informanter betyder att de ses som uppgiftslämnare om förhållanden i den egna församlingen. Däremot är de inte respondenter vilket betyder att det inte är svarspersonernas egna åsikter, egenskaper eller beteende som undersöks i webbenkäten. Svarspersonerna är tänkta att informera om förhållanden i den egna församlingen.

I varje församling valdes två informanter. I första hand ombads enkäten besvaras av församlingsstyrelsens ordförande och församlingsföreståndare/pastor. Om inte dessa var tillgängliga för att besvara webbenkäten ombads församlingen att tillse att två personer som i så hög grad som möjligt motsvarar dessa funktioner besvarade webbenkäten. Minst en person måste svara på enkäten för att församlingen ska ha svarat på frågan.

Fältarbete

Webbenkäten distribuerades till svarspersonerna via mejl tisdagen 10 maj 2022 utifrån uppgifter om e-postadresser som erhållits från FSR. Torsdagen 9 juni 2022 mejlades en påminnelse ut till svarspersonerna. Torsdagen 7 juli 2022 avslutades fältarbetet.

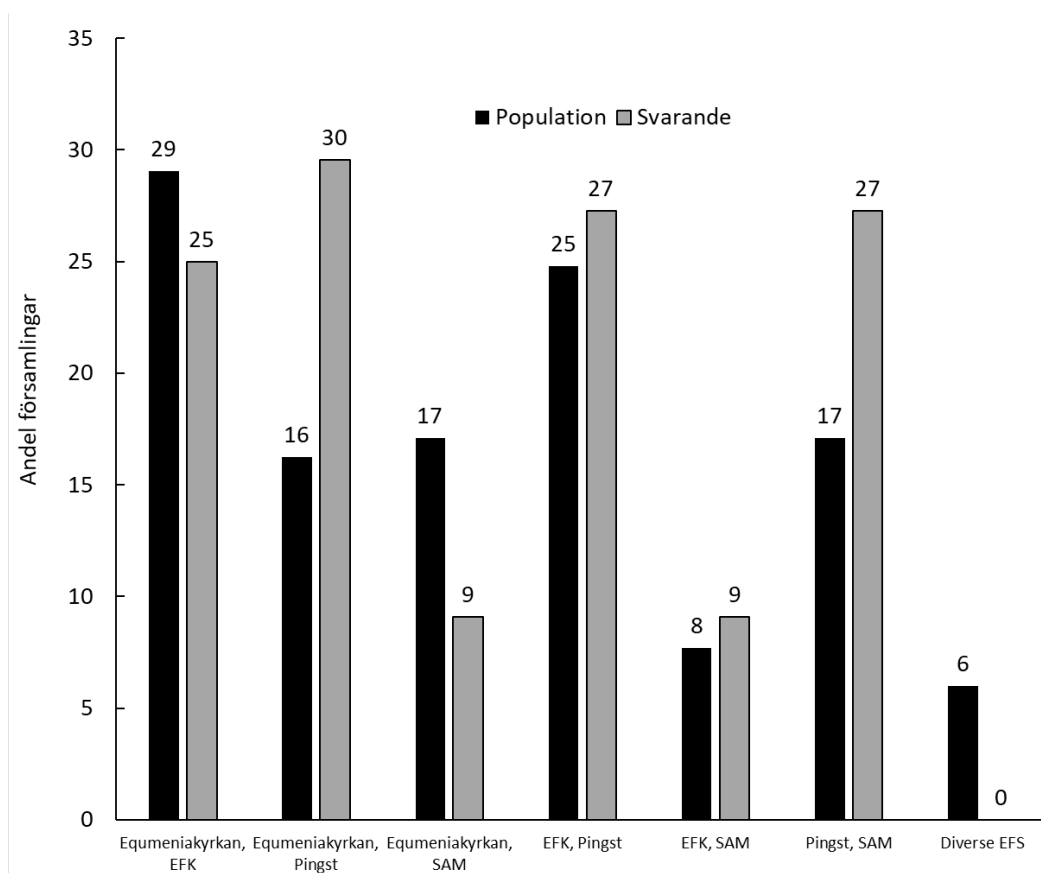
Bearbetning av enkät

Svaren på webbenkätens frågor samlades i en gemensam databas. Frågorna behandlades som variabler där varje svar på en fråga kodades numeriskt. Uppgifterna från svarspersonerna sammanställdes så att fleranslutna församlingar blev analysenheten, inte svarspersonerna. I denna process synkades svaren från varje församlings informanter. Om olika uppgifter lämnades från svarspersonerna (och uppgifterna var av sådan art att en enkel kontroll från andra källor inte kunde avgöra ett korrekt svar) beräknades ett mellanläge genom att ange ett medelvärde utifrån den numeriska kodning som vidtogs av svaren. Utifrån variabelernas numeriska värden är det möjligt att genomföra olika statistiska analyser.

Svarsfrekvens och bortfallsanalys

Av urvalsramen 120 församlingar inkom svar från 44 församlingar. Det ger en svarsandel på 37 procent. Uppgifterna lämnades av 66 personer. I en bortfallsanalys var det möjligt att notera att något fler församlingar som var fleranslutna till Equmeniakyrkan och Pingst respektive Pingst och SAM hade besvarat enkäten, medan bortfallet var något större från församlingar som var fleranslutna till Equmeniakyrkan och SAM (se figur 1).

Figur 1 Frikyrkoförsamlingar fleranslutna till olika kombinationer av samfund (andel fleranslutna församlingar).

Bilaga 2: Faktoranalyser

Olika frågor i *Enkät till frikyrkliga samarbetsförsamlingar* har ingått i en serie faktoranalyser med ortogonal (varimax) rotation. Frågor som ingår i en dimension är inramade varefter de tolkas och ges ett namn. I följande faktoranalyser inkluderas enkätfrågor med den starkaste laddningen till en dimension, dock måste laddningen överstiga minimigränsen 0,45.

Tabell A1 Beskrivning av församling

	Aktivitet och engage- mang	Utåtriktning och inklude- ring	Bra verk- samhet
I församlingen finns en stor flexibilitet och vilja till förändring	0,817	0,002	0,033
I församlingen finns en stor bredd i sättet att utöva kristen tro	0,713	0,263	-0,206
Det finns mycket glädje och skratt i församlingen	0,656	-0,088	0,355
Medlemmarna är entusiastiska över församlingens framtid	0,585	0,080	0,477
Församlingen är involverad i lokalsamhället	0,552	0,275	0,391
Medlemmarna tar gärna på sig frivilliguppdrag i församlingen	0,544	0,171	0,161
Bland församlingens medlemmar finns det ett stort intresse för fördjupning av kristen tro och liv	0,533	0,353	-0,086
Församlingen ger utrymme för människor med olika social bakgrund	0,173	0,864	0,006
Församlingen ger utrymme för människor med olika etnicitet	0,102	0,714	-0,118
Församlingen är bra på att inkludera människor som den tidigare inte haft kontakt med	0,120	0,685	0,358
Församlingen strävar efter att vara ett moraliskt föredöme i samhället	-0,232	0,527	0,287
Församlingen brinner för evangelisation och utåtriktade initiativ	0,057	0,494	0,409

	Aktivitet och engage- mang	Utåtriktning och inklude- ring	Bra verk- samhet
Församlingen hjälper människor till en fördjupad gemenskap med Gud	0,186	0,478	0,127
Församlingen är engagerad för att förbättra för utsatta människor	0,323	0,473	0,006
Församlingens aktiviteter är välorganiserade	0,172	-0,091	0,714
Församlingens gudstjänster är inspirerande	-0,034	0,210	0,650
Församlingen bekräftar och uppmuntrar regelbundet frivilligarbarn	0,014	0,169	0,622
Församlingen ger utrymme för människor i olika åldrar	0,426	0,008	0,540

Kommentar: Frågelydelsen var "Nedan listas ett antal påståenden. Stämmer de bra eller dåligt med din församling?" med svarsalternativen "stämmer mycket bra", "stämmer ganska bra", "varken eller", "stämmer ganska dåligt" och "stämmer mycket dåligt". Antalet faktorer var låst vid 3.

Tabell A2 Betoning av församlingen

	Betonande av nära relationer	Betonande av aktiv andlighet
d. Personliga och nära relationer inom församlingen	0,849	0,055
e. Personliga och nära relationer utanför församlingen	0,833	0,199
c. Att föräldrar talar om sin tro med sina barn	0,703	0,185
b. Deltagande i gudstjänster	0,037	0,894
a. Ett aktivt böneliv	0,318	0,808

Kommentar: Frågelydelsen var "Hur mycket betonar din församling följande?" med svarsalternativen "våldigt mycket", "ganska mycket", "varken eller", "ganska litet" och "mycket litet". Ingen läsning av antalet faktorer.

Tabell A3 Förekomst av händelser under och i samband med gudstjänst

	Fasta riter	Karis- matisk evan- gelism	Media- teknik (dop)	Bibel- läsning och bön
En medverkande leder gudstjänstfirarna i Herrens bön (Vår Fader)	0,700	0,064	-0,086	0,078
Att barndop förrättas	0,686	0,136	0,150	-0,118
Gudstjänstfirare säger högt ord som "amen" och "Halleluja"	-0,616	0,229	0,062	-0,333
Gudstjänstfirare går till ljusbärare och tänder ljus	0,589	-0,067	0,251	0,131
Andra än församlingsanställda berättar om sin tro och/eller andliga upplevelser (vittnesbörd)	-0,064	0,714	-0,142	0,383
Det finns ett moment för den som vill överlämna sig till Jesus	0,231	0,603	0,077	0,048
Gudstjänstfirare som spontant ställer sig upp i bänken och/eller räcker upp sina händer	-0,276	0,574	0,256	-0,076
Någon talar i tungor så att andra gudstjänstfirare hör det	-0,541	0,543	0,088	0,055
Någon böjer knä	0,132	0,493	0,336	-0,286
Gudstjänsten filmas och streamas på nätet	0,260	-0,061	0,791	0,016
Gudstjänsten eller predikan spelas in och sänds på nätet eller närradion	0,107	-0,174	0,734	0,127
Att någon eller några döps efter egen bekännelse	-0,177	0,260	0,637	-0,085
En av gudstjänstens medverkande läser högt ur Bibeln	0,160	0,165	-0,028	0,818
En medverkande leder gudstjänstfirarna i fri bön	0,217	0,013	0,163	0,807
Församlingen bjuder in till kyrkkaffe/-fika efter gudstjänsten	-0,068	0,312	-0,052	-0,079
Nattvard firas	0,238	0,382	-0,393	-0,250
Gudstjänstfirarna applåderar	0,028	0,247	0,384	0,120
Det finns ett moment med fri bön (tyst bön och/eller där någon spontant ber så det hörs)	-0,101	-0,239	0,093	0,395

Kommentar till tabell A3: Frågelydelsen var "Hur ofta förekommer följande under och i samband med församlingens gudstjänster på söndagar?" med svarsalternativen "våldigt ofta", "ganska ofta", "varken eller", "ganska sällan" och "aldrig". Antalet faktorer var låst vid 4.

Tabell A4 Innehåll i gudstjänstens predikan

	Evange- lisk ef- terföljd	Bibelba- serad evange- lisk	Politisk akti- vism	Ekume- nik	Faktor 5
Predikan: Kallelse och/eller andliga gåvor betonas	0,812	-0,105	0,050	-0,204	0,079
Predikan: Betydelsen av att söka Gud av hela sitt hjärta betonas	0,678	0,179	-0,045	0,448	-0,099
Predikan: Predikanten menar att människor bör göra samma sak som Jesus skulle ha gjort	0,648	0,044	0,028	0,198	0,244
Predikan: Predikanten uppmanar till evangelisation	0,646	0,320	0,411	0,046	-0,185
Predikan: Vikten av att be till Gud i vardagen betonas	0,642	-0,061	0,356	0,232	0,043
Predikan: Vikten av att den Heliga Anden verkar i människor framhålls	0,582	0,377	0,063	-0,253	0,049
Predikan: Predikanten framhåller Jesus gudomlighet	0,561	0,217	-0,053	0,180	0,210
Predikan: Predikanten nämner namnet "Jesus"	0,514	0,041	-0,189	-0,145	0,231
Predikan: Predikanten beskriver Bibeln som ofelbar	0,012	0,808	-0,155	-0,008	0,186
Predikan: Predikanten betonar att Bibeln är Guds sanna ord	0,120	0,757	0,037	0,296	-0,026
Predikan: Predikanten menar att Jesus är enda vägen till frälsning	0,349	0,719	0,193	-0,111	0,048
Predikan: Predikanten betonar att vi lever i den yttersta tiden	0,080	0,546	-0,137	0,009	-0,006
Predikan: Predikanten bjuder in till överlåtelse till Jesus	0,458	0,522	0,114	0,024	-0,206

	Evange- lisk ef- terföljd	Bibelba- serad evange- lisk	Politisk akti- vism	Ekume- nik	Faktor 5
Predikan: Predikanten utgår från ett eller flera ställen i Bibeln	-0,088	0,455	-0,028	-0,294	0,261
Predikan: Predikanten tar upp samhällsfrågor	0,200	0,056	0,743	0,329	0,146
Predikan: Orättvisor i världen uppmärksammas	0,103	0,004	0,736	0,215	-0,087
Predikan: Predikan innehåller politiska uppmaningar	0,116	-0,404	0,722	0,029	-0,076
Predikan: Predikanten kritiserar andra kyrkor och samfund	-0,238	0,015	0,661	-0,297	0,079
Predikan: Vikten av ekumenik betonas	-0,087	0,183	-0,106	0,765	-0,103
Predikan: Predikanten omtolkar Bibeln på ett nytt sätt som passar dagens samhälle	-0,075	0,087	0,396	0,578	-0,010
Predikan: Predikanten bekräftar människor med olika kristen tro	0,081	-0,218	0,299	0,568	0,417
Predikan: Predikanten talar positivt om religionsdialog	0,109	-0,056	0,067	0,566	-0,035
Predikan: Predikanten nämner att människor med olika religion har en och samma gud	-0,005	-0,201	0,201	0,421	-0,622
Predikan: Predikanten nämner "Gud" men inte "Jesus"	0,085	-0,215	-0,143	0,294	0,564
Predikan: Råd om hur en kristen bör leva	0,247	0,254	0,012	0,001	0,573
Predikan: Predikan menar att alla kommer till himlen efter döden	-0,096	-0,049	-0,167	0,128	-0,483
Predikan: Predikanten nämner att det även finns sanningar i icke-kristna religioner	0,296	-0,374	0,299	0,439	-0,286

Kommentar: Frågelydelsen var "Hur ofta förekommer följande på söndagsgudstjänstens predikningar?" med svarsalternativen "väldigt ofta", "ganska ofta", "varken eller", "ganska sällan" och "aldrig". Antalet faktorer var låst vid 5. Faktor 5 saknar tolkning.

Del 3

Livet i en fleransluten församling

» ... liksom vara en skylt i samhället att vi ville ha enhet «

Glimtar och erfarenheter från två fleranslutna församlingars samgående och utveckling

BJÖRN CEDERSJÖ

Inledning samt presentation av material och metod

Denna text vill presentera erfarenheter från två församlingar anslutna till flera samfund. Det handlar om Centrumkyrkan i Finspång och Centrumkyrkan i Gislaved. Det är församlingsmedlemmarna som själva berättar. Församlingarnas pastorer (som inte fanns i församlingarna vid samgåendet) är också med och delar erfarenheter och tankar om historien och nuet. Ni får också möta en pastor med erfarenhet från tjänst i tre olika fleranslutna församlingar. Syftet är att ge förstahandsmöte med några faktiska situationer med förhoppningen att detta kan vara av intresse och till stöd för andra församlingar som står inför eller är i liknande situationer.

En kort presentation av de båda församlingarna

Finspång är en ort i norra Östergötland med drygt 13.000 invånare (2022). Centrumkyrkans församling bildades 2015 när den tidigare baptistförsamlingen (EFK) och pingstförsamlingen gick samman. Baptistförsamlingen hade vid samgåendet 84 medlemmar och pingstförsamlingen 219 medlemmar. Den nya församlingen fick i samgåendet 303 medlemmar och består i nuläget av 280 medlemmar. Mellan 70 och 80 personer deltar i gudstjänsterna. På orten finns i nuläget även en missionsförsamling (ansluten till Equmeniakyrkan), en grupp i Frälsningsarmén, en fristående församling kallad Enkel församling samt Svenska kyrkan. Det finns också många församlingar i bygderna runt orten. Församlingarna samverkar i KFF (Kyr-

kornas Forum i Finspång). Centrumkyrkan driver Centrumkaféet som ligger i anslutning till kyrkolokalen och har ett öppet hus för ungdomar tillsammans med missionsförsamlingen. Tillsammans med den äger man också Bönergården, en sommargård vid en sjö i ortens närhet.

Gislaved ligger i Småland. Orten har drygt 10.000 invånare (2022) och är en del av Gnosjöregionen. Här bildades Gislaveds frikyrkoförsamling av tre tidigare församlingar: alliansförsamlingen, pingstförsamlingen och missionsförsamlingen. Samgåendet skedde i september 2009. I den tidigare alliansförsamlingen fanns då 25 medlemmar, i pingstförsamlingen 146 medlemmar och i missionsförsamlingen 116 medlemmar. Den nybildade församlingen mottog femton nya medlemmar vid samgåendet. Den gemensamma frikyrkoförsamlingen har i nuläget ungefär 270 medlemmar och möts i Centrumkyrkan i centrala Gislaved. Knappt 100 av medlemmarna bor inte på orten och 70-80 personer deltar i gudstjänsten en vanlig vecka. Församlingen är ansluten till tre samfund: Pingströrelsen, Equemeniakyrkan och Svenska Alliansmissionen. I Gislaved finns många människor som flyttat till Sverige vilket innebär att det finns flera olika nationaliteter i församlingen. Församlingen har en livlig och uppskattad scoutverksamhet.

De båda orterna och församlingarna är på många sätt typiska. Ofta har det på mindre orter funnits flera församlingar tillhörande olika samfund. Antalet medlemmar har minskat och medelåldern i församlingarna har ökat. Ofta har man ett gemensamt ungdomsarbete vilket gjort att samtal om samgående initierats. I många fall har det då lett till att man samlat resurserna och gått samman i en församling. Se mer om denna allmänna utveckling i kapitlet av Ulrik Josefsson.

Informanterna

Studien bygger på intervjuer med pastorerna samt fyra medlemmar i Finspång och nio medlemmar i Gislaved. Medlemmarna har intervjuats i grupp (två grupper i Finspång och tre i Gislaved). Intervjupersonerna är anonymiserade och har fått namn på F (från Finspång) och G (från Gislaved). Flertalet har varit med länge i församlingarna, är över 50 år gamla och har haft och har olika funktioner i församlingarna. I Finspånggruppen har två sin bakgrund i baptistförsamlingen och två i pingstförsamlingen. I Gislavedgruppen kommer två från missionsförsamlingen, två från alliansförsamlingen och fem från pingstförsamlingen. Informanterna valdes ut på förslag från pastorn i församlingen.

I samtalet finns också tre pastorer

Julia Forsberg är pastor i Centrumkyrkan i Finspång sedan 2019. Hon är född 1993. Innan sin nuvarande tjänst har hon varit ungdomsledare i sin hemförsamling och i Borensberg och därefter gått teologisk utbildning i Akademi för ledarskap och teologi. Julia kommer ursprungligen från Nordmaling och detta är hennes första pastorstjänst. Hon började alltså några år efter samgåendet.

Kjell Larsson är pastor i Gislaveds frikyrkoförsamling sedan 2021. Han är född 1960. Kjell har gått teologisk utbildning på Korteboskolan 1985-1988 och har innan sin nuvarande tjänst varit ungdomspastor i Bankeryd och därefter församlingspastor i Hillerstorp och Värnamo. Han arbetade på Svenska Alliansmissionen som församlingskonsulent under några år och därefter som samfundsledare mellan 2011 och 2021.

Pelle Rosdahl är pastor i Hjortensbergskyrkan i Nyköping sedan 2020. Han är född 1974 och har gått teologisk utbildning i Örebro och i Stockholm. Under en period arbetade han i en ekumenisk pionjärförsamling utanför Malmö. Efter sin utbildning blev Pelle pastor i Örtagårdskyrkan (frikyrkoförsamlingen i Arboga, tillhörig EFK och Equmeniakyrkan). Han har också arbetat i Ulriksbergskyrkan i Växjö, en församling som initierades år 1990 i samband att baptistförsamlingen (ÖM/EFK) och pingstförsamlingen i Växjö beslöt att gå samman och gemensamt bygga en ny kyrkolokal. Hjortensbergskyrkans församling bildades 1973 och var från början medlem i Baptistsamfundet, Missionsförbundet och Metodistkyrkan. Samfundet förenades 2010 i Equmeniakyrkan. Under 1990-talet kom en stor grupp personer från Pingstkyrkan och då bestämde man sig för att också ansluta sig till Pingst. Församlingen är alltså i nuläget ansluten till Pingströrelsen och Equmeniakyrkan. Pelle har intervjuats utifrån att ha erfarenheter från flera ekumeniska församlingar.

Om intervjuerna och denna rapport

De flesta intervjuerna har gjorts av Martina Björkander under november 2021-januari 2022. På grund av förändrad arbetssituation för Martina gjordes gruppintervjuerna i Finspång av Ulrik Josefsson under december 2022.

Gruppintervjuerna är på ungefär en timme och följer ett relativt fast frågeschema med öppna frågor utan givna svarsalternativ. Efter en ömnesidig presentation ställdes först frågor om samgåendeprocessen, vilka frågor som var aktuella och vad som hände. Därefter frågas om hur samgåendet påverkat teologi, fromhet, identitet och gemenskap. Informanterna ombeds att dela hur de personligt påverkats. Pastorerna får dessutom frå-

gan om eventuella skillnader mellan att arbeta i en flersamfundsförsamling och en församling ansluten till ett samfund. Avslutningsvis frågas efter vilka råd de, utifrån sina erfarenheter, vill ge till församlingar som överväger ett samgående.

Några av intervjuerna gjordes på plats och andra digitalt. De spelades in och transkriberades sedan ord för ord. Informanterna har samtyckt till denna process. Utskrifterna från alla intervjuerna har sedan getts till mig Björn Cedersjö som skriver denna rapport.

Rapporten följer i stort det frågeschema som fanns. Efter rapportens inledning med presentation, material och metod återger jag i det andra avsnittet informanternas skildring av och reflektioner kring samgåendeprocessen, hur det började, vad som aktualiserades under processen och vad som hände. Därefter har jag utifrån informanternas svar valt ut och fokuserat några frågor som föranlett viktiga samtal och ställningstaganden under processen. I de följande tre avsnitten redovisas hur informanterna tänker kring förändringar i teologi och trosliv, bilden av församlingen i samhället samt samfundsrelationen. Därefter följer ett kort avsnitt där jag samlat några ytterligare kommentarer om glädjämnen och utmaningar. Redovisningen avslutas sedan med en sammanställning av de goda råd som informanterna vill ge till församlingar som funderar över samgående.

I det utskrivna materialet finns både ofullständiga meningar och upprensningar. Jag har medvetet behållit karaktären av talspråk i intervjuerna men diverse småord har tagits bort och texten har ibland anpassats till skriftspråk.

Det är alltså informanterna som ska höras. För att tydliggöra när informanterna talar används »gåsögon« som citationstecken kring dessa avsnitt. För att ge lite sammanhang, inleda, ge perspektiv eller summera har jag själv skrivit en del text. Jag avslutar också med några korta reflektioner (avsnitt 9).

Pastorerna har fått del av ett utkast till denna text och ombetts att i samråd med övriga informanter på sin ort korrigera eventuella faktafel. I ett par fall har någon informant bett att få förändra texten och det har i så fall gjorts. Ett längre avsnitt som berörde personalfrågor har strukits.

Retrospektiva (tillbakablickande) intervjuer ställer alltid forskaren inför ett antal utmaningar. Människor återskapar eller minns det förgångna genom ett filter av tankar och tänkesätt som de tillägnat sig senare. Risken finns att man efterrationaliserar och anakronistiskt anger hur man idag betraktar saken snarare än hur det uppfattades då det hände. Det kan också finnas rena minnesfel. Även om det som omvittnas – som i denna uppsats

– ligger nära i tiden blir det alltid fråga om tolkad verklighet, dvs verkligheten beskriven genom individernas bearbetning. I detta sammanhang kan det dock vara en fördel att intervjuerna sker i grupp där informanterna kan korrigera och komplettera varandra. Man bör också påminna sig om att så gott som alla informanterna har eller haft ledarfunktioner både i de tidigare församlingarna och i församlingen efter samgåendet vilket gör att informationen präglas av att vara ledningens perspektiv.

Församlingarna går samman

Båda församlingarna vittnar om att det funnits gemensamma mötesplatser under ganska lång tid. Det har också under en tid före samgåendet funnits ett barn- och ungdomsarbete som varit gemensamt.

Förhistorien

Finspång

Filip berättar: »Ja men det var väl så här att vi hade haft samarbete mellan de här församlingarna under väldigt lång tid egentligen. När jag var barn hade vi gemensamma tälmöten på somrarna och vi har haft gemensamma mötesserier till och från. Vi har haft ungdomsarbete gemensamt också på den tiden, och så småningom hade vi också gemensamma gudstjänster sommartid när det inte var några särskilda kampanjer eller tälmötesserie eller nåt utan vi gick till varandra och firade gudstjänst.«

Gislaved

Gunilla berättar: »Vi har alltid haft ett gott samarbete och regelbundet haft möten tillsammans. Så småningom kom vi på också att vi kunde ha en ungdomsledare tillsammans. För sexton år sedan hade vi pastorer som fanns i pingst, i missionsförsamlingen och i alliansförsamlingen – han i alliansförsamlingen hade en ganska liten procent – men han var med på tåget också. De två i de två större församlingarna hittade varandra, och ville utöka samarbetet ännu mer. Och vi hakade på allihop och tyckte att "jamen det var trevligt" och det var väl i samband med det som vi bestämde oss för en gemensam ungdomsledare.«

Gerd kompletterar: »Alltså, det här är en så otroligt lång process. Vi har ju en väldigt lång historia av att ha hängt ihop. Redan på 80-talet när missionsförsamlingen byggde kyrka så hade vi gudstjänster ihop i ett år eller något sådant. Sedan hade vi ett väldigt långt samarbete, pingst och

allians, av ingen annan anledning än att vi tyckte om varandra. Sedan var det ju ungdomarna som satte det på sin spets och sa: "varför är vi ens på tre ställen?" Det fick oss sedan att börja – alltså, våra pastorer hade ett gott pastorssamarbete som också gjorde att de precis som ungdomarna sa "varför är vi inte på samma ställe", så – alltså, det är svårt att säga vad var innan och vad var efter. Det är klart att det fanns funderingar, men det växte ju fram. Det var ju inget dramatiskt när det väl hände sen.«

Göte lägger till: »Vi hade några år innan med ett samarbete där vi hade gudstjänster med pingstförsamlingen, var det väl? Och då blev det inte så många gudstjänster i Allianskyrkan så vi hyrde ju ut den till en Montessori-friskola och behöll kyrksalen för oss själva. Resten var uthyrt. så vi hade ju inte jättemycket verksamhet egentligen i vår församling då utan vi hade den gemensam, kanske mest med pingsten då.«

I intervjuerna nämns om förändrad situation i stort. I pingstförsamlingen fanns tidigare familjer från Hestra och Anderstorp där det inte fanns någon pingstförsamling. Med tiden kom dessa familjer att på sin boendeort gå in i en församling ansluten till annat samfund.

Gerd: »Ja, visst drev vi ibland med att missionarna inte var riktigt frälsta och så där, men det var ju, liksom, ett – det var ju ändå inte – alltså, det har ju gått igenom alla släkten. Nu är vi en släkt här, men när vi började på riktigt att gå ihop och titta på våra medlemsmatriklar fanns det hur många släkter som helst där det fanns en som hörde till pingst, en till allians och en till mission. Vi var sammanflätade på olika sätt. Ja, men organisatoriskt fanns det olika kultur i hur man skötte föreningsdelen av församlingen, men också lite teologin och så där. «

Gabriel: »Säg att jag var 14-15 när det började bubbla på riktigt och sedan var jag 19 när jag såg absolut inte något hinder överhuvudtaget och det var så oerhört naturligt. Jag och mitt gäng fattade inte varför det överhuvudtaget var någon diskussion. Det enda som vi hade lite diskussioner kring var att vi i pingst kallade det som sker klockan tio på söndag förmiddag för möte och de andra kallade det för gudstjänst. Vi kom över det, men det var det absolut enda, jag såg inget hinder överhuvudtaget. «

Gertrud: »Vi hade ju inte kunskap om historien och vi hade ju inte affektionsvärdet i fysiska lokaler. Ja, men som vi säger, med organisationsformen eller mötesordning och sådant här som man kanske har fått lära sig. Som du har berättat mamma om när man sjöng i kören och körledaren satt och bläddrade i pärmen ungefär när ni gick upp och sa att "vi tar nummer 79. Du tar solo på första versen." Alltså, så är det i pingst och så kanske det inte var i mission, men den förstäelsen av att vad det var som var olika, den hade ju inte vi. Vi hade varit med i söndagsskola, och sedan scouterna var ju ihop med Allians och så blev man tonåring och kom till Tonår och

där fanns det ännu fler kristna ungdomar. Då kom vi från tre kyrkor och det var bara så här "men nu är vi ännu fler, varför ska vi vara på samma ställe på fredagarna klockan 20 och sedan är vi på varsitt ställe på söndagarna klockan tio?". Som tonåring är det tonårgänget som är mer ens församling än vad ens föräldrageneration är och de som mer tänker lika som en själv. Vi har dansgrupp eller man ville ha kör eller leda lovsång på gudstjänsterna. Då blir det ju jättekonstigt att "ja, fast vi kan inte öva in det ihop för du ska ju gå till allians och du ska gå till mission och jag ska gå till pingst". Frågan blev: "var hänger folk på söndag förmiddag? Var ska vi gå den här söndagen? Var händer det?"«

Pelle Rosdahl

»När det gäller då Arboga och i Växjö så var det längtan efter en nystart, en kraftig nystart. När jag kom till Arboga, ska jag ju tillägga då, då hade det ju visserligen hamnat i diket med ett par frågor. Det var lite det som min kallelse bestod av också: kom hit och hjälp oss och reda ut den här sörjan lite grann, man hade hamnat lite fel. Men det redde vi ut och idag är det en växande och jättefin församling som min efterträdare får vara med och skörda mycket gott där.

Och i Växjö så blev det också ett väldigt bra och tydligt avstamp och man har fortsatt att växa och utvecklas. Så i de lägena sålde man ju kyrkorna och byggde något stort och man längtade efter att få jobba med barn och ungdom och så har det ju blivit.«

Gemensamt ungdomsarbete var alltså ofta en del i förhistorien. Gruppen som växer ur ungdomsarbetet drev på. Ofta fanns också positiva personliga relationer mellan pastorerna. Situationen i Nyköping samspelade med en ökad öppenhet under 1970-talet i det ekumeniska landskapet. Baptisterna började acceptera ej troendedöpta som medlemmar vilket var en viktig del i att flera ekumeniska församlingar bildades i Sverige. Ofta var det lokalfrågorna som drev på.

Uppstarten

Finspång

Filip: »Vi hälsade på varandra på söndag morgon, parkerade bilarna här och så gick vi åt varsitt håll. Så ville vi inte ha det.«

Filip: »Och sen kom ju det här projektet med den nya vårdcentralen som skulle byggas och den skulle hamna mitt emellan de båda kyrkolokalerna. Den gamla Pingstkyrkan ligger alltså på andra sidan om det här hu-

set. Och då råkade det bli så att det blev baksidan, och det här blev framsidan. Det kan vara en stor orsak till att vi bestämde oss efter moget övervägande att vi skulle gå ihop. Många medlemmar i församlingarna sa: Skulle vi inte lika gärna kunna vara ihop för jämnan, det är ju så trevligt när vi firar gudstjänst tillsammans. Och som sagt, hur de vände den här vårdcentralen blev en avgörande faktor i det här lokalvalet.«

Frans: »I pingst höll vi på och jobbade med visioner och liksom lite framtids tankar och så här, och sen väcktes nog frågan i det arbetet om man skulle tänka sig att jobba gemensamt. Så då började vi om visionsarbetet tillsammans i stället.«

Julia: »Man satte sig ner och man satte ihop båda styrelserna och församlingsledningarna och äldste, de som kallades äldste förut, nu finns det inte äldste i församlingen längre, utan församlingsledning. Man valde att inte välja nya i övergången. I stället valde man att alla fick gå ihop så att man skulle känna att alla hade lika stor delaktighet från båda församlingarna.«

Julia: »Det man gjorde då var att man skrev en massa nya väldigt gedigna dokument som jag går igenom när jag har nya medlemmar som kommer. Här har vi ett stort om ledarskap. Församlingssyn, några ganska stora häften. Jamen, hur ser vi på Bibelns undervisning, hur ser vi på ledarskap? Den här är en sammanfattning om vår vision, tro, värderingar, inriktning. Och alla såna här styrgrupper är blandade var man kommer ifrån. Typ de som är missionsrådet, det är både gamla pingstvännen, gamla baptister, som hade de rollerna i de tidigare församlingarna och som fortfarande är engagerade nu, men tillsammans. Där har ju de fått lära sig att samarbeta och så. Samma sak i styrelse och församlingsledning, det är en blandning på var man kom ifrån.«

Felix: »Ja och jag går tillbaks till de här dokumenten som vi tog fram. Vi hade en väldigt solid process, det var enkelt att komma överens om även den teologiska delen av de här dokumenten. Alltså inte bara stadgar och församlingsordning utan även församlingssyn. Ett om ledarskap och ett om församlingssyn och teologi. Jag menar: det fanns väl lite grann skillnad i processen att välja församlingsledare till exempel. Där hade vi en del diskussioner och så vidare men det var nog också mer personrelaterat. Behövdes det så pratade vi oss samman och skapade ett nytt.«

Felix: »Vi tyckte att vi kom fram till en bra lösning och det har vi i vår nuvarande församlingsordning.«

Frans: »Du frågar efter farhågor. Det finns ju alltid en liten grupp människor som är lite svår att få med på förändringar och såna där saker, och det fanns ju hos oss, det ska jag vara ärlig att säga.«

I baptistförsamlingen fanns en grupp som inte ville gå samman utan hellre ville ha en enklare struktur med husgrupper. De följde inte med utan bildade i stället Enkel församling, ett nätverk av husgrupper.

Felix: »Men den här farhågan var väl kanske lite tydligare i baptistförsamlingen eftersom det fanns en större grupp där som var tveksamma till det och egentligen hade en önskan om att gå i en helt annan riktning. Inte bli större utan bli mindre och enklare. Man ville se en annan struktur, en gruppbaserad struktur och bildade då det som kom att kallas för Enkel församling. Den har det namnet än idag. Så det var en grupp på ett tjugotal personer som valde att inte gå med i sammanslagningen. Men i alla fall så blev slutklämmen på det här att vi skildes åt som vänner och vi önskade varandra Guds välsignelse och vi har fortfarande goda relationer.«

Gislaved

Gunilla berättar: »Missionsförsamlingen bjöd in oss övriga två församlingar till en församlingsdag nere på Strandgården. Och vi blev eld och lågor. Vi hade med en reporter från Värnamo Nyheter som var med oss hela dagen och som gjorde ett helt uppslag i tidningen om denna dag när vi satt och drömde om framtiden. Då var alla tre församlingarna med. Och vi delade in oss i grupper, något samtal där man då skulle sitta pingstvännerna för sig och missionarna för sig och alliansarna för sig och något annat där vi blandade grupperna. Och vi gjorde mindmaps, med drömmar och sånt. Och sen när vi åkte hem ifrån det här och såg det i tidningen tänkte vi: nu kan vi ju liksom inte låta allt det här bara rinna ut i sanden.

Under året som följde bestämde vi oss: Vi gör ett projekt för att se om det här fungerar. Och projektet innebar då att våra tre pastorer skulle planera ihop och jobba ihop som ett team. Och så skulle vi ha gudstjänsterna så att vi gick till varandra tre gånger, tre gudstjänster av fyra, för den fjärde gudstjänsten skulle vi hålla oss för oss själva och ha församlingsmöten och såna saker.

Och så höll vi på med det här ett tag och sen kom vi på: nämen, det här är ju jätteroligt. Så vi bestämde att vi skulle göra en omröstning: är folk intresserade av att vi går vidare med detta? Efter ett år hade vi någon slags omröstning: Vill vi gå vidare med det här? Svaret blev ja. Och vill vi i så fall att tanken ska vara en eventuell sammanslagning framöver? Och där var ju utfallet en rejäl majoritet för att gå vidare för en eventuell sammanslagning. Det fanns en och annan som sa: Men hallå, vad väntar vi på? Kan vi inte göra det direkt? Nämen, vi tyckte liksom att det fanns anledning att skynda långsamt. För det handlade inte på något sätt om att vi var tre församlingar som höll på att dö ut, eller att vi av ekonomiska skäl måste. Utan det var helt enkelt för att vi gillade varann (*skratt*).

Någonstans i den där vevan bildade vi också en interimsstyrelse när vi hade kommit så långt att vi ändå kände att vi är på väg åt det här hållet. Och då handlar det ju mycket om att lugna dem som var färdiga att kasta sig över det hela och samtidigt locka med eftersläntrarna.

Så vi förlängde projektet. Nu minns jag inte om vi från början hade sagt att det skulle vara tre år. Ja, så var det nog. Vi sa från början att projektet skulle vara i tre år med avstämningar varje år. Och när vi då kom fram till att de där åren hade gått så hade vi ju vuxit ihop så mycket att det var liksom ingen tvekan. Så till slut hade vi då ett församlingsmöte, och vi hade någon form av enkätförfrågan också så att alla skulle få chans att säga. Och då var det en överväldigande majoritet i alla tre församlingarna som sa: Ja! Vi ska bilda en ny församling. Och då fick den här interimsstyrelsen verkligen sätta i gång och jobba. Och vi bestämde datum till september 2009. Så höll vi på, vi skojade i början och sa: Vi kan ju inte vara sambo hur länge som helst, vi måste ju gifta oss! «

Georg: »Lite från församlingsledningens håll då där jag var med i pingst. Ungdomarna drev på säkert, det vet jag ju och ungdomar ska vara med och driva på. Men de här samtalen drevs av församlingsledningar från de tre kyrkorna, regelbundna samtal där vi diskuterade så det var en process som ni unga hjälpte till att påskynda. Men den var ju också initierad från pastorer och församlingsledning så det var inte så att församlingsledning stod och inväntade att ni bestämde det här. Det var ett samarbete.«

Gerd: »Och inte minst från de anställdas håll. De var väldigt glada åt att ha arbetskamrater och arbetsgemenskap och så vidare. Det var väldigt aktivt från deras håll när själva processen började på riktigt, om man säger så.«

Gertrud: »Alltså, jag tänker hur vi firade gudstjänst och det här spontana och vardagliga, vad som hände i församlingarna var nog så pass likt i de olika tre. Mellan tonåringarna var det inga skillnader utan vi ville ändra och ha nya saker. Mellan äldre medelåldern i de olika församlingarna var det kanske inte så stor skillnad utan de var så här: nej, vi ska inte ha så mycket nytt. Men då kunde de göra det ihop. Alltså, det var inte så stora skillnader. Jag kunde känna när vi typ åkte på ungdomsmöten i, säg, Värnamo pingst eller så här, att det var större skillnad än när vi gick på gudstjänst i Missionskyrkan eller Allianskyrkan i Gislaved. Att storstadspingst är på ett sätt medan en vanlig liten frikyrka i en mindre ort är förmodligen ganska likt oavsett vad det heter för samfund.«

Gunilla: »Och jag kan ju säga att från början var vi väldigt noga med att vi i alla grupper och råd och allt annat såg till att det fanns folk från de tre församlingarna. Medvetet när man liksom satte ihop grupper. Men det slutade vi med redan efter något år, för det var ingen som frågade efter

det. Kompetens och vilja och sånt var det viktiga. Och vi var också väldigt tydliga med när vi bildade församlingen att vi inte är en tredjedel missionare, en tredjedel alliansare och en tredjedel pingstväänner utan samtliga medlemmar är hundra procent utav allt.«

Vad hände efter samgåendet?

Finspång

Julia: »Det man då gjorde när man gått ihop var att välja en lokal också. Varpå man valde Baptistkyrkan där vi är nu, i nya Centrumkyrkan. Sen valde man också att renovera den och då användes Pingstkyrkan under renoveringstiden. Den fastigheten kunde vi få lån på, så vi har lånat på Pingstkyrkan för att renovera Baptistkyrkan och nu ska vi sälja Pingstkyrkan.«

Gislaved

Inte alla följde med in i den nya församlingen. Några lämnade, några pingstväänner flyttade till Värnamo, några gick över till Svenska kyrkan. Någon av informanterna menar att det egentligen inte hängde samman med samgåendet. Personerna hade inte varit aktiva på länge och tog tillfället att lämna.

Greta: »Jag känner att det var positivt att gå ihop. Vi har fått betydligt fler i vår umgänget också som är lite jämnåriga med oss, för det kände vi ju inte att vi hade i den utsträckningen i vår lilla församling. Sedan var det ju inte smärtfritt att gå ihop, så kan man väl säga. Det fanns väl saker som man kände att "oj, vad mycket mer omständligt saker och ting blev".«

I båda fallen har samgåendet fått ta tid, processen pågår under flera år. I Finspång talas om ett gediget arbete med att ta fram dokument som grund för den nya församlingen. Man behövde reda ut vad som skulle gälla och diskutera de skillnader som fanns. I Gislaved samlades man i ett projekt som efter ett år förlängdes. Man var noga med att i grupper av olika slag ha med representanter från alla församlingarna. Samtidigt byggdes en vardagsgemenskap och fördes samtal som mognade successivt fram till viljan till ett samgående. Utifrån dessa berättelser kan man dra slutsatsen att ideologisk bearbetning och dokumentation och praktiskt gemensamt församlingsliv behöver följas åt.

Intressant nog blev frukten i Finspång samtidigt att en grupp inte följde med in i den nya församlingen utan bildade en annan typ av husgruppsbaserad församling. Så antalet församlingar minskade inte.

Vilka var de uttalade motiven till samgåendet?

Varför går församlingar samman? Olika skäl kan vara aktuella: man är mindre församlingar som har svårt att klara ekonomin, byggnaderna börjar bli gamla och mindre ändamålsenliga, det är svårt att ekonomiskt orka med en anställd pastor, mindre splittring ökar trovärdigheten för evangeliet, det är roligare att vara fler, de teologiska skillnaderna har blivit mindre viktiga, man identifierar och vill möta en konkret utmaning i samhället, man har lärt känna varandra och blivit glada i varandras gemenskap, man ser att ungdomarna blir vilsna när de måste välja församling. Hur var det i Finspång och Gislaved?

Finspång

Julia: »Ja, frågan om sammanslagning hade varit uppe flera gånger tidigare innan det blev av. En stor bidragande faktor var att det är två församlingar som åldrades, som minskade på grund av det. Man såg att fördelen med att slå ihop var en stor ekonomisk vinning och liksom en muskelvinning i att bli fler. Att man då frigör resurser för man är fler helt enkelt. Det är vad jag har hört som de tydliga skälen. Sedan kände man också: jamen, vi är så lika varandra. De två församlingarna låg också typ hundrafemtiometer ifrån varandra i centrum av Finspång. Så vi har två lokaler här i centrum av Finspång. Vi känner att vi ligger nära varandra både geografiskt men också teologiskt och hur vi är. Sedan fanns det absolut skillnader i kultur och så där mellan grupperna och så, men...«

Frans: »Och sen är det väl en lite bättre manifestation tycker jag utifrån samhället att man faktiskt kan arbeta tillsammans, man måste inte vara olika kyrkor. Alltså den biten hade jag med i tankarna litegrann också. Jag menar: om man inte tittar på andliga saker och sånt utan mer praktiska så är det två ekonomier man ska hålla igång. Det är ju lättare om man får lite större resurser och lite fler medlemmar och såna saker.«

Felix: »Ja det var ju ganska många förhoppningar vi hade. För det första har vi haft ett väldigt nära samarbete under lång tid och förhoppningen var att tillsammans bli starkare. När vi tittade på åldersstrukturer och sådant såg vi att där det fanns ett glapp i baptistförsamlingen fanns det betydligt fler i pingstförsamlingen så att vi matchade in på ett bra sätt. Men jag skulle säga, kort sammanfattat, vi blir starkare och kan göra mer än vad vi kan göra var för sig.«

Fredrik: »Lite av bakgrunden känner jag är ju att vi hade väldigt mycket gemensamt ungdomsarbete. De började känna att ungdomarna visste inte riktigt var de hörde hemma här i församlingarna. Om vi blev en församling så att de skulle veta var de hörde hemma.«

Felix: »Ungdomsarbetet var redan sammanslaget och sen när de skulle lämna ungdomsarbetet så skulle de då gå till olika församlingar. Även Missionskyrkan var med i det gemensamma ungdomsarbetet så jag menar att en del ungdomar, speciellt de som inte var uppväxta i församlingarna, blev lite rotlösa.«

Fredrik: »Sen har vi dagens problem med att alla ska gå på högskolan och det har vi inte här så de flyttar ju på sig mer eller mindre.«

Felix: »Jag vet inte hur mycket det är samhällsstruktur och ungdomar som gör att vi har haft en rätt rejäl svacka på barn- och ungdomssidan här. Bland annat att vi inte hade någon ungdomsledare men nu är vi på väg tillbaka. Men som sagt vi är fortfarande i det dilemmat att alla ska flytta i väg och gå på högskola någonstans.«

Felix: »Vi hade nog börjat litegrann innan. Det fanns en del samtal i olika riktningar där vi såg att vi ville samma sak, vi ville finnas mycket för Finspång och kunna vara en kyrka för hela Finspång. Och sen efter sammangåendet så konkretiserade vi det och ritade vi upp en målbild för hur vi trodde att vår verksamhet ska se ut för att vi ska nå de här målen och visionen vi satt upp. Och utifrån det började vi fundera på lokaliteter. Så lokalen är liksom en frukt kan man säga av det här visions- och målsättningsarbetet som vi gjorde.«

Gislaved

Gerd: »Jag tänker så här: I en ort av Gislaveds storlek är det för mig absolut inget alternativ med flera frikyrkoförsamlingar. Det är för liten skillnad. Jag menar, vi har inte ens två fotbollsklubbar längre. Det hade vi ända fram tills nyligen. Jag ser absolut ingen anledning att ha flera frikyrkoförsamlingar.«

Greta: »Jag och min man bestämde efter ett tag att blir det inget samgående så kommer vi att gå upp i någon annan församling för vi orkade inte vara med i den här lilla.«

Pelle Rosdahl

»När det gäller Arboga och i Växjö var det längtan efter en nystart, en kraftig nystart. Man insåg att på egen hand så har vi inte kraften som behövs och jag tror att det fanns också längtan efter att få också de praktiska bitarna. Man insåg att nu släpper vi de två halvt fallfärdiga byggnaderna vi har och gör något riktigt bra och funktionellt tillsammans. Man såg de praktiska värdena också. Men man såg att på egen hand inte klarar framtidens utmaningar.«

Flera av motiven lyfts fram av informanterna, mer eller mindre. I Gislaved verkar inte ekonomin ha varit avgörande. Att minska vilsenheten för

ungdomarna kommer igen på båda ställena. Glädjen man upplever när gemenskapen växer under lära-kännaperioden driver enhetsarbetet. Att få mer ändamålsenliga lokaler finns med som motiv.

Några frågor som krävt särskild omsorg

Här noterar jag några frågor som enligt informanterna krävde särskild omsorg i processen att bilda en gemensam församling.

Beslutsstruktur

Hur bör beslutsgången se ut i en fleransluten församling? Man har med sig olika traditioner och kulturer när man förenas. Hur färdiga förslag ska en ledning/styrelse komma med? Är det skillnad på att ha en äldstekår i pingst och en styrelse i missionskyrkan? Har en äldstekår större auktoritet?

Gislaved

Gösta: »Det är väl lite det här– kulturkrocken att... ja, det ska gå lite snabbare eller lite friare individuellt, att man hittar på grejer. Det har väl varit – man ska inte säga konflikter – det ska man inte göra, men det har väl irriterat lite ibland. Sedan är det väl på andra hållet att de tycker "ja, men vi behöver väl inte gå och ha beslut i församlingsmöte för att göra det." Det sitter ju rätt djupt rotat.«

Gun: »Det jag kom ihåg som har varit hela tiden är att vilka beslut som än togs så gick det för fort för några och för långsamt för andra. Några tyckte att det skulle ta längre tid och några tyckte att det gick alldeles för sakta. Sedan var det några som var emot det också, men det var nog mer att det gick fort och att det fanns en viss oro för att det skulle vara svårt att foga samman de olika kulturerna. Det var nog mer öppet i de yngre generationerna. Eller, det var inte samma farhågor i alla fall. Det var nog mer de äldre som ville att det skulle gå långsamt, om man ska generalisera.«

Gerd: »Någonting som jag reagerade på i början var just det här med styrelsearbetet kontra församlingsmöte. Jag är uppvuxen med starka församlingsmöten där styrelsen förvisso hade förberett och kom med förslag, förslag som inte var "vilda västern". Men det var ju ändå helt klart att församlingsmötet var det beslutande organet. Styrelsen lade förslag och var beredande och sedan fick de genomföra det som församlingsmötet hade beslutat. Den balansen blev rubbad i den nya församlingen. Faktum var att den nya församlingen väldigt, väldigt många gånger körde över styrelsen

i början. Hade det varit i gamla pingst hade styrelsen varit rätt van vid det för här fanns väldigt många som var vana vid att när styrelsen kommer med ett förslag säger församlingen "absolut" eller "har ni tänkt på det här? Jaså, det har ni? Ja, men då så". Men nu var det gång på gång som man hade lagt ner ett jättejobb på att förbereda och hade uppnått enighet i styrelsen, vilket inte var så lätt alla gånger. Sen kommer man till församlingsmötet och då är det samma diskussion där. Då tänkte jag att vi inte hade hittat en modell där aktiva församlingsmedlemmar satt med på samma tåg som styrelsen. Styrelsen hade redan manglat igenom frågorna och tyckte: Nu har vi ett förslag som vi kan komma fram med. Nu blir det bra. Så klev vi andra på tåget och körde över styrelsen. Fy vad ni i styrelsen blev miss-handlade många gånger! «

Gabriel: »Jo, men så var det och det blev liksom en ond cirkel. Man var fortfarande trött på söndagen för att vi satt till halv tolv på tisdagskvällen. Och då blev man lite stingslig när man fick man mothugg. Sedan tror jag också det var att när det var församlingsmöten i gamla pingst kände ju alla alla, och alla kände varandra i de andra församlingarna också och förmodligen visste man precis hur hårt eller mjukt man skulle kunna säga någonting till någon annan. Men så helt plötsligt hamnar man i ett nytt sammanhang där man är osäker och undrar: var han lite oförsämd mot mig nu precis? Borde jag bli arg här? Alltså, jag tror att vi hade inte landat.«

I Gislaved blev det alltså en viss kollision mellan olika sätt att fatta beslut. Missionarna var vana vid tydlig föreningsstruktur med styrelse och församlingsmöte. Pingstvännerna hade en friare form för beslut med en starkare äldstekår. Alliansarna var så få så att nästan varje familj hade en medlem i styrelsen vilket gjorde beslutsvägarna korta. Dessutom hade man bekymmer med att alltför få personer i interimsstyrelsen fortsatte in i den första styrelsen vilket gjorde att det uppstod tvister om vad som egentligen var bestämt. Inte minst det senare kan vara värt att notera för den som ska inleda en process av samgående.

Dop och medlemskap

Hur blir man medlem i församlingen? Vilken roll spelar dopet? Här har de baptistiska samfundet en annan tradition än missionare och alliansare som vanligtvis praktiserar både dop av barn och dop på egen begäran utifrån uttalad tro. För de flesta pingstförsamlingar är det ett stort steg att ge upp dopet som medlemsgrund. Ibland löses frågan genom att församlingen bara praktiserar troendedop men öppnar för medlemskap obero-

ende av dop. För den som kommer från en miljö där båda dopsätten praktiserats kan detta uppfattas som en oönskad inskränkning. Samfunden har dokument som ger förslag till hur dessa konflikter kan hanteras.

Finspång

Frans: »Vi gjorde ett rätt så grundligt jobb. Alltså underlaget för medlemskap, det var en sån där som vi fick hålla på och dra i rätt mycket, som vi sen landade i en ganska bra lösning. För vi gjorde genomgångar på både vilken bibelsyn vi hade och vilken församlingsordning vi ville ha. Ledarskap i församlingen skrev vi också ett gemensamt dokument om. Ja, och vi hade en ordentlig omröstning och presentation utav de olika alternativen. Vi har varit grundliga, så att säga, i jobbet.«

Gislaved

Greta: »Samfundsledarna var nere och pratade med oss om detta och hur vi skulle kunna formulera oss för att det skulle gå igenom. Det var väl egentligen detta som var det stora frågan.«

Gerd: »Alltså, man tänker spontant på dopfrågan naturligtvis. Det är ju den första som poppar upp i huvudet på en. Alliansen kom in med sin sköna inställning där man inte egentligen gjorde en grej av det utan att det är mer på individplan vad man tycker. Man skulle ju kunna tro att det var pingst och mission som skulle krocka, men det blev aldrig en krock. Jag upplever att det fanns en respekt från alla håll i att vi har olika tradition i det här och olika tänkesätt.«

Göte: »Det har stört mig lite att vi har haft ett par barndop i familjen och inte i församlingen. Man har valt att göra det så och jag tycker det är synd för församlingen har ju barndop. Det kan hända att man får vända sig till en annan pastor om man har en pastor som inte kan tänka sig det, men annars så gör vi ju det i församlingen. Det tycker jag personligen är lite synd, men jag tänker att man kanske gör det lite av respekt och väljer den vägen. Det andra kom vi ju överens om. Vi gav och tog till varandra. Det var ju en vilja hos de 80% som drev på för det här.«

Gerd: »Jag vet att den stora grejen när det gäller dopet var pingst centralt. Det var det som gjorde att det blev en kris. Jag satt i stadgegruppen och där fick vi till väldigt bra tankar som vi dessutom till 100% snodde rakt av från den handlingsplan som fanns gjord från både pingst och allians och mission nationellt om hur man skulle kunna formulera sig i de här frågorna. Men helgen innan vi skulle gå ihop började Pingst nationellt krångla och skulle inte gå med på det här. Då var det krismöten på längden och tvären och vi skulle bara få något sorts associativt medlemskap i Pingst FFS på grund av dopfrågan. Det var riktigt svettigt innan vi på en vecka

fick lösning på det. Jag menar att vi ju hade ju använt oss av precis de formuleringarna som fanns i den handlingsplanen. Men de högsta ledarna 2009 gav med sig men det tycker jag var en krisgrej och den var ju utanför vår församling. Det var ju, liksom, inte vi som tyckte att det fanns ett problem.«

I båda församlingarna diskuterades frågor om dop och medlemskap. Dopet var en stötesten i samtalet för pingstvännerna. Man skrev dock ihop sig och församlingarna accepterar både dop av barn och dop på egen begäran. Reaktionen från Pingst FFS och omsvängningen där ges ingen förklaring från informanterna.

Anställningar

I de flesta samtal om samgående finns ett utgångsläge där församlingarna redan har anställda medarbetare. Vilka de är och hur deras hållning är till samgåendeplanerna spelar naturligtvis roll. Därför påverkar det både processen men det påverkar också hur man tänker kring vilka medarbetare som ska finnas i den nya församlingen. Passar de befintliga pastorerna och ungdomsledarna in i den nya situationen? Vill man ha en annan sammansättning av kompetens och ålder? Hur mycket tjänstetrymme kommer att finnas i den nya församlingen? Ska man erbjuda de tidigare medarbetarna att fortsätta? Hur gör man om antalet medarbetare ska minska? Vem ska då få fortsätta? Frågorna är flera och naturligtvis känsliga.

Finspång

Julia: »Det var absolut ett känsligt beslut. Båda pastorerna hade jobbat ganska länge, över tio år. Och det var nog inte helt självklart hur det skulle gå till, eller hur man skulle välja. Det var inte en lätt process för församlingen eller för de två pastorerna.«

Gislaved

Församlingen i Gislaved började med de tre pastorer som fanns i församlingarna (på olika stor tjänst) samt med en ungdomsledare. Tre föreståndare hade svårt att hitta sina nya roller. De slutade en efter en. Med tiden, efter en del svåra samtal som delvis byggde på oklarheter om vad interimsstyrelsen bestämt, landade det i att församlingen bestämde sig för att ha två heltidstjänster: en pastor och en ungdomsledare.

Greta: »Det kan ju vara så att styrelsen inte var jättesamarbetad heller för vi kom från olika församlingar och olika traditioner och att bara få ihop en församling som var ny var kanske inte heller det enklaste, och mitt i

detta tre anställda som inte riktigt kom överens om vem som ska göra vad. Vi kanske inte visste hur vi skulle riktigt tackla det heller då.«

Gerd: »Alltså, det har väl varit lite styrt på vilka pastorer vi har haft, var de har haft sitt personliga nätverk. Jag är jätteglad för att vi började med att behålla alla pastorer vi hade. Det var, liksom, inte en dold agenda i att vi skulle försöka bli av med någon pastor. Sedan utvecklades det så småningom till att så här många pastorer kanske vi inte kan ha. Men pastorerna har ju sina nätverk etablerade från sina samfund och det påverkar väl på ett sätt kan man väl säga.

Alltså, det var en jobbig tid, ja, och vi var inte helt överens i församlingen heller då om hur vi skulle hantera det här och om det verkligen var nödvändigt att gå ner i procent. Det var slitningar på många nivåer i det. Ur ett samfundsperspektiv kände jag inte att det handlade om att något samfund drog mer eller mindre eller starkare, mer eller mindre eller var mer eller mindre oförstående. Det som jag tyckte var sorgen i det hela, förutom att jag var väldigt god vän med de allihop, var att de hade så olika gåvor och jag egentligen tyckte att vi hade behövt dem allihop därför att de var så olika. För mig var det inte så att jag hejade på pingstvännen men inte på equmeniapastorn. Alltså, i min process spelade inte etiketten någon som helst roll vill jag påstå i den tiden som ju var knölig.«

Intervjuerna visar att det var komplicerade och svåra processer innan frågorna kring medarbetarna var lösta. Det är inte lätt att både vara engagerad i processen och samtidigt vara den vars tjänst påverkas av samtalen. Av hänsyn till inblandade personer har detaljerna utelämnats i denna text. I något sammanhang framskymtar tanken att det var bra med en tids vakans innan en ny gemensam pastor började sin tjänst.

Medlemsfrågan

En tredje fråga handlade om man skulle flytta över hela medlemsstocken eller om varje medlem aktivt skulle välja att gå med i den nya församlingen.

Finspång

Felix: »Men var det inte så hos er också att det var några stycken som man inte har sett på väldigt lång tid. Ja just det, vi gjorde processen lite olika i de två församlingarna. Vi var lite tydligare med att man aktivt fick säga att jag vill vara medlem i den nya församlingen. Ett fåtal ville inte heller gå med i den nya församlingen. Så det var en sorg. Det var bara ett fåtal men det var en sorg med just de personerna. Vi har kontakt idag men inte mer än så.«

Gislaved

Gunilla: »En annan utmaning var ju det här: Ska man ta hela medlemsstocken och bara flytta över den eller ska man låta folk välja att gå in? Och där var jag först av åsikten att folk ska få välja att gå in i församlingen, man kan ju inte ansluta folk, man måste ju fråga folk. Men då hade vi ett samtal med samfundsledarna som gjorde att jag faktiskt ändrade åsikt. För de sa att det är en väldigt delikat fråga att i ett sånt här läge välja, för vi har i alla församlingar personer som kanske inte är aktiva men som ändå väljer att vara kvar. Man kanske inte ska utesluta, för det är ju det som i praktiken händer om man säger: "du måste själv välja aktivt att komma med". Det är bättre att vara klar och tydlig med att den som inte vill följa med in i den nya församlingen har all rätt att tala om att "nu kliver jag av". Och vi var väldigt tydliga med det när det sedan hände, att "med vår välsignelse". Inga hårda ord. Det var inte många som klev av. Det var några stycken, bland annat några som hade flyttat från orten för länge sen och som liksom inte hade kommit på det att "ja, just det man kanske ska göra" Och som då kom på att "jamen, jaha, ja men då passar jag på nu".«

Hur respekterar man människors situation på bästa sätt? Finspång och Gislaved verkar ha valt olika väg. Här hade det varit intressant med en tydligare utvärdering kring de båda alternativen: aktivt välja den nya församlingen eller flyttas med in i den nya församlingen såvida man inte aktivt väljer att inte följa med. Det hade också varit intressant att få veta utifrån vilket underlag som en medlem uppmanades ta ställning: gick det ut ett brev till alla eller fick varje medlem ett personligt samtal? Hur ställdes den konkreta frågan?

Lokalerna

När två eller flera församlingar går samman har man alltid lokaler att förhålla sig till. Var ska man fortsätta att samlas? Vad gör man med de lokaler som inte längre ska användas? Kan de säljas till vem som helst? Ska de avsakraliseras när man slutar använda dem? Hur hanterar man den känslomässiga kopplingen till de lokaler där församlingsmedlemmar känner sig hemma?

Finspång

Kyrkolokalerna låg nära varandra. Båda hade brist på vestibul och samtalsytor. Pingstförsamlingens fastighet hade förutom kyrkolokalen tolv lägenheter och fyra affärslokaler men låg inte vid huvudgatan. Under ett års

tid har man nyligen byggt en cafébyggnad i anslutning till Centrumkyrkan, ett café som är öppet och lättillgängligt med kommunens vårdcentral intill. Pingstförsamlingens fastighet är nyligen såld till ett fastighetsbolag.

Julia: »När det var färskt var nog själva lokalfrågan en ganska stor fråga för församlingen. Pingstvännerna tyckte det var ganska jobbigt att tänka sig att välja bort sin lokal. Man har mycket goda minnen och tyckte att det var en bra lokal. Jag vet att det har varit svårt. Hade inte den frågan funnits tror jag faktiskt att andra saker hade kunnat vara lättare. Det blir nästan rivalitet: vilken har bäst, vilka vinner? Det blir svårt när man ju redan gör något som är rätt svårt som att gå tillsammans.

Så lokalfrågan var en sådan svår grej som egentligen fortsatte att vara svår fram till att vi invigde den nya lokalen. Det var i november 2019 vi invigde de här lokalerna, nyinvigde dem, efter att vi hade byggt ut och totalrenoverat. Och då liksom, då till slut, kanske de som i pingstförsamlingen var mest återhållsamma, kände: nämen ok, nu är vi här, nu är det det här vi gör, då går vi tillsammans. Så lokalfrågan var faktiskt ganska stor. Sådär, man känner en massa saker i en sådan här situation och man behöver klamra fast vid något och då blev det lokalerna. Det är det som får stå för alla värderingar, det som är jag och vi. Det hade säkert varit något annat man hade diskuterat om inte lokalerna hade funnits. Men för oss blev det så i alla fall. Det fick bli symptomet.

Men nu då. Jag var med i flytten från Pingstkyrkan till Baptistkyrkan, numera CK, som vi i Centrumkyrkan kallar oss. Och då hade vi en väldigt fin avslutningsgudstjänst i Pingstkyrkan. Vi ställde oss i en stor ring, tog varann i handen (för det kunde man då) och bad tillsammans och tackade Gud för allt som hade skett där och allt som Gud hade gjort i Pingstkyrkan och i församlingen och så där. Och sedan fikade vi och så hade vi festinvgning veckan därpå i Centrumkyrkan. Så det blev ett väldigt fint avslut. Jag tror att de flesta ändå kände sig hedrade i det.«

Fredrik: »Vi i pingst var ju fler än baptisterna från början. Så det var väl många som sa att när det blir omröstning om lokal då har vi baptister inte en chans. Då är det kört för var och en håller på sitt. Men det tog ju några år innan vi ställde frågan om kyrkan.«

Felix: »Vi stressade inte fram det utan vi gjorde så att vi alternerade mellan kyrkorna.«

Fredrik: »Ja, vi gick samman 2015 och vi har just sålt Pingstkyrkan.«

Felix: »Vi gjorde en sak också som hänger ihop med lokalen, och det är att vi har plockat med oss lite grann från pingstförsamlingen.«

Här nämns om bänkar, stolar, konstverk och korset på utsidan.

Felix: »Framförallt tror vi att det är viktigt för er som är uppväxta i den att få med sig igenkänningssaker till de nya lokalerna. Men det känns bra för oss också att det är så. Det är inte bara så att det kommer någon inflyttande hit. Sen är det ju så att vi tillsammans har gjort den här stora förändringen, och det har varit enormt viktigt i integrationen mellan församlingarna skulle jag säga. Det är nog kanske det enskilt största vi har gjort för att integrera. Vi har jobbat ihop, vi gjorde nästan 15 000 frivillig-timmar under byggnadsåret på bygget här.«

Gislaved

I Gislaved hade församlingarna vid samgåendet tre fastigheter och ett sommarhem. Man började med att ge kyrkorna andra namn än Pingstkyrkan (Sofiakyrkan), Missionskyrkan (Centrumkyrkan) och Allianskyrkan (Sörgårdskyrkan). Med tiden enades man om att Centrumkyrkan var mest lämplig. Men det var mycket känslor kring det.

Göte: »Ja. Vi hade ju tre kyrkor då och det bestämdes tidigt att Allianskyrkan skulle säljas. Den var kanske vackrast men minst; kyrksalen var väldigt fin. Men det var ju de andra kyrkorna också. När den skulle säljas stod inte folk i kö för att köpa. Till slut köpte ju bosnisk-muslimska föreningen och det var ju många som tyckte att det var en väldigt, väldigt dålig idé att sälja till dem.

Innan det kom ut på annons hade vi haft en sådan här avsakralisering, heter det väl, av själva byggnaden. Innan tyckte jag det var fånigt men efteråt är jag jätteglad för att vi hade det. För sedan var det liksom bara en byggnad. Vi kallade en från SAM:s expedition och det fanns en ordning för hur sådant här gick till. Jag vet att det sista som hände var att vi gick och hämtade korset på altaret och Bibeln och allt som var där. Ja, och gick, liksom, i procession ut och så låstes dörren. Sedan kanske någon sång eller så utanför ytterdörren och sedan gick alla hem. Det var som ett avslut. Blöddigt. Väldigt starkt och symboliskt och som sagt: Innan tyckte jag att "vad ska man göra det för", men efteråt nu känns det jättebra.«

Greta: »Det var nog lite att vi inte hade använt kyrkan som kyrka på jättelänge. Man tyckte "ska vi ställa i ordning allt och bära bänkar och hela faderullan för att ha detta, bara detta i kyrkan?" Ja, det blev lite jobbigt, men efteråt kände man att det var rätt att göra så.«

Göte: »Sedan skickade vi ju bänkar och talarstol och sådant till någon församling, jag tror det var i Litauen. Det kändes bra. I början gick jag väl förbi och det gjorde väl kanske lite ont och så där, men idag går man förbi och ser att det är målat och det är snyggt och i ordning och välskött och så. Det sista som vi gjorde där var att vi tillsammans med tog ner korset och spiran. Det hände efter avsakraliseringen.«

Greta: »Och sedan blev vi ju inbjudna när de invigde kyrkan för föreningen och vi fick gå runt och se hur den hade blivit efteråt och fick prata med dem. De hade ungdomsverksamhet i källaren precis som vi hade förr. Så man kände ändå att– ja, det känns ändå bra fast– ja.«

Göte: »Dubbla känslor. Det kan man ju förstå, men ändå– vad fint som du säger, att man i efterhand ändå kan säga: vad bra att vi gjorde det där avslutet och att det blev så tydligt för oss att nu lämnar vi.«

Men det har sina svårigheter att komma till en ny kyrkolokal.

Greta: »Jag hittar inte i nya kyrkan, i allians kunde vi varenda hörn, har inte blivit min kyrka på samma sätt.«

Och det är många känslor kopplade till lokalen.

Gösta: »Jag har ju varit mycket involverad i försäljning av kyrkor för vi hade ju tre kyrkor och ett sommarhem. Det är de praktiska bitarna och det är mycket känslor i byggnaderna. Man är uppvuxen där, man har döpts och konfirmerats och gift sig och föräldrarna har... har inte begravts där, men begravningsgudstjänster och så har varit där och... ja, man har varit med att bygga upp kyrkan också och... Det är mycket känslor inblandat i det hela så i en sådan process får man kanske inte rusa på för fort.«

När sommarhemmet nyligen såldes tio år efter församlingsbildningen har alla fått lämna någon byggnad. Det fanns inte tillräckligt med engagemang i församlingen för att sköta driften.

Gösta: »Ja, så som det har blivit nu på tio år så har alla fått lämna något. På så sätt är det rätt rättvist.«

Val av sångbok

En femte praktisk fråga är den om sångbok. Sångboken påverkar också känslan av hemmahörighet. Även om många av sångerna är gemensamma heter sångboken olika. Man kan också vara van vid att använda mindre sånghäften. Numera blir det allt vanligare att ha sångtexterna projicerade på väggen och då blir frågan om sångbok mindre avgörande.

Finspång

Felix: »På framsidan av pingstsamlingens sångbok Segertoner stod det Pingstförsamlingen Finspång i stort tryck. Det ville vi inte ha i bänkarna. För de här är neutrala på framsidan, det finns visserligen en stämpel i, men det var inte så farligt tyckte vi. Så det var det som avgjorde.«

I Finspång var det alltså en mycket praktisk fråga som avgjorde valet av sångbok.

Förändringar i teologi och trosliv

Hur förändrades då församlingarna när man gick samman? Församlingarna kommer från olika samfund med delvis olika traditioner och ibland även olika teologiska övertygelser. Vid tidpunkten för intervjuerna har den gemensamma församlingen existerat i Finspång under sex år och i Gislaved under tolv år.

Finspång

Ingen av informanterna tycker att samgåendet i sig medfört några större förändringar i teologi och trosliv.

Filip: »Nej jag tycker nog egentligen inte att jag kan se några direkta förändringar på grund av samgåendet eller efter samgåendet.«

Frans instämmer: »Det tycker inte jag heller. I de bönemöten och sånt vi har haft är det ju personer från båda församlingar som kommer och deltar. Jag tror inte heller att man kan säga att det är nån skillnad. Sång och musiken hade vi ganska lika redan innan vi gick samman. Det har funnits en manskör här som inte vi hade, man hade en blandad kör där som inte fanns här. Sångval och innehållet och såhär, det är ingen större skillnad.«

Frans: »Mera miljön kanske jag kan känna ibland, men jag vet inte om det är kopplat till samgåendet. Församlingen har tystnat lite tycker jag genom åren. Alltså det här med frimodighet att både säga saker, att göra saker, att profetera i församlingen, alltså den typen av frågor, det har tystnat på senare tid. Det hade väl börjat hos oss innan också men jag tycker kanske att det är mer påtagligt efteråt. Det beror ju på att det finns villiga människor som är i den tjänsten, naturligtvis, för att det ska ske. Såna saker tror jag mer är en tendens i tiden.«

Julia berättar om hur man arbetat för att nå ökad förståelse: »Det som man mest tydligt har gjort var ju skapandet av den gemensamma visionen, att få gemensamma värdeord att följa och återkomma till när vi står inför beslut. "Vad har vi tillsammans kommit överens?" har varit en viktig fråga. Och jag brukar ofta också återgå till det när det kommer till frågan: vad ska jag jobba med? Vad ska jag driva? Vad ska vi gå in i? Jamen, vad har de gemensamt kommit överens om? Och påminna om det ofta. Det här är vad ni har tagit fram och sagt ja till, och det vill vi hänge oss till.«

Frans: »Jag har haft flera lite djupare samtal med människor ifrån den andra församlingen. Därmed tycker jag att man har lärt känna varandra och förtroendet har ökat. Så det tycker jag har gått bra.«

Och enligt Julia har det fått goda konsekvenser: »Idag skulle jag inte säga att vi jobbar för att sammanföra de här kulturerna. Det går inte att se

skillnad på vilka som kom varifrån. På en sådan här ort är många släkt med varandra, man har väldigt god kännedom om varandra, så det är inte stora klyftorna dem mellan. Många har stött på varandra tidigare i livet många gånger. Ja och det var väl också en av anledningarna till att man ville slå ihop, för att man känner sig så lika och nära varandra. Nu gör vi inget aktivt. Det är liksom inte någon schism eller någon skillnad eller skiljelinje mellan grupperna som man märker av. Inte vad jag vet om i alla fall. I så fall har jag missat något grovt (*skratt*).«

Men ibland dyker frågor ändå upp. Julia: »Sen är det väl så att det dyker upp ibland, typ " I pingst har vi alltid gjort så här i nattvarden, så jag vet inte riktigt hur jag ska göra nu". Det kan finnas några sådana praktiska saker eller "nu ska vi ha julgröt men vem är det som har ansvar egentligen". I de här mindre situationerna som har lite praktisk karaktär kan det dyka upp att det har fallit mellan stolarna och man vet inte riktigt vem är ansvarsbärare.«

Intervjuaren sammanfattar samtalet så här: »Men då hör jag er säga, de eventuella förändringarna av teologin är snarare sånt som ni bedömer är förändring över tid, anpassning till samhället, ja sånt som förmodligen hade skett även utan samgåendet.« Både Fredrik och Frans instämmer.

Gislaved

Efter några månader som pastor i församlingen konstaterar Kjell Larsson: »Något som jag ganska direkt kände och mötte var att det är väldigt få som säger "Ja, jag är med här men jag är egentligen pingstvän" eller "Jag är med här men jag är egentligen missionare eller alliansare". Det är inte en handfull som har gjort det, kanske är det två eller något. Och det säger mig att de här tolv åren som har gått har svetsat er samman. Så att man är med i Centrumkyrkan, som vi ju ofta säger, eller i Gislaveds frikyrkoförsamling. Så man pratar inte så mycket om "jag är pingst" eller "jag är mission" eller "jag är allians". Det tycker jag är skönt, för det tolkar jag som att vi är ju en församling och det är ganska givet och där är man med.«

Gerd: »När man fortfarande hade kyrkkaffe och sådant där roade jag mig ibland med att titta över borden och se hur man sitter och fikar för det säger ju rätt mycket, hur fötterna går så att säga. En väldig samfundsblandning vid fikaborden.«

Hur olika var då församlingarna i utgångsläget? Blev det några stora förändringar?

Gunilla: »Bredden på både teologiska och andra tankar inom pingstförsamlingen för sig och inom missionsförsamlingen för sig var större än skillnaderna mellan de två församlingarna. Alltså inom pingstförsamlingen fanns så breda skillnader i åsikter, och inom missionsförsamlingen fanns samma bredd på åsikterna. Så man kunde nästan ta och placera dom på varandra.

Även om en hel del av det som man kanske av hävd kallar för pingstkarismatiska uttryck som tungotal och profeterande fanns skulle jag nog säga att vi var en ganska tystlåten pingstförsamling. Åtminstone de sista tio åren. Och det gjorde väl att en del av missionarna som inte hade varit så jätteofta på gemensamma möten kanske hade lite farhågor att det skulle vara lite för mycket sånt hos de pingstvännen som skulle komma in i påsen. De blev väl förvånade över att det kanske inte var riktigt så. Men också att de pingstvännen som kanske trodde att missionarna var väldigt stela fick sig en liten förvåning över att de inte var konstigare än vi egentligen.«

Göte: »Nu vet vi vilka som var med från början, men det hade inte varit självklart att peka ut en pingstvän, missionare eller alliansare idag.«

Greta: »Nej, men jag är ju med i en cellgrupp och där är vi från alla församlingar. Det är klart att nu kan jag inte säga att det har påverkat så, men man har fått en bild av hur de har sett på saker och ting, kanske ibland på ett annat sätt än jag gör. Man har diskussioner och sådant i sådana grupper också där det visar sig positivt att vi inte kommer från samma ursprung alltid.«

Gun: »Jag vet inte om det är så att det inte har förändrats eller om man vänjer sig in i det nya efterhand. Men visst, vi hade ingen ljusbärare från början till exempel, men det var ju lika mycket missionare som ville införa det som pingstvännen och alliansare. För mig känns det som att vi har gjort förändringarna tillsammans. Om jag ska se på folk som gamla missionare eller pingstare eller alliansare syns det mer i sättet att organisera. Inte i den kristna biten.«

Gertrud: »Jag tänker att det är lite annorlunda på grund av samgåendet, men jag tänker att det är lite skillnad mot hur det var när jag var liten mot hur det är nu i alla fall. Typ kanske hur många som ber högt spontant eller skulle ställa sig upp under en lovsångsstund.«

Georg: »Sant, och jag undrar också vad det beror på. Om vi hade varit kvar i gamla pingst är jag inte säker på åt vilket håll vi skulle ha gått för vi var redan på väg åt en nedtoning av de yttre yttringarna.«

Gerd: »Vi var nog inte särskilt typiska gammelpingst. vad nu det är.«

Gösta: »I och med att det var samma pastorer som var kvar fortsatte verksamheten lite likadant. De hade ju samarbetat en hel del innan vi gick ihop också och fortsatte i princip lika. Sedan är det lite vad de hade för intresse och sedan vad nästa pastor hade för intressen att syssla med som styrde verksamheten.«

Hur blev det med doppraxisen?

Några dop av barn har ännu inte skett i kyrkan och både Gunilla och Kjell talar om att här finns ett område som ännu inte har praktiserats offentligt.

Gunilla: »Men vi har en dopkälla här, och här har bara sådana dop förekommit sedan vi slogs ihop där dopkandidaterna tillsammans med pastorn har gått ner i dopkällan. De har kunnat promenera själv. Men jag vet att det har förekommit i en del familjer att pastorn har varit hemma i trädgården och döpt något litet barn. Men om det har varit för att man ville ha det så, eller om man ville ... det kan jag inte svara på. För det har liksom aldrig varit något hysch-hysch. Men det har inte heller varit några stora arrangemang kring det hela.«

Bland förändringar som skett nämns att det barn- och ungdomsarbete som fanns i de andra församlingarna förenades i missionsförsamlingens, att medlemmarna blivit äldre, att en mindre grupp invandrare kommit till men att man inte lyckats få med så många nya från orten.

Sammanfattningsvis menar informanterna både från Finspång och Gislaved att samgåendet i sig inte lett till några större förändringar i teologi och trosliv. De förändringar som skett ses snarare som resultatet av förändringar över tid och anpassning till samhället, sådant som hänt även utan samgåendet. Samtidigt sägs att mötet med personer från de andra församlingarna påverkat.

Bilden av församlingen i samhället

Hur har då församlingens relation påverkats till samhället man finns i? Uppfattas man på ett annat sätt när man blivit en församling? Betyder kristen enhet något för bilden av vad evangeliet och lärjungagemenskapen är?

Finspång

Frans: »Man kan väl säga att den här lokalen vi sitter i och satsningen med kaféet och alltihopa, det kanske är en så stor sak att ingen församling själv

hade klarat det. Och det har öppnat upp kyrkan mot samhället väldigt mycket. De kommentarer man kan höra ibland är att de tycker det är roligt att se att vi kan jobba tillsammans. Och som sagt, det här kaféet har ju öppnat upp mot samhället mer än vad nån av församlingarna hade förut. Så på det sättet har vi fått en större roll i samhället kan man ju säga. Och det är väl en av de saker som jag tycker är viktigt mot samhället, att man inte uppfattar oss som konkurrenter mellan kyrkorna utan att vi är på samma väg allihop. Vad det är att vara frikyrklig i Finspång har tjänat på samgåendet.«

Fredrik: »Ja, och möjligheten att bygga till och bygga om och ha kaféet här där vi har 150 gäster om dagen från samhället måste betyda att de accepterar det på något sätt.«

Felix: »Ja, det var bland det som kom högst på vår lista för en strategi för att kunna sänka tröskeln och möta Finspångsborna. Skapa en mötesplats och det vi ju verkligen lyckats med.«

Fredrik: »Ju mer vi växer in i huset här ju mer ser vi att det vart bättre än vi hade tänkt.«

Felix: »Och folk säger: Kan ni gå ihop så där? Men bara i positiva ordalag: jaha, ni funkar tillsammans.«

Frans: »Och sen har vi ett väldigt starkt samarbete med alla kyrkor i Finspång, både Svenska kyrkan, Frälsningsarmén och Missionskyrkan som finns här. Även det tycker jag är en stark signal ut i samhället, vi har gemensamma aktiviteter.«

Gislaved

Kjell: »Jag tror så här: här känner alla till Centrumkyrkan. Man känner till oss, att vi är en församling, men som någon uttryckte det häromveckan: Vi måste nog komma ut och låta folk känna vad det är det vi står för. Man vet inte. Här är stråket Köpmangatan. Alla vet var kyrkan ligger, hur tar vi vara på det? Vi har en jätteutmaning i att bli församlingen som når ut till Gislavedsborna, det tror jag man kan säga. Hur mycket det har med samgåendet att göra det vågar jag inte säga.«

Greta: »Nej, det största var väl i början för då blev man ifrågasatt av vänner utanför. Man frågade: har ni samma tro, ni som går ihop? Det blev mycket sådana diskussioner. Man fick en öppning in och började ställa frågor som man kanske inte hade vågat göra innan på samma sätt. Man fick prata mer om sin tro utåt än innan.«

Gunilla: »Ja, det är jättestor skillnad, det är klart. Det syns när man tittar på församlingens relation till omvärlden, då tänker jag både på mission, socialt arbete, kanske barn- och scoutverksamhet, ekumenik, alltså bredden så.«

Hur är det med ekumeniken?

Göte: »Det är ju tydligt att det finns engagemang från församlingsmedlemmar när det gäller människan och mission och sådant. Sedan kan jag inte uttala mig, men det känns som att den enda ekumenik vi har är med Svenska kyrkan och kanske då lite i kommunen. Tidigare hade vi ett ekumeniskt råd. Det finns fortfarande, men då var det ju fyra parter, nästan fem parter eftersom även katolska kyrkan var med. Ja, jag är inte med så jag kan inte uttala mig riktigt om det, men det känns som det är både enklare och svårare idag. Det är enklare för att det bara är två, men det kanske är lite mer taggigt. Min upplevelse är väl att det kanske var lite mer ge och ta på den tiden. Det har jag egentligen inga belägg för, det är bara känsla.«

I Finspång verkar det öppna kaféet i centrum ha blivit en viktig bild av församlingens vilja att verka öppet och i kristen enhet. Genom det skapades en mötesplats som uppfattas mer öppen än kyrkolokalerna i sig. Här skapades något som församlingarna inte haft kraft att ordna om de inte gått samman. Lokalerna spelar alltså roll för bilden av församlingen och därmed också församlingens budskap. Det ekumeniska samarbetet beskrivs också i Finspång som en viktig signal om öppenhet. Det är värt att notera att själva samgåendet i Gislaved leder till samtal om vad kristen tro innebär: är ni ense om evangeliet nu? Men vad händer med ekumeniken i Gislaved när antalet parter minskar? Är det mindre självklart att tala om ekumenik när det handlar om en frikyrkoförsamling och Svenska kyrkan än när det fanns flera frikyrkliga församlingar? Vad vittnar det om?

Samfundsrelationen

En församling med relationer till flera samfund. Hur löser man det rent praktiskt? Vilka spänningar kan uppstå? Vilka praktiska hänsyn behöver tas? Tre frågor verkar naturligt komma upp: vart barn- och ungdomsverksamheten ska relateras, missionsåtaganden och missionsrelationer samt pastorers nätverk i sitt samfund.

Finspång

Frans: »Lite praktiskt kan man ju säga att det är ju besvärligare att tillhöra två samfund, rent administrativt och alla de här bitarna.«

Julia: »Sen det här med att vi är med i två samfund. Jag som pastor är den som mest möter samfundet. Jag kommer ju från EFK i grunden, från Västerbotten, en EFK-församling i Nordmaling söder om Umeå. Och jag gick på Örebro missionsskola när det var mer EFK-präglat. Jag fick många EFK-kontakter, lärde känna många som också jobbar i EFK-församlingar. Så jag har många fler trådar till EFK och känner mig väldigt hemma där. Jag har också fått chansen att jobba lite med Torpkonferensen och så där. Vilket har gjort att det har blivit mer naturligt för mig att vara mer ansluten tydligt till EFK.

Som ny i tjänst har jag gått EFKs basgrupps-program, där man går två år tillsammans med andra som är nya i tjänst och med en handledare. Vilket ju har varit jättetrevligt. Och vi har fått hålla på lite längre då pandemin hindrade att vi fick träffas. Men sen var jag också på Pingst Ny i tjänst, en kortare kurs. Vi åkte Silja Line till Helsingfors, och det var också svintrevligt. Och jag känner mig ju väldigt hemma i Pingst också. Jag är ju överens med Pingst också. Men eftersom jag drar åt EFK har jag bättre koll på vad som händer i det samfundet. Jag försöker liksom kanske ta ut det bästa ur båda. Om jag tror att det här gagnar mig, eller det här är bra för mig i min tjänst just nu, eller de här resurserna behöver vi, då kikar jag gärna på Pingst också. Men mest är det EFK jag vänder mig till. Det är där jag har kontakter, det är där jag känner personer och vet vilka jag ska ringa om jag behöver något. Min mentor är också en EFK-person som har jobbat som pastor i EFK-församling tidigare i sitt liv.

Man kan bli lite sliten mellan samfundet. Jag får alltid mail från pingstpastorerna i Östergötland om att träffas. Och jag har varit med någon gång. Men jag hinner ju inte, alltså det går inte att vara engagerad i två sådana rörelser som har så mycket som händer hela tiden. Det är helt omöjligt, då får jag ju lägga halva min tjänst på det och det är ju orimligt. Så det är lite slitsamt när man får inbjudningarna. Jag vet ju att det finns människor i församlingen som gärna vill att jag är lite mer pingst-inställd. Men samtidigt är det ingen som sedan jag började som har konfronterat mig om det, som tycker att jag gör fel på något sätt. Utan de tycker nog att det måste få vara upp till mig, det är ändå jag som jobbar med det. Men jag kan ändå uppleva en liten slitning eftersom vi är anslutna till båda och man vill vara trogen det som församlingen har som identitet på något vis. Men den där identiteten blir ju ändå splittrad tycker jag.

Ibland kan det vara vissa som känner: vad är det kvar av pingstförsamlingen då, nu när det är EFK-pastor? Ganska tydligt präglad EFK-pastor som jobbar. Så vi försöker variera. Till exempel när vi har julafton och insamling brukar vi fråga om vad samfunden har för stora insamlingsmål. Och då kör vi vartannat år EFK och vartannat år Pingst. Så i år kommer vi vända oss till Pingsts adventsinsamling. Då skänker vi våra pengar på julafton dit. Och nästa år blir det EFK. Så vi försöker göra saker. Och när det är Pingst ledare så försöker jag få folk att åka på det.«

Frans: »Och de har sitt nätverk i det sammanhang de kommer ifrån. Vi hade ju (*namnet utelämnat*) här tidigare som var pingstvän och han hade ju sitt kontaktnät där. De vi har nu kommer ju från EFK så de har ju sina kontakter och naturligt så blir det ju att de känner fler människor där och det kommer mera människor på det sättet, beroende på pastorsn hemhörlighet. De har sina pastorsnätverk och alltihopa det här som skiftar över tiden. Om det är bra eller dåligt för församlingen, det har jag ingen synpunkt på.«

Relation till samfundens mötesplatser och samfundsidentitet

Julia: »Jamen, vilken konferens ska man rekommendera att man ska åka på? Sen kan man ändå åka såklart på den andras konferens, men det blir ingen gemensam "det-här-är-vi-upplevelse". De som är Pingst har Nyhem som de åker till och EFK har Torp och det krockar. Jag tycker att problemet är i såna fall att det inte blir: "vi har fått den här erfarenheten tillsammans som vi sedan lever vidare i". Utan det blir väldigt individualistiskt. Vi är redan så individualistiska, och jag tycker att det här puttar vidare i den riktningen.«

Julia: »Jag tror att om man frågar de som var hard-core pingstväänner eller baptister om var man var med svarar de flesta: nämen vi har vuxit upp i Pingst alt Baptist, det har alltid varit pingst alt baptist som har varit grejen. Men även de äldre svarar nu: för mig spelar inte det så stor roll längre. Jag tror det beror på sammanslagningen, för annars hade man nog hållit fast vid det tydligare. Så den här blandningen som blev har gjort att man har en mindre tydlig tillhörighet. Och det tycker jag kan vara både bra och dåligt. Vad händer med gruppidentiteten när alla säger att det inte spelar så stor roll längre? De flesta säger det men det finns förstås undantag. Men vart är vi på väg då? Eller vilka vänder vi oss till när det blir svårare frågor som samfunden går igenom? Då blir det svårare att veta vilken fot man ska stå på kanske. Men jag tycker att det är klurigt att vara dubbelansluten. Samtidigt tycker jag att det är omöjligt att inte föredra att

vara det. Men frågan om man ska gå ur ett av samfunden kommer jag verkligen inte att driva.«

Missionärerna och stödet för missionsarbetet

Julia: »Vi har ju missionärer utsända, både genom EFK och Pingst. Vi står med och stöttar Ge för livet och vi har under många år drivit en second-hand-butik som sänt pengar bland annat via PMU. Och jag tror att man hade som inställning när man gick ihop att försöka skapa så lite slitage mellan oss som möjligt. Man tänkte: hur mycket kan vi behålla av det vi redan håller i gång? Man ville värna delaktigheten från båda håll, som möjligt. Alltså så här: Hur mycket kan vi behålla? mer än Hur mycket kan vi skala bort?«

Vad finns kvar av de gamla samfundslojaliteterna?

Frans: »Om du menar om man skulle välja ett samfund och ta upp den diskussionen, ja då skulle jag tro att det sitter kvar rätt mycket i från den gamla traditionen, det är min bedömning. Att vi valde att vara kvar i båda samfundet för att inte göra det till en fråga i samgåendet som skulle splittra kan vi väl vara ärliga och säga.«

Filip: »Ja. Och det är väl så att man har sen många, många år tillbaka haft en relation till EFK då och man känner folket där mer än vad man känner de inom pingst, det kan man väl säga. Även om jag numera känner en hel del där också inom pingst.«

Av intervjuerna framgår att man medvetet behållit missionsrelationer till båda samfundet. Vilka personer som stöds varierar dock beroende på vilka som för tillfället är utsända i tjänst.

Gislaved

Gerd: »Jag tycker inte att det är en jätteördel att höra till tre samfund. Jag kan inte säga att jag försvarar mitt gamla samfund eller att jag känner mig mer som pingstvän än som något annat. Jag vet inte vad jag känner mig som. Jag hör till Gislaveds frikyrkoförsamling.«

Gun: »Sedan är det klart att de som umgicks mycket när det var tre församlingar, de har ju inte slutat med det utan man har ju kvar sina gamla vänner och umgås med dem också, men... man har hittat fler nya. Fast jag har nog alltid tänkt att om jag skulle flytta någon gång så skulle jag gå runt till de olika kyrkorna och se var jag kände mig mest hemma.«

Gertrud: »Alltså, jag känner mig inte hemma i alla kyrkor och församlingar alltid. Men jag har ansvar i gospelkören i kyrkan och vi är inte jättemånga. Härom året sa jag bara: "ja, men ska vi inte bli fler, vi kan väl kolla ifall frikyrkan i grannorten, Anderstorp, vill samarbeta med oss och ha gospelkören ihop." Så det har vi nu och jag tycker att det är så roligt. Jag vet att jag sa första gången vi sjöng där att det känns så fint att ha flera kyrknycklar i nyckelknippan, att känna att många kyrkor i Sverige är mitt vardagsrum och min familj. Jag trivs nog på något sätt med att känna att jag hör till många samfund och många sammanhang, men vad som är fördelar och nackdelar rent praktiskt vet jag inte riktigt.«

I Gislaved valde man att ansluta sitt barn- och ungdomsarbete till Equemenia men fortfarande ta vara på det som Pingst Ung och SAU erbjuder. När det gäller ansvaret för de regionala gårdarna finns olika traditioner och lojaliteter.

Göte: »På ett vis är vi ju inte med någonstans och på ett vis är vi med i alla tre. Det blir ju det där. Förr åkte vi på alliansläger och vi åkte till alliansgårdar. Till viss del gör vi det fortfarande. Men sen blev jag scoutledare när vi gick samman och då har vi väl åkt på Equmenialäger nästan uteslutande. Tonår har åkt ganska mycket på SAU:s läger. Ja så är det: vi är med överallt och ingenstans. Så kan man säga. Vi alla kanske kände sig hemma någonstans, men inte på samma ställe.«

Greta: »Man vet lite grann till exempel hur ett läger är uppbyggt inom sitt samfund för de har man varit på. Vi har ju varit scoutledare båda två och vi har varit på tonårsläger båda– alltså, man känner sig ändå bekväm med det för man tror sig veta lite vad det är. Jag tänkte från början att för mig spelar inte samfund någon roll. Alltså, så har jag ju känt, men idag kan jag ändå känna att i botten är jag nog alliansare, jag trodde inte jag skulle känna så. Alltså, när vi träffas allihop så tänker vi ju inte på vilka som är vad. Men åker man så åker man till Gullbranna för att man känner sig hemma där. Man vet hur saker och ting ligger till där.«

Samfundskontakter

Kjell: »Det finns connection till respektive samfund och man tar det ansvaret så att säga. Sen när det gäller utbildning är ju Pingst och Allians via ALT medan det är EHS för Equmeniakyrkan. Och där, vad jag har förstått och sett, tar vi emot besök och så och försöker uppmuntra åt båda håll.«

Gunilla: »Ja, och överhuvudtaget att vi försöker få hit antingen samsamfundsledarna i olika sammanhang, eller andra representanter i olika sammanhang så att det inte bara blir från ett håll.«

Kjell: »Så när jag installerades var det en representant från varje samfund, om än inte just samfundsledaren.«

Ekonomi

Gunilla: »Men när det gäller våra bidrag och medlemsavgifter och sånt betalar vi naturligtvis inte tre gånger, utan vi betalar 30% eller 33 eller vad det blir, alltså en tredjedel till varje samfund då, räknat på det totala antalet medlemmar. Och det tycker ju samfunden är helt ok.«

Endast lite nämns i intervjuerna om missionsengagemanget i andra länder. Georg säger att han saknar det i den nya församlingen.

En informant berättar att hens föräldrar inte gick med i den nya församlingen utan flyttade till en annan ort, enligt hen antagligen på grund av att de ville fortsätta att höra till samfundet.

Pelle Rosdahl

Vad är fördelen med att höra hemma i flera samfund?

»Jag är optimist och jag känner att det ger också möjlighet att plocka fram allt det där som är bra. Missionskyrkans missionsfokus. Jag vill vara en missionskyrka liksom. Jag vill vara en pentekostal kyrka, det går inte att leva det kristna livet utan den Helige Ande, jag fattar det. Jag vill vara en baptistkyrka, jag tror på dopet som kraftkälla i våra liv och som både bön och bönesvar. Och jag tror på metodismen, jag tror på ett metodiskt arbete. Vi jobbar väldigt metodiskt. Vi har en evangelisationsmetodik. Ibland får man liksom be om ursäkt för det också. Så får man väl inte göra i Guds rike? Jomen man får det. Vi har det i vårt arv att jobba metodistiskt. Hela hemgruppsarbetet har rötterna inom metodismen, vi jobbar stenhårt med hemgrupperna som metod för att bygga gemenskap. Och då tänker jag så här: Flera samfund ger mig möjligheten att plocka det bästa, att också bredda rötterna. Vi har ju alla kristna rötter mer eller mindre som källa i vår gudstjänst och i vårt liv.«

Vilka är svårigheterna att höra till flera samfund?

»Jag kan börja för tre veckor sedan. Nu blev ju alla möten inställda så det löste sig automatiskt. Men både Vinterkonferensen inom Ekumeniakyrkan och Pingst pastorsdagar var samtidigt, i Stockholm. Så där planerade vi att delta på måndag i Ekumeniakyrkan och sen på tisdag till onsdag på Pingst. Nej, det är ju rent praktiska problem. Och i Arlöv, när vi var trippelanslutna, var det helt ohanterligt gå på alla pastorsdagar och alla sommarkonferenser och alla projekt som rullar igång. I Växjö tror jag att jag lärde mig det där lite grann. Och då valde vi Pingst, lite utifrån att

EFK inte var så representerat i Småland utom några tynande församlingar. Där fanns ingen pastorsgemenskap och arbete. Så där valde vi Pingst och det blev jättebra. Det tog jag med mig hit också. Så som kollegor här möter vi Pingst och är på Pingstgrejer, vi hittar mycket kraft i det.

Men som föreståndare och Equmeniakyrkopastor är jag också med i Equmeniakyrkan lokalt här och jobbar. Och min kollega Andreas är fortfarande EFK-pastor, han har sina rötter där också, precis som jag.

Vi kan pussla och försöka vara allt för alla, det är klart det hade varit lättare med en, men det finns också en styrka i båda. När man kör lite som jag plockar man det bästa. Jag väljer också att lägga en del av min tid på pastorsrelationer, nätverk, osv. Man får fundera på hur man vill lägga upp sin tjänst som pastor, men jag har valt att lägga en del av min tid där.

Men, det som är intressant är vad det gör med församlingen. För ingen av de församlingar där jag har varit har haft en tydlig samfundskoppling. Med det menar jag att "jamen, vi är en sådan församling", "vi åker alltid till Torp" eller "vi åker alltid till Nyhem", eller "vi åker alltid till Hönö". Det har försvunnit.

Så jag tror att de stora förlorarna på de ekumeniska arbetena är nog samfunden. De förlorar kraft. Här försöker vi dela, nu har vi missionsinsamling, då försöker vi dela rättvist, det blir hälften-hälften. När vi har insamling till skolorna, delar vi hälften-hälften. Alltså, var är samfunden i detta?«

Vad händer med samfundsidentiteten?

»Jag tänker att det är det man saknar. Och jag försöker ju vrida på det där och fundera på vad det är man förlorar från samfundsidentiteten? Och jag kan inte riktigt svara på det. Men jag tror att det kokar ner i att samfundsidentiteten förstärker det teologiska perspektivet i den lokala församlingen. Så det saknar vi ganska mycket. Vilket gör att vi får jobba, och det är ju ett arbete som jag tycker saknas, men som jag har börjat initiera med vår äldstekår. Det är ju just det här: Vi måste ju beskriva centrum. Om inte vi är en rörelse med tydliga ramar så behöver vi i stället beskriva centrum. Vad är kristen tro? I våra stadgar eller församlingsordning idag har vi egentligen bara två rader om vad Bibeln är och vad den betyder. That's it.

Det finns en historia runt det där i Equmeniakyrkan att inte vara en bekännelsekyrka på samma sätt. Men jag köper inte riktigt det utan jag tänker att vi behöver hitta ett centrum. Om inte samfundet är det som förstärker den lokala identiteten rent teologiskt, så måste vi skapa vårt eget

centrum: det är det här vi bekänner av kristen tro, det är det här Jesus betyder, så här tänker vi om den helige ande. Och så vidare. För jag ser inte riktigt att samfunden tillför det teologiska.«

Varför behövs samfunden?

»Jamen. Det kommer komma nya frågor där vi behöver ha samfunden. Vi har visserligen ett litet eget missionsprojekt, men i stora delar tänker vi att mission sköter vårt samfund bättre än vad vi gör. Det blir mer långsiktigt, det blir mer hållbart, det blir bättre tänkande. Vi delar upp det, Pingst/PMU och Equmeniakyrkan/Equemenia fifty-fifty. Sen gör vi det vi är bra på.

Och när styrelsen och pastorn inte riktigt lirar. Eller när det blir maktspel i församlingen, så kan ju en enskild pastor fara väldigt illa. Därför behövs samfunden också för att hjälpa till. Att någon annan än styrelse som består av diverse mellanchefer och sjuksköterskor, osv, osv, behöver både hjälpa en pastor i uttagningen till tjänst, hjälpa personen att ha den där reflektionen och prövningen. Alla ska inte ge sig in i det, om man inte har den här kallelsen. Och för det andra, när det inte funkar behöver man en kyrkas stöd på ett särskilt sätt. Och det måste finnas en tydlighet i att, även om vi har en kallelse, står inte den och faller med en enskild lön eller tjänst någonstans utan det är en livslång kallelse. Och för att funka i det måste du ha stöd från en kyrka, från ett samfund. Ensam är inte stark, likasom.

Jag tänker att samfundet har en jättepoäng. För mig blev det också det som gjorde att jag insåg att jag vill tillhöra en kyrka, jag vill inte vara slit-och-slängpastor, förstå mig rätt (*skratt*). Det betyder inte att jag får göra vad jag vill eller klanta mig eller underprestera eller vad som helst. Naturligtvis ska jag sättas under villkor som det innebär att vara anställd och ha en tjänst och så vidare. Men det är speciellt att vara i tjänst för Gud som pastor och vara herde i en församling. Det måste finnas ett stöd uppifrån, och där tycker jag samfundet är viktigt. Och jag tänker också att i sådana här situationer som vi har varit i nu, i pandemin, ska Equmeniakyrkan ha all heder: det har bara tagit minuter innan de har haft ute expertråd på hemsidan, typ hur ska en lokal församling hantera det här?»

Informanterna bekräftar bilden av att relationen till flera samfund skapar både möjligheter och svårigheter samt extra arbete. I båda församlingarna talas om rekommendationer att medlemmar ska åka på konferenser och mötesplatser i andra samfund än det man kommer från. Samtidigt tycks det oftare vara teori än praktik: glädjen att få möta människor man känner avgör ofta vart man åker. På så sätt underhålls den lojalitet som

man hade med sig in i den gemensamma församlingen. Men med tiden finns risker för att de som växer upp i en förenad församling inte utvecklar den typen av samfundsrelationer överhuvud. Vad händer då med känslan av ett större sammanhang? Vad betyder det för samfundsorganisationernas framtid? Får vi se fler samfund som går samman? Kan den ekumeniska känslan av att höra till Kristi kropp lokalt och universellt ersätta? Var skapas sådana mötesplatser? Församlingens pastor har ofta kvar sitt nätverk i det samfund man kommer ifrån eller utbildats inom och tvingas prioritera vilka kontakter man ska hålla. Samtidigt uttrycks glädje över att man kan nyttja olika samfunds goda resurser i vissa frågor. Samfunden kan också vara ett viktigt stöd för pastor och församling när det blir konflikter som behöver redas ut.

Glädjeämnen och utmaningar

Här följer några glädjeämnen och utmaningar som nämns i intervjuerna.

Finspång

Filip: »Ja vi är ju fler och vi jobbar tillsammans på alla fronter kan man säga och det blev en större gemenskap. Vi var ju vänner och nu behöver vi inte gå åt olika håll när vi har parkerat våra bilar utan nu går vi hit tillsammans i stället.«

Frans: »Man kan väl säga att den här lokalen vi sitter i och satsningen med kaféet och alltihopa, det kanske är en så stor sak så ingen församling själv hade orkat. Det har ju öppnat upp kyrkan mot samhället väldigt mycket.«

Felix: »Förhoppningarna som vi hade inför samgåendet har till väldigt stor del infriats. Att vi orkar mer och vi kan göra mer.«

Fredrik: »Det är fortfarande en väldigt god känsla runt det här att vi har gått tillsammans. Det är ju inte så att man hör att vi skulle ha varit kvar var för sig, vi skulle inte ha gjort det här. I stället finns en glädje i att vi har varandra och att vi har blivit en större grupp. Vi har kunnat göra den här satsningen, vi ha kunnat öppna det här kaféet som är en fantastisk kontaktyta mot samhället där vi möter många dagligen. Det hade inte en av församlingarna klarat av själv.«

Fredrik: »Jag tycker bara att det är positiva sidor, jag har flera nya vänner så att säga även om vi kände varandra förut så har vi kommit varandra mycket närmare här. Vi planerar ju verksamheten och arbetet tillsammans. Jag ser inte att vi saknar något.«

Gislaved

Georg: »Vi är ju lite starkare idag tack vare att vi har gått ihop så det kan vi behöva vara.«

Gerd: »Jag tyckte det var oerhört häftigt att folk, vanliga samhällsmäniskor, uppmärksammade att vi gick ihop. Att få stå för den enigheten. Och att det inte handlade om en brist. Det var inte så att vi inte fått någon pastor eller att vi hade väldigt dålig ekonomi eller andra sådana grejer som gjort att vi var tvungna att gå ihop. Vi var inte ett dugg tvungna att gå ihop. Vi bara hade lust. Vi hade kunnat klara oss och vara tre församlingar. Vi var livskraftiga. Olika stora, men det var ju inte något nöd tvång någonsans och det kändes bra. Till våra samhällsmedborgare kunde vi säga: Nej, vi såg ingen anledning att gå åt tre håll. Vi tycker om varandra, vi har samma gud, vi har samma tro, vi har lite olika traditioner. Big deal, så är det när man gifter sig också. Släkterna är inte alltid helt lika. Det är inte svårare än så. Det tyckte jag var en häftig process, att liksom få vara en skylt i samhället om att vi ville ha enhet.«

Och här följer några utmaningar som nämns:

Gislaved

Gun: »Engagemang. Till viss del har det väl blivit så för det vi jobbar tillsammans nu, men det kanske ändå inte är fler på papperet utan några har väl blivit äldre och kan inte engagera sig för det eller fallit ifrån så. Några valde att inte vara med längre och några kanske tänkte att: ja, men då behövs inte jag. Kanske fanns mer förhoppningar om att det skulle bli fler och större engagemang än vad det kanske har blivit.«

Gösta: »Det kanske måste bli på ett annat sätt efterhand. Hela livsstilen och samhället förändras och sättet man har föreningar förändras och då så måste man hitta nya former. Jag tror att det är ju någonting som alla församlingar kämpar med, precis det här som vi står i: man har haft ett sätt att göra och äldre har varit engagerade på en helt annan nivå än vad unga människor idag tycker är rimligt och vettigt.«

Gabriel: »Saker, byggnader var väl en mycket större utmaning och har hela tiden varit än vad relation till teologi någonsin har varit. Ska vi spara den här grejen? Kan man sälja flygeln som har fått från en församlingsmedlem, kan vi sälja sommargården som scouterna brukat vara på? Och vad ska kyrkorna heta? Alltså, jag brydde mig inte alls det minsta vilken kyrka vi skulle ha kvar. Sålde gärna vår gamla, fina pingstkyrka, men för mig var det jätteviktigt att få renovera i min nya kyrka. Både för att jag tyckte det var rimligt: vi flyttar inte in hos er utan alla har flyttat ut och

sedan flyttar vi in tillsammans. Men också för att det för mig redan då var viktigt att få spika och skruva och måla. Det var så jag hittade hem, liksom.«

Kjell: »Utmaningarna ligger ju inte i att vi är tre-samfundsanknutna, utan utmaningarna ligger ju i att nå Gislavedsborna. Att vara en församling i tiden.«

Pelle Rosdahl

»Hur är man en församling som är bred? Att vara smal församling vet jag vad det kan innebära. Jag försökte en period, under min tjänst i Växjö, att bli pingstpastor och jag tillhör fortfarande pingstpastorsgruppen. Jag upplever att man får jättemycket kraft av att vara ganska smal: Det är det här vi förkunnar, det är så här vi är. Nu raljerar jag lite. Men jag tänker att Pingst är ett bra exempel på styrkan i att vara smal: det här är vår grej, så här ser våra gudstjänster ut, vi driver på så här. Och så vidare.

Ekumeniakyrkan och ekumeniska församlingar överhuvudtaget måste hitta sin styrka i att vara breda och då blir det lite långsammare. Jag tror inte man kan vara en rörelse. En rörelse måste vara smal, trosrörelsen måste vara smal, pingströrelsen måste vara smal, därför annars kan du inte skapa den där rörelseenergin. När du är bred, då måste du vara kyrka. Då måste du stå djupare, då måste du omfamna mer, då måste du vara lite mer fast. Och du måste också lita på att Gud gör något med människor bortom den rörelse vi skapar. Något djupare, fastare, kanske lite långsammare. Det är ju frågan om den där talk-show-gudstjänsten egentligen gör det vi vill med människor. Vad händer om vi vågar lita på att när vi predikar evangeliet gör Gud någonting i grunden hos människan?

Utmaningen för ekumeniska församlingar, för samarbetsförsamlingar, är att våga vara kyrka. Och det är en liten annan process än att vara klassisk frikyrklig rörelse, det är det jag vill säga. Man får bygga en annan stil.

Vi är inte - skulle jag säga självkritiskt - vi är inte så bra på det i frikyrkan, vi är bra på att bygga rörelse, men vi är inte så bra på att bygga kyrka. Vi nästan värjer oss för ordet och pratar hellre om församling. Men jag tror man måste bygga kyrka om man ska vara ekumenisk.

Det är en utmaning mest i förhållande till det här invanda, "konsumentiska" beteendet som vi har med oss från modersmjölken: gör man något gör man det för att få, perspektivet att du hela tiden kommer för att få. För vi är inte den butiken liksom, där du kan få det du kanske vill ha mest av allt. Utan vi är här i gudstjänsten, vi är kyrkan någonstans som står där för att du ska vara med och tillbe Gud tillsammans med alla dom heliga, alla på den här platsen.

De stora fördelarna är ju naturligtvis att vi breddas. Alltså ju bredare man ser någonting, ju mer lär man sig. Och ju större blir Gud, tänker jag. Jag tänker att vi kan erbjuda en bredare gudsbild och en djupare teologi än en ensamfundsförsamling.

Jag tror att utmaningarna inte är jättestora om församlingen är levande och verksam, utmaningarna är hanterbara. Sen finns det alltid någon som känner sig vara så mycket baptist, pingst eller missionare att man måste hitta en annan församling.«

Såväl i Finspång som i Gislaved uttrycks glädjen över att få vara tillsammans. Det ger energi och mer resurser. Samtidigt konstateras att den yngre generationen inte är villig att lägga lika mycket tid i församlingen som de äldre gjort vilket blir en utmaning: hur ska församlingens liv se ut i en framtid? Utmaningen fortsätter att vara att nå utanför sin egen krets. Så väcks också frågan vilken typ av församling som man ska vara: en smalare rörelseinriktad församling av traditionell frikyrkotyp eller en bredare kyrka med större mångfald och ett tydligt centrum. Är den analysen riktig och är det ett fruktbart sätt att resonera?

Goda råd för församlingar som funderar över samgående

I denna text har erfarenheter från två fleranslutna församlingar och några pastorer redovisats. Som avslutning har informanterna fått frågan om goda råd till andra som står den situation som de gjorde. Här ges ett antal råd. Många av dem handlar om att ge processerna tid och göra ett grundligt förarbete.

Finspång

Frans: »Jag skulle säga: gör det inte förhastat. Gör det, men inte för fort. Vi hade kontakt med några församlingar som hade gjort resan förut, innan vi slog samman. Just för att se vad ska man akta sig för. Allt kom väl inte upp, men vi fick stöd i alla fall.«

Filip: »Gör ett grundligt arbete... Titta inte minst på de praktiska sakerna, vad har ni för kontakter med mission i olika riktningar och titta på lösningar för sånt som man vet skulle kunna bli problem. Och var inte rädda för att möta de grejerna och titta på hur man kommer vidare så att säga.«

Felix: »Vi var fyra stycken som utarbetade dokumenten och det var ett gediget arbete men alltså ett, gediget det lät skryt, det var inte meningen, men det var ett stort arbete, att jobba igenom det här. Men det är värt det.«

Fredrik: »Inte ha för bråttom. Jag tror att det var väldigt nyttigt att gå igenom det här dokumentet. Även om det inte var så många som var inblandade i det. Alla hade möjlighet att läsa dem men få har väl gjort det skulle jag tro.«

Fredrik: »Det är alltid problem med lokalval. Jag tycker inte att vi har haft några problem egentligen utan det föll sig ju ganska naturligt.«

Julia: »Gå varsamt fram. Lite saktare än vad man kanske har sug för, vad man har lust med. Och: Försök hitta så mycket gemensam mark som möjligt och fokusera på det. För det negativa, det som skiljer oss åt, det har ofta mycket mer slagkraft, eller mer splittringskapacitet. Och det hörs så högt, när det finns. Att försöka liksom plita ner: vad har vi gemensamt? Och vad vill vi stå för gemensamt? Och sedan: Fira varje liten seger! Jag tror att i sådana här processer som både kan vara lite smärtsamma och lite roliga, att det är viktigt att fira. En gemensam identitet förstärks av att fira tillsammans, att hitta anledningar att ställa till med fest. Stort som litet. Det tror jag enar folk.«

Gislaved

Greta: »Jag tyckte den här processen gick för långsamt när vi skulle gå ihop, men idag skulle jag säga att gör det inte för fort utan gör ordentligt innan, för att det kommer problem när man slår ihop.«

Gun: »Stressa inte fram något och involvera så många som möjligt. Ge mycket information om processen från alla gruppen så att alla blir så involverade som möjligt.«

Gösta: »Ja, man måste informera på många sätt för det är en hel del medlemmar som kanske kommer en gång i månaden, en gång varannan månad eller något sådant där och kanske aldrig går på församlingsmöten för de tycker det inte ger någonting. Viktigt att man får ut information till alla. Och sedan krävs öppet sinne, man måste ge och ta och kompromissa lite. Och även då respektera att andra tycker olika och vara medveten om att man är uppvuxen i olika kulturer. Ord betyder olika beroende på vad man har för bakgrund. Man behöver tänka efter ordentligt och respektera varandra.

Sedan behöver man tänka kring det praktiska med ekonomin och hur många anställda man har råd med. Sedan är det viktigt att tänka på att bara för att man går ihop och man har 30 engagerade i tre församlingar så

blir det inte 90 som är engagerade. Några kommer möjligen att lägga av så det blir kanske 50 engagerade i stället.«

Gun: »Och den ekonomiska biten blir ju inte tre gånger så stark heller.«

Göte: »Sedan tänker jag att vi kanske var lite för många som steg av styrelsearbetet för att det var läge. Det kan vara bra att skapa en ny styrelse, men det kan nog vara bra att ha kontinuitet också. Att följa upp beslut och förväntningar.«

Greta: »Jag tror att den här interimsstyrelsen som vi hade då som verkligen jobbade med samgåendet skulle varit med i styrelsen allihop en period och startat i gång.«

Georg: »Det måste ju få göra ont lite. Så är det ju i alla relationer, men... det är värt det. «

Gabriel: »Alltså, känner ni att det här är så rätt så att ni vill göra det så gör det. Är ni tveksamma så vänta lite till då och lär känna varandra. Det blir bra på slutet. Det är inte så himla lätt att gifta sig heller, men vi har inte ångrat oss.«

Kjell: »SAM har gjort en checklista för vad man bör tänka på. Och en sak är ju att man inte ska bestämma uppifrån utan det måste komma underifrån. Man kan aldrig få med alla på tåget, men många kommer efterhand.

Då ska man jobba klokt som de har gjort här i Gislaved. Det var klokt att jobba med ett treårsprojekt efter den fina upplevelsen på Strandgården. Det man möjligen missade här var anställningsfrågorna, där de var för optimistiska. Och nu vet ju jag att det orsakade mycket tandagnisslan, så var det, det vet ju jag utifrån min samfundsroll.«

Kjell: »Sen är ju teologin också viktig att tänka igenom, och det knyts ofta ihop till just dopfrågan. Ofta är det ett baptistiskt inriktat samfund och ett som har den här dubbla dopsynen att man praktiserar både och. Och här ser ju jag att det väldigt ofta landar i en teologisk kullerbytta, alltså inkonsekvens, när vi säger att man accepterar medlemmar som är barn-döpta men vi praktiserar inte dop av barn. Det är en logisk kullerbytta, men den får nog vara det, har vi konstaterat från SAM i alla fall.«

Kjell: »Det är också viktigt att lite vänta in folk precis som jag tycker att de gjorde klokt här. Att inte springa för fort. Tradition är ju viktigt. Jag menar: Hur svårt hade inte SMU och baptistungdomarna för att bara bestämma vilken färg ska man ha på scoutskjortan. Den har alltid varit grön, nej, den har alltid varit blå. Alltså, traditionsfrågor är viktiga. Och dem kan man ju aldrig göra helt klart, men att hitta varandra i någon slags ömsesidig förståelse och respekt grundar ju för att man ska kunna gå vidare.«

Pelle Rosdahl

»Har man landat i en situation där man känner att man tror att vägen framåt går genom att bli en ekumenisk församling skulle jag kunna ge många råd om hur man gör det. Men jag skulle aldrig säga till en församling: Ni borde gå ihop med någon.

Jag skulle ge råden:

1. Underskatta inte de praktiska utmaningarna. Det sitter jättemycket för jättemånga i väggarna. Här har människor vigts. I den här kyrkan har människor döpts, haft fantastiska uppenbarelser och mött Gud. Om ni säger att ni ska sälja den ena eller den andra eller båda eller alla tre och bygga något nytt: underskatta inte vad som sitter i väggarna. Lewi Pethrus sa: det sitter ingenting i väggarna. Men det är inte sant. Av fullt naturliga skäl.

2. Beskriv framtiden! Underskatta inte arbetet med det praktiska, men beskriv framtiden. Prata inte om vad ni inte ska bli, utan forma identiteten, visionen, vägen, det finns så mycket kraft i det.

3. Förvänta er verkligen att det gör någonting med er gudsbild och er tid med Gud, att vara flera. Alltså, man kan ha inställningen att det här breddar mig som troende, det ger mig någonting som kristen att vi är fler traditioner, erfarenheter, osv. Då händer det något bra.«

Några personliga slutreflektioner

År 1968 flyttade min familj till Falkenberg. Jag var 16 år och blev snabbt aktiv i Baptistkyrkan (ca 100 medlemmar) där de frikyrkliga ungdomarna samlades. Den lilla missionsförsamlingen med runt 25 medlemmar anställde en ungdomsledare som arbetade med oss. I början av 1970-talet anställde baptistförsamlingen och missionsförsamlingen gemensamt en pastor som kom att betyda mycket genom sin gåva/läggning som evangelist. Ett allt närmare samarbete resulterade i start av Falkenbergs frikyrkoförsamling och en ny kyrkobyggnad Tullbrokyrkan som invigdes 1975. Ungdomarna från pingstförsamlingen fanns också med i verksamheten i Falkenbergs frikyrkoungdom men jag har inget minne av att pingstförsamlingen var delaktig i samgåendeplanerna. Falkenbergs frikyrkoförsamling var alltså tidigt ute som flersamfundsförsamling.

Den bakgrunden gjorde att jag tyckte det var väldigt roligt att få ta del av dessa intervjuer och skriva denna redovisning. Den lokalekumeniska erfarenheten och mötet med kristna från andra kyrkor har präglat mitt liv.

Vad tar jag då med mig från de berättelser som redovisats här? Det här: Det är inte enkelt att bygga nya strukturer även om det är önskvärt och

ibland nödvändigt. Så många frågor behöver diskuteras och flera av dem redovisas genom berättelserna i denna uppsats. De avslutande råden handlar mycket om att vara noggranna i samtalen, kärleksfulla i mötena och att ge processen tid. Jag tycker att Pelle Rosdahl sammanfattar det fint i sina tre punkter: underskatta inte de praktiska utmaningarna, beskriv och dröm om den önskade framtiden och förvänta er att det kommer att påverka er tro och ert liv.

Församlingar kan se ut på många olika sätt. Små husgrupper är också församlingar. Ibland kan det tjäna Guds rike att det finns olika församlingar med olika kulturell tradition och fromhetsmönster som kan möta och bli ett hem för olika människor. I andra fall, typ Finspång och Gislaved, har man upplevt glädje i att bli fler och bli ett vittnesbörd att genom synliggjord enhet "bli en skylt i samhället att vi hör ihop" i Kristus. Mycket handlar om vilka ekonomiska och lokalmässiga resurser som församlingar anser sig behöva för att bedriva den verksamhet man vill.

Vi kommer säkert att få se fler samtal om hur kristna ska organisera sig på bästa sätt i vårt föränderliga samhälle. Olika modeller är möjliga. Utmaningen kvarstår att genom fungerande kristna gemenskaper göra Jesus Kristus känd, trodd, älskad och efterföljd i varje generation och varje kultur.

Några livsberättelser

Del 3 av denna studie undersöker på församlingsnivå, dels som ovan hur enskilda och pastorer upplever att vara del av en fleransluten församling, men också hur församlingens identitet präglas av att vara fleransluten. Nedan presenteras sju "intervjuer". De första sex är gjorda genom skriftliga svar på intervjufrågor från företrädare för församlingen, den sjunde genom att en muntlig intervju genomförts.¹ Församlingarna har valts ut för att få viss spridning i hur det är anslutna och hur länge de verkat som fleransluten församling.

Enakyrkan, Enköping

KRISTER HULTBERG

Vad är detta för församling?

Vår församling, Enakyrkan i Enköping, är relativt ung. För drygt tjugo år sedan beslutade dåvarande Pingstförsamlingen och Korskyrkan (ÖM/EFK) att lägga ner sina verksamheter och tillsammans bilda en ny församlingsgemenskap. Då hade Korskyrkan redan något år tidigare förenats med en mindre församling, även den ansluten till EFK men med ganska tydlig koppling till trosrörelsen.

Anledningen till nybildningen var till stor del upplevelsen av en samstämmig vision för staden och förhoppningen att om resurserna samlades skulle det vara möjligt att nå längre. En viss roll spelade nog också att båda kyrkobyggnaderna var ganska små och inte riktigt täckte de behov som fanns.

Under de första tio åren användes båda lokalerna. Söndagsgudstjänsterna hölls i Pingstkyrkan som var något större, medan barnen fick gå några hundra meter till Korskyrkan för söndagsskola.

Den nya församlingen valde att behålla anslutningen till båda samfundet, dels av hänsyn till de relationer som redan fanns där medlemmar av tradition kände sig mer hemma i ett av samfundet, men också därför att det då fanns missionsåtaganden i båda samfundet.

---

¹ Viss redigering har skett för att harmoniera texternas omfattning och stil något. Informanterna har fått läsa texten efter redigering.

Ett personligt antagande från mig som inflyttad pastor och föreståndare, är att man troligen också upplevde skillnaderna mellan Pingst och EFK som små och obetydliga. Jag tycker mig höra de tongångarna då och då, vid de få tillfällen när vi talar om våra samfundsanslutningar i församlingsledningen.

Så småningom kom tankarna på att bygga en ny kyrka. En gammal landstingsfastighet förvärvades, byggdes om och utökades till det som idag inrymmer både Enakyrkan och Kompassen hotell & konferens. Visionen var och är att skapa en plats för fler än oss själva, en modern variant av "kyrkan mitt i byn." En slogan som dyker upp i olika sammanhang är "En mötesplats. Ett hem," vilket sammanfattar visionen och vad församlingen vill med anläggningen väl.

Hur ser livet i er församling ut?

Enakyrkan har idag drygt 340 medlemmar. Av dessa är nästan hälften födda utanför Sverige och representerar ett trettiotal nationaliteter. Tillsammans med infödda svenskar som till största delen har sina rötter i Pingst, EFK och trosrörelsen, skapar detta en församling som kan beskrivas som bred, men som också kan ses som ganska spretig.

På något märkligt vis fungerar det ändå. Självt upplever jag det som både vackert och eftersträvansvärt att kunna samla dem som gillar ignatiansk spiritualitet tillsammans med bönekrigare från LO, att se tidigare medlemmar i Mekane Yesus-kyrkan lovsjunga tillsammans med Bethelinfluerade ungdomar.

Jag tror att en stor del av anledningen till att det fungerar så pass bra, är att vi medvetet valt att vara en centrumorienterad församling med ett starkt fokus på Jesus. Vi brukar säga att om var och en av oss strävar efter att komma så nära Jesus som möjligt så kommer vi också närmare varandra, även om vi kommer från olika håll.

Vi är tydliga med lärofrågor, både i vår församlingsordning och i vår förkunnelse. Samtidigt upplever jag att det finns en stor vidsynthet och generositet när det kommer till praktiken. Det är okej att vi är olika. Fortfarande, efter drygt tjugo år, går det att ana den ursprungliga samfundstilhörigheten hos våra medlemmar, åtminstone de svenskfödda.

Vardagslivet i vår församling präglas förstås mycket av att den delar lokaler med vårt konferenscenter. Det är en stor genomströmning av människor i vår byggnad varje dag. Utmaningen har hela tiden varit, och är fortfarande, att vara synlig som kyrka och församling mitt bland konfererande och lunchätande besökare. Vår längtan och vision är ju att mötesplatsen också ska få bli till ett andligt hem.

Jag skulle beskriva våra gudstjänster som enkla, ganska avskalade och lågmäلت karismatiska. Vi lägger mest fokus på lovsång, Ordets förkunnelse och förbön. En tillfällig besökare sa för en tid sedan: "Det känns mer som EFK än Pingst." Det kan ligga något i detta.

När det gäller teologiska betoningar är det viktigt för oss att "måla den stora bilden" och att varje predikan på något sätt bidrar till att göra den bilden tydligare. Att bibelberättelserna och texterna kopplas ihop med Guds frälsnings- och upprättelseplan för hela skapelsen. Vi har en stark betoning på nåden och försöker understryka att vi lever i det nya förbundet, inte i det gamla.

Vår församling är karismatisk, men uttrycken för karismatiken är sällan särskilt högljudda. Vår undervisning om dessa frågor är nog mer evangelikal än pentekostal. Vi talar hellre om andeuppfyllelse än om andedop och vi undervisar inte om andedopet/andeuppfyllelsen som en "second blessing," skild från Andens verk vid pånyttfödelsen.

Vi lägger stor vikt vid äkthet och ärlighet. Det är viktigt för oss att inte presentera en ribba som ligger så högt att ingen kan nå upp till den. Kanske är vi mer lutherskt präglade än vad vi riktigt är medvetna om. "Simul iustus et peccator" är en betydelsefull del av vår förkunnelse och bekännelse.

Utöver gudstjänsterna samlar vi barn och ungdomar till olika grupper under veckorna. Våra seniorer möts till föredrag och gemenskap. Bönelivet fungerar mestadels i de olika hemgrupperna, men en gång i månaden möts vi till en gemensam böne- och lovsångskväll för alla hemgrupper. Vår verksamhet ser i stort sett lika ut som i de allra flesta frikyrkor.

Jag tror att det är just enkelheten, ärligheten och värmen som skapar känslan av Enakyrkan. Det händer ganska ofta att nya medlemmar berättar att de direkt kände sig sedda och välkomna och att det är befriande att det finns en sådan bredd, att man kan vara den man är och som man är.

Hur är er församlings koppling till aktuella samfundsorganisationer?

Som församling är vi knuten till de olika samfunden på ett sätt som varierar utifrån verksamhet. Missionsåtagandena ligger numera helt inom Pingst, vilket inte är ett medvetet val eller ställningstagande. Det har bara blivit så. Även seniorverksamheten är starkare förankrad i Pingst, där de flesta talare och sångare som medverkar har koppling till pingströrelsen. Inte heller detta är ett medvetet val, utan beror nog mest på att den person som leder verksamheten till stor del har sin bakgrund och sina kontakter inom detta samfund.

Barn- och ungdomsverksamheten är däremot betydligt starkare knuten till EFK, inte minst på grund av de stora barn- och ungdomslägren på Hjälmargården som spelar en stor och viktig roll i den delen av vår verksamhet.

Som jag uppfattar det är kopplingen till samfunden ganska oviktig och ointressant för den vanliga medlemmen i vår församling. Vi talar sällan om samfunden i våra samlingar och de är inte heller identitetsskapande i någon större omfattning. Vi är inte pingstkyrkan eller EFK-församlingen i Enköping – vi är Enakyrkan.

Det är mest jag som huvudpastor och föreståndare och de andra i pastorsteamet, som direkt relaterar till de båda samfunden. Vi är med under medarbetardagarna inom EFK och på Pingst Pastor, deltar i de olika regionala pastorssamlingarna i båda samfunden och har, som jag uppfattar det, goda relationer i båda sammanhangen. Våra ledare har deltagit i såväl Pingst Ledare som liknande samlingar inom EFK. Man kan väl säga att vi försöker plocka det bästa ur båda samfunden.

Under de senaste två åren har det trots allt dykt upp en och annan fråga kring våra kopplingar till samfunden. Det har då uteslutande handlat om den process som pågått inom EFK kring HBTQ-frågorna. Eftersom vi har valt att inte aktivt delta i den processen, utan mest har noterat vad som sagts och gjorts, har frågorna till stor del handlat om var vi står som församlingsledning och vad som skulle hända om EFK fattade beslut som inte överensstämmer med församlingens linje.

Vilka är dina viktigaste erfarenheter av fleranslutningen?

Jag ser varken några direkta fördelar eller nackdelar med att som församling vara ansluten till fler än ett samfund. Det tar förstås lite mer tid att hålla relationerna levande åt mer än ett håll, men det är inte särskilt betydande.

Det som ibland upplevs som svårt är när ett av samfunden gör någon särskilt satsning. För ett par år sedan fanns till exempel ett förslag om en extra insamlingsdrive för EFK:s gemensamma arbete. Det skulle inte kännas naturligt för oss att delta i en sådan riktad stödinsats för ett av samfunden och naturligtvis ganska tungt om båda samfunden värdjade om något liknande samtidigt.

Ibland krockar event och det blir lite svårt att välja. För något år sedan hade EFK sin Torpturné och Pingst manade till gemensamma Nyhemskvällar online. För oss blir valet i sådana situationer oftast att inte delta i något av arrangemangen.

Något som jag tidigare inte ägnat särskilt mycket uppmärksamhet, men som blivit allt tydligare under det senaste året, är att det faktiskt är större skillnad mellan de båda samfunden än vad en snabb blick ger intryck av. Framför allt upplever jag att det är stor skillnad mellan evangelikal och pentekostal bibelsyn. Inte minst har detta framkommit i frågorna kring HBTQ. För samfunden i stort är det antagligen inget större problem, man står tryggt i sina traditioner. Vad det på sikt kan innebära för oss som församling, där båda dessa relativt inkompatibla bibelsyner lever sida vid sida, återstår att se.

Malmbäcks frikyrkoförsamling

ELSEMARIE KOPPARSJÖ

Vad är detta för församling?

Malmbäcks frikyrkoförsamling är aktiv och förhållandevis stor med tanke på det geografiska läget. Malmbäck består av cirka 1100 invånare och församlingen har omkring 250 medlemmar, varav cirka 150 är aktiva.

Orten Malmbäck ligger strax utanför Nässjö. Medelåldern i församlingen är cirka 56 år, medan medelåldern i hela Nässjö kommun är 42 år. Utifrån detta blir det ganska tydligt att församlingen behöver föryngras. Hos oss finns en längtan och ett driv i att vilja utvecklas. Viljan att nå ut och att nå barn och ungdomar genomsyrar samtalen och bönerna i vår församling.

Malmbäcks frikyrkoförsamling är en positiv, varm, och engagerad församling som inte är rädd för nya idéer och som ser mångfalden som en styrka. Den sammanslagning som arbetades igenom för omkring 20 år sedan, samt att en av de befintliga kyrkobyggnaderna byggdes ut, har sammansvetsat församlingen. Kyrkan står som en central punkt mitt i samhället. Klockargårdskyrkan har också ett stort förtroende i samhället, där det som församlingen gör och står för anses vara något bra.

Till sin karaktär är detta en församling som är arbetsvillig, tjänstvillig och beredd att sträcka sig längre än enbart till den lokala platsen. Till exempel har vi en vänförsamling i Bulgarien och knyter vänskapsband med den nyetablerade SAM-församlingen i Västerås. Det är också en församling som rent ekonomiskt står stadigt och där ett gemensamt kännetecken är stor generositet på många olika sätt. Man skulle nog kunna säga att entreprenörandan är tydlig hos oss.

Hur ser livet ut i församlingen?

Precis som i alla andra församlingar så finns det mycket som är positivt, men också utmaningar och utvecklingspotential. En mycket stor och central verksamhet är UV-scout (Unga Viljor). För att skapa en förståelse för hur stor UV-kåren är och hur detta präglar både församling och samhälle behöver vi ställa den i relation till den lokala skolan. Malmbäcks skola har omkring 170 elever och i UV-kåren är det cirka 100 barn som är med. Slutsatsen är alltså att de flesta barn i åldern 7 till 12 år går på UV-scout. När verksamheten startar upp inför hösten sätts en stor banderoll upp på kyrkans utsida som täcker hela väggen. "UV Scout startar på torsdag". Ingen kan missa detta.

Även Tonår är en stor verksamhetsgren i församlingen och cirka 35 ungdomar kommer varje fredag.

Församlingen har också under cirka 20 år arrangerat julkonserter. Dessa föreställningar har varit uppskattade och fyllt kyrkan till bredden varje gång. Periodvis har man kommit med bussar för att ta del av dem. Detta har också skapat gemenskap i församlingen. Majoriteten av medlemmarna har varit engagerade i allt från musik, sång och drama till servering och man har arbetat tillsammans med ett gemensamt mål. I samband med pandemin fick detta ta paus men nu har församlingen genomfört en julkonsert igen, i en något reviderad form.

Sång och musik i form av konserter och andra evenemang är något som präglat oss ända sedan tre församlingar blev en enda, Malmbäcks frikyrkoförsamling. Arbetsvilja och engagemang i olika evenemang kan sägas vara signifikativt med församlingen.

Trots att den finns på landsbygden så har den varit och är fortfarande, en mycket livaktig församling. Människor har genom åren kommit till tro, blivit döpta och stannat kvar i församlingen. En hel del människor som har kommit med en trasig och brokig bakgrund har tyvärr också lämnat orten och glidit iväg av olika anledningar.

Viebäcks Folkhögskola har historiskt varit en viktig del i församlingen. Av lärarna på skolan valde några att gå med i församlingen och de har också stannat kvar. Idag när LP har sin verksamhet i dessa lokaler, så har även de besökt våra gudstjänster och några därifrån har döpts och kommit med i vår gemenskap.

Men som i de flesta församlingar så påverkas skeenden av både inre och yttre förändringar och omständigheter. Till dessa hör byte av pastor, en vakansperiod, coronapandemin, att människor flyttar till annan ort el-

ler glider ifrån av olika anledningar och att ungdomsledaren slutar. Mäniskor blir äldre och förnygringen uteblir. Detta har gjort att församlingen står inför utmaningar i likhet med många andra.

Alla församlingar och samfund skapar och präglas av sin specifika kultur. I denna församling som från början var tre, finns en tydlig SAM-kultur. Kanske beror det på att SAM-församlingen var den största vid sammanslagningen.

Hur är församlingen kopplad till de aktuella samfundsorganisationerna?

I skrivandets stund har församlingen ganska nyligen antagit ett förslag om nya stadgar som innebär att vi enbart är anslutna till Svenska Alliansmissionen (SAM). Innan dess var alltså församlingen ansluten till tre olika samfund – EFK, Pingst och SAM.

Före Malmbäcks frikyrkoförsamling bildades fanns det tre olika församlingar i Malmbäck. En Pingstförsamling, en som tillhörde Helgelseförbundet (senare EFK) och en SAM-församling. I mitten av 1990-talet började försiktiga samtal föras om att församlingarna kanske skulle gå ihop. Några år senare tog samtalen form lite mer på allvar.

Det har berättats för mig att det hölls många möten. Ibland var man på väg att ge upp, men fortsatte ändå för att till slut enas och på den vägen är det. År 1999 gick församlingarna samman och bildade Malmbäcks frikyrkoförsamling. Den som kommer utifrån och saknar inblick i historien, kan idag inte på något sätt ana att församlingen en gång har varit tre. Församlingarna har verkligen vuxit samman och blivit en, som idag till sin karaktär, kultur och atmosfär är en SAM-församling. Vad som har legat till grund för att det till slut blev så är väldigt svårt att säga. Kanske beror det på att ungdomsarbetet till största del är anknutet till SAU (Svenska Alliansmissionens Ungdom).

Kopplingen till de olika samfunden finns dock kvar även idag, främst via missionsåtaganden. Ungdomsarbetet är alltså kopplat till SAM/SAU, där UV-scout är en stor verksamhetsgren. Även verksamheten Tonår är till största delen förankrad i SAU, men när olika arrangemang anordnas av andra samfund så är det naturligt att delta i dessa också.

Mina viktigaste erfarenheter av fleranslutningar

Jag kom in i församlingen precis då förslaget om nya stadgar antogs och då församlingen valde att enbart vara ansluten till SAM, därför saknar jag den historiska erfarenheten. Det jag har hört och förstått är dock att det underlättar en hel del att enbart vara ansluten till ett enda samfund. Jag kan också själv se fördelarna med att enbart ha ett samfund att förhålla sig

till när det gäller information som kommer därifrån, anställningsfrågor, inriktningsfrågor med mera. När en församling är ansluten till fler än ett samfund kan det bli svårt att föra samtal framåt. Vilket samfunds riktning väger tyngst? Öppenheten för att ta del av information, input från andra sammanhang än det egna, finns som jag ser det kvar ändå.

Skillinge missionshus

KALLE SPETZ

Vad är detta för församling?

År 1986 bildade tre små församlingar Simrishamnsbygdens Frikyrkoförsamling. De tillhörde Svenska Baptistsamfundet, Svenska Missionsförbundet och Örebromissionen och hade genom historien betjänat många människor på Österlen i Skåne. När de gick samman var de 18 medlemmar. Idag är vi drygt 100 medlemmar, tillhör Ekumeniakyrkan och Evangeliska Frikyrkan och heter Skillinge Missionshus.

Missionshuset ligger mitt i den lilla fiskebyn Skillinge, på en vanlig gata bland andra hus. Lokalen byggdes 1912 av medlemmar i Svenska Missionsförbundet vars längtan var att etablera en församling. När de kommer in överraskas många av den enkla men varma interiören. Kyrkbänkarna är exempelvis utbytta mot stolar klädda i en varmröd färg.

Vi beskriver vår församling som en kristen gemenskap för alla. Vi vill hjälpa varandra att leva nära Jesus och nå människor med evangelium. Det finns en tydlig längtan efter att vara en gemenskap där vi skapar möjlighet för andlig fördjupning, en växtplats som hjälper oss att hålla riktning i våra liv och där vi formas och präglas av Jesus. Vi vill också vara en inbjudande gemenskap som möter människor där de är. Vi försöker hitta språk och skapa mötesplatser med innehåll som väcker andlig längtan och nyfikenhet. De nya människor som kommer med, som upptäcker Jesus mitt i livet, påminner oss som varit medlemmar längre om vilken skatt det finns i gemenskapen med Jesus och i en kristen gemenskap.

Vi byggde ut vårt missionshus 2014 och ville hitta nya vägar och än mer konkret möta diakonala behov i vår kommun. Detta sammanföll med att det kom många flyktingar till Sverige. År 2015 etablerade vi ett gott och viktigt samarbete med Hyllie Park Folkhögskola som startade Svenska för invandrare i våra nya lokaler. Skolan ansvarade för utbildningen och vår församling fanns med för att möta deltagarna och bidra till integration, regelbundna språkcaféer och fester. Skillinge Missionshus blev ett viktigt

nav för nyanlända och andra samhällsaktörer som var delaktiga i arbetet med dem. Genom samverkan med folkhögskolan har vi idag också ett diakonalt företag, Hyllie Park Talentbyrå, där vi är leverantör åt Arbetsförmedlingen och ger stöd åt arbetssökande. Vårt samarbete med Hyllie Park Folkhögskola är ett uttryck för vår större önskan att bidra till vårt samhälle, att visa på den kristna trons praktiska konsekvenser.

Sedan början av 2020 arbetar vi även med en församlingsplantering i Ystad, *Mötesplats Ystad, en del av Skillinge Missionshus*. En naturlig del i vår församlings längtan att nå vidare, är att etablera oss på fler platser och i Ystad finns det ont om kristna gemenskaper.

Hur ser livet i er församling ut?

Livet i vår församling bärs framförallt av våra gudstjänster och husgrupper där en stor andel av medlemmarna är med. Vi kallar våra gudstjänster *Skillingemässan Smaka & se*. Vi följer den allmänkyrkliga ordningen med beredelseord, syndabekännelse, lovsång, bibelläsning, predikan, nattvardsfirande med stationer för förbön, att bli smord med olja med mera. Varje söndag försöker vi också att ha med en intervju i gudstjänsten som förmedlar den personliga berättelsen om vad Jesus gör i våra liv. Vi vill att strukturen och formen i gudstjänsten ska skapa rum för att möta Gud, att känna trygghet så att man vill och vågar öppna sig för att låta Gud förvandla ens liv och så att lovsången väcks. Gudstjänstdeltagaren kan vila i gudstjänstens form och mottagandet av gåvorna samtidigt som den inbjuds till respons och delaktighet. Genom Skillingemässan sker fördjupning i tron samtidigt som nya människor hittar in i vår gemenskap.

I samband med söndagens gudstjänst har vi verksamhet för barn, Söndagsklubben. Den är viktig för att barnen ska få en egen erfarenhet av kristen gemenskap och på sitt sätt närma sig en kärleksfull Gud. Söndagsklubben ger också möjlighet för familjer att komma till missionshuset tillsammans.

Efter gudstjänsten är det fika och gemenskap. Här möts människor i alla åldrar.

Genom våra husgrupper träffas vi i varandras hem varannan vecka. Husgruppens gemenskap är en viktig del i församlingens liv. Här finns möjlighet att i en trygg miljö dela med sig av livets glädje och svårigheter och be och tacka Gud för varandra. Här blir också praktiska behov kända och vi kan hjälpa varandra på olika sätt. För många nya är husgruppen ett naturligt steg till gemenskap i församlingen. Den ger också en ökad känsla av samhörighet i församlingen. Många är med i en husgrupp och lär känna församlingen genom den innan de blir medlemmar i församlingen. Husgrupperna är en växtplats både för nya och gamla. Alla grupper har ledare

som ansvarar för samlingarna men varje grupp bestämmer själv innehåll och upplägg. För de grupper som önskar finns det frågor utifrån söndagens predikan att följa upp i samtal.

Varannan onsdag ordnas det med lunch för daglediga i Missionshuset. Det är en viktig mötesplats för gemenskap och delande.

Varje termin arrangerar vi också föreläsningar som berör livsnära frågor som vi alla funderar över oavsett om vi bekänner oss till en kristen tro eller inte. Merparten av de personer som kommer är inte församlingsmedlemmar. Här vill vi att människor ska få en erfarenhet av missionshuset som en plats där det finns rymd och generositet. Samtidigt vill vi ge riktning genom att ge hintar och väcka längtan att finna sin väg och visa att det finns ett andligt hem i Skillinge Missionshus.

För dem som vill samtala om existentiella frågor erbjuder vi serien *Att söka och finna livsmod - om existentiell hälsa*. Det är en ny kurs som *Mötesplats Ystad* utformat i samarbete med Ekumeniakyrkan och som utgår ifrån Världshälsoorganisationens forskning kring existentiell hälsa. Genom samtalsserien möts många människor i sina funderingar oavsett livsåskådning och tidigare erfarenheter av kristen tro. Vi märker också att samtalen fördjupar och berikar den som levt som kristen under lång tid.

I över 20 år har vi bjudit in till Alphakurser varje år, vilka har betytt väldigt mycket för oss. Alpha står för en kultur som vi vill vara präglade av. I mötet med deltagarna handlar det om generositet, att ge rum för dem att ha sina processer utan att pressa på, att vara lyssnande och välkomnande. Vi vill ha en nyfiken och inkluderande hållning. Samtidigt är vi genom föreläsningar tydliga med den kristna trons övertygelser och lära och den inbjudan Jesus ger i våra liv.

Många som är med i församlingen idag har tagit emot en kristen tro genom att gå en Alphakurs hos oss. Det är också många som haft en gudstro men kanske inte satt ord på den, inte låtit den ha inflytande i livet, som genom kursen upptäckt trons betydelse och fått en förnyad eller medvetandegjord gemenskap med Jesus.

Hur är er församlings koppling till aktuella samfundsorganisationer?

Att vi är en ekumenisk församling är en del av vår identitet. Hos både besökare och medlemmar finns en långt bredare bakgrund i kyrklig tillhörighet än de samfund vi tillhör och samverkar med. Genom åren har vi känt ett stort stöd och en omsorg om vår församling från både Ekumeniakyrkan och Evangeliska Frikyrkan.

Pastorerna hos oss har varit ordinerade eller avskilda för sina tjänster inom församlingens samfundsorganisationer. De är engagerade i samfundet genom att delta i de regionala nätverk och medarbetarsamlingar som finns inom båda organisationerna. Pastorerna försöker också att vara med vid samfundens kongresser och konferenser där beslut fattas. De har förtroendeuppdrag från samfundet som bidrar till ökat engagemang och närhet till vad som sker där och står för en viktig del i kopplingen mellan samfundet och vår församling.

Equemeniakyrkan har genom sin struktur med en regional kyrkoledare och närheten det innebär, enklare att komma till vår församling. Denna kyrkoledare brukar besöka våra gudstjänster och predika regelbundet vilket stärker kopplingen mellan oss och samfundet.

Genom åren har vi haft flera från EFK:s Sverigeprogram hos oss. Besöken från samfundsrepresentanter är viktiga för att vi ska känna närheten och delaktigheten mellan oss som lokal församling och samfundet på nationell nivå.

Samarbetet med våra samfund är även en förutsättning för vår internationella mission. Samfundens kunskap och kompetens kring att bedriva långsiktigt utlandsarbete och projekt i samband med till exempel krig och katastrofer, hjälper oss att vara delaktiga och kunna kanalisera vårt engagemang. Deras långa erfarenhet av mission i andra länder ger en trovärdighet och grund för att vi ska kunna samla in pengar och vara med och ge stöd. Genom åren har det också gett oss möjligheten till utbyte i form av besök från missionärer i vår församling och att våra medlemmar besökt någon av de platser som vi på ett särskilt sätt tagit till vår församlings hjärta.

Vilka är dina viktigaste erfarenheter av fleranslutning?

Att en del i vår församlings identitet finns i ekumeniken, innebär som jag upplever det många styrkor men också utmaningar.

En utmaning är önskan och strävan efter att vara engagerade i och överlättna till båda våra samfund. För att inte riskera att förfördela något av dem överlåter vi oss däremot inte så mycket som vi kunde ha gjort om vi bara hade varit med i ett. Det kan till exempel visa sig genom att det blir svårare att tala om samfundens olika processer i samband med församlingsmöten. Detta kan upplevas för besvärligt och långt bort och då väljer vi ibland hellre att inte göra medlemmarna delaktiga i någon av processerna som samfundet bearbetar.

Att vara en fleransluten församling kräver mer tid och engagemang. Relationer behöver omsorg och om de ska djupna kräver det överlåtelse. Min erfarenhet är att vi som fleransluten församling lever med en känsla

av att inte vara helt överlåten till något samfund. Samtidigt lever vi med en glädje och stolthet över båda våra samfund och att vara med i dem. De berikar varandra.

En betydelsefull och positiv aspekt är att det utifrån mångfalden och bakgrunden hos medlemmar i församlingen, blir viktigt att urskilja vad som är väsentligt och vad som är perifert. Augustinus välkända citat är vägledande: *"I det centrala enhet, i det perifera frihet, i allt kärlek"*.

Jesus vill leda oss alla till sig själv. Att följa honom sätter oss i rörelse. I gemenskapen skapas förtätningar av Jesu närvaro som ger oss riktning och nya perspektiv. Själva äger vi inte sanningen, själva ser och förstår vi inte allt, men som Paulus skriver: *"Stå fasta och var stadigt rotade i honom så att ni tillsammans med alla de heliga förmår fatta bredden och längden och höjden och djupet och lära känna Kristi kärlek som är väldigare än all kunskap, tills hela Guds fullhet uppfyller er."*

Tillsammans med människor från olika bakgrunder, olika gudserfarenheter, olika kyrkotillhörighet förstår vi mer av vem Gud är. Vi berikas när vi tar emot varandra och lever som syskon sida vid sida, när vi lovsjunger, ber, firar nattvard och delar livet tillsammans. Då inser vi att Gud är större.

Rydaholms frikyrka

RICKARD ELLBRANT

Vad är detta för församling?

Vi är en landsbygdsförsamling som består av en sammanslagning av tre kyrkor, Missionskyrkan (SAM), Elimkyrkan (EFK) och Pingstkyrkan (Pingst) som blev Rydaholms frikyrka. Vid sammanslagningen var vi 370 medlemmar, vilket är en stor andel av ett samhälle som har cirka 2 800 invånare. För 14 år sedan togs beslutet att gå samman, där endast några få medlemmar från Allianskyrkan valde att inte ingå i den nya församlingen på grund av vår dopformulering. I övrigt var det ett välkommet och välbehövligt samgående.

I nuläget har vi 270 medlemmar, vilket alltså innebär att vi under dessa år har tappat många. En stor del av förklaringen är att människorna i samhället och i församlingen har blivit äldre. Rydaholm har haft stor utflyttning och det har inte varit attraktivt nog att stanna kvar för många ungdomar. Det har lett till att vi nu har en stor åldersgrupp som är över 70 år.

Där har vi ett viktigt arbete att göra för att uppnå målet att sänka medelåldern.

När vi gick samman ägde vi fyra olika lokaler. I nuläget har vi kvar den som tillhörde pingstförsamlingen och som valdes som gemensam kyrka eftersom den var nyast. Vi har även behållit ett sommarhem några kilometer utanför samhället, där vi firar gudstjänster och har aktiviteter under sommarmånaderna. Förra året sålde vi Missionskyrkan, som under åren använts till några av våra verksamheter.

Vi är cirka 100 personer som firar gudstjänst varje söndag och överlåtelser till att vara med och bidra är hög. Vår självbild som församling är nog att det är vi som ska se till att Rydaholm är attraktivt, med konserter, kafékvällar med gäster och ett stort barn- och ungdomsarbete. Men vi har även utmanats i hur vi ser på oss själva och vad vi vill vara för församling framöver.

Just nu har vi tre anställda, en för att motverka ensamhet, en ungdomsledare och en pastor.

Att skapa mötesplatser har varit en viktig målsättning i hur vi valt att bygga kyrka och struktur, med allt från familjekafé för föräldralediga till samlingar för daglediga. Vi driver även som församling en förskola i våra lokaler och har flera anställda där.

Vi har goda relationer till skolan (låg- och mellanstadiet) och får närvara som vuxna på skolan samt bjuda in eleverna till påsk- och adventsamlingar.

Hur ser livet i er församling ut?

Att vi är en landsbygdsförsamling innebär att alla känner varandra väldigt väl. Vi har nära och goda relationer mellan oss. Det är många som är släkt eller ingifta med varandra, vilket innebär att församlingen både är en plats för att fylla andliga behov och för att träffas och dela vardagen. En baksida med detta är att vissa personer kan känna sig utanför, men vi försöker naturligtvis att arbeta för att alla ska känna sig välkomna och delaktiga.

En stor utmaning som vi möter är att människor som var släkt med varandra i Rydaholm valde olika vägar när väckelsen kom. En del valde att gå med i kyrkan, andra valde bort det. Detta har lett till att det finns en stark uppdelning mellan vilka som går i kyrkan och vilka som inte gör det och den är svår att bryta. Att vi nu är en enda församling gör det kanske inte heller lättare att komma in.

Många av våra volontärer är väldigt plikttrogna i sina uppdrag. Om det ska byggas eller renoveras så vet styrelsen exakt vilka som ska tillfrågas och vilka som kan samla andra. Vi har goda strukturer på plats som gör att det normala församlingslivet rullar på smidigt.

När det kommer till den andliga utvecklingen i församlingen så har jag som pastor mer att önska. Vi kämpar med överlämningen till nästa generation, att den ska ta vid i styrelsen men även i andra ledarpositioner. Även när det kommer till överlåtelse i det som ligger utanför det egna uppdraget, finns vissa utmaningar. Det kan vara svårt att få människor att komma exempelvis till bibelstudiekvällar, lovsångskvällar eller bönestunder.

I övrigt så försöker vi att vara en kyrka för alla åldrar och att skapa mötesplatser som är enkla att delta i och som känns inbjudande för alla. Att vi har en förskola med ett gott rykte i samhället ger oss ingångar till många barnfamiljer. Där skapas goda relationer som senare leder till att barnen gärna kommer för att vara med på våra barn- och ungdomsverksamheter.

Hur är er församlings koppling till aktuella samfundsorganisationer?

Som församling har vi sedan sammanslagningen valt att vara medlemmar i alla samfund. Vi väljer varje år personer som deltar i kongresser för de olika samfunden.

Att vara en del av samfunden är inget som sker automatiskt utan något som vi väljer att arbeta aktivt med. När vi slogs samman så kom en mindre grupp från EFK, medan andelarna från Pingst och Allians var lika stora. Detta har inneburit att vår relation med EFK haltat något, men det ingår i min tjänst att vara en del av alla samfund med olika relationer. Jag väljer själv hur dessa ser ut.

Utifrån att jag har min frikyrkliga bakgrund inom Pingst så vet församlingsledningen att det är där jag hämtar mest information och inspiration samt har flest relationer. Detta har aldrig inneburit några problem. När jag exempelvis förespråkade att vi ska åka på Pingst Ledare har det tagits emot väl.

Den mest dominerande och kanske även mest passionerade delen av församlingen, är våra alliansare. Det är via SAM vi har vårt missionsarbete.

Varje år väljer BUS (barn- och ungdomsstyrelsen) på årsmötet vilket samfund de ska skicka sin medlemsmatrikel till och det har blivit till SAU (Svenska Alliansmissionens Ungdom). Det är via SAU som vi hämtar mycket inspiration för vår barn- och ungdomsverksamhet. Vi har 100 in-

skrivna scouter och ett 20-tal ledare och vi åker på tonårsläger och festivaler på Gullbranna. Av tradition har också våra ungdomsledare varit starkt knutna till SAU och deras verksamhet.

Det är många som har husvagnar och stugor på SAM:s lägergårdar. Eftersom vi redan har ett så starkt och självklart samarbete med dem har jag själv som pastor lättare kunnat inrikta min tjänst mot EFK- och Pingst-sammanhang.

Vilka är dina viktigaste erfarenheter av fleranslutning?

Generellt upplever jag att sammanslagningen har varit en välsignelse för oss. I ett litet samhälle är det viktigt att visa enighet och det som förr delade församlingen är inte en fråga längre. Förr kunde systrar från samma familj mötas på vägen, hälsa på varandra men sedan fortsätta till olika kyrkor. Nu sitter de i samma kyrka.

Kommunikation är det absolut viktigaste vi tar med oss. Att vara transparenta i våra samtal om varför vi gör som vi gör. Det är så lätt att rykten och osanningar sprids och då behöver vi komma med rätt information. Vi har ställts inför frågor om missionsarbetet i många år, där våra olika sätt att bedriva mission hör till det som varit svårt att förstå.

Vi har nu levt i en sammanslagen församling i 12 år och är i ett läge där "smekmånaderna" är över. Vi behöver komma fram till vilken sorts församling vi vill vara idag. I styrelsen har vi arbetat mycket kring denna fråga och kommit fram till att vårt grundläggande DNA, som finns i våra olika delar, är att vara missionella. Detta har vi lyft fram inför församlingen, för att komma tillbaka till grunden för vad vi alla står för.

Som pingstpastor kan jag även se att det karismatiska uttrycket har fått dämpa sig en hel del. Jag märker att vårt pingstarv kring Anden och dess påverkan tystas ner om jag inte tar upp detta. Jag hör från många medlemmar som varit med i det gamla pingstsammanhanget, att de saknar talet om Anden och elden.

Det goda vi har med från SAM är bland annat struktur, ordning och reda och en stark överlåtelse till församlingen.

Habo missionsförsamling

BJÖRN JANSSON

Vad är detta för församling?

Habo Missionsförsamling bildades 1878 och hette då Kyrkeryds missionsförening. Vid samma tid byggdes även missionshuset för 2000 kronor. År 1899 flyttades missionshuset till Gunnarsbo och närmare ett sekel senare, 1983, byggdes en ny kyrka som fick namnet Habo Missionskyrka.

Habo Friförsamling var namnet från 1897 fram till 1953, då det ändrades till Habo Missionsförsamling. Den var ansluten till flera organisationer - Alliansmissionen, Helgelseförbundet och Svenska Missionsförbundet - och de "predikantturer" som arrangerades av dessa. Under 1950- och 1960-talet byggdes det villor i Habo och denna verksamhet formligen exploderade under 1970-talet och fortsätter även idag. Församlingens medlemsantal ökar via inflyttning och genom bekännelse via församlingens ungdomsarbete och evangelisation.

Detta har också påverkat församlingens gudstjänstliv. Under 1980-talets senare hälft fanns yttringar från Maranata till Svenska kyrkans högkyrklighet med i gudstjänstlivet och skapade förväntningar och en variation som gjorde att fler medlemmar kände sig hemma i gemenskapen.

När församlingen valde att satsa på en ny kyrka innebar det att missionsengagemanget fick stå tillbaka för att finansiera denna byggnation. Inflyttningen från andra samfunds församlingar ledde till att samfundsengagemanget urholkades. Samtidigt har strömningar kommit där jaget lyfts fram som viktigare än viet. Detta märks tydligast i de yngre åldrarna, där man följer kompisar mer än ideologi och samfundstrohet.

Församlingens gudstjänstliv har utvecklats till en mer homogen gudstjänstordning varje söndag, med små variationer. Även själva organisationsplanen är under omarbetning utifrån nutidens sätt att tänka och organisera. Det är för många okej att ställa upp för kortare projekt, men inte för längre, ansvarsfulla åtaganden.

Idag och sedan många år tillbaka, har vår församling ett missionsåtagande via Svenska Alliansmissionens missionär Lars Isaksson och tidigare även hans hustru Elsemaj. Motsvarande personkontakt finns inte med Equmeniakyrkan, även om vår missionskommitté förmedlar hur dess mission ser ut. Däremot har beslut fattats vid årsmötet om ett ekonomiskt åtagande för mission som är lika fördelat mellan samfunden.

Kopplingen till samfunden sker annars via ombud till årsmöten på riks- och distriktsnivå. Kontakter hålls även med samfundens representanter för omsorg om anställda pastorer och ungdomsledare när det gäller anställningsavtal, vidareutbildning, sjalvård och kollegiala gemenskaper. Under vissa perioder har någon av våra medlemmar funnits representerad i samfundens olika styrelser, beredningar och utskott.

Samhället har förändrats mycket från 1800-talet fram till idag. Allt har blivit mer komplext genom förändringar av lagar, förordningar, anställningsvillkor med mera. Därför har också samfundens roll förändrats. En församling kan idag inte ha all kompetens inom sig. Från att ha varit med i en kristen majoritet, utgör vi idag en kristen minoritet. Detta förändrar perspektivet på att vara kristen, en Jesu efterföljare. Förföljelse, mobbning, att stå till svars för sin tro och förbud mot att evangelisera, hör till många kristnas erfarenhet på jorden idag. Detta gäller även i vårt Sverige. Numera är det stor skillnad om man kommer från stadsmiljö eller från landsbygden samtidigt som många i stadsförsamlingarna har sitt ursprung i de små landsbygdsförsamlingarna.

Församlingar har behov av en riksorganisation som hjälper dem med missionsuppdraget, både i andra länder och i Sverige. Där kan samfunden också bistå varandra med olika spetskompetenser inom utbildning av pastorer, diakoner, ungdomsledare med mera.

Johanneskyrkan, Lindome

HENRIK OLSSON

Vad är detta för församling?

Johanneskyrkan i Lindome är idag enbart ansluten till Equmeniakyrkan men har en intressant bakgrund eftersom ursprunget är en metodistkyrka som valde att ansluta sig till alla bildarsamfunden redan innan Equmeniakyrkan bildades.

Medlemmarna är till stor del inflyttade även om det finns några större familjer med historiska rötter i församlingen. Denna församling, som idag har cirka 140 medlemmar, bildades i Greggered som ligger strax nordost om Lindome. Här började bröderna Johannes och Anders Börjesson i slutet av 1800-talet samla människor till stugmöten. Här byggde man också sin första gudstjänstlokal, som stod färdig 1906 och som än idag används till gudstjänster, kafésamlingar och scoutverksamhet i församlingens regi.

Den första S:t Johanneskyrkan uppfördes 1924 efter att några medlemmar från församlingen i Greggered flyttat till Lindome stationssamhälle. Församlingen köpte 1982 tomtmarken där Johanneskyrkan finns idag. Den cirka 17 000 kvadratmeter stora tomten ligger i ett område där ortens dansbana tidigare fanns. Kyrkbygget inleddes 1985, kyrkan invigdes 1987 och redan 1991 ombildades församlingen till Lindome frikyrkoförsamling. Samtidigt anslöt den sig till det som senare blev Equmeniakyrkans tre bildarsamfund: Svenska Missionsförbundet, Svenska Baptistsamfundet och Metodistkyrkan i Sverige, för att attrahera fler människor som den enda frikyrkan på orten.

Johanneskyrkan har med sin starkt ekumeniskt präglade medlemskara, från vitt skilda kyrkobakgrunder, en ganska traditionell gudstjänstform. I den inryms psalmer, läsning av dagens texter, predikan och inslag av lovsång, ljuständning, tillfälle för förbön och vittnesbörd. Av medlemmarna är en ganska stor andel tidigare pingstvännen. Några är uppvuxna inom pingströrelsen men utan att egentligen ha tillhört pingst i vuxen ålder. Andra har kommit från Mölndals Pingstkyrka vid olika tillfällen. Detta beror bland annat på att denna församling ägde en kyrkolokal i Kålleröd strax norr om Lindome som man valde att avyttra. Följden blev att flera valde att gå ur församlingen och istället bli medlemmar i Johanneskyrkan.

En iakttagelse som jag tidigt gjorde var att kyrkorummet skiljer sig från den typiska "missionskyrkostil" som jag växte upp med och tidigare har tjänstgjort i. Även utifrån min bakgrund som pastor inom pingströrelsen, ser jag att kyrkorummet är annorlunda utsmyckat. Mest avvikande från vad jag sett förut är dess konstverk och flera ikoner. Det är väldigt vackert och smakfullt men annorlunda för mig. Min personliga reflektion är att gudstjänstlokalen ger ett något mer högkyrkligt intryck, även om jag inte vill dra för stora växlar på detta.

Hur ser livet i er församling ut?

Församlingen samlar cirka 40 personer till gudstjänst varje söndag. Antalet har sjunkit jämfört med före pandemiåren då runt 70 personer i alla åldrar kom en vanlig söndag. Efter pandemin har det inte funnits underlag för att starta upp någon söndagsskola längre, eftersom alla barnfamiljer har slutat att komma.

Även om vi förstår att det inte är som tidigare så har jag och min kollega Kaisa Svenberg som blev anställda 2022 respektive 2023, uppfattat en positiv trend i gudstjänstdeltagandet under den här tiden. För att få tillbaka barnfamiljerna har vi satsat på att ungefär en söndag i månaden ha Messy Church som tema på förmiddagsmötet. Alla möts vid 11.00 för att

direkt gå vidare till intressegrupper som är anpassade för både barn och vuxna, i cirka 40 minuter. Sedan firas en familjegudstjänst och allt avslutas med att vi äter pannkakor tillsammans. Detta har lett till att fler börjat komma till kyrkan igen åtminstone under dessa söndagar.

Till våra utåtriktade satsningar hör scoutverksamheten som samlar cirka 40 barn. Församlingen ansökte om pengar från FSUF-fonden för att bygga ett utegym vid kyrkan, där vi en gång i veckan har organiserad träning med instruktör från Lindome gym och hälsa. På området som tidigare var dansbana har kyrkan byggt en lekplats med hinderbana och möjlighet att klättra. Runt hela parken går en frisbeegolfbana och en pilgrimsstig med stationer för eftertanke. Visionen är att skapa ett attraktivt parkområde för lindomeborna.

Sedan några år tillbaka, inbjuds varje år alla människor i intilliggande bostadsområden till vad vi kallar "Fest i parken". Här bjuds familjerna på fika, hoppborg och annat kul och evenemanget brukar vara välbesökt. Även julmarknaden drar till sig mycket uppmärksamhet från traktens människor.

Vi har ett massivt förtroendekapital i samhället, men tycks ännu inte riktigt ha löst hur vi ska förvalta det fullt ut. Församlingen har haft en kurs som kallas Roder, där deltagarna samtalar om livet. För mig har den beskrivits som en kurs att gå före man introducerar Alpha. Sedan Kaisa anställdes har vi fått en konfirmationsgrupp och ett tonårsarbete som rullar på, vilket vi ser som en stor välsignelse. Vi har också en gång per månad en kväll som vi kallar Angeläget, med undervisning av våra egna pastorer men också från inbjudna talare.

När jag började arbeta i församlingen hösten 2022 så fick jag uppgifter från den senaste undersökningen via Naturlig Församlingsutveckling, som gjorts precis innan pandemin. De områden som hamnade lite lägre och som jag genom min undervisning försökt att lyfta, är hängiven andlighet, behovsorienterad evangelisation, livsnära smågrupper och utrustande ledarskap.

Hur är er församlings koppling till aktuella samfundsorganisationer?

Vi är idag enbart kopplade till Ekumeniakyrkan men har starka band till metodismen. I Greggereds kapell, som också ägs av församlingen, har man till exempel en gudstjänst på lördagen under midsommarhelgen, vilket har varit tradition inom Metodistkyrkan i Sverige under många år. Den tilldrar sig också mest intresse från det hållet.

Det metodistiska arvet gör sig kanske mer påmint i kapellet, än i Johanneskyrkan. Med dess långa historia i Greggered sitter det mycket i vägarna som medlemmar som kommit in i gemenskapen långt senare inte

lika tydligt kan se. Kapellet är också omtyckt av människor i omgivningen, liksom Johanneskyrkan, vilket har gjort lokalen extra lämplig för öppna cafékvällar med ett fokus på att nå människor i trakten.

Jag har dock i mina tidigare tjänster upplevt att det finns en tydlig kamp mellan aktiva i huvudkyrkan och de som brinner för de gamla kapellen. Kanske kan man även här ana detta ibland, men det viktigaste är att erkänna båda platsernas fördelar och att tala om hur de var för sig kan användas för att tjäna Guds rike på bästa sätt.

Vilka är dina viktigaste erfarenheter av fleranslutning?

Jag har en bakgrund som pastor inom både Missionskyrkan och Pingströrelsen och jag har ställt mig frågan om jag utifrån detta upplevt några svårigheter i att passa in eller om det funnits områden där jag kopplat extra bra med församlingen.

Jag upplever inte på något sätt att min teologiska uppfattning har krockat med den som finns i församlingen. Jag har ett minne från sommaren 2022 när jag första gången besökte församlingen för att predika en söndag, utan att det fanns något uttalat beslut om att jag skulle gå in som pastor. Efter gudstjänsten var en kommentar som jag fick att jag predikade så härligt om Jesus. Efter en kort egen reflektion över min, som jag såg det, vanliga predikan frågade jag: Men predikar ni inte om Jesus här? Jag fick då till svar: Nej, vi hör mest predikningar om Gud. Jag uppfattade att det jag hade förmedlat var efterlängtat och att det fanns en öppenhet för evangeliet och dess kraft i församlingen.

Idag har jag ingen kontakt med Pingsts pastorsnätverk men är tillsammans med min familj medlem i Pingstkyrkan Betel på Hönö. I min andra tjänst i Tabernaklet i Göteborg, som är en dubbelansluten församling till Equmeniakyrkan och EFK, har jag däremot kontakt med båda dessa pastorsnätverk. Jag har under långa perioder jobbat deltid i olika församlingar och det skulle kännas ofullständigt att bara ha relationer till ett samfund. Olika samfund lägger tyngdpunkten på olika saker, och helheten kommer av att jag får del av flera samfunds strategier. Den koppling till olika samfund som församlingen har idag, går alltså genom mig som pastor.

En kort kommenterar från mig om skillnaden, där jag kanske hårdrar lite mellan Pingst/EFK och Equmeniakyrkan, är denna. Pingst/EFK fokuserar under sina pastorsträffar på att pastorerna behöver uppmuntran från Gud själv för att finnas kvar i den "första kärleken." Då händer det andra av sig själv. Equmeniakyrkan har däremot högt fokus på metod och strategi. Var för sig är dessa perspektiv ofullständiga öar, men när vi får del av båda sidorna så kan det hända saker.

Hagakyrkan i Markaryd

OLA NILSSON

Vad är detta för församling?

Vår församling är en sammanslagning av två missionsföreningar som ursprungligen tillhörde Svenska Missionskyrkan och EFS. Den är idag dubbelansluten till Ekumeniakyrkan och EFS.

Missionskyrkan hade ursprungligen ett kapell vid huvudkorsningen i samhället, men det såldes när medlemmarna blev färre. Istället köptes en större villa för verksamheten. EFS-föreningen byggde sitt kapell 1939, där två systrar och en grupp lokala företagare var drivande i arbetet. För att finansiera det hela innehöll lokalen även ursprungligen tre lägenheter.

Under mitten av 1980-talet påbörjades förhandlingar om att gå ihop och de avgörande besluten fattades sedan 1986 och 1987. Den nya församling som bildades fick namnet Hagakyrkans församling. Medlemmarna från Missionskyrkan var en ganska liten skara, medan EFS haft mycket barnverksamhet genom åren och bestod av många barnfamiljer. Vid sammanslagningen såldes också den villa som Missionskyrkan haft som kapell och pengarna användes till att renovera EFS-kapellet som då också fick namnet Hagakyrkan.

Äldre medlemmar har berättat för mig att man från början hade tydliga identiteter från de tidigare sammanhangen, vilket också innebar en viss oro för att gå ihop. Jag har förstått det som att "EFS:arna" var mer positivt inställda, medan "missionarna" kanske kände rädsla för att bli uppslukade som den mindre gruppen. De äldre medlemmarna vittnar samtidigt om glädjen över att det nu var så många på gudstjänsterna och att detta övervägde.

Man beslutade om en infasningsperiod när det gällde det ekonomiska, och att när nya pastorer kallades skulle det ske från EFS varannan gång och från Missionsförbundet varannan. Samarbetet fungerade som jag uppfattat det väl och präglades av glädje. Renoveringen av kyrkan, med nya ändamålsenliga lokaler, blev en nystart för församlingen.

Från att medlemmarna utifrån sin bakgrund fortsatte att åka till respektive samfunds årsmöten och konferenser, har olikheterna med åren fått allt mindre betydelse. Inte minst i takt med att det även kommit in nya medlemmar, varav många kommit från baptistiska och karismatiska sammanhang.

Bland annat företaget Nibe har gjort Markaryd till en inflyttningsort för många yngre människor och barnfamiljer, och som den enda "frikyrkoförsamlingen" på orten har Hagakyrkan fångat upp individer med många olika bakgrunder. På pappret är vi idag cirka 55 medlemmar, men vi är ofta fler på gudstjänsterna, och många deltar också utan att bli medlemmar i församlingen.

Det finns idag en stor mångfald inom församlingen och vi har till stor del vår identitet i vår lokala församlingstillhörighet.

Jag har jobbat i församlingen i 3,5 år (på halvtid) efter att ha vigts till präst för tjänst inom EFS år 2020, vilket naturligtvis präglar mitt arbete. Men jag har också en personlig relation till Hagakyrkans mångfald, utifrån min resa från en lång period inom trosrörelsen, via pingströrelsen och Aliansmissionen, till den tydligt evangelisk-lutherska kontexten. Att komma tillbaka till just Hagakyrkan, där jag kom till tro på Jesus som 15-åring, är naturligtvis också speciellt.

En församlingsvärdinna finns också på 25 procent, och vi har haft ett projekt som finansierats både av EFS och Equmeniakyrkan regionalt. Eftersom våra anställningar ligger hos EFS ger det en starkare förankring hos oss till detta sammanhang.

Att vi finns längst ner i Kronoberg innebär bland annat att vi har långt till andra församlingar i våra respektive regioner. Detta kan ha bidragit till de relativt svaga identiteterna utifrån kyrkotillhörighet och skapat en identitet som mer bygger på det lokala sammanhanget.

Hur ser församlingslivet ut?

Vi har många barn och ungdomar hos oss, utifrån att Hagakyrkan sedan långt tillbaka satsat mycket på verksamhet för dem. På söndagarna har vi våra gudstjänster, då det är välfyllt i kyrkan och en blandning av traditioner tar sig uttryck.

Eftersom vi är en relativt liten gemenskap präglas vårt sång- och musikliv mycket av de få individer som leder detta arbete, men vi blandar musikstilar och använder både gamla och nya sånger.

Medan man inom EFS är strikta med att det endast är en vigd präst som leder nattvardsfirandet, är Equmeniakyrkan lite friare. Hos oss har detta inneburit att församlingen tidigare haft nattvard när en tillresande präst varit på plats. Nu när jag är här försöker vi fira nattvard varannan söndag. I övrigt har vi inte en liturgiskt präglad gudstjänst, utan den är fri i sin form utifrån vem som leder den.

Gemenskapen är indelad i fyra "missionsteam", där medlemmarna men också många andra regelbundna gudstjänstfirare ingår. Målet är att

dels att vara med och skapa en välkomnande atmosfär i församlingen, genom att lösa konkreta uppgifter vid gudstjänsterna och skapa förutsättningar för god gemenskap vid fikaborden efteråt. Men de har också en omsorgsdimension – vi vill om möjligt att alla ska bli sedda och känna sig behövda – och missionsteamens leds av styrelseledamöter. En positiv effekt vi ser är att många stannar länge under kyrkfikat hos oss.

Under coronapandemin arbetade vi med ett visions- och missionsarbete, där även värderingar, strukturer och målsättningar var viktiga. Det var också då missionsteamet föddes, som ett sätt att stärka den sociala och diakonala omsorgen om medlemmarna när vi inte kunde mötas som förr. Namnet missionsteam föddes utifrån en tanke att bygga relationer och uppmuntra till lärjungaskap och senare inkluderades också uppdraget kring gudstjänstfirandet. Men vår önskan att man också träffas utanför själva gudstjänsterna i dessa team består.

Alla församlingar finns ju i grunden till för att ära Gud och utföra missionsuppdraget. Utifrån vårt visionsarbete uttrycker vi idag vårt uppdrag med orden: "Hagakyrkan finns till för att fler ska upptäcka mer av Jesus och följa honom". Ett sätt vi gör detta på är genom Alpha-konceptet, där vi arbetar tillsammans med Markaryds församling både för tonåringar och vuxna. Vi bjuder också in till taco-kvällar dit det kommer mycket folk utifrån. Annars är en tydlig tanke hos oss att vi i de relationer vi har i vardagen ska visa att det kristna livet är attraktivt och därigenom förhoppningsvis också få leda människor till tro.

Som församling fortsätter vi att satsa mycket på verksamhet för barn och ungdomar, dit det också kommer många som inte är kyrkvana. Förutom söndagsskola har vi arbete för mellanstadieelever och tonåringar på fredagar. Att åka på läger är också viktigt.

Att vår kyrka ligger så centralt i Markaryd innebär goda möjligheter att nå ut till människor i diakonala insatser. Vi har under den senaste tiden arbetat för att förbättra användningen av lokalerna, som just nu inte utnyttjas fullt ut. Under vårt senaste årsmöte fattade vi beslut om att söka medel både för att renovera våra lokaler och driva ett projekt riktat mot barn och ungdomar men också för att knyta ihop generationerna. Vi har pekat ut tre områden vi särskilt vill arbeta med; att bryta isolering, att motverka familjesammanbrott och psykisk ohälsa (särskilt bland barn och unga) och att hejda drogmissbruk.

Hur är er församlings koppling till de aktuella samfundsorganisationerna?

Vi har goda relationer med de regionala organisationerna och deras ledare. Från hösten 2020 till sommaren 2023 finansierade EFS och Equmeniakyrkan gemensamt ett projekt för att vi bättre skulle nå ut i samhället. Fokus var barn- och ungdomsverksamheten och bland annat startade vi en öppen förskola.

Projektet blev lite "stympat" på grund av att det drog igång i pandemi-tider, men genom att vi hade "definierade grupper" kunde vi, trots restriktionerna, fortsätta i stort sett som tidigare. Med det församlingsbidrag vi fortfarande får från Equmeniakyrkan kommer vi nu att anställa en ungdomsledare för att särskilt inrikta oss på tonåringarna.

Kopplingen till samfunden regionalt fungerar alltså bra, men jag tror att jag som anställd upplever den starkare än vad gemene medlem gör. För dem är det lokala sammanhanget och det som sker här viktigast. De ser sig inte generellt som representanter för EFS, Equmeniakyrkan eller något annat sammanhang som de tillhört, utan det är den lokala gemenskapen som är viktig.

Detta innebär däremot inte att medlemmarna tar avstånd från samfunden. Vi har ibland gjort bussresor till regionala samlingar och motivations-dagar som vi ser kan innebära en styrka för oss som församling.

Utifrån min anställning som präst känner jag ett större ansvar att åka på de större konferenserna inom EFS än hos Equmeniakyrkan. Särskilt med tanke på att jag jobbar halvtid, är det viktigt att prioritera tiden. Hålls det till exempel en utbildningsdag så är jag med på den, men annars har jag fullt upp med våra lokala åtaganden. När vi nu står i begrepp att söka medel från Allmänna Arvsfonden för att bättre tjäna vårt samhälle, har jag exempelvis upplevt det viktigare att lägga tid på att träffa de människor vi vill finns till för socialt och diakonalt. Ett konkret steg i denna riktning är de tacokvällar vi startade ganska oplanerat i höstas, och det har varit väldigt glädjande att vi samlat mellan 55 och 70 personer de kvällar vi hittills haft.

För mig som ledare finns det stöd att få regionalt, men även på rikspanet, exempelvis när det gäller min anställning. Där finns också hjälp att få i att slipa kunskapen om olika regelverk, som vi inte har kompetens för inom församlingen.

Att vi är dubbelanslutna öppnar också upp teologiskt, exempelvis i synen på dopet, vilket är viktigt i en församling där medlemmarna kommer från så olika traditioner. Detta är inte något som står i fokus i diskussionerna i församlingen, men om vi bara hade tillämpat barndop så tror jag att det hade varit svårt för många att vara med.

Vilka är dina viktigaste erfarenheter av fleranslutning?

En av dem är att vår identitet inte hänger på samfunden, utan att den lokala förankringen är viktigast.

Om vi valde bort det ena sammanhanget tror jag däremot att vi skulle förlora på det. Här är inte minst den öppenhet i dopfrågan som den dubbla anslutningen ger något jag uppfattar som värdefullt. Att vi som församling på en mindre ort är den enda "frikyrkan" innebär att vi samlar många och att det behöver få finnas en öppenhet och mångfald i våra uttryck.

Den dubbla tillhörigheten innebär på ett sätt att det blir mer komplicerat, när det ska rapporteras åt båda hållen och man ska förhålla sig till båda organisationerna. Å andra sidan är det en styrka att representanter från båda samfunden bidrar, exempelvis genom att komma och predika. Genom de båda sammanhangen får vi också del av viktiga resurser och tjänster. Där kan vi på ett pragmatiskt sätt välja det som just vi behöver.

När de två olika föreningarna bildades en gång i tiden var det viktigt med just en egen förening och en demokratisk process kopplad till samfunds- och riksnivå. Idag är engagemanget svagare i att exempelvis vara med och utse nationell kyrkoledare. Identiteten finns inte i ett mer reglerat föreningsliv utan i verksamheten och relationerna lokalt.

Det andliga livet i Hagakyrkan är det viktiga, att tron förs vidare till nästa generation. Och här är det högt i tak. Man får vara som man är, oavsett om man har Livets Ord- eller EFS-bakgrund. Samtidigt är de ramar som finns runtomkring nödvändiga, att det blir ett kärl som håller.

I en tillvaro där många inte har så mycket tid som förr att engagera sig på olika sätt, är det andliga livet centralt. Församlingen och dess gemenskap behövs som en plats där medlemmen kan hämta kraft för att vara en lärjunge till Jesus i vardagen och föra tron vidare.

Forskningsrapporter från Institutet för Pentekostala Studier

Nr 1: Stig Öberg: *Pingst i Grönland — En studie av den grönländska frikyrkan Inuunerup Nutaap Oqaluffia*, 2010. ISBN: 978-91-979030-0-4.

Nr 2: Jan-Åke Alvarsson (red.): *Medlemskap — En tvärvetenskaplig studie av medlemskap i Pingströrelsen*, 2011. ISBN: 978-91-979030-1-1.

Nr 3: Uno Solinger (red.): *Församlingssyn i Pingströrelsen — Rapport från ett seminarium*, 2012. ISBN: 978-91-979030-2-8.

Nr 4: Jan-Åke Alvarsson (red.): *Pentekostal barn- och familjeteologi — Rapport från ett forskningsprojekt på IPS 2011–2012*, 2012. ISBN 978-91-979030-3-5.

Nr 5: Jan-Åke Alvarsson (red.): *Pentekostalismen i Sverige på 2000-talet — Rapport från ett forskningsprojekt på IPS 2012–2013*, 2013. ISBN 978-91-979030-4-2.

Nr 6: Josefsson & Wahlström (red.): *Församlingsplantering i Pingst — Rapport från ett forskningsprojekt på IPS 2015*, 2015. ISBN 978-91-979030-5-9.

Nr 7: Josefsson & Wahlström (red.): *Teologi för hela skapelsen. En studie om teologiska grunder för engagemang i miljö och samhälle*, 2017. ISBN 978-91-979030-6-6

Nr 8: Josefsson & Wahlström (red.): *Entusiastisk kristendom. Filadelfia Knutby – reflektioner och lärdomar från ett forskningsprojekt 2020-2021*, 2021. ISBN 978-91-979030-7-3

Nr 9: Josefsson & Wahlström (red.): *Svensk frikyrklighet i pandemin. En studie av församlingen i corona och corona i församlingen*, 2022. ISBN 978-91-979030-8-0

Nr 10: Josefsson, Wahlström & Wenell (red.): *Kristen tro på glid? Tron hos unga vuxna i svensk frikyrklighet*, 2022. ISBN 978-91-979030-9-7

Nr 11: Josefsson & Wahlström (red.): *Pingströrelsens ekklesiologi i förändring. Studier av Pingst som församling, rörelse och samfund*, 2023. ISBN 978-91-527-6565-4

Nr 12: Josefsson & Wahlström (red.): *Bonusförsamlingen. En studie om frikyrkoförsamlingar som är anslutna till fler än ett samfund*, 2024. ISBN 978-91-527-6566-1